

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

ΓΕΝΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Τέχνη Φωτογραφίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Τέχνη Φωτογραφίας

ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ «ΤΕΧΝΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ»

Συγγραφική ομάδα

Χριστίνα Ζαχοπούλου
Ελευθερία Αθανασίου
Χαράλαμπος Ακριβιάδης
Ελένη Αλεξίου
Μυρσίνη Βουνάτσου
Δήμητρα Γούναρη
Ζήσιμος Λυκούδης
Ζαχαρίας Μαρματάς
Αναστάσιος Παπαδόπουλος

Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης του εκπαιδευτικού εγχειριδίου

Ηλίας Γεωργόπουλος
σε συνεργασία με Μανώλη Φραγκιαδουλάκη

Γλωσσική επιμέλεια

Εκδόσεις Σοκόλη

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση

Mr. Moschos / WINK DESIGN

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού εγχειριδίου της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.). Το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αναπτύχθηκε με την ευθύνη του ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, τα επιστημονικά στελέχη του οποίου παρακολούθησαν και υποστήριξαν τον συντονισμό του έργου σε όλες τις φάσεις.

Περιεχόμενα

1	Πρόλογος	7
2	Εισαγωγή	9
A	Περιγραφή ειδικότητας	11
1	Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού	11
1 . 1	Τίτλος ειδικότητας	11
1 . 2	Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)	11
2	Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας	12
2 . 1	Ορισμός ειδικότητας	12
2 . 2	Αρμοδιότητες/Καθήκοντα	12
2 . 3	Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα	13
2 . 4	Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης	14
B	Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	15
1	Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	15
2	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης	16
Γ	Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	19
1	Ωρολόγιο πρόγραμμα	20
2	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	22
2 . 1	ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄	22
2 . 1 . A	ΣΧΕΔΙΟ-ΧΡΩΜΑ-ΣΥΝΘΕΣΗ	22
2 . 1 . B	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΩΣ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 19ΟΥ ΑΙΩΝΑ	27
2 . 1 . Γ	Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	35
2 . 1 . Δ	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	43
2 . 1 . Ε	ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ-ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ ΘΑΛΑΜΟΣ	49
2 . 1 . ΣΤ	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ	57
2 . 1 . Ζ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ	63
2 . 2	ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄	70
2 . 2 . A	Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 19Ο ΣΤΟΝ 21Ο ΑΙΩΝΑ	70
2 . 2 . B	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ PROJECT	78

2 . 2 . Γ	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ	83
2 . 2 . Δ	ΕΓΧΡΩΜΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ	89
2 . 2 . Ε	STILL LIFE ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ	95
2 . 2 . ΣΤ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΔΑΣ-ΠΟΡΤΡΕΤΟΥ	100
2 . 2 . Ζ	ΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ	106
2 . 3	ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄	113
2 . 3 . Α	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ	113
2 . 3 . Β	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ	119
2 . 3 . Γ	ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ	125
2 . 3 . Δ	ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ-ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΡΟΜΟΥ	132
2 . 3 . Ε	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗ ΕΙΚΟΝΑ	139
2 . 3 . ΣΤ	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ-ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	146
2 . 4	ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄	154
2 . 4 . Α	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΠΙΟΥ-ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ	154
2 . 4 . Β	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ	160
2 . 4 . Γ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΜΠΟΥΜ	166
2 . 4 . Δ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	172
2 . 4 . Ε	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	178
2 . 4 . ΣΤ	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ MARKETING ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ	184
2 . 4 . Ζ	ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ-ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ	191
2 . 4 . Η	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	199
3	Διδακτική μεθοδολογία	205
4	Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης	208
4 . 1	Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας	208
4 . 2	Μέσα ατομικής προστασίας	208
Δ	Προδιαγραφές υλοποίησης της πρακτικής άσκησης	209
1	Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης	210
2	Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η	212
2 . 1	Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	212
2 . 2	Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης	212
2 . 3	Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης	214
3	Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης	215
4	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης	216
5	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης	220
5 . 1	Προετοιμασία φωτογράφισης	220
5 . 2	Φωτογράφιση, λήψη φωτογραφιών	221

5 . 3	Επεξεργασία του παραγόμενου υλικού (φωτογραφιών)	222
5 . 4	Αρχειοθέτηση και διανομή φωτογραφικού υλικού	222
5 . 5	Εκτύπωση, ψηφιοποίηση φωτογραφικών αρχείων και αποκατάσταση παλιών φωτογραφιών	223
5 . 6	Βιντεοσκόπηση και επεξεργασία οπτικοακουστικού υλικού	224
5 . 7	Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης	225
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	227
A	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα	228
B	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων	238
Γ	Σχετική εθνική νομοθεσία	240

1 | Πρόλογος

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο της ειδικότητας «Τέχνη Φωτογραφίας» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281), η οποία υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και την ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μια περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα, μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης την οποία αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία, αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση Covid-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του θεσμού. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε μια συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Εμπερικλείοντας μια καινοτόμο δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών, επιδίωξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, με στόχο τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
 - Επικαιροποιημένοι «οδηγοί κατάρτισης» για 130 ειδικότητες αρχικής κατάρτισης,
 - Αντίστοιχα εκπαιδευτικά εγχειρίδια για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών/-τριών.
 - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.
 - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.
- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχθηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της εκπαίδευ-

σης και της πιστοποίησής της, λαμβάνοντας υπόψη του το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

- Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο, αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης περιοδικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των οδηγιών κατάρτισης, των εγχειριδίων και των τραπεζών θεμάτων, έτσι ώστε αυτά να βρίσκονται –κατά το δυνατόν– σε αντιστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευομένων.

2 | Εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο, εκκινώντας από την περιγραφή της ειδικότητας, εστιάζεται στο αναλυτικό περιεχόμενο και τις βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές ενός προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα «Τέχνη Φωτογραφίας». Στοχεύει στην ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του, λαμβάνοντας υπόψη τα περιεχόμενα των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς στο πεδίο.

Απευθύνεται κυρίως στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες αλλά και στους/στις εκπαιδευτές/-τριες των προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τα στελέχη σχεδιασμού, τους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους –τις Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης– αλλά και για το σύνολο των υπόλοιπων δυνάμει συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/-ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί μια συστηματική βάση η οποία περιλαμβάνει βασικά στοιχεία για την κατανόηση του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας, αλλά κυρίως επικεντρώνεται στην ανάλυση των μαθησιακών ενοτήτων και των εκπαιδευτικών προδιαγραφών της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, για το κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο δύναται να υλοποιηθεί είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα αλλά και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αποτελείται από τέσσερα (Α΄-Δ΄) Μέρη.

- **Το Μέρος Α΄ παρέχει συνοπτικά τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας.**

Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των κύριων εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, ενώ γίνεται αναφορά σε βασικές πηγές πληροφόρησης σε σχέση με την ειδικότητα.

- **Το Μέρος Β΄ εστιάζεται στον καθορισμό των ευρύτερων αλλά και των επιμέρους ενοτήτων των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.**

Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- **Το Μέρος Γ΄ εστιάζεται στο περιεχόμενο και τη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, όπως και σε βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές υλοποίησής του.**

Το Μέρος Γ΄ περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα, καθώς και την περίληψη, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα, τις βασικές λέξεις και λέξεις-κλειδιά, ένα κείμενο αναφοράς και τις προτεινόμενες πηγές μελέτης κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία, καθώς και σε σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

- **Το Μέρος Δ΄, εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.**

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στον χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται, επίσης, οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης, ενδεικτικές εργασίες που θα εκτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, καθώς και οι ειδικές προδιαγραφές υλοποίησης που αφορούν τον εξοπλισμό. Αναλύονται οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων, ενώ προτείνονται βασικές μεθοδολογικές αρχές για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο και η τράπεζα θεμάτων της ειδικότητας συνδέονται οργανικά με τον αντίστοιχο οδηγό κατάρτισης της ειδικότητας.¹

Για τη συγγραφή της μεθοδολογίας ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Ελένη Θεοδωρή, Κωνσταντίνος Μαρκίδης και Δέσποινα Μπαμπανέλου, η οποία ανέλαβε και τη συντακτική της επιμέλεια. Αυτή εκπονήθηκε στο πλαίσιο της «Οριζόντιας Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας» της εν λόγω Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» και με βάση μια κατάλληλα προσαρμοσμένη εκδοχή του προτύπου ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γούλας, Μαρκίδης & Μπαμπανέλου, 2021).

1 Ζαχοπούλου, Χ., Παπαδόπουλος, Α. & Λαδογιάννη, Ι. (2022). *Οδηγός Κατάρτισης στην Ειδικότητα: «Τέχνη Φωτογραφίας»*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΕΕ: https://gsvetly.minedu.gov.gr/publications/docs2023/Οδηγός_Κατάρτισης_Τέχνη_φωτογραφίας.pdf

A

Περιγραφή ειδικότητας

1 | Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

1.1 • Τίτλος ειδικότητας

«Τέχνη Φωτογραφίας»²

1.2 • Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα «Τέχνη Φωτογραφίας» ανήκει στην ευρύτερη ομάδα προσανατολισμού «Εφαρμοσμένων Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών» και στον «τομέα Καλλιτεχνικών Σπουδών και Εφαρμοσμένων Τεχνών».

2 ΦΕΚ 2661/Β΄/30-5-2022: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/N_4186_2013_fek193.pdf

2 | Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

2.1 • Ορισμός ειδικότητας

Οι απόφοιτοι/-ες των ΙΕΚ της ειδικότητας «Τέχνη Φωτογραφίας», δηλαδή οι φωτογράφοι, όπως τους/τις αποκαλούμε στην αγορά εργασίας, με τις εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες που έχουν αποκτήσει κατά την εκπαίδευσή τους, θα είναι ικανοί/-ές να απασχοληθούν στην αγορά εργασίας είτε ως αυτοαπασχολούμενοι/-ες είτε ως μισθωτοί/-ές στον χώρο του πολιτισμού, των ΜΜΕ, των οπτικοακουστικών παραγωγών, της διαφήμισης, της μόδας, των κοινωνικών εκδηλώσεων, αλλά και κάθε είδους παραγωγής που εμπεριέχει φωτογραφίες, μια και ζούμε στην εποχή της εικόνας.

Ο/Η φωτογράφος είναι παραγωγός/δημιουργός εικόνας βάσει της τεχνικής αποτύπωσής της σε φωτοευαίσθητη επιφάνεια (ψηφιακή ή αναλογική). Αντικείμενό του/της είναι η λήψη φωτογραφιών διαφόρων θεμάτων και θεματικών, όπως ο/η ίδιος/-α έχει συλλάβει με τη φαντασία του/της, αλλά και τις τεχνικές δυνατότητες που του/της παρέχει η φωτογραφική μηχανή και το ζητούμενο της τελικής εικόνας που καλείται να εκπληρώσει. Προετοιμάζει, φωτογραφίζει και επεξεργάζεται τις φωτογραφίες που παρήγαγε, ανάλογα με το ζητούμενο θέμα του/της. Γνωρίζει το πλαίσιο και τηρεί τους κανόνες που διέπουν το κάθε είδος φωτογραφίας με το οποίο ασχολείται.

Οι νέες τεχνολογίες και το πέρασμα από την αναλογική στην ψηφιακή εποχή έχουν αλλάξει ριζικά το επάγγελμα του φωτογράφου. Τόσο οι ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές όσο και τα λογισμικά προγράμματα επεξεργασίας της εικόνας έχουν δημιουργήσει ένα σύγχρονο επάγγελμα με μεγάλη ζήτηση στον χώρο των σημερινών νέων.

Οι κύριες κατευθύνσεις στο επάγγελμα της φωτογραφίας είναι:

- Η διαφημιστική φωτογραφία,
- Το φωτορεπορτάζ,
- Η φωτογραφία κοινωνικών εκδηλώσεων,
- Η φωτογραφία μόδας και πορτρέτου,
- Η επιστημονική φωτογραφία,
- Η φωτογραφία τοπίου, η αρχιτεκτονική και η αρχαιολογική φωτογραφία,
- Η επεξεργασία εικόνας και οι εκτυπώσεις της,
- Οι οπτικοακουστικές παραγωγές.

2.2 • Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Ο/Η φωτογράφος, απόφοιτος/-η της ειδικότητας «Τέχνη Φωτογραφίας» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Επιλέγει τον κατάλληλο εξοπλισμό του/της, ανάλογα με τις ανάγκες της φωτογράφισης,
- Πραγματοποιεί δοκιμαστικές λήψεις και ελέγχει την ποιότητα των εικόνων του/της, σε σχέση με το θέμα και το ζητούμενο αποτέλεσμα,

- Πραγματοποιεί τυχόν διορθώσεις σε σχέση με το διάφραγμα, την ταχύτητα, τη θερμοκρασία του χρώματος ή και τον φωτισμό, ανάλογα με το ζητούμενο αποτέλεσμα,
- Πραγματοποιεί λήψεις με βάση το ζητούμενο φωτογραφικό αποτέλεσμα,
- Επεξεργάζεται το παραγόμενο υλικό, προκειμένου να παραδώσει ένα άρτιο αποτέλεσμα που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις που του/της ζητήθηκαν ανάλογα με το είδος της φωτογραφίας και το πλαίσιο που αυτή έχει (π.χ. διαφημιστική, αρχιτεκτονική φωτογραφία, μόδας, πορτρέτο, είδος ρεπορτάζ, εικαστική κ.λπ.),
- Διαχειρίζεται το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα του/της,
- Τεκμηριώνει τις φωτογραφίες του/της και διατηρεί αρχείο τους βάσει προτύπων αρχειοθέτησης, με σκοπό την εύκολη πρόσβαση σε αυτό,
- Χειρίζεται την επικοινωνία και τις λειτουργίες της όχι μόνο σε επίπεδο φωτογραφίας αλλά και ως επαγγελματίας που θα πρέπει να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους γύρω του/της (πελάτες, συνεργεία, συναδέλφους/-ισσες, προϊστάμενους κ.ά.), ώστε να μπορέσει να παραγάγει το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Ο/Η φωτογράφος, απόφοιτος/-η της ειδικότητας «Τέχνη Φωτογραφίας» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Διευθυντής/-τρια σύνταξης,
- Αρχισυντάκτης/-τρια,
- Φωτορεπόρτερ (και δημοσιογράφος).

2.3 • Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Σε μια εποχή που τα πάντα βασίζονται στην εικόνα, ο/η φωτογράφος έχει πολλές δυνατότητες να απασχοληθεί σε κάθε τι που έχει σχέση με την εικόνα, στατική ή κινούμενη. Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Τέχνη Φωτογραφίας» έχει ένα ευρύ φάσμα δυνατοτήτων εργασίας και, ανάλογα με το είδος της φωτογραφίας που επιθυμεί, μπορεί να εργαστεί ως:

- Φωτογράφος διαφημιστικής φωτογραφίας (προϊόντων, ειδών γαστρονομίας) σε διαφημιστικά στούντιο, εταιρείες παραγωγής διαφημιστικών,
- Φωτογράφος μόδας σε περιοδικά, εκδόσεις και οίκους μόδας,
- Φωτορεπόρτερ στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (εφημερίδες-περιοδικά),
- Φωτορεπόρτερ σε Γραφεία Τύπου Οργανισμών, Υπουργείων, Δήμων, Περιφερειών, αθλητικών ομάδων, στη Βουλή, στο ΑΠΕ-ΜΠΕ (Αθηναϊκό-Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων) και σε άλλα γραφεία φωτορεπορτάζ, εταιρειών κ.α.,
- Φωτορεπόρτερ σε διάφορα είδη ρεπορτάζ (πολιτικό, πολιτιστικό, αθλητικό, κοινωνικό),
- Φωτογράφος πλατό στην τηλεόραση και στον κινηματογράφο,
- Φωτογράφος-εκτυπωτής φωτογραφιών σε φωτογραφεία,

- Φωτογράφος ψηφιοποίησης και επεξεργασίας παλιών φωτογραφιών και τεκμηρίων,
- Φωτογράφος σε αρχιτεκτονικά γραφεία και κτηματομεσιτικά γραφεία,
- Φωτογράφος πορτρέτων,
- Φωτογράφος εκδηλώσεων (συνεδρίων, γάμων, βαπτίσεων, σχολείων, νυχτερινών κέντρων),
- Φωτογράφος σε εταιρείες οργάνωσης και διεξαγωγής κοινωνικών εκδηλώσεων,
- Φωτογράφος επιστημονικής φωτογραφίας σε νοσοκομεία,
- Φωτογράφος σε αρχαιολογικές ανασκαφές,
- Φωτογράφος συλλογών σε μουσεία, πινακοθήκες, δημόσιους οργανισμούς,
- Φωτογράφος σε διαδικτυακά καταστήματα,
- Φωτογράφος εναέριων (και drone) ή υποβρύχιων λήψεων,
- Αυτοαπασχολούμενος/-η σε όλα τα παραπάνω,
- Εικαστικός/-ή φωτογράφος.

2.4 • Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης

- ΕΟΠΠΕΠ:
<https://www.eoppep.gr/index.php/el/search-for/professional-outlines>
- Υπουργείο Πολιτισμού:
<https://www.culture.gov.gr/el/SitePages/default.aspx>
- Πανελλήνια Ομοσπονδία Φωτογράφων ΠΟΦ:
<https://pofphoto.gr/>
- Ένωση Καλλιτεχνών Φωτογράφων Αθήνας ΕΚΦΑ:
<http://www.ekfa1916.gr/>
- Ένωση Φωτορεπόρτερ Ελλάδας ΕΦΕ:
unionpressphotographers@gmail.com
- Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης και Προστασίας Πνευματικών Δικαιωμάτων Φωτογράφων «ΦΟΙΒΟΣ»: www.foebus.gr
- Σύνδεσμος Ελλήνων Κατασκευαστών Αντιπροσώπων & Εμπόρων Φωτογραφικών Ειδών και Συστημάτων Εικόνας (ΣΕΚΑΦ): www.sekaf.gr
- Επιμελητήριο Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος ΕΕΤΕ: www.eete.gr
- Επαγγελματικό Περίγραμμα Εικονολήπτη/-τριας (2019):
<https://www.eoppep.gr/index.php/el/search-for/professional-outlines>
- Οδικός χάρτης προσαρμογής επαγγέλματος ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ: Φωτογράφος-ειδικός ψηφιακών λήψεων:
https://imegseevee.gr/wp-content/uploads/2022/01/Odikos_Xartis_fotografos_ByTBD02.pdf

B

Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

1 | Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Τέχνη Φωτογραφίας».

2 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
A. «Προετοιμασία φωτογράφισης»	• Αναλύουν τις απαιτήσεις της φωτογράφισης, • Προσδιορίζουν τον απαιτούμενο εξοπλισμό, • Συντάσσουν με τον/την πελάτη/-ισσα συμβόλαιο ανάθεσης εργασίας, • Κοστολογούν την εργασία τους σύμφωνα με τους κανόνες κοστολόγησης, • Οργανώνουν τις διαδικασίες απόκτησης άδειας διαπίστευσης όπου αυτή απαιτείται, • Επιλέγουν τον απαραίτητο εξοπλισμό ή συνοδευτικά που απαιτούνται για τη φωτογράφιση, • Πραγματοποιούν δοκιμαστικές λήψεις όπου αυτό απαιτείται (ρεπεράζ), • Ελέγχουν τη σωστή λειτουργία της φωτογραφικής μηχανής και όλου του εξοπλισμού τους, • Μεταφέρουν τον εξοπλισμό που θα χρειαστεί στην τοποθεσία φωτογράφισης, σύμφωνα με τις τυπικές διαδικασίες μεταφοράς και φύλαξης επαγγελματικού εξοπλισμού, • Εγκαθιστούν τον εξοπλισμό (φώτα, τρίποδα, ανακλαστήρες), αλλά και το κατάλληλο σκηνικό (όταν αυτό απαιτείται), • Πραγματοποιούν δοκιμαστικές λήψεις ελέγχου εξοπλισμού και συνθηκών φωτογράφισης, • Ρυθμίζουν τη φωτογραφική τους μηχανή αναφορικά με τον φωτισμό.

[συνέχεια >>](#)

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
Β. «Φωτογράφιση, λήψη φωτογραφιών»	• Συνεργάζονται με τους/τις εμπλεκόμενους/-ες στη φωτογράφιση (πελάτη/-ισσα, art director, μακιγιέρ/-έζ, τεχνικούς κ.ά.), • Συνθέτουν πλάνα σύμφωνα με τους κανόνες σύνθεσης της εικόνας, • Διορθώνουν καθ' όλη τη διάρκεια της φωτογράφισης τις ρυθμίσεις της φωτογραφικής τους μηχανής, • Ακολουθούν τους κανόνες GDPR για την προστασία προσωπικών δεδομένων και προσώπων κατά τη διάρκεια φωτογράφισης σε δημόσιους χώρους, ή άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις, • Εφαρμόζουν τα βιομετρικά στοιχεία κατά τη διάρκεια φωτογράφισης πορτρέτων για δημόσια έγγραφα, • Οργανώνουν τον φωτογραφικό τους εξοπλισμό με την ολοκλήρωση των εργασιών τους.
Γ. «Επεξεργασία του παραγόμενου υλικού (φωτογραφιών)»	• Διαχειρίζονται νέους φακέλους αρχειοθέτησης των δεδομένων-φωτογραφιών, • Αξιολογούν το παραγόμενο υλικό διαγράφοντας τις άχρηστες φωτογραφίες, • Πραγματοποιούν τεχνικές διορθώσεις, όπως και κάθε άλλου είδους επεξεργασία (editing) ανάλογα με το είδος της φωτογράφισης και τους κανόνες που τη διέπουν, • Ενημερώνουν τα metadata των επιλεγμένων φωτογραφιών και τα συνοδευτικά στοιχεία της φωτογραφίας (λεζάντες κ.λπ.), όταν πρόκειται για φωτογραφίες ρεπορτάζ, • Επιλέγουν ποιες φωτογραφίες θα σταλούν άμεσα στο Μέσο Μαζικής Ενημέρωσης όπου εργάζονται, • Εμφανίζουν φιλμ αναλογικής λήψης φωτογραφίας.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
Δ. «Αρχειοθέτηση και διανομή φωτογραφικού υλικού»	• Αρχειοθετούν τις φωτογραφίες τους (πρωτογενή αρχεία αλλά και επεξεργασμένα), με βάση τα πρότυπα αρχειοθέτησης, • Παραδίδουν στον/στην πελάτη/-ισσα τις φωτογραφίες τους ανάλογα με τη συμφωνία που έχουν συνάψει, • Δημοσιεύουν τις φωτογραφίες που επιθυμούν στην ιστοσελίδα τους ή στα κοινωνικά δίκτυα, σύμφωνα με τους κανόνες δεοντολογίας του επαγγέλματος αλλά και την ισχύουσα νομοθεσία, • Διατηρούν φωτογραφικό αρχείο με τις φωτογραφίες τους, με βάση τα πρότυπα αρχειοθέτησης και αναζήτησης.
Ε. «Εκτύπωση, ψηφιοποίηση φωτογραφικών αρχείων και αποκατάσταση παλιών φωτογραφιών»	• Επεξεργάζονται τις φωτογραφίες, μετατρέποντας τα αρχεία στη ζητούμενη για εκτύπωση μορφή (ασπρόμαυρη ή έγχρωμη), • Ψηφιοποιούν παλιές φωτογραφίες (εκτυπώσεις σε χαρτί) ή άλλα αναλογικά αρχεία, • Αποκαθιστούν φθορές στο εικονιζόμενο θέμα, • Στοιχειοθετούν τμήμα ή σύνολο εικόνων με στόχο την παρουσίασή τους σε βιβλιοδετημένο σώμα-άλμπουμ, • Εκτυπώνουν φωτογραφίες από αρνητικά (φιλμ).
Ζ. «Βίντεοσκόπηση και επεξεργασία οπτικοακουστικού υλικού»	• Πραγματοποιούν λήψεις κινούμενης εικόνας (και καταγραφής ήχου) με τη φωτογραφική μηχανή τους, όταν αυτή είναι σε λειτουργία βίντεο, • Φωτογραφίζουν σύμφωνα με τους κανόνες του time-lapse, • Φωτίζουν τα θέματά τους σύμφωνα με το σενάριο, • Επεξεργάζονται αρχεία ήχου και εικόνας (μοντάζ), • Παράγουν έργα μέσω της τεχνικής του stop motion, • Επεξεργάζονται το οπτικοακουστικό υλικό που έχει παραχθεί με την κάμερά τους, • Διανέμουν το οπτικοακουστικό υλικό στην τελική του μορφή ή όπως αυτό έχει συμφωνηθεί με τον/την πελάτη/-ισσα.

Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

1 | Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Τέχνη Φωτογραφίας», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ), εργαστηρίων (Ε) καθώς και του συνόλου (Σ) αυτών ανά μάθημα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΣΧΕΔΙΟ-ΧΡΩΜΑ-ΣΥΝΘΕΣΗ	0	2	2									
2	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ ΩΣ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ	2	0	2									
3	ΙΣΤΟΡΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	2	0	2									
4	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	2	3	5									
5	ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ-ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ ΘΑΛΑΜΟΣ	0	4	4									
6	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ	0	3	3									
7	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ	0	2	2									
8	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 19ο ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ				2	0	2						
9	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ PROJECT				0	3	3						
10	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ				0	2	2						
11	ΕΓΧΡΩΜΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ				0	3	3						
12	STILL LIFE ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ				0	3	3						
13	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΔΑΣ-ΠΟΡΤΡΕΤΟΥ				2	3	5						
14	ΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ				2	0	2						
15	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ							0	2	2			
16	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ							0	2	2			

[συνέχεια >>](#)

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
17	ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ							2	3	5			
18	ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ-ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΡΟΜΟΥ							2	3	5			
19	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗ ΕΙΚΟΝΑ							2	2	4			
20	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ-ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ							2	0	2			
21	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΠΙΟΥ-ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ										0	3	3
22	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ										0	2	2
23	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΜΠΟΥΜ										0	2	2
24	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ										0	3	3
25	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ										0	3	3
26	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ										2	0	2
27	ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ-ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ										2	0	2
28	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ										0	3	3
ΣΥΝΟΛΟ		6	14	20	6	14	20	4	16	20	4	16	20

2 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

2.1 • ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

2.1.Α. ΣΧΕΔΙΟ-ΧΡΩΜΑ-ΣΥΝΘΕΣΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις έννοιες του Σχεδίου, του Χρώματος και της Σύνθεσης, έτσι ώστε να αποκτήσουν τις βάσεις για τη φωτογραφική σύνθεση, χρησιμοποιώντας το «εικαστικό αλφάβητο». Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τη σύνθεση απλών γεωμετρικών σχημάτων με μολύβι, τη μελέτη αξόνων, κλίσεων και τονικότητας, και την ελεύθερη σχεδίαση από πρότυπο-φωτογραφία για επίτευξη μεγέθυνσης και σμίκρυνσης. Διδάσκονται, επίσης, την τεχνική των flipbooks, κατά την οποία εφαρμόζουν και συνδυάζουν το σχέδιο με την κινούμενη εικόνα.

Ειδικότερα, παρουσιάζονται η λειτουργία του σημείου, της γραμμής, της φόρμας, της τονικότητας, των υφών, της προοπτικής, του χρώματος, των μεγεθών, της κίνησης, της χρυσής τομής σε ένα έργο, καθώς και οι τρόποι εκείνοι με τους οποίους ο τρισδιάστατος κόσμος αποτυπώνεται στον δισδιάστατο εικαστικό κόσμο.

Παράλληλα, η συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα εμπλουτίζει την εισαγωγική γνώση των εκπαιδευομένων με τις αρχές του storyboard και τη σχέση του προσχεδίου με τη φωτογραφική αποτύπωση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Ολοκληρώνοντας τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Δημιουργούν φωτογραφίες βασισμένες στην έννοια της αφαίρεσης,
- Εφαρμόζουν έννοιες όπως την προοπτική, τη φυσική απεικόνιση, τις τάξεις μεγέθους,
- Αναγνωρίζουν τις βασικές κατηγορίες χρωμάτων, τις ιδιότητες στη ζωγραφική και στη φωτογραφία,
- Μετατρέπουν τονικές φωτογραφίες σε σχέδια γραμμικής μορφής,
- Ερμηνεύουν σύνθετα γεωμετρικά σχήματα σε ένα έργο,
- Συγκρίνουν τα χρώματα ανάλογα με τις ιδιότητές τους (βασικά-συμπληρωματικά, θερμά-ψυχρά) στη ζωγραφική και στη φωτογραφία,
- Αναπαράγουν γεωμετρικά σχήματα με μολύβι,
- Παράγουν φωτογραφικά έργα βασισμένα στην τεχνική του μοντάζ,
- Κατασκευάζουν εικαστικές συνθέσεις,
- Προάγουν τις φωτογραφικές τους συνθέσεις,
- Υιοθετούν τις βασικές αρχές και τους κανόνες της εικαστικής σύνθεσης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Σχέδιο / Αξονικότητα / Τονικότητα / Βάθος / Ισορροπία / Όγκος / Αναλογίες / Προοπτική / Flipbook.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενότητων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΟΥ
2	ΧΡΩΜΑ ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ
3	ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ
4	ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ
5	ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΚΑΙ ΜΟΝΤΑΖ
6	STORYBOARD ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Κείμενο αναφοράς

2.1.A.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΟΥ

Σκοπός αυτής της μαθησιακής υποενότητας είναι να διευρύνει την οπτική αντίληψη και την ικανότητα των εκπαιδευομένων, έτσι ώστε να αποδίδουν δισδιάστατα τον χώρο και τις σχέσεις μεταξύ των στοιχείων. Παρουσιάζονται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες οι βασικές αρχές του σχεδίου, οι οποίες αποτελούν τη βάση κάθε καλλιτεχνικής δημιουργίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ξεκινούν με την αναπαράσταση συνθέσεων απλών γεωμετρικών σχημάτων με μολύβι, προκειμένου να αποκτήσουν τις βασικές δεξιότητες τοποθέτησης και προσανατολισμού των στοιχείων στον χώρο. Εξετάζεται η έννοια των αξόνων και πώς χρησιμοποιούνται για να δομήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το έργο τους, διασφαλίζοντας ακρίβεια και ισορροπία. Παράλληλα, διδάσκεται η έννοια της τονικότητας, με την οποία επιτυγχάνεται βάθος και όγκος στα σχέδιά τους και μια πιο ρεαλιστική απεικόνιση των αντικειμένων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εκπονούν εργασίες στις οποίες σχεδιάζουν συνθέσεις με γεωμετρικά σχήματα, χρησιμοποιώντας άξονες για την επίτευξη δομής και ισορροπίας, ενώ αναλύουν τις επιλογές τους για την τοποθέτηση των στοιχείων. Επιπλέον, εφαρμόζουν τεχνικές σκίασης για να δημιουργήσουν την αίσθηση του όγκου και του βάθους σε ένα αντικείμενο ή σχήμα, πειραματιζόμενοι/-ες με τη φωτεινότητα και τις σκιάς για να αποδώσουν τρισδιάστατη αίσθηση.

Μέσω της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν την ικανότητα να αναπαράγουν γεωμετρικά σχήματα με ακρίβεια και να εφαρμόζουν αξονικά συστήματα για την ορθή τοποθέτηση στοιχείων, καθώς επίσης και να κατανοούν τη σημα-

σία της τονικότητας στην απόδοση του όγκου και του βάθους, θέτοντας τις βάσεις για πιο σύνθετες συνθέσεις.

2.1.A.2 | ΧΡΩΜΑ ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

Η δεύτερη υποενότητα επικεντρώνεται στη θεωρία των χρωμάτων και στις διάφορες κατηγορίες και ιδιότητές τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τα βασικά και τα συμπληρωματικά χρώματα, όπως και τις αποχρώσεις των θερμών και ψυχρών χρωμάτων. Η υποενότητα αυτή προσφέρει γνώση για την επίδραση των χρωμάτων σε ένα εικαστικό έργο, τόσο στη ζωγραφική όσο και τη φωτογραφία. Επιπρόσθετα, εξασκούνται στον τρόπο με τον οποίο τα χρώματα χρησιμοποιούνται για να καθοδηγήσουν το βλέμμα, να προκαλέσουν συναισθηματικές αντιδράσεις και να προσθέσουν βάθος και διάσταση στη σύνθεση.

Μέσω ασκήσεων, διερευνούν την επίδραση των χρωματικών αντιθέσεων και του αρμονικού συνδυασμού, ανακαλύπτοντας πώς τα χρώματα μπορούν να μεταβάλλουν τη δυναμική και την αίσθηση ενός καλλιτεχνικού έργου.

Επιδίωξη αυτής της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τις ιδιότητες των χρωμάτων και να αποκτήσουν την ικανότητα να τα χρησιμοποιούν αποτελεσματικά στη σύνθεση. Παράλληλα, η υποενότητα αποσκοπεί στην καλλιέργεια της αισθητικής αντίληψης και την ανάπτυξη δεξιοτήτων επιλογής και συνδυασμού χρωμάτων με συγκεκριμένη πρόθεση. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δημιουργούν έναν χρωματικό τροχό που περιλαμβάνει τα βασικά, τα δευτερεύοντα και τα τριτογενή χρώματα, όπως και την κατηγοριοποίηση των αποχρώσεων σε θερμές και ψυχρές. Ο χρωματικός τροχός συνοδεύεται από σημειώσεις για τις ιδιότητες των χρωμάτων και την αλληλεπίδρασή τους.

Η υποενότητα αυτή είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις ιδιότητες των χρωμάτων, αναγνωρίζουν τις διάφορες κατηγορίες και εφαρμόζουν αυτή τη γνώση σε συνθέσεις τόσο σχεδιαστικές όσο και αργότερα στη φωτογραφία. Παράλληλα, αναπτύσσουν δεξιότητες στη χρήση των χρωμάτων για τη δημιουργία οπτικών εντυπώσεων, κατανοούν τη θεωρία χρωμάτων και εξασκούνται στη σύνθεση με βάση τις ιδιότητές τους.

2.1.A.3 | ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εμβαθύνει στις βασικές αρχές της σύνθεσης εστιάζοντας σε έννοιες όπως την αξονικότητα, τη συμμετρία, την ασυμμετρία, τον ρυθμό, την επανάληψη και την ιεραρχία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν την αξονικότητα, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο τα στοιχεία οργανώνονται γύρω από έναν κεντρικό άξονα, προκειμένου να επιτευχθεί ισορροπία και δομή. Παράλληλα, εξερευνούν τη συμμετρία και την ασυμμετρία ως εργαλεία για τη δημιουργία αρμονίας και ενδιαφέροντος σε ένα έργο. Ο ρυθμός και η επανάληψη που επιτυγχάνονται μέσω της επαναλαμβανόμενης χρήσης στοιχείων συντελούν στην ενίσχυση της οπτικής συνοχής,

ενώ η έννοια της ιεραρχίας βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να καθορίζουν την προτεραιότητα των οπτικών πληροφοριών και να καθοδηγούν το βλέμμα των θεατών.

Η μαθησιακή υποενότητα στοχεύει στην κατανόηση και την εφαρμογή των αρχών της σύνθεσης για τη δημιουργία ισορροπημένων και εκφραστικών έργων. Παράλληλα, καλλιεργεί την αισθητική κρίση και την ικανότητα οργάνωσης οπτικών πληροφοριών, ενισχύοντας το νοηματικό βάθος των δημιουργιών.

Ως πρακτική άσκηση οι εκπαιδευόμενοι/-ες ολοκληρώνουν δύο εργασίες: στην πρώτη, σχεδιάζουν μια σύνθεση που συνδυάζει συμμετρικές και ασύμμετρες διατάξεις γύρω από άξονες, εξηγώντας πώς αυτές επηρεάζουν την ισορροπία και το ενδιαφέρον. Στη δεύτερη, δημιουργούν μια σύνθεση που αξιοποιεί τον ρυθμό και την επανάληψη, καθορίζοντας την ιεραρχία για την καθοδήγηση του βλέμματος.

Στο τέλος αυτής της σημαντικής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν δεξιότητες στην οργανωμένη τοποθέτηση των στοιχείων σε μια σύνθεση, ώστε να αναδεικνύουν τα σημαντικά στοιχεία και να ενισχύουν το οπτικό αποτέλεσμα.

2.1.A.4 | ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ

Η υποενότητα αυτή εστιάζεται στην προοπτική και στις τεχνικές φυσικής απεικόνισης, βασικές δεξιότητες για την απόδοση της τρισδιάστατης αίσθησης σε δισδιάστατη επιφάνεια.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα είδη προοπτικής, όπως την προοπτική ενός, δύο και τριών σημείων, κατανοώντας πώς οι γραμμές σύγκλισης και το σημείο φυγής δημιουργούν την αίσθηση βάθους και διάστασης. Εξασκούνται στη σωστή απόδοση της θέσης και της κλίμακας των αντικειμένων στον χώρο, αποφεύγοντας τις παραμορφώσεις. Επιπλέον, εξερευνούν τον τρόπο που η προοπτική μπορεί να επηρεάσει την αφήγηση και την αίσθηση της κίνησης σε ένα έργο, ενώ διδάσκονται τεχνικές απόδοσης του φυσικού φωτός και της σκίασης, οι οποίες ενισχύουν την αίσθηση του όγκου και της απόστασης.

Ως συλλογικές μαθησιακές δραστηριότητες έχουν επιλεγεί δύο: στην πρώτη, οι εκπαιδευόμενοι/-ες σχεδιάζουν μια απλή σύνθεση με χρήση προοπτικής ενός και δύο σημείων φυγής, με εστίαση στη σωστή τοποθέτηση του ορίζοντα, στις γραμμές σύγκλισης και στην αποτύπωση βάθους, εξηγώντας τις επιλογές τους. Στη δεύτερη, δημιουργούν μια σύνθεση με φυσικό φωτισμό και σκίαση, ενσωματώνοντας αντικείμενα διαφορετικών μεγεθών, αναλύοντας πώς η χρήση σκίασης ενισχύει την αίσθηση όγκου και απόστασης.

Η μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στην κατανόηση της σημασίας της προοπτικής στη δημιουργία ρεαλιστικών εικόνων, ενισχύοντας την ικανότητα απόκτησης τεχνικών για τη σωστή αναπαράσταση της φυσικής διάστασης. Η υποενότητα αυτή είναι σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες δημιουργούν ρεαλιστικές εικόνες με τη χρήση της προοπτικής, κατανοώντας πώς αποδίδεται το βάθος, ενώ αποκτούν γνώσεις και αναπτύσσουν δεξιότητες στην εφαρμογή της προοπτικής για την αποτύπωση του τρισδιάστατου κόσμου σε δισδιάστατη μορφή.

2.1.A.5 | ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΚΑΙ ΜΟΝΤΑΖ

Αυτή η υποενότητα εξερευνά τις τεχνικές της αφαίρεσης και του μοντάζ ως δημιουργικά εργαλεία στην καλλιτεχνική σύνθεση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να χρησιμοποιούν την αφαίρεση για να απλοποιούν σύνθετες εικόνες, κρατώντας τα πιο σημαντικά οπτικά στοιχεία και δημιουργώντας έργα με εννοιολογικό βάθος. Η αφαίρεση επιτρέπει τη διαμόρφωση μιας πιο μινιμαλιστικής αλλά εκφραστικής οπτικής, που μπορεί να ενισχύσει το μήνυμα του έργου. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την τεχνική του μοντάζ, όπου συνδυάζουν στοιχεία από διαφορετικές πηγές (φωτογραφίες, σχέδια κ.λπ.) για να δημιουργήσουν νέες, πρωτότυπες συνθέσεις. Η διαδικασία αυτή τους/τις βοηθά να κατανοήσουν τον τρόπο που η ένωση ετερογενών στοιχείων μπορεί να παραγάγει ενδιαφέρουσες και πολύπλοκες αφηγήσεις.

Στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν μια σύνθετη εικόνα και δημιουργούν μια αφαιρετική εκδοχή της, διατηρώντας μόνο τα βασικά οπτικά στοιχεία. Μέσα από τη διαδικασία, καταγράφουν τα κριτήρια επιλογής τους και τον τρόπο που η αφαίρεση ενισχύει την εστίαση και το μήνυμα του έργου. Ακολούθως, δημιουργούν μια σύνθεση μέσω μοντάζ, συνδυάζοντας τουλάχιστον τρία ετερογενή στοιχεία (π.χ. φωτογραφίες, σκίτσα, υλικά), προκειμένου να πειραματιστούν με τη σύνθεση, την υφή και την αλληλεπίδραση των στοιχείων. Τέλος, αναλύουν πώς ο συνδυασμός αυτών των στοιχείων ενισχύει τη συνοχή και τη δυναμική του τελικού αποτελέσματος μέσα στην τάξη.

Η υποενότητα είναι σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν δεξιότητες στην επιλεκτική απεικόνιση στοιχείων μέσω της αφαίρεσης και δημιουργούν πρωτότυπες συνθέσεις μέσω του μοντάζ, κατανοώντας πώς συνδυάζονται στοιχεία διαφορετικών εικόνων για την παραγωγή ενός νέου, πολυδιάστατου καλλιτεχνικού αποτελέσματος.

2.1.A.6 | STORYBOARD ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στην έννοια του storyboard (εικονογραφημένου σεναρίου) και τη σημασία του στην προετοιμασία και την οργάνωση της φωτογραφικής δημιουργίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να μετατρέπουν τις ιδέες και τα concepts τους σε οπτικά προσχέδια, δημιουργώντας ένα σαφές πλάνο για τη φωτογράφιση ή τη βιντεοσκόπηση.

Το storyboard λειτουργεί ως ένα εργαλείο αφήγησης που βοηθά στην οπτικοποίηση της σειράς των λήψεων, των γωνιών κάμερας και της σύνθεσης κάθε καρέ. Παράλληλα, εισάγονται στην τεχνική των flipbooks, όπου, μέσω της διαδοχικής σχεδίασης εικόνων σε σελίδες, δημιουργείται η αίσθηση της κίνησης. Αυτό τους επιτρέπει να κατανοήσουν τις βασικές αρχές της κινούμενης εικόνας και πώς αυτή συνδέεται με τη στατική φωτογραφία.

Ο στόχος της υποενότητας αυτής είναι να εφοδιαστούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με εργαλεία που ενισχύουν την οπτική αφήγηση, να οργανώνουν τις ιδέες τους με συνέ-

πεια και να κατανοούν πώς να συνδυάζουν εικόνες για συνεκτικά και εκφραστικά έργα. Γ' αυτόν τον λόγο, καλούνται να σχεδιάσουν ένα storyboard με μια σειρά φωτογραφιών με συγκεκριμένο θέμα (π.χ. μια καθημερινή ιστορία ή ένα εννοιολογικό project) και να δημιουργήσουν ένα flipbook με τη διαδοχική σχεδίαση μιας κίνησης ή δράσης.

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να σχεδιάζουν storyboards που καθοδηγούν την πορεία μιας φωτογράφισης και να δημιουργούν προσχέδια που ενισχύουν τη συνοχή και την αφήγηση των έργων τους. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν δεξιότητες στην οπτική οργάνωση, στην αφήγηση, στον συνδυασμό εικόνων με συνέπεια και στην καλλιτεχνική εκτέλεση φωτογραφικών projects.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Καντίνσκι, Β. (2002). *Σημείο, γραμμή, επιφάνεια* (μτφρ. Γ. Σεφέρης). Αθήνα: Εκδόσεις Δωδώνη.
2. Panofsky, E. (1979). *Η προοπτική ως συμβολική μορφή* (μτφρ. Κ. Μπούρας). Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Συμπληρωματικές

1. Κλέε, Π. (2004). *Παιδαγωγικό σημειωματάριο* (μτφρ. Χ. Παπαγεωργίου). Αθήνα: Εκδόσεις Άγρα.
2. Τσιάρα-Κοζάκου, Ο. (2006). *Εισαγωγή στην εικαστική γλώσσα*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

2.1.B • ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΩΣ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 19ΟΥ ΑΙΩΝΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην Ιστορία της Τέχνης και στα κινήματα που αναπτύχθηκαν από την αρχή της ιστορίας του ανθρώπου μέχρι και τα μέσα του 19ου αιώνα. Αναλύει τις αρχές της Αισθητικής από τα προϊστορικά χρόνια, την κλασική αρχαιότητα, τη Ρωμαϊκή Τέχνη, τον Μεσαίωνα, την Αναγέννηση μέχρι και τα μέσα του 19ου αιώνα και την εμφάνιση του Μοντερνισμού. Μέσα από τα έργα διάσημων εκπροσώπων κάθε καλλιτεχνικού ρεύματος, παρουσιάζονται οι βασικές γνώσεις στο εν λόγω πεδίο.

Ειδικότερα, περιγράφονται τα χαρακτηριστικά των καλλιτεχνικών ρευμάτων, όπως της Βυζαντινής Τέχνης, του Ροκοκό, του Μπαρόκ, του Κλασικισμού, του Μανιερισμού κ.ά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Ερμηνεύουν εικαστικά έργα κάθε εποχής,
- Περιγράφουν την εξέλιξη των ιδεών που διαμόρφωσαν τις εικαστικές τέχνες,
- Εφαρμόζουν τις αρχές της αναπαράστασης στη δική τους προσωπική οπτική,
- Αναγνωρίζουν τις διαφορετικές καλλιτεχνικές «σχολές»,
- Σχεδιάζουν μια φωτογράφιση που να αποδίδει το ύφος του Μπαρόκ,
- Συντάσσουν φωτογραφικές προτάσεις που να αναδεικνύουν το ύφος του Ροκοκό,
- Σχεδιάζουν φωτογραφίες βασιζόμενοι/-ες σε παραδείγματα από έργα τέχνης διαφόρων περιόδων,
- Επιλέγουν φωτισμούς και «ατμόσφαιρα» εμπνεόμενοι/-ες από ιστορικές περιόδους,
- Συνθέτουν φωτογραφικά κάδρα ακολουθώντας αρχές εικαστικών ρευμάτων,
- Αναγνωρίζουν τα καλλιτεχνικά ρεύματα της Αναγέννησης,
- Υιοθετούν το ύφος ενός καλλιτεχνικού ρεύματος σε μια σειρά φωτογραφιών τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Προϊστορική Τέχνη / Αρχαϊκή Τέχνη / Κλασική αρχαιότητα / Ρωμαϊκή Τέχνη / Μεσαιωνική Τέχνη / Βυζαντινή Τέχνη / Αναγέννηση / Μπαρόκ / Ροκοκό / Κλασικισμός / Μανιερισμός.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ (40000 π.Χ.-500 π.Χ.)
2	ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΡΡΟΕΣ
3	ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ, ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΙΣΛΑΜΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
4	ΡΩΜΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΓΟΤΘΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
5	ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ
6	ΜΠΑΡΟΚ ΚΑΙ ΡΟΚΟΚΟ
7	ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΣ
8	ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΑΤΟΥΡΑΛΙΣΜΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.B.1 | ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ (40000 π.Χ.-500 π.Χ.)

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην πρώιμη ανθρώπινη καλλιτεχνική έκφραση και στον ρόλο που διαδραμάτισε η τέχνη στους αρχαίους πολιτισμούς.

Ειδικότερα, γίνεται εισαγωγή στην προϊστορική περίοδο. Παρουσιάζονται οι σπηλαιογραφίες στις περιοχές Lascaux, Chauvet (Γαλλία), Altamira (Ισπανία). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν στις τοιχογραφίες των σπηλαίων (προϊστορικές απεικονίσεις ζώων, αποτυπώματα ανθρώπων, χεριών) τον σκοπό τους (θρησκευτικό, τελετουργικό κ.λπ.) και τον τρόπο απεικόνισής τους (συνδυασμούς χρωμάτων, χρήση φυσικών χρωστικών/υλικών). Γίνεται αναφορά στις μεγαλιθικές κατασκευές (Stonehenge, Moai/Νησί του Πάσχα κ.ά.), τον σκοπό και τις ιδιαιτερότητές τους.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η τέχνη της Αρχαίας Αιγύπτου, με εστίαση στη θεματολογία, στη χρήση και στον σκοπό δημιουργίας των έργων της (θρησκευτικό, κοινωνικό κ.λπ.), στους αυστηρούς κανόνες αναπαράστασης (άκαμπτες στάσεις, επιπεδότητα, έλλειψη προοπτικής κ.ά.) και στους συμβολισμούς τους, σε τοιχογραφίες, αγάλματα και πυραμιδικές κατασκευές.

Η ενότητα ολοκληρώνεται με την Αρχαϊκή Τέχνη. Γίνεται εισαγωγή στους ρυθμούς (Ιωνικός, Δωρικός) και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη γλυπτική (ειδώλια, μορφές Κούρου/Κόρης) και τον τρόπο αποτύπωσης του ανθρώπινου σώματος (αρχαϊκό μείδισμα, υπόνοια κίνησης με προτεταμένο συνήθως αριστερό πόδι κ.ά.). Γίνεται εισαγωγή στη Μινωική Τέχνη (εποχή χαλκού/Κρήτη και νησιά του Αιγαίου) με την παρουσίαση σημαντικών αγγείων, ειδωλίων, τοιχογραφιών κ.ά.

Η υποενότητα είναι σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν την αξία της καλλιτεχνικής ικανότητας των ανθρώπων που έζησαν στις ιστορικές περιόδους που εξετάζονται στην παρούσα υποενότητα, ερμηνεύοντας τη συμβολική τους σκέψη, κατανοώντας τη σχέση τους με τη φύση, τους τρόπους χρήσης των διαφορετικών μέσων και τεχνικών, με στόχο να μεταδώσουν τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις, και τις κοινωνικές και οικονομικές τους αξίες. Μέσα από ασκήσεις φωτογράφισης με έμπνευση κάποια από τις παραπάνω περιόδους, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμπλουτίζουν την προσωπική τους αισθητική αντίληψη και δημιουργικότητα.

2.1.B.2 | ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΡΡΟΕΣ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υπενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις καλλιτεχνικές εξελίξεις στην Αρχαία Ελλάδα και τη Ρώμη (500 π.Χ.-500 μ.Χ.).

Ειδικότερα, παρουσιάζονται το πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσεται η κλασική τέχνη στην Αρχαία Ελλάδα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, όπως η στάση σώ-

ματος Contrapposto (χιασμό), η εξαφάνιση του αρχαϊκού μειδιάματος (Παις του Κριτίου), η τελειότητα και η εξιδανίκευση της ανθρώπινης μορφής (Αφροδίτη της Μήλου), ο νατουραλισμός, οι αναλογίες, η ισορροπία, η συμμετρία κ.ά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από την παρουσίαση σημαντικών γλυπτικών έργων διάσημων καλλιτεχνών της εποχής (Πολύκλειτος, Πραξιτέλης, Φειδίας, Λύσιππος), κατανοούν το πολιτικό/πολιτισμικό πλαίσιο και τους σκοπούς για τους οποίους δημιουργήθηκαν, και αναγνωρίζουν τον τρόπο, τις τεχνικές, τα μέσα απεικόνισης της ανθρώπινης μορφής (μαρμαρογλυπτική, χύτευση χαλκού κ.λπ.), και ερμηνεύουν τους συμβολισμούς που φέρουν.

Παρουσιάζονται οι ρυθμοί στην αρχιτεκτονική (Δωρικός, Ιωνικός, Κορινθιακός) με σημαντικά έργα (Παρθενώνας κ.ά.) που άκμασαν στην Αρχαία Ελλάδα (5ος-4ος αι. π.Χ.). Παρουσιάζονται οι τεχνικές της κεραμικής και της αγγειογραφίας (μελανόμορφα/ερυθρόμορφα αγγεία) και η αφηγηματική τους λειτουργία μέσα από την αποτύπωση μυθολογικών γεγονότων, καθημερινών σκηνών κ.ά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τον τρόπο που συνεχίζεται και εξελίσσεται η τέχνη την περίοδο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας με επιρροές από την Αρχαία Ελλάδα και την Ετρουσκική Τέχνη (Ελληνορωμαϊκή Τέχνη). Παρουσιάζονται οι προτομές, η χρήση του ρωμαϊκού σκυροδέματος στην αρχιτεκτονική (Κολοσσαίο, Πάνθεον) αλλά και οι τοιχογραφίες και τα ψηφιδωτά (Πομπηία κ.ά.).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε αυτή τη σημαντική υποενότητα, υιοθετούν δημιουργικά τους τρόπους αναπαράστασης της ανθρώπινης μορφής και κατανοούν τις επιρροές της κλασικής τέχνης όχι μόνο την περίοδο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας αλλά και μεταγενέστερα (Αναγέννηση και Νεοκλασική Περίοδο).

2.1.B.3 | ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ, ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΙΣΛΑΜΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη μετάβαση από τη ρωμαϊκή στη χριστιανική εικονογραφία και τις ισλαμικές διακοσμητικές τέχνες.

Στην υποενότητα, γίνεται σύντομη αναφορά στην Παλαιοχριστιανική Τέχνη με την παρουσίαση δειγμάτων εικονογραφίας της εποχής και των συμβολισμών της (ψάρι, σταυρός κ.ά.). Αναλύεται η Βυζαντινή Τέχνη μέσα από την παρουσίαση σημαντικών έργων αγιογραφίας, ψηφιδωτών και ναών (Αγία Σοφία), και περιγράφεται η θεματολογία της (εστίαση σε θρησκευτικά θέματα του Χριστιανισμού, έμφαση στις ιεραρχικές σχέσεις μεταξύ των μορφών, αναπαράσταση του πνευματικού βασιλείου, σύνδεση αυτοκρατορικής εξουσίας/Εκκλησίας). Επίσης, γίνεται αναφορά στα βασικά χαρακτηριστικά της Βυζαντινής Τέχνης (επίπεδες, δισδιάστατες επιμήκεις μορφές, μετωπικές στάσεις, χρήση χρυσού, έλλειψη νατουραλισμού κ.ά.). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τη σημασία της περιόδου της εικονομαχίας (8ος-9ος αι.) με την καταστροφή των εικόνων και της εικονολατρίας, κατά την οποία θριαμβεύει η Ορθοδοξία (843 μ.Χ.) και αποκαθίσταται η λατρεία των εικόνων, καθιστώντας τες επίκεντρο της Βυζαντινής Τέχνης.

Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στην ισλαμική τέχνη, η οποία δέχεται επιρροές από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία και από την περίοδο των Σταυροφοριών. Εξετάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά, οι αρχές και οι συμβολισμοί της (αφηρημένες φόρμες, αραβουργήματα, γεωμετρικά μοτίβα, αφηρημένες ή συμβολικές αναπαραστάσεις, κοσμική τέχνη), που πηγάζουν από την ισλαμική πίστη και τις πολιτιστικές παραδόσεις, και παρουσιάζονται σημαντικά δείγματα της αρχιτεκτονικής, της καλλιγραφίας και των διακοσμητικών τεχνών κ.λπ.

Στόχος της υποενότητας είναι να γνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη Βυζαντινή και την Ισλαμική Τέχνη και τις επιρροές τους στην ανατολική ορθόδοξη και ισλαμική παράδοση, αποκτώντας γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για τη δημιουργία των προσωπικών τους φωτογραφικών συνθέσεων.

2.1.B.4 | ΡΩΜΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΓΟΤΘΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στη Ρωμανική και τη Γοτθική Τέχνη (1000-1400μ.Χ.) παρουσιάζοντας τις αλλαγές της χριστιανικής θρησκευτικής τέχνης στην Ευρώπη και την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής μέσα από τους μνημειώδεις καθεδρικούς ναούς. Συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά στη Ρωμανική γλυπτική και αρχιτεκτονική και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (όπως για παράδειγμα τα ανάγλυφα τυμπάνου και οι στρογγυλεμένες καμάρες των ναών και κτιρίων της πόλης Σαντιάγο ντε Κομποστέλα στην Ισπανία).

Στη συνέχεια, η υποενότητα εστιάζεται στη γοτθική ζωγραφική και γλυπτική, οι οποίες επικεντρώνονται στην αναπαράσταση βιβλικών ιστοριών, αγίων και θρησκευτικών θεμάτων. Γίνεται αναφορά στις πέτρινες φιγούρες με φανταστικό ή ζωώδη σχεδιασμό που χρησιμεύουν ως στόμιο νερού ή διακοσμητικά στοιχεία.

Μέσα από την παρουσίαση σημαντικών ζωγραφικών έργων σε χειρόγραφα και πίνακες, αναλύεται η γοτθική εικονογραφία που είναι γεμάτη θρησκευτικά σύμβολα με σκοπό να διδάξει τις βιβλικές ιστορίες στο μεγάλο πλήθος των αναλφάβητων της εποχής. Γίνεται αναφορά στην παλέτα χρωμάτων που χρησιμοποιούν οι καλλιτέχνες, και στους τρόπους απεικόνισης της ανθρώπινης μορφής και των αντικειμένων. Παρουσιάζονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του γοτθικού ρυθμού στην αρχιτεκτονική (μυτερές καμάρες, ιδιαίτερα στηρίγματα, βιτρό) με αναφορά σε σημαντικά κτίρια (π.χ. Παναγία των Παρισίων, Καθεδρικός Ναός της Σαρτρ κ.ά.).

Η υποενότητα είναι σημαντική για την ανάπτυξη γνώσεων που απαιτούνται για την κατανόηση των επιρροών της χριστιανικής θρησκευτικής τέχνης στην Ευρώπη οι οποίες οδήγησαν στα ιδεώδη και στην τέχνη της Αναγέννησης.

2.1.B.5 | ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην περίοδο της Αναγέννησης (1400-1600μ.Χ.) και στην αναβίωση των κλασικών ιδεωδών, στον ανθρωπισμό, στην ανάπτυξη της επιστημονικής σκέψης και τη δεξιοτεχνία των καλλιτεχνών στη ρεαλι-

στική αναπαράσταση, σηματοδοτώντας μια στροφή από τον Μεσαίωνα στην πρώιμη νεωτερικότητα. Επιπρόσθετα, στις επιρροές της αναγεννησιακής αρχιτεκτονικής από την κλασική εποχή και τους ρωμαϊκούς χρόνους, αναβιώνοντας τις μορφές και τις αναλογίες παλιότερων κατασκευών, με έμφαση στη συμμετρία, στους κίονες, τους θόλους και τις καμάρες.

Αρχικά, γίνεται αναφορά στην πρώιμη Αναγέννηση στη Φλωρεντία και στην ανακάλυψη της γραμμικής προοπτικής που συγκλίνει σ' ένα μοναδικό «σημείο φυγής», μέσα από έργα σημαντικών καλλιτεχνών (Brunelleschi, Donatello κ.ά.). Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα έργα σημαντικών ζωγράφων (Leonardo da Vinci, Michelangelo, Raphael, Titian) και τα βασικά χαρακτηριστικά της Αναγεννησιακής Τέχνης (ανθρωπισμός, ρεαλισμός, νατουραλισμός, προοπτική, chiaroscuro/sfumato, ανάπτυξη προσωπικού στιλ). Επισημαίνεται η διεύρυνση της θεματολογίας (θρησκευτικά, κοσμικά θέματα με έμπνευση από κλασικά γλυπτά, μυθολογία, λογοτεχνία) και το ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις επιστήμες και την ανατομία. Γίνεται αναφορά στον ρόλο των υποστηρικτών των τεχνών (Πάπες, Μέδικοι κ.ά.), που ώθησε την τέχνη σε νέους πειραματισμούς και εμπλούτισε εκκλησίες και ιδιωτικούς χώρους με σημαντικά έργα.

Τέλος, γίνεται αναφορά στην Αναγέννηση του Βορρά μέσα από έργα σημαντικών εκπροσώπων (Jan van Eyck, Albrecht Dürer κ.ά.) και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (λεπτομερής απόδοση σκηνών, συμβολισμός). Η ενότητα ολοκληρώνεται με τον Μανιερισμό (Ύστερη Αναγέννηση, 1520-1600μ.Χ.) με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τις επιμήκεις μορφές-φόρμες, τις ασυνήθιστες προοπτικές και τις υπερβολικές στάσεις σώματος (El Greco, Parmigianino, Bronzino κ.ά.).

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν δεξιότητες που απαιτούνται στη σύνθεση των φωτογραφικών κάδρων. Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι σημαντική γιατί αποτελεί σπουδαίο κεφάλαιο στην ιστορία της τέχνης και συνδέεται άμεσα με τις δεξιότητες των εκπαιδευομένων.

2.1.B.6 | ΜΠΑΡΟΚ ΚΑΙ ΡΟΚΟΚΟ

Η συγκεκριμένη υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα καλλιτεχνικά κινήματα του Μπαρόκ και του Ροκοκό, τα οποία άνθησαν στην Ευρώπη την περίοδο 1600-1750μ.Χ. Αναλυτικότερα, η υποενότητα, εξετάζοντας το κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι (Προτεσταντική Μεταρρύθμιση-Αντιμεταρρύθμιση), εμβαθύνει στα κυριότερα χαρακτηριστικά της τέχνης του Μπαρόκ (δυναμικές, περίπλοκες και ασύμμετρες συνθέσεις, μεγαλείο, συναισθηματική ένταση, κίνηση, αντιθέσεις, δραματικοί φωτισμοί chiaroscuro/τενεμπρισμός, ρεαλισμός, εμμονή στη λεπτομέρεια, έντονα βαθιά χρώματα, έκπληξη και αίσθηση δέους). Μέσα από την παρουσίαση έργων τέχνης σημαντικών καλλιτεχνών (Caravaggio, Velázquez, Rembrandt, Vermeer, Bernini), οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη θεματολογία (θρησκευτικά και κοσμικά θέματα), τις αφηγήσεις και τους συμβολισμούς των έργων, αλλά και τις επιδράσεις του Μπαρόκ στο καλλιτεχνικό ρεύμα του Ροκοκό.

Παρουσιάζεται η αφετηρία του Ροκοκό στη Γαλλία κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Λουδοβίκου XV και το πλαίσιο το οποίο συνέβαλε στην εξάπλωση του κινήματος σε όλη την Ευρώπη, επηρεάζοντας ιδιαίτερα την τέχνη, την αρχιτεκτονική και το σχέδιο εσωτερικών χώρων. Γίνεται αναφορά σε σημαντικούς καλλιτέχνες (Boucher, Watteau κ.ά.) και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των έργων τους (περίτεχνα στοιχεία, διακοσμητικές λεπτομέρειες, απαλές χρωματικές αποχρώσεις, ενίσχυση της αίσθησης του φωτός, παιχνιδιάρικη διάθεση, ασύμμετρες συνθέσεις και καμπυλόγραμμες μορφές κ.λπ.). Το στίλ Ροκοκό επικεντρώνεται θεματολογικά στις απολαύσεις, την αριστοκρατική ζωή, την εξιδανικευμένη φύση, τις σκηνές αγάπης/ερωτισμού, τα ειδυλλιακά περιβάλλοντα, τις ποιμενικές σκηνές και τα μυθολογικά θέματα, προσεγγίζοντάς τα με ελαφρότητα, κομψότητα και ρομαντική διάθεση.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μελετώντας και υιοθετώντας τις αρχές και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μεγάλων ζωγράφων του Μπαρόκ και του Ροκοκό, αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες σύνθεσης, προοπτικής, φωτιστικών συνθηκών χρωματικών συσχετισμών, ύφους κ.ά., εμπλουτίζοντας το προσωπικό καλλιτεχνικό τους «γλωσσάριο».

2.1.B.7 | ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα καλλιτεχνικά κινήματα του Νεοκλασικισμού και του Ρομαντισμού (1750-1850 μ.Χ.). Αναλυτικότερα, το πρώτο μέρος της υποενότητας εστιάζεται στις αναζητήσεις του Νεοκλασικισμού (επιστροφή στις κλασικές αρχές της αρχαίας Ελλάδας και της Ρώμης, την απλότητα, την τάξη, τον ορθολογισμό), εξετάζοντας ταυτόχρονα τα σημαντικά κοινωνικοπολιτικά γεγονότα (Γαλλική Επανάσταση, άνοδος του Ναπολέοντα κ.ά.) που συνέβαλαν στην άνθηση του κινήματος. Οι καλλιτέχνες εμπνέονται από τους κλασικούς μύθους, την ιστορία και τη λογοτεχνία, απεικονίζοντας θέματα ηρωισμού, αρετής και θυσίας, και αντανakλώντας τα ιδανικά του Διαφωτισμού και τις πολιτικές επαναστάσεις της εποχής. Μέσα από τα έργα σημαντικών καλλιτεχνών (Ingres, Canova κ.ά.), αναλύονται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τα χαρακτηριστικά του Νεοκλασικισμού (εξιδανίκευση της ανθρώπινη μορφής, αιχμηρά περιγράμματα, καθαρές γραμμές και καθορισμένοι χώροι, δημιουργία ισορροπημένων, αρμονικών σκηνών, αποφυγή πολύπλοκων λεπτομερειών, συγκρατημένη παλέτα χρωμάτων).

Στη συνέχεια, εξετάζεται το καλλιτεχνικό ρεύμα του Ρομαντισμού. Ως κίνημα, ο Ρομαντισμός αντιδρά στον ορθολογισμό και στην τάξη του Νεοκλασικισμού και της Βιομηχανικής Επανάστασης. Μέσα από τα έργα σπουδαίων καλλιτεχνών (Goya, Delacroix, Caspar, D.F. κ.ά.), οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά των συνθέσεων του Ρομαντισμού (τολμηρές συνθέσεις, δυναμικές γραμμές, πλούσια χρώματα, αντιθέσεις, δραματικοί φωτισμοί που εντείνουν τον συναισθηματικό αντίκτυπο, έντονες διαγώνιες γραμμές που ενισχύουν την αίσθηση της κίνησης κ.ά.).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, συγκρίνοντας τα κινήματα μεταξύ τους, κατανοούν τις ομοιότητες και τις διαφορές τους, και υιοθετούν κατά περίπτωση τις αρχές και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κινημάτων, επαναπροσδιορίζοντας το προσωπικό τους φωτογραφικό έργο.

2.1.B.8 | ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΑΤΟΥΡΑΛΙΣΜΟΣ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα καλλιτεχνικά κινήματα του Ρεαλισμού και του Νατουραλισμού (1830-1850μ.Χ.) και τους τρόπους απεικόνισης της πραγματικότητας. Αναλυτικότερα, η υποενότητα εξετάζει τις κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές που επέφερε η Βιομηχανική Επανάσταση, αλλά και τις εξελίξεις στην τυπογραφία.

Αναλύεται το καλλιτεχνικό ρεύμα του Ρομαντισμού, τα βασικά χαρακτηριστικά του (έμφαση στην αλήθεια και την αντικειμενικότητα, μεγάλη προσοχή στις λεπτομέρειες, απεικόνιση σκηνών με εστίαση στις ρεαλιστικές αναλογίες, φυσικοί φωτισμοί, αποφυγή έντονων αντιθέσεων, συχνά γήινα, υποτονικά χρώματα), και τα κοινωνικά ζητήματα που πραγματεύονται τα έργα του Ρεαλισμού. Παρουσιάζονται έργα σημαντικών καλλιτεχνών (Courbet, Millet κ.ά.) και γίνεται διερεύνηση του τρόπου απεικόνισης της καθημερινής ζωής, των απλών ανθρώπων και της φύσης. Γίνεται αναφορά στη «Σχολή της Barbizon», μια καλλιτεχνική τάση που εμπεριείχε στοιχεία του Ρομαντισμού και του Ρεαλισμού και η οποία προανήγγειλε την έλευση του Ιμπρεσιονισμού.

Στη συνέχεια, εξετάζεται το ρεύμα του Νατουραλισμού, που μοιράζεται με τον Ρεαλισμό την πίστη ότι η τέχνη αποτελεί μια αντικειμενική απεικόνιση της πραγματικότητας. Μέσα από έργα μείζονων καλλιτεχνών (Constable κ.ά.), οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα θέματα που εμπνέουν τους καλλιτέχνες (ο άνθρωπος και η σχέση του με το φυσικό περιβάλλον, τοπία κ.ά.).

Η συγκριτική μελέτη της θεματολογίας των έργων των ρεαλιστών και των νατουραλιστών αποσκοπεί στην καλύτερη κατανόηση των τρόπων απόδοσης της πραγματικότητας, απαραίτητης δεξιότητας των φωτογράφων, και ενθαρρύνει την κριτική σκέψη των εκπαιδευομένων στην αναζήτηση συνθέσεων και θεμάτων που θα εμπλουτίσουν τον προσωπικό τρόπο έκφρασής τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Janson, H. W. & Janson, A. J. (2011). *Ιστορία της τέχνης. Η δυτική παράδοση*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. Gombrich, E. H. (1998). *Το χρονικό της τέχνης* (μτφρ. Λ. Κάσδαγλη). Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (ΜΙΕΤ).
3. Δασκαλοθανάσης, Ν. (2024). *Ιστορία της τέχνης*. Αθήνα: Εκδόσεις Utopia.

Συμπληρωματικές

1. Honour, H. & Fleming, J. (1998). *Ιστορία της τέχνης* (μτφρ. Α. Παππάς). Αθήνα: Εκδόσεις Υποδομή.
2. Χαραλαμπίδης, Α. (2023). *Μια μικρή ιστορία της Τέχνης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

2.1.Γ • Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στο πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο έγινε η φωτογραφική εφεύρεση και τον αντίκτυπό της στην κοινωνική ζωή της εποχής. Εξετάζεται η ιστορική πορεία της φωτογραφίας ως τεκμηρίωση και ως τέχνη, οι τεχνολογικές καινοτομίες που της άνοιξαν νέους εκφραστικούς δρόμους και οι αναζητήσεις των δημιουργών που πειραματίστηκαν με αυτό το νέο καλλιτεχνικό μέσο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε εφαρμογές όπως την camera obscura, αλλά και τεχνικές όπως την Ηλιογραφία, τη Δαγγεροτυπία, την Καλοτυπία, τον Πικτοριαλισμό, μέχρι και τη σημερινή ψηφιακή εποχή.

Παρουσιάζεται, ακόμη, το έργο γνωστών φωτογράφων και η σχέση τους με άλλες μορφές τέχνης, ενώ αναλύονται τα χαρακτηριστικά των φωτογραφικών και των καλλιτεχνικών κινημάτων που επηρέασαν τη φωτογραφία ως τέχνη και ως εφαρμοσμένη πρακτική. Τέλος, εξετάζεται η εξέλιξη της φωτογραφίας σε σχέση με τις κοινωνικές και τεχνολογικές αλλαγές στους δύο αιώνες ύπαρξής της, όπως και η παρουσία της ως μορφή τέχνης από την εμφάνισή της μέχρι σήμερα.

Ειδικότερα, παρουσιάζεται το έργο των: Henri Cartier-Bresson, Man Ray, Bill Brand, William Eugene Smith, Garry Winogrand, Ansel Adams, αλλά και ελλήνων φωτογράφων, όπως του Κώστα Μπαλάφα, του Σπύρου Μελετζή, του Δημήτρη Χαρισιάδη, της Nelly's, του Τάκη Τλούπα κ.ά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Διακρίνουν τα σύγχρονα φωτογραφικά ρεύματα,
- Αναλύουν το κοινωνικό πλαίσιο της εποχής που εμφανίστηκε η φωτογραφία,
- Συγκρίνουν τις ομοιότητες και τις διαφορές στα έργα μεγάλων φωτογράφων,
- Προσαρμόζουν την οπτική τους στις αισθητικές εξελίξεις της φωτογραφίας,
- Περιγράφουν την εξέλιξη των ιδεών που διαμόρφωσαν τη φωτογραφική ιστορία,
- Σχεδιάζουν μια φωτογράφιση ανάλογα με το καλλιτεχνικό ύφος ενός/μιας μεγάλου/-ης φωτογράφου,
- Χρησιμοποιούν τις θεωρητικές γνώσεις τους στη δική τους φωτογραφική οπτική,
- Εφαρμόζουν την αισθητική ενός/μιας φωτογράφου σε μια δική τους φωτογραφική εργασία,
- Ερευνούν ζητήματα θεωρίας της φωτογραφίας,
- Υιοθετούν τους κανόνες του κόσμου της τέχνης στη φωτογραφική τους παραγωγή,
- Αντιλαμβάνονται την επίδραση του έργου ενός/μιας διάσημου/-ης φωτογράφου στη διαμόρφωση των νέων φωτογράφων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Camera obscura (Σκοτεινός θάλαμος) / Δαγκεροτυπία / Πικτοριαλισμός / Photo-Secession / Άμεση φωτογραφία (Straight Photography) / Καθαρή φωτογραφία (Pure Photography) / Ομάδα f/64 / F.S.A. (Farm Security Administration) / Ελληνική Φωτογραφική Εταιρεία / Φεστιβάλ Φωτογραφίας / Μουσεία Φωτογραφίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	Η ΕΦΕΥΡΕΣΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ (19ος ΑΙΩΝΑΣ)
2	ΟΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 19ου ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ
3	ΤΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΑΜΕΣΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ» ΚΑΙ ΤΗΣ «ΚΑΘΑΡΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ» (ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ)
4	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ ΚΑΙ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΡΟΜΟΥ (1920-1950), ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ
5	Η ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
6	Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟΝ 20ό ΑΙΩΝΑ
7	Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
8	Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΚΑΙ Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Γ.1 | Η ΕΦΕΥΡΕΣΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ, 19ος ΑΙΩΝΑΣ

Αυτή η υποενότητα έχει σκοπό την εμβάθυνση των εκπαιδευομένων στο ιστορικό, τεχνολογικό και κοινωνικό πλαίσιο της εφεύρεσης της φωτογραφίας, η οποία άλλαξε τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε και καταγράφουμε τον κόσμο.

Πρωτεύοντες στόχοι της ενότητας αυτής είναι η ενημέρωση των εκπαιδευομένων για τα βασικά τεχνικά και ιστορικά στοιχεία της εφεύρεσης της φωτογραφίας, η κατανόηση του τρόπου που οι τεχνολογικές και επιστημονικές εξελίξεις επηρέασαν το μέσο, καθώς και η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης για την κοινωνική και πολιτιστική διάσταση της φωτογραφίας σε σχέση με τις τεχνολογικές καινοτομίες της εποχής.

Περιεχόμενο της υποενότητας αποτελεί η μελέτη των τεχνολογικών και επιστημονικών εξελίξεων που οδήγησαν στην εφεύρεση της φωτογραφίας τον 19ο αιώνα, και οι πρώτες φωτογραφικές μηχανές και ο εξοπλισμός. Παράλληλα, μελετώνται οι κοινωνικές και πολιτιστικές συνθήκες που επέτρεψαν την ανάπτυξη του μέσου και την εξέλιξή του τόσο τεχνολογικά όσο και στον χώρο της τέχνης.

Γίνεται αναφορά στους εφευρέτες του φωτογραφικού μέσου, τον Daguerre και τον Niepce, σε σημαντικούς σταθμούς στην εξέλιξη του μέσου, όπως την camera obscura, σε τεχνικές όπως την ηλιοτυπία, τη δαγκεροτυπία, την καλοτυπία κ.ά. Επίσης, μνημονεύονται οι πρώτοι φωτογράφοι του 19ου αιώνα που δούλεψαν με κολλόδιο, όπως οι Roger Fenton, Felice Beato, Timothy O'Sullivan κ.ά., επιχειρώντας λήψεις σε δύσκολες συνθήκες και απομακρυσμένους τόπους. Ακόμα, γίνεται αναφορά στο έργο της Julia Margaret Cameron και στα πορτρέτα της με μαλακή εστίαση που αποτυπώνουν την εσωτερική ουσία των υποκειμένων τους.

2.1.Γ.2 | ΟΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 19ου ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα έχει σκοπό την εισαγωγή στις καλλιτεχνικές και τις τεχνολογικές εξελίξεις της εποχής. Εστιάζεται στους πειραματισμούς με την κίνηση και τα κινήματα του πικτοριαλισμού (1885-1915) και του photo-secession (1902), τα οποία προώθησαν τη φωτογραφία ως μορφή τέχνης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, ανακαλύπτουν τον ρόλο της φωτογραφικής τεχνολογίας στη μελέτη της κίνησης μέσα από τα έργα των Eadweard Muybridge και E. J. Marey. Με διαδοχικές φωτογραφίες κινούμενων αντικειμένων, η κίνηση αποτυπώνεται και αναλύεται, εισάγοντας τη φωτογραφία ως εργαλείο επιστημονικής μελέτης, αλλά και προάγγελο του κινηματογράφου. Αναφορικά με τα δύο κινήματα, οι πικτοριαλιστές, όπως η ομάδα Linked Ring, υποστηρίζουν ότι η φωτογραφία πρέπει να κρίνεται για την αισθητική της αξία και την ικανότητά της να προκαλεί συναισθήματα. Ενώ το photo-secession, υπό τον Alfred Stieglitz, επικεντρώνεται στη φορμαλιστική και πε-

ρισσότερο ρεαλιστική αναπαράσταση του αστικού τοπίου και της σύγχρονης ζωής, προσδίδοντας στη φωτογραφία νέες αισθητικές διαστάσεις. Παράλληλα, γίνεται αναφορά στο έργο του Jacques Henri Lartigue και στο ιδιόρρυθμο και χιουμοριστικό στιλ του, αλλά και στο έργο του Eugène Atget, του οποίου οι φωτογραφίες αποτελούν ντοκουμέντο μιας εποχής του Παρισιού που χάθηκε και οι οποίες διακρίνονται για τη σουρεαλιστική απόδοσή τους.

Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τους πειραματισμούς και τα καλλιτεχνικά ρεύματα της συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου, γνωρίζουν και εξοικειώνονται με τις τότε τεχνικές, και αναπτύσσουν μια κριτική στάση και προσέγγιση απέναντι στη φωτογραφία ως μέσο πειραματισμού και έκφρασης.

2.1.Γ.3 | ΤΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΤΗΣ «ΑΜΕΣΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ» ΚΑΙ ΤΗΣ «ΚΑΘΑΡΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ» (ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ)

Η παρούσα υποενότητα εξετάζει τα καλλιτεχνικά ρεύματα της «Άμεσης Φωτογραφίας» (Straight Photography) και της «Καθαρής Φωτογραφίας» (Pure Photography) και με εστίαση στο έργο των κύριων εκπροσώπων τους.

Στόχος της είναι η κατανόηση των θεωρητικών και αισθητικών αρχών που διέπουν τα δύο αυτά κινήματα, καθώς και η αξιολόγηση της συμβολής τους στην εξέλιξη της φωτογραφικής τέχνης. Η «Άμεση Φωτογραφία» αναδύεται στις αρχές του 20ού αιώνα, περίπου τη δεκαετία του 1910, ως αντίδραση στον πικτοριαλισμό. Φωτογράφοι όπως ο Alfred Stieglitz και ο Paul Strand προωθούν την ιδέα ότι η φωτογραφία πρέπει να αξιοποιεί τα δικά της μέσα για να αποτυπώνει την πραγματικότητα με ακρίβεια, χωρίς επεξεργασία ή τεχνητές παρεμβάσεις. Το έργο τους χαρακτηρίζεται από ευκρίνεια, καθαρές γραμμές και έμφαση στη σύνθεση. Παράλληλα, η «Καθαρή Φωτογραφία» προωθείται από την ομάδα f/64, η οποία ιδρύεται το 1932. Στην ομάδα συμμετέχουν φωτογράφοι όπως οι Edward Weston, Ansel Adams και Imogen Cunningham. Αυτή η προσέγγιση δίνει έμφαση στη χρήση μικρών διαφραγμάτων (π.χ. f/64) για τη μέγιστη ευκρίνεια και βάθος πεδίου, αποτυπώνοντας λεπτομέρειες με ακρίβεια. Η ομάδα f/64 υποστηρίζει ότι η φωτογραφία πρέπει να επικεντρώνεται στην καθαρή αποτύπωση της πραγματικότητας.

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις βασικές αρχές των κινήματων αυτών, αναλύουν το έργο των κύριων εκπροσώπων τους, αναγνωρίζοντας την επίδρασή τους στην εξέλιξη της φωτογραφικής τέχνης. Παράλληλα, αναπτύσσουν κριτική σκέψη σχετικά με τις διαφορετικές προσεγγίσεις στη φωτογραφία και αποκτούν δεξιότητες στην αξιολόγηση φωτογραφικών έργων με βάση τα χαρακτηριστικά των δύο αυτών ρευμάτων.

2.1.Γ.4 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ ΚΑΙ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΡΟΜΟΥ (1920-1950), ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Η υποενότητα αυτή στοχεύει στην ανάδειξη του ρόλου της φωτογραφίας ως μέσου καταγραφής κοινωνικών και ιστορικών στιγμών. Η φωτογραφία αποκτά νέο χαρακτήρα, καθώς οι τεχνολογικές εξελίξεις επιτρέπουν τη γρηγορότερη καταγραφή γεγονότων, και αναδεικνύονται το φωτορεπορτάζ και η φωτογραφία δρόμου ως δυναμικά μέσα αφηγηματικής έκφρασης.

Σκοπός της υποενότητας είναι η κατανόηση του τρόπου που το φωτορεπορτάζ και η κοινωνική φωτογραφία αντικατοπτρίζουν τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες μιας εποχής, αλλά και η ανάπτυξη κριτικής ματιάς απέναντι στις φωτογραφίες ως εργαλείο κοινωνικής ευαισθητοποίησης και τεκμηρίωσης, με εστίαση στις αφηγηματικές τεχνικές και τη σύνθεση.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν έργα γνωστών φωτογράφων, όπως του Brassai, του Henri Cartier-Bresson (πρωτοπόρου της «αποφασιστικής στιγμής»), του Robert Capa (ανταποκριτή πολεμικών και πολιτικών συγκρούσεων), του André Kertész κ.ά. Επιπλέον, ερευνούν το έργο του Paul Strand, το κοινωνικό έργο των φωτογράφων του F.S.A. (Farm Security Administration) στην Αμερική, όπως της Dorothea Lange και του Walker Evans, οι οποίοι διακρίθηκαν για την καλλιτεχνική αρτιότητά τους και για την αντικειμενική οπτική τους. Απαθανάτισαν την αμερικανική κοινωνία κατά την «Παγκόσμια Οικονομική Ύφεση» (Great Depression), που ξεκίνησε το 1929, συμβάλλοντας στη δημόσια ευαισθητοποίηση για τα κοινωνικά προβλήματα της εποχής.

Γίνεται αναφορά στην έκδοση του περιοδικού Life το 1936 και του περιοδικού Picture Post στην Αγγλία το 1938, και στην ίδρυση του φωτογραφικού πρακτορείου Magnum Photos το 1947. Ο Ισπανικός Εμφύλιος, οι πόλεμοι στην Κορέα, την Ινδοκίνα, το Βιετνάμ, η επανάσταση στην Κίνα, ο διαμελισμός των αυτοκρατοριών της Ανατολής, οι εξεγέρσεις και οι απεργίες στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ δημιούργησαν την ανάγκη για φωτογραφική τεκμηρίωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

2.1.Γ.5 | ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Στο πλαίσιο αυτής της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ερευνούν και αναλύουν τις αρχές της αφαιρετικής και υποκειμενικής φωτογραφίας, εμβαθύνοντας στη χρήση της ως μέσο προσωπικής έκφρασης και καλλιτεχνικού πειραματισμού.

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και την ίδρυση του Τμήματος Φωτογραφίας στο Μουσείο της Νέας Υόρκης το 1947, με διευθυντή τον Edward Steichen, ο χώρος της φωτογραφίας στην Αμερική πειραματίζεται αισθητικά μέσα από την καθαρότητα, την αυτονομία, την αυτοαναφορικότητα, και απομακρύνεται από τον κοινωνικό του ρόλο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν το έργο του Otto Steinert και της ομάδας fotoform (1949-1958), μελετώντας τον τρόπο με τον οποίο οι καλλιτέχνες αυτοί πειραματίζονται με γεωμετρικές μορφές και αισθητικά μοτίβα. Παράλληλα, αναλύουν τη δουλειά των Harry Callahan και Aaron Siskind, διερευνώντας πώς χρησιμοποιούν στοιχεία της φύ-

σης και του αστικού τοπίου για να δημιουργήσουν αφαιρετικές συνθέσεις. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, επίσης, εμβαθύνουν στο έργο του Minor White, προσεγγίζοντας την αφηρημένη ερμηνεία και την εσωτερική διάσταση της φωτογραφίας που αναδεικνύει.

Στην υποκειμενική φωτογραφία, μελετούν τις τεχνικές και τις αισθητικές επιλογές καλλιτεχνών όπως οι Irving Penn, Bert Hardy και Mario Giacomelli, εξετάζοντας πώς μεταφέρουν συναισθήματα και προσωπικές οπτικές στις φωτογραφίες τους. Εμβαθύνουν, επίσης, στο έργο του Ralph E. Meatyard, ο οποίος προβάλλει προσωπικά στοιχεία και μυστηριώδη θέματα.

Στο πλαίσιο αυτής της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώση και κατανόηση των τεχνικών και των εννοιών πίσω από την αφαιρετική και υποκειμενική φωτογραφία, ενώ αναπτύσσουν κριτική σκέψη και ικανότητα ανάλυσης της φωτογραφίας ως εκφραστικού εργαλείου, με ερμηνευτικές και συναισθηματικές διαστάσεις.

2.1.Γ.6 | Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟΝ 20ό ΑΙΩΝΑ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εξετάζει τη δημιουργική φωτογραφία κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα, εστιάζοντας στο έργο φωτογράφων όπως οι Helen Levitt, Roy DeCarava, Lisette Model, Elliott Erwitt, Harry Callahan, Robert Frank, Diane Arbus, Lee Friedlander, Garry Winogrand, William Eggleston, Joel Meyerowitz, Cindy Sherman, Nan Goldin, Andreas Gursky, Jeff Wall κ.ά. Στόχος είναι η κατανόηση των καλλιτεχνικών τάσεων και τεχνικών που αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια αυτής της εποχής, όπως και η αξιολόγηση της συμβολής τους στην εξέλιξη της φωτογραφικής τέχνης.

Στην υποενότητα αυτή, όπως προείπαμε, παρουσιάζονται φωτογράφοι όπως ο Robert Frank με το έργο του “The Americans”, η Diane Arbus, η οποία απαθανατίζει περιθωριοποιημένα άτομα, ο Garry Winogrand, ο οποίος αποτυπώνει τη δυναμική της αστικής ζωής, ο Lee Friedlander, ο οποίος εξερευνά την αμερικανική κοινωνία μέσω πολυεπίπεδων συνθέσεων κ.ά. Επίσης, γίνεται αναφορά στο έργο του William Eggleston, ο οποίος τη δεκαετία του 1970 εισάγει την έγχρωμη φωτογραφία στην καλλιτεχνική σκηνή, αποτυπώνοντας την καθημερινότητα του αμερικανικού Νότου, του Joel Meyerowitz, ο οποίος συνδυάζει την έγχρωμη φωτογραφία με τη φωτογραφία δρόμου, της Cindy Sherman, η οποία χρησιμοποιεί την αυτοπροσωπογραφία ως μέσο εξερεύνησης θεμάτων ταυτότητας και φύλου, και της Nan Goldin, η οποία προσδίδει μια ωμή και ειλικρινή ματιά στην ανθρώπινη ύπαρξη. Παράλληλα, μελετώνται φωτογράφοι όπως ο Andreas Gursky, ο οποίος αξιοποιεί τις δυνατότητες της ψηφιακής επεξεργασίας για τη δημιουργία μεγάλου μεγέθους εικόνων με λεπτομερή σύνθεση, αποτυπώνοντας την παγκοσμιοποιημένη κοινωνία, και ο Jeff Wall, ο οποίος δημιουργεί σκηνοθετημένες φωτογραφίες που αναδεικνύουν κοινωνικά και πολιτικά θέματα.

Μέσα από αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν κριτική σκέψη σχετικά με τις διαφορετικές φωτογραφικές προσεγγίσεις και αποκτούν δεξιότητες στην αξιολόγηση φωτογραφικών έργων με βάση τα χαρακτηριστικά της περιόδου αυτής.

2.1.Γ.7 | Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα παρουσιάζει την εξέλιξη της φωτογραφικής τέχνης στην Ελλάδα, εξοικειώνοντας τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τον τρόπο που η φωτογραφία λειτουργεί ως μέσο καταγραφής και ανάλυσης κοινωνικών και ιστορικών πραγματικοτήτων, αλλά και ως εκφραστικό και καλλιτεχνικό μέσο. Σκοπός της ενότητας είναι η κατανόηση της εξέλιξης της ελληνικής φωτογραφίας, η σύνδεσή της με την κοινωνία και την ιστορία, η γνωριμία με το έργο σημαντικών φωτογράφων και η ανάπτυξη μιας κριτικής ματιάς απέναντι στη φωτογραφία ως κοινωνική έκφραση και πολιτισμική τεκμηρίωση.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν σημαντικές περιόδους, όπως αυτή του Μεσοπολέμου και του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, εξετάζοντας έργα των Έλλης Σουγιουλτζόγλου-Σεραϊδάρη (Nelly's), Κυριάκου Κουρμπέτη, Σπύρου Χαλκίδη κ.ά. Παράλληλα, αναλύουν έργα φωτογράφων που αποτύπωσαν την Εθνική Αντίσταση και τις κακουχίες του πολέμου (ενδεικτικά αναφέρονται οι: Κώστας Παράσχος, Σπύρος Μελετζής, Βούλα Παπαϊωάννου, Κώστας Μπαλάφας).

Αναφορά γίνεται και στην ίδρυση της Ελληνικής Φωτογραφικής Εταιρείας, το 1952. Με πρωτεργάτρια τη δημοσιογράφο Ελένη Βλάχου και μια ομάδα από επαγγελματίες φωτογράφους αλλά και σοβαρούς ερασιτέχνες, δημιουργείται ο πρώτος φορέας συλλογικής έκφρασης στη χώρα, με σκοπό την προώθηση της καλλιτεχνικής φωτογραφίας και του έργου των καλλιτεχνών φωτογράφων. Ανάμεσα στα πρώτα μέλη συναντούμε τους: Τάκη Τλούπα, Βούλα Παπαϊωάννου, Νίκο Μαυρογένη, Σπύρο Μελετζή, Νίκο Κυδωνιέα, Άρη Κωνσταντινίδη, Δημήτρη Χαρισιάδη κ.ά.

Στη συνέχεια, αναλύεται το έργο φωτογράφων της περιόδου 1950-1980, όπως οι: Δημήτρης Πικόπουλος, Τάκης Τλούπας, Θανάσης Τσαγκρής, Αριστοτέλης Σαρρηκώστας Κωνσταντίνος Μάνος, Νίκος Οικονομόπουλος κ.ά., οι οποίοι αποτύπωσαν τη μεταπολεμική Ελλάδα και έθεσαν τις βάσεις για τη σύγχρονη ελληνική φωτογραφία. Τέλος, μελετούν φωτογράφους οι οποίοι προωθούν σήμερα τη φωτογραφία ως σύγχρονη τέχνη στην Ελλάδα. Μέσα από το έργο τους, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στην εννοιολογική χρήση της φωτογραφίας και στην ανάλυση κοινωνικών ζητημάτων.

2.1.Γ.8 | Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΚΑΙ Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Η υποενότητα αυτή στοχεύει στην ανάδειξη της συμβολής και της αξίας της φωτογραφίας στην τέχνη. Από την εποχή της εφεύρεσής της, η φωτογραφία αποτελεί καθοριστικό κεφάλαιο στην Ιστορία της Τέχνης, επηρεάζοντας σημαντικά κινήματα, όπως για παράδειγμα τον Ιμπρεσιονισμό.

Ζωγράφοι του 19ου αιώνα όπως ο Dega αξιοποίησαν τη φωτογραφία για τη μελέτη της κίνησης και του φωτός, ενσωματώνοντας τις τεχνικές αυτές στις ζωγραφικές τους συνθέσεις. Η φωτογραφία αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία πιο αυθόρμητων και ρεαλιστικών σκηνών, θέτοντας τα θεμέλια για την εξέλιξη της μοντέρνας τέχνης.

Στη σύγχρονη εποχή, η φωτογραφία συνεχίζει να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο, όχι μόνο ως μέσο καταγραφής αλλά και ως εργαλείο καλλιτεχνικής έκφρασης, κοινωνικού σχολιασμού και καινοτομίας.

Η συμβολή της φωτογραφίας αναγνωρίζεται παγκοσμίως μέσα από μεγάλους διαγωνισμούς και φορείς, όπως το World Press Photo, το Sony World Photography Awards, αλλά και τα Βραβεία Πούλιτζερ, τα οποία αποτελούν την ύψιστη τιμή στην έντυπη δημοσιογραφία.

Στην Ελλάδα, διαγωνισμοί όπως το Athens Photo Festival, το Athens Photo World, της Ελληνικής Φωτογραφικής Εταιρείας κ.ά. προωθούν τόσο την εγχώρια δημιουργικότητα όσο και τον διεθνή διάλογο. Παράλληλα, διεθνή φεστιβάλ, όπως το Visa pour L'image στην Perpignan, το Rencontres d'Arles στη Γαλλία, ο Μήνας της Φωτογραφίας στο Παρίσι κ.ά., προσελκύουν κοινό από όλο τον κόσμο, αναδεικνύοντας τη σημασία της φωτογραφίας στην παγκόσμια πολιτιστική σκηνή. Μουσεία φωτογραφίας έχουν ιδρυθεί σε πολλές χώρες του κόσμου, τα οποία ενισχύουν την εκπαίδευση και την εμβάθυνση στο φωτογραφικό μέσο, όπως το International Center of Photography στη Νέα Υόρκη, αλλά και το δικό μας Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης κ.λπ.

Μέσα από τη μελέτη κορυφαίων φωτογράφων, διαγωνισμών και φεστιβάλ, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στις τεχνικές αποτύπωσης και ερμηνείας φωτογραφιών, αποκτούν δεξιότητες ανάλυσης και κριτικής προσέγγισης της εικόνας, ενισχύοντας τη δημιουργικότητά τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Jeffrey, I. (1997). *Φωτογραφία. Συνοπτική Ιστορία* (μτφρ. Ηρ. Παπαϊωάννου). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
2. Ξανθάκης, Α. (2021). *Ιστορία της ελληνικής φωτογραφίας (1839-1970)*. Αθήνα: Εκδόσεις Πάπυρος.

Συμπληρωματικές

1. Μαρκίδου, Ν. (2019). *Φωτογραφία. Κριτικές Αναγνώσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
2. Πετσίνη, Π. (2010). *Τόποι Μνήμης: φωτογραφία, συλλογική μνήμη και ιστορία*. Αθήνα: Ελληνικό Κέντρο Φωτογραφίας.
3. Ελληνική Φωτογραφική Εταιρεία. (2024). *Ιστορία της Ελληνικής Φωτογραφικής Εταιρείας*. Ανακτήθηκε από: <https://www.efc.com.gr/gr/history>
4. Athens Photo Festival. Ανακτήθηκε από: <https://www.photofestival.gr/home-gr>
5. Athens Photo World. Ανακτήθηκε από: <https://apw.gr/athens-photo-world/>

2.1.Δ • ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες και τις τεχνικές της φωτογραφίας, ώστε να αποκτήσουν τις βάσεις για τη σωστή τεχνική και αισθητική κατάρτισή τους. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα βασικά τεχνικά στοιχεία της φωτογραφίας, όπως τα μέρη και οι λειτουργίες της φωτογραφικής μηχανής, οι φακοί και οι ιδιότητές τους, το κλείστρο, το διάφραγμα, οι ταχύτητες, η ευαισθησία του αισθητήρα, οι τεχνικές φωτομέτρησης, τα φίλτρα κ.ά. Ακόμη, αναλύονται ζητήματα που αφορούν τη χρήση των φακών, τις εστιακές αποστάσεις και την καταγραφή ή το πάγωμα της κίνησης. Επιπλέον, γίνεται αναφορά σε βασικούς αισθητικούς κανόνες σύνθεσης μέσα από ασκήσεις και παραδείγματα. Τέλος, περιγράφονται με λεπτομέρειες ο φωτογραφικός εξοπλισμός και τα ψηφιακά αρχεία στο πλαίσιο μιας φωτογράφισης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Περιγράφουν τα βασικά μέρη μιας φωτογραφικής μηχανής,
- Αναγνωρίζουν τις βασικές λειτουργίες της φωτογραφικής μηχανής,
- Επιλύουν προβλήματα τεχνικής φύσης,
- Σχεδιάζουν τον εξοπλισμό τους ανάλογα με το είδος και τις απαιτήσεις της κάθε φωτογράφισης,
- Διαχειρίζονται τον φωτογραφικό εξοπλισμό τους,
- Υπολογίζουν το βάθος πεδίου σε μια φωτογράφιση,
- Επιλέγουν τις κατάλληλες φωτιστικές συνθήκες για να δημιουργήσουν τις εικόνες τους,
- Διακρίνουν τους φωτογραφικούς φακούς ανάλογα με την εστιακή τους απόσταση,
- Ελέγχουν τα ψηφιακά τους αρχεία,
- Μετατρέπουν τη σχέση διαφράγματος-ταχύτητας και ευαισθησίας (ISO),
- Επιλέγουν συγκεκριμένο εξοπλισμό σύμφωνα με τις απαιτήσεις μιας φωτογράφισης,
- Υιοθετούν τους θεωρητικούς κανόνες σύνθεσης και τεχνικής, ανάλογα με τον εξοπλισμό τους, σε μια φωτογράφιση,
- Εξοικειώνονται με τη λειτουργία βίντεο της φωτογραφικής τους μηχανής.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Camera obscura (Σκοτεινός θάλαμος) / Ταχύτητα (Τ) / Διάφραγμα (Φ) / Ευαισθησία φιλμ / Φωτοευαίσθητη επιφάνεια (ISO) / Βάθος πεδίου / Φωτόμετρο / Φωτογραφικοί φακοί / White balance / Φωτογραφικός εξοπλισμός / Λειτουργία βίντεο.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ
2	ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ
3	ΤΟ ΦΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ, ΜΕΤΡΗΣΗ ΦΩΤΟΣ
4	ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ: ΔΙΑΦΡΑΓΜΑ, ΤΑΧΥΤΗΤΑ, ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ ΑΙΣΘΗΤΗΡΑ
5	ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΦΑΚΟΙ
6	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ
7	Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΒΙΝΤΕΟ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον τρόπο λειτουργίας της φωτογραφικής μηχανής. Ειδικότερα, αναλύει τον τρόπο με τον οποίο κατασκευάστηκε η πρώτη κάμερα, η camera obscura, μέχρι τις σημερινές, ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές που διαθέτουν και λειτουργία βιντεοσκόπησης. Γίνεται μια σύντομη αναδρομή στην εξέλιξη των φωτογραφικών μηχανών, στον τρόπο καταγραφής του ανεστραμμένου ειδώλου, καθώς επίσης και στην εξέλιξη του μέσου αποτύπωσης, της γυάλινης πλάκας που εξελίχθηκε αργότερα σε φιλμ, και, σήμερα πια, οι εικόνες εγγράφονται σε ψηφιακούς αισθητήρες, δημιουργώντας ψηφιακά αρχεία, τα οποία και περιγράφονται συνοπτικά.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, με όλες τις λειτουργίες που έχουν οι κάμερες, και με τις διαφορές ανάμεσα στις χειροκίνητες λειτουργίες (M-Manual) και εκείνες των αυτόματων προγραμμάτων (A, P), όπως και με τις ρυθμίσεις που επιδέχεται το προσοφθάλμιο της μηχανής. Επίσης, μαθαίνουν τι είναι και πώς λειτουργεί το κλείστρο, ο φωτοφράκτης, αλλά και πώς λειτουργούν οι επιλογές στις διάφορες φωτιστικές συνθήκες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες φωτογραφίζουν το ίδιο θέμα με δύο τρόπους, προκειμένου να κατανοήσουν πώς λειτουργεί η επιλογή της προτεραιότητας διαφράγματος (F) και πώς της προτεραιότητας ταχύτητας (T).

Τέλος, περιγράφεται τι είναι ο ψηφιακός αισθητήρας που αντικατέστησε το φιλμ, πώς λειτουργούν οι κάρτες μνήμης και τι είναι η «ανάλυση» σε μια ψηφιακή εικόνα, καθώς και ποια είναι τα αρχεία που εξάγει μια ψηφιακή φωτογραφική μηχανή.

Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί η γνώση της φωτογραφικής μηχανής και των λειτουργιών της είναι το κύριο εργαλείο της δουλειάς ενός/μίας φωτογράφου.

2.1.Δ.2 | ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ

Αρχικά, γίνεται συνοπτική παρουσίαση της κατασκευής της camera obscura και της pinhole κάμερας, δύο ειδών κάμερας που χρησιμοποιούνται ακόμη για εκπαιδευτικούς ή εικαστικούς σκοπούς. Στη συνέχεια, αναλύονται τα κύρια είδη των φωτογραφικών μηχανών και πώς κατηγοριοποιούνται σε σχέση με το μέγεθος του αισθητήρα. Επιπλέον, εξετάζεται τι είναι οι compact μηχανές, ποιες είναι οι DSLR μηχανές και ποιες είναι οι διαφορές τους με τις mirrorless, ποιες είναι και πού χρησιμοποιούνται οι μηχανές μεσαίου φορμά και ποιες οι μηχανές μεγάλου φορμά. Τέλος, παρουσιάζονται και ειδικές κατηγορίες μηχανών, όπως είναι οι υποβρύχιες μηχανές κ.ά. Επίσης, παρουσιάζονται οι πιο γνωστές κατασκευάστριες εταιρείες φωτογραφικών μηχανών και τα χαρακτηριστικά/ιδιαιτερότητες που έχει η κάθε εταιρεία.

Επειδή οι ψηφιακές μηχανές διαθέτουν λειτουργίες βιντεοσκόπησης, γίνεται συνοπτική, συγκριτική παρουσίαση των χαρακτηριστικών DSLR μηχανών με τις βιντεοκάμερες, γιατί πολύ συχνά οι πρώτες χρησιμοποιούνται σε πολλές οπτικοακουστικές παραγωγές (video clips, διαφημιστικά κ.λπ.).

Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες φωτογραφίζουν το ίδιο θέμα με όλα τα είδη φωτογραφικών μηχανών, συμπεριλαμβανομένων και των κινητών τηλεφώνων, προκειμένου να μελετήσουν και να αξιολογήσουν συγκριτικά τις παραγόμενες εικόνες, προβάλλοντάς τες σε μεγάλη οθόνη (προβολή με projector). Καταγράφουν (γραπτώς) τα χαρακτηριστικά της κάθε εικόνας μεμονωμένα αλλά και συγκριτικά με τις υπόλοιπες εικόνες.

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες πάνω στα είδη των φωτογραφικών μηχανών, οι οποίες αποτελούν το κύριο εργαλείο της δουλειάς τους.

2.1.Δ.3 | ΤΟ ΦΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ, ΜΕΤΡΗΣΗ ΦΩΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αναλύει το φως και τον τρόπο με τον οποίο το αντιλαμβάνεται το ανθρώπινο μάτι, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο το καταγράφει η φωτογραφική μηχανή, καθώς δεν είναι ίδιοι. Το ανθρώπινο μάτι προσαρμόζεται στις υπάρχουσες φωτιστικές συνθήκες, σε αντίθεση με τη φωτογραφική μηχανή, η οποία καταγράφει σε απόλυτο βαθμό τις τονικές διαβαθμίσεις των χρωμάτων κατά τη φωτογράφιση. Αναλύεται το όργανο μέτρησης του φωτός, το φωτόμετρο, που μπορεί να είναι ανακλώμενου ή προσπίπτοντος φωτός, έννοιες που επίσης αναλύονται.

Πέρα από το φωτόμετρο που υπάρχει ενσωματωμένο στη φωτογραφική μηχανή και το οποίο λειτουργεί ως μετρητής ανακλώμενου φωτός, υπάρχει το φωτόμετρο χειρός, το οποίο έχει διττή λειτουργία (ανακλώμενου και προσπίπτοντος). Μελετώ-

νται, επίσης, περιπτώσεις που το φωτόμετρο απορρυθμίζεται από ιδιαίτερες συνθήκες (όπως στην περίπτωση φωτομέτρησης σε χιόνια).

Στη θεωρία, αναλύονται τεχνικά γνωστές ασπρόμαυρες φωτογραφίες στις οποίες πρωταγωνιστεί η διαχείριση του φωτός, όπως αυτές των Ansel Adams, Richard Avedon, Henri Cartier Bresson κ.ά.

Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, προκειμένου να εξοικειωθούν με το φωτόμετρο της φωτογραφικής τους μηχανής, δημιουργούν μια σειρά ασπρόμαυρων φωτογραφιών (5-10 φωτογραφίες): ρυθμίζουν τη φωτογραφική τους μηχανή σε ασπρόμαυρη λειτουργία και δημιουργούν άρτιες, ασπρόμαυρες αφαιρετικές συνθέσεις με θέματα όπως: γραμμές σε ενιαίο φόντο, καμπύλες σε ενιαίο φόντο, σχήματα, ασπρόμαυρη ματιέρα, έντονο κοντράστ κ.ά. Στη συνέχεια, αξιολογούν το παραγόμενο υλικό τους μέσα στην τάξη.

Η συγκεκριμένη υποεπάρκεια είναι πολύ σημαντική, γιατί η διαδικασία φωτομέτρησης αποτελεί κομβικό στοιχείο μιας άρτιας, επαγγελματικής λήψης.

2.1.Δ.4 | ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ: ΔΙΑΦΡΑΓΜΑ, ΤΑΧΥΤΗΤΑ, ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ ΑΙΣΘΗΤΗΡΑ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια αναλύονται οι βασικές λειτουργίες για τη δημιουργία μιας φωτογραφίας, που είναι το διάφραγμα (F), η ταχύτητα (T) και η ευαισθησία της φωτοευαίσθητης επιφάνειας/αισθητήρα (ISO).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν όλες τις κλίμακες των τριών αυτών λειτουργιών και δημιουργούν φωτογραφίες με «αργή» και «γρήγορη» ταχύτητα, με «ανοιχτό» και «κλειστό» διάφραγμα αλλά και «χαμηλής» ή «υψηλής» ευαισθησίας ISO (σε ψηφιακό αισθητήρα ή φιλμ). Αναλύουν, μέσα από γνωστές φωτογραφίες, το πόσο επηρεάζει το τελικό αποτέλεσμα της εικόνας η κάθε επιλογή της αντίστοιχης λειτουργίας και ποιες είναι οι κατάλληλες επιλογές ανάλογα με το θέμα που καλούμαστε κάθε φορά να φωτογραφίσουμε. Υπολογίζουν το F-stop αλλά και πώς αντιμετωπίζεται η υπό-έκθεση και υπέρ-έκθεση σε μια φωτογράφιση καθώς και τι είναι ο κόκκος/θόρυβος στις εικόνες με χρήση μεγάλης ευαισθησίας ISO. Μαθαίνουν τι είναι το βάθος πεδίου, από ποιους παράγοντες επηρεάζεται και πραγματοποιούν ασκήσεις ελέγχου του βάθους πεδίου. Στη συνέχεια αναλύουν και πειραματίζονται σε ασκήσεις εξισορρόπησης λευκού (white balance).

Επιπλέον, στο εργαστήριο οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν λήψεις με διάφορες επιλογές και στις τρεις λειτουργίες πάνω σε στατικά ή κινούμενα θέματα, μέρα και νύχτα, προκειμένου να εξοικειωθούν πλήρως με το αποτέλεσμα που προσφέρει η κάθε επιλογή, σε κάθε δυνατή συνθήκη φωτογράφισης/θέματος, ανάλογα με το αποτέλεσμα που επιθυμούμε (π.χ. μικρό-μεγάλο βάθος πεδίου, δρομείς ή αυτοκίνητα που κινούνται και αποτυπώνονται «καθαροί» [εστιασμένα], ή ως κινούμενες φιγούρες κ.λπ.).

Η συγκεκριμένη υποεπάρκεια είναι πολύ σημαντική καθώς οι τρεις αυτές λειτουργίες είναι τα βασικά εργαλεία για μια επαγγελματική φωτογράφιση με άρτια αποτελέσματα έχοντας τον πλήρη έλεγχο της τελικής εικόνας.

2.1.Δ.5 | ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΦΑΚΟΙ

Η συγκεκριμένη υποενότητα ασχολείται με τα είδη των φωτογραφικών φακών. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις βασικές ιδιότητες των φακών, οι οποίοι μπορούν να λειτουργούν ως συγκλίνοντες ή αποκλίνοντες. Εξηγείται η εμφάνιση του ανεστραμμένου ειδώλου στον σκοτεινό θάλαμο (camera obscura), και από τι εξαρτάται το μέγεθος του ειδώλου και η φωτεινότητά του. Επιπλέον, αναλύεται η ανατομία ενός φωτογραφικού φακού, τα στοιχεία δηλαδή από τα οποία αποτελείται. Περιγράφεται τι είναι οι κύκλοι σύγχυσης, τι είναι το σφάλμα παράλλαξης ενός φακού, αλλά και η εστιακή απόσταση του φακού.

Στη θεωρία, μέσα από ανάλυση διάσημων φωτογραφιών, αναλύονται τα κύρια είδη των φωτογραφικών φακών, τα χαρακτηριστικά τους, οι ιδιαιτερότητές τους και πού χρησιμοποιούνται. Έτσι, αναλύονται οι τρεις κύριες κατηγορίες φακών: ο νορμάλ, ο ευρυγώνιος και ο τηλεφακός, οι οποίοι ορίζονται πάντα σε σχέση με τη διαγώνιο του φιλμ της κάμερας στην οποία χρησιμοποιούνται. Επιπλέον, περιγράφονται και πιο εξειδικευμένοι φακοί, όπως ο fish-eye, ο macro, αλλά και οι ζουμ (zoom) φακοί, δηλαδή οι φακοί μεταβλητής εστιακής απόστασης.

Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με όλους τους φωτογραφικούς φακούς, δημιουργώντας φωτογραφίες με άρτιες συνθέσεις. Επιπλέον, πραγματοποιούν ασκήσεις για τον έλεγχο του βάθους πεδίου σε μια φωτογραφία, αλλάζοντας όλες τις παραμέτρους που το επηρεάζουν. Στη συνέχεια, αξιολογούν τα αποτελέσματα των φωτογραφιών τους και καταγράφουν τα αποτελέσματα που παρήγαγαν σε κάθε περίπτωση, συγκρίνοντάς τα μεταξύ τους.

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνώσεις και δεξιότητες στην ορθή χρήση των φωτογραφικών φακών σε μια φωτογράφιση, ανάλογα με τις απαιτήσεις που αυτή έχει.

2.1.Δ.6 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ

Κάθε είδος φωτογράφισης απαιτεί, πέρα από τη φωτογραφική μηχανή, και μια σειρά από συνοδευτικό εξοπλισμό, και με αυτόν ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τη χρήση και τη λειτουργία του συνοδευτικού εξοπλισμού μιας φωτογράφισης, όπως τρίποδα, ανακλαστήρες, φωτιστικά σώματα, φωτόμετρο, παρασολέιγ, ντεκλανσέρ, θήκες προστασίας εξοπλισμού, μπαλαντέζες κ.ά.

Πραγματοποιούν ασκήσεις σεναρίων για μια φωτογράφιση και καταγράφουν όλο τον εξοπλισμό που αυτή απαιτεί (φωτογράφιση μόδας σε εξωτερικό χώρο, ενός γάμου σε κάποιο απομακρυσμένο νησί, ενός ταξιδιωτικού ρεπορτάζ κ.λπ.), γιατί πολύ συχνά χρειάζεται να κάνουν μια φωτογράφιση πολύ μακριά από την έδρα τους, και αυτό σημαίνει πως θα πρέπει να καταγράφουν με κάθε λεπτομέρεια όλον τον εξοπλισμό που θα χρειαστούν.

Στη συνέχεια, αναλύονται τα φίλτρα της φωτογράφισης, τόσο αυτά που χρησιμοποιούνται πάνω στον φωτογραφικό φακό όσο και εκείνα που χρησιμοποιούνται ως

συνοδευτικά σε μια φωτογράφιση (π.χ. διορθωτικές ζελατίνες). Τι είναι και πού χρησιμοποιείται το πολωτικό φίλτρο (CPL), τα φίλτρα προστασίας φακών (UV), τα φίλτρα ουδέτερης αλλά και διαβαθμισμένης ουδέτερης πυκνότητας (ND και Variable ND αντίστοιχα), τα φίλτρα υπέρυθρης ακτινοβολίας (IR), τα macro φίλτρα (close up), τα φίλτρα για εφέ κ.λπ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν ανάλογες λήψεις με τα παραπάνω φίλτρα και αξιολογούν στη συνέχεια τα αποτελέσματα των φωτογραφιών τους.

Τέλος, μαθαίνουν να προστατεύουν τον φωτογραφικό τους εξοπλισμό ανάλογα με τις συνθήκες φωτογράφισης (σε υψηλές ή πολύ χαμηλές θερμοκρασίες, σε βροχή, σε πολλή σκόνη, ή πώς μεταφέρονται οι μπαταρίες όταν χρειαστεί να ταξιδέψουν αεροπορικώς κ.ά.).

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να λειτουργούν επαγγελματικά σε μια φωτογράφιση και να προστατεύουν τον εξοπλισμό τους.

2.1.Δ.7 | Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΒΙΝΤΕΟ

Η τελευταία υποενότητα ασχολείται με μια σημαντική λειτουργία που έχουν πια όλες οι ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές και είναι η λειτουργία καταγραφής βίντεο. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να καταγράφουν κινούμενες εικόνες –με ταυτόχρονη καταγραφή ήχου– δημιουργώντας αρχεία βίντεο. Τα αρχεία βίντεο που εξάγει μια ψηφιακή φωτογραφική μηχανή είναι συνήθως mpeg4, ή και άλλα αρχεία, όπως τον κ.ά. Η βιντεοσκόπηση απαιτεί συγκεκριμένες ρυθμίσεις εξισορρόπησης στις υπάρχουσες φωτιστικές συνθήκες με τη λειτουργία καταγραφής του αισθητήρα (white balance), προκειμένου να καταγραφούν σωστά τα χρώματα πριν από κάθε λήψη. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται σε ανάλογες ρυθμίσεις με διαφορετικές φωτιστικές συνθήκες, ενώ στη συνέχεια ορίζουν το κατάλληλο διάφραγμα και την ευαισθησία του αισθητήρα (ISO), ανάλογα με το θέμα αλλά και τις φωτιστικές συνθήκες που επικρατούν, προκειμένου να υπάρξει ένα άρτιο τεχνικά αποτέλεσμα.

Αντίστοιχα με την εικόνα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις βασικές λειτουργίες της καταγραφής ήχου, όπως και με τον αναγκαίο εξοπλισμό κατά τη βιντεοσκόπηση. Στον εξοπλισμό για την καταγραφή του ήχου, εκτός από το ενσωματωμένο μικρόφωνο της μηχανής, απαιτείται και εξωτερικό μικρόφωνο (ή μικρόφωνα) για στέρεο ηχογράφιση, το οποίο συνδέεται με τη μηχανή, ενσύρματα ή ασύρματα. Επίσης, για τον έλεγχο του ήχου που καταγράφει η μηχανή απαραίτητα είναι τα ακουστικά, και με βάση αυτά και σε συνδυασμό με τις μπάρες έντασης που εμφανίζονται στην οθόνη της μηχανής, ρυθμίζουμε ανάλογα την ένταση καταγραφής.

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν βασικές γνώσεις και δεξιότητες σε ζητήματα εικονοληψίας με ψηφιακή φωτογραφική μηχανή που είναι πολύ συχνά μέρος της δουλειάς τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κατερτζιάδης, Π. (2008). *Βασικά μαθήματα φωτογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Φωτογράφος.
2. Hedgecoe, J. (2010). *Το νέο βιβλίο του φωτογράφου. Ο απόλυτος οδηγός για την τέχνη της φωτογραφίας* (μτφρ. Ε. Κουτσοκέρα). Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.

Συμπληρωματικές

1. Κάρλος, Χ. (2010). *Βίντεο Μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Έναστρον.
2. Καλδής, Π. (2021). «Vlogging cams Photo/video μηχανές για το YouTube». Αθήνα: Περιοδικό *ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ*. Ανακτήθηκε από:
<https://www.photo.gr/know-how/vlogging-cams-photovideo/>
3. Canon. (2024) «Τεχνική βιντεοσκόπηση». Ανακτήθηκε από:
<https://www.canon.gr/get-inspired/tips-and-techniques/videography/>

2.1.E • ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ-ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ ΘΑΛΑΜΟΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες της αναλογικής φωτογραφίας, ώστε να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες για να δημιουργούν και να διαχειρίζονται αρχεία φωτογραφίσεων με αναλογικές φωτογραφικές μηχανές. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι λειτουργίες της αναλογικής κάμερας και οι διαφορές της με την ψηφιακή φωτογραφία. Παρουσιάζονται οι φωτοευαίσθητες επιφάνειες, η δομή των φωτογραφικών χαρτιών και φιλμ και οι ιδιότητές τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται στις λήψεις ασπρόμαυρου αρνητικού φιλμ και στη δημιουργία εικόνας σε φωτοευαίσθητο υλικό χωρίς τη μεσολάβηση κάμερας (φωτόγραμμα και pinhole camera), στην εμφάνιση ασπρόμαυρου αρνητικού και στην εξ επαφής εκτύπωση (contact print). Αναλύονται οι τρόποι διόρθωσης λανθασμένης έκθεσης του φιλμ, με ειδικές «μάσκες» κατά τη διάρκεια της εκτύπωσης. Ακόμη, παρουσιάζονται τρόποι ρετουσαρίσματος της τελικής φωτογραφικής εικόνας, όπου εντοπίζονται προβλήματα. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τεχνικές σκοτεινού θαλάμου, όπως την καλοτυπία, την κυανοτυπία, την εκτύπωση σε «κατασκευασμένα» φωτοευαίσθητα υλικά (χαρτί ζωγραφικής, γυαλί και ύφασμα), τη χημική εκτύπωση σε συνδυασμό με χρώματα (gumbichromate) και την τεχνική του solarization.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις διαφορετικές ευαισθησίες των φιλμ,
- Περιγράφουν τη διαδικασία εμφάνισης ενός ασπρόμαυρου φιλμ και εκτύπωσης μιας ασπρόμαυρης φωτογραφίας,
- Εφαρμόζουν όλες τις θεωρητικές τεχνικές γνώσεις στον χειρισμό του σκοτεινού θαλάμου,
- Ελέγχουν τη διαδικασία εκτύπωσης της τεχνικής του solarization,
- Σχεδιάζουν μια pinhole camera,
- Κατασκευάζουν φωτογράμματα,
- Διαχειρίζονται τις χημικές ουσίες κατά τη διάρκεια εμφάνισης ασπρόμαυρου φιλμ και εκτύπωσης φωτογραφιών,
- Εφαρμόζουν εξ επαφής φωτογραφικές εκτυπώσεις (contactprints),
- Διαχειρίζονται τα διαφορετικά φορμά της αναλογικής φωτογραφίας,
- Διορθώνουν υπερεκτεθειμένα ή υποεκτεθειμένα αρνητικά φιλμ κατά τη διάρκεια εκτύπωσης μιας ασπρόμαυρης φωτογραφίας,
- Προτιμούν οικολογικές λύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος κατά τη διαδικασία χρήσης του σκοτεινού θαλάμου,
- Υιοθετούν τεχνικές σκοτεινού θαλάμου για τη δημιουργία ασπρόμαυρης φωτογραφίας καλλιτεχνικών έργων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φιλμ / Μεγεθυντήρας / Φωτοευαίσθητο χαρτί / Χημικά διαλύματα / Ευαισθησία φιλμ (ASA, ISO) / Εμφάνιση / Φωτόγραμμα / Εκτύπωση / Φωτοστεγανό δοχείο (tank) / Φορμά φιλμ / Αναλογική κάμερα / Λανθάνουσα εικόνα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
2	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΜΗΧΑΝΗΣ ΚΑΙ ΛΗΨΗΣ
3	ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ, ΜΕΓΕΘΗ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΦΙΛΜ
4	ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΦΙΛΜ
5	ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ ΘΑΛΑΜΟΣ
6	ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΕΚΤΥΠΩΣΗ
7	PINHOLE, ΦΩΤΟΓΡΑΜΜΑ, SOLARIZATION
8	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.E.1 | ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη σημασία της αναλογικής φωτογραφίας ως βάσης για την απόκτηση τεχνικών δεξιοτήτων και αισθητικών αντιλήψεων, όπως επίσης τις διαφορές και τις ομοιότητες της αναλογικής με την ψηφιακή φωτογραφία.

Η φωτογραφία ξεκίνησε ως μια τεχνική που συνδυάζει ένα φυσικό φαινόμενο, την camera obscura, με τις ανακαλύψεις της χημείας και την αντίδραση αλάτων αργύρου ή σιδήρου στο ηλιακό φως. Οι πρώτες εκτυπωμένες φωτογραφίες δημιουργήθηκαν στο πρώτο μισό του 19ου αιώνα και ήταν αποτέλεσμα συνεχών πειραματισμών. Ένα από τα αποτελέσματα αυτών των πειραμάτων ήταν και η δημιουργία του φιλμ, όπως το ξέρουμε σήμερα, που αντικατέστησε το χαρτί, το γυαλί και άλλα υλικά που αρχικά χρησιμοποιήθηκαν. Η πιο σημαντική διαφορά της με την ψηφιακή φωτογραφία είναι ότι το ίδιο το φωτοευαίσθητο υλικό, δηλαδή το φιλμ, είναι ταυτόχρονα και το μέσο όπου αποθηκεύεται η φωτογραφία.

Η αναλογική φωτογραφία μπορεί να επιτευχθεί και χωρίς κάμερα, χρησιμοποιώντας αυτοσχέδια μέσα (pinhole cameras), ή και με απευθείας έκθεση των φωτοευαίσθητων υλικών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη χρήση των υλικών αυτών.

Μία σημαντική ομοιότητα των δύο τεχνικών είναι ότι χρησιμοποιούν το ίδιο σύστημα έκθεσης (exposure value) για να επιτευχθεί η σωστή φωτομέτρηση του θέματος που φωτογραφίζεται. Πρόκειται για την ισορροπία ανάμεσα στον χρόνο έκθεσης (time), την ενδεδειγμένη τιμή διαφράγματος (f), δηλαδή την ποσότητα φωτός που περνά στο φιλμ, και την ευαισθησία του φιλμ στο φως (ISO).

2.1.E.2 | ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΜΗΧΑΝΗΣ ΚΑΙ ΛΗΨΗΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στη συγκεκριμένη υποενότητα, εξοικειώνονται με τις αναλογικές κάμερες και μαθαίνουν να τις χειρίζονται. Ξεκινούν με τη σωστή τοποθέτηση

του φιλμ στην κάμερα. Μαθαίνουν πώς να φωτομετρούν σωστά χρησιμοποιώντας το φωτόμετρο της κάμερας, το εξωτερικό φωτόμετρο ή με τη χρήση γκρίζας κάρτας.

Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις κάμερες single-lens reflex (μονοοπτικές ρεφλέξ), οι οποίες είναι και οι περισσότερο διαδεδομένες. Οι αναλογικές slr (μονοοπτικές) μπορεί να είναι εξολοκλήρου ή μερικώς χειροκίνητες ή αυτόματες. Οι αναλογικές κάμερες μέσα στο σώμα διαθέτουν καθρέφτη (reflex) που διορθώνει την ανεστραμμένη εικόνα που λαμβάνει η κάμερα λόγω του φυσικού φαινομένου της camera obscura.

Στις αναλογικές κάμερες το φιλμ είναι το υλικό πάνω στο οποίο αποτυπώνεται η λανθάνουσα εικόνα. Μετά το τέλος της έκθεσης όλων των λήψεων του φιλμ, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να το μαζεύουν σωστά ώστε να μπορέσουν να εμφανίσουν με χημική διαδικασία τις λανθάνουσες (κρυμμένες) εικόνες.

Οι αναλογικές κάμερες έχουν αρκετές διαφορές μεταξύ τους όσον αφορά την κατασκευή τους, για παράδειγμα εάν είναι φτιαγμένες για μικρό, μεσαίο ή μεγάλο φορμά φιλμ. Σε κάθε περίπτωση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τον τρόπο εστίασης, τις αντίστοιχες ρυθμίσεις ταχύτητας κλείστρου και διαφράγματος και την ενδεδειγμένη ένδειξη της ευαισθησίας του φιλμ. Στην αναλογική φωτογραφία απαιτείται προσεκτική φωτομέτρηση του θέματος, μιας και δεν υπάρχει δυνατότητα προεπισκόπησης της λήψης.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται σταδιακά τον τρόπο λειτουργίας της αναλογικής κάμερας σε σχέση με τις φωτιστικές συνθήκες, ώστε να αντιπαρέρχονται εμπόδια όπως την έλλειψη ή την υπερβολική συγκέντρωση φωτός, και μαθαίνουν να δημιουργούν άρτιες εικόνες τεχνικά και αισθητικά.

2.1.Ε.3 | ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ, ΜΕΓΕΘΗ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΦΙΛΜ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις έννοιες του είδους, του μεγέθους (φορμά) και της ευαισθησίας του φιλμ. Τα φιλμ είναι φωτοευαίσθητες επιφάνειες που πάνω τους καταγράφεται η λανθάνουσα (κρυμμένη) εικόνα. Για την εμφάνισή της απαιτείται μια συγκεκριμένη, χημική διαδικασία.

Τα φιλμ μπορεί να είναι έγχρωμα ή ασπρόμαυρα. Επίσης, θετικά ή αρνητικά. Τα θετικά φιλμ (slide) αποτυπώνουν την εικόνα όπως τη βλέπουμε. Τα αρνητικά την αποθηκεύουν ανεστραμμένη, δηλαδή όπου βλέπουμε λευκό είναι μαύρο και το αντίστροφο. Τα αρνητικά χρησιμοποιούνται στον σκοτεινό θάλαμο για εκτύπωση θετικών εικόνων. Τα φιλμ αποτελούνται από τη βάση, την αντιάλω στρώση (μια επιπλέον στρώση που απορροφά το φως) και το γαλάκτωμα ή emulsion, δηλαδή τη φωτοευαίσθητη επιφάνεια.

Στα έγχρωμα φιλμ, το γαλάκτωμα έχει τρεις στρώσεις με αντίστοιχες χρωστικές (φίλτρα RGB) για να καταγράφει το χρώμα. Τα τρία βασικά χρώματα της φωτογραφίας, κόκκινο, πράσινο και μπλε, δημιουργούν τις αποχρώσεις στο έγχρωμο φιλμ. Περισσότερο διαδεδομένα είναι τα φιλμ μικρού φορμά ή 135 ή 35mm όπως ονομάζονται. Η ονομασία τους προέρχεται από τις διαστάσεις ενός καρέ του φιλμ. Υπάρχουν αναλογικές κάμερες που δέχονται φιλμ μεσαίου φορμά ή 120mm. Τέλος, υπάρχουν

view cameras, που δέχονται φιλμ ακόμα μεγαλύτερων διαστάσεων. Η διάσταση του φιλμ είναι σημαντική γιατί οι αναλογικές εκτυπώσεις γίνονται από αρνητικά που μεγεθύνονται. Μεγαλύτερα αρνητικά δίνουν ευκρινέστερη εκτύπωση. Η ευαισθησία των φιλμ ορίζεται στην κλίμακα ISO ή ASA. Υπάρχουν «αργά» φιλμ, όπως ονομάζονται, που χρειάζονται δυνατό φως κατά τη λήψη, και «γρήγορα» φιλμ, που αντιδρούν σε χαμηλό φωτισμό.

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διαχειρίζονται τα διαφορετικά φορμά και τις ευαισθησίες των φιλμ.

2.1.E.4 | ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΦΙΛΜ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τον τρόπο εμφάνισης αρνητικού φιλμ και μαθαίνουν να παρασκευάζουν ειδικά χημικά διαλύματα. Όταν τελειώνουν οι λήψεις του φιλμ, αυτό πρέπει να «μαζεύεται» πίσω στο προστατευτικό του «κέλυφος» (καρούλι). Μερικές κάμερες κάνουν αυτόματα αυτή τη διαδικασία, σε άλλες όμως γίνεται χειροκίνητα.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να τοποθετούν στο απόλυτο σκοτάδι το φιλμ μέσα σε ένα ειδικό φωτοστεγανό δοχείο (tank) που δέχεται υγρά διαλύματα, για να ξεκινήσει η διαδικασία «εμφάνισής του». Μέσα στο ειδικό δοχείο μπορούν να επεξεργαστούν το φιλμ, χωρίς το περιεχόμενο του δοχείου να κινδυνεύει να εκτεθεί στο φως.

Η χημική διαδικασία της εμφάνισης ασπρόμαυρου φιλμ περιλαμβάνει τρία βασικά στάδια: την εμφάνιση, το λουτρό σταματήματος και τη στερέωση. Κάθε στάδιο της χημικής διαδικασίας απαιτεί τη δημιουργία ξεχωριστού διαλύματος, το οποίο σταδιακά εισέρχεται και εξέρχεται στο ειδικό δοχείο (tank). Στη συνέχεια, το εμφανισμένο και στερεωμένο φιλμ πλένεται χωρίς κίνδυνο στο φως. Διδάσκονται οι αναλογίες των διαλυμάτων και η τήρηση κανόνων όπως η κατάλληλη θερμοκρασία και οι χρόνοι παραμονής του κάθε τύπου φιλμ στο αντίστοιχο χημικό διάλυμα.

Όταν τελειώνει η διαδικασία ξεπλύματος, τοποθετείται στο δοχείο ένα ακόμη διάλυμα (δακρυβρεχτικό παράγοντα) που απομακρύνει τυχόν άλατα του νερού. Κατόπιν το φιλμ ξεβγάζεται και κρεμιέται για στέγνωμα σε χώρο καθαρό χωρίς σκόνη. Η διαφορά της εμφάνισης ασπρόμαυρων και έγχρωμων φιλμ είναι πως τα ασπρόμαυρα φιλμ είναι πιο ανεκτικά στις θερμοκρασίες των χημικών και μπορούμε να τα εμφανίσουμε «στο χέρι», ενώ τα έγχρωμα φιλμ απαιτούν καθ' όλη τη διαδικασία συνεχόμενη και σταθερή θερμοκρασία, και γι' αυτό εμφανίζονται μέσα σε ειδικά μηχανήματα. Επιπλέον, η εμφάνιση του έγχρωμου φιλμ (C-41) απαιτεί ένα επιπλέον στάδιο, αυτό της λεύκανσης (bleach).

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διαχειρίζονται τις χημικές ουσίες κατά τη διαδικασία εμφάνισης ασπρόμαυρου και έγχρωμου αρνητικού.

2.1.E.5 | ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ ΘΑΛΑΜΟΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους χώρους και τους κανόνες που διέπουν το εργαστήριο του σκοτεινού θαλάμου.

Στον θάλαμο, κατά τη διάρκεια της ασπρόμαυρης εκτύπωσης, χρησιμοποιούνται ειδικά κόκκινα φώτα ασφαλείας. Το ασπρόμαυρο χαρτί είναι ορθοχρωματικό φιλμ με ανοχή στο κόκκινο. Τα ειδικά μηχανήματα εκτύπωσης ονομάζονται μεγεθυντήρες ή εκτυπωτές. Πρόκειται για μηχανήματα προβολής του αρνητικού που φωτίζουν το φωτογραφικό χαρτί. Αποτελούνται από τη βάση, στην οποία τοποθετείται το χαρτί, την κεφαλή όπου υπάρχει μια λάμπα και ένα σύστημα διάχυσης ή συγκέντρωσης του φωτός (ανάλογα με τον τύπο του μεγεθυντήρα), και καταλήγει σε έναν φακό που προβάλλει το αρνητικό στη βάση.

Σημαντικά εξαρτήματα είναι ο φορέας του φιλμ, όπου τοποθετείται το αρνητικό, και το συρτάρι των φίλτρων που ελέγχουν την αντίθεση (contrast) της εικόνας. Η εστίαση της φωτογραφίας γίνεται από ένα ειδικό κουμπί. Τέλος, κάτω από τον φακό προσαρμόζεται ένα κόκκινο φίλτρο ασφαλείας, το οποίο προστατεύει το φωτογραφικό χαρτί πριν από την τελική εκτύπωση.

Οι μεγεθυντήρες έχουν χρονόμετρο που ορίζει τη διάρκεια έκθεσης στο φως. Οι φακοί των εκτυπωτών έχουν διαφράγματα που ελέγχουν την ποσότητα φωτός που περνά στο χαρτί. Άλλα εργαλεία είναι το μαρζέρ, ένα εξάρτημα που δημιουργεί περιθώρια στη φωτογραφία και κρατά το χαρτί σταθερό κατά την έκθεση, και οι λεκάνες των χημικών, όπου βυθίζεται το χαρτί για να εμφανιστεί μετά την έκθεση στο φως. Επίσης, ψαλίδια για το κόψιμο των χαρτιών και λαβίδες για τη μετακίνηση του χαρτιού στις λεκάνες των χημικών.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν όλες τις θεωρητικές εργαστηριακές γνώσεις στον χειρισμό του σκοτεινού θαλάμου.

2.1.E.6 | ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χειρίζονται τους μεγεθυντήρες εκτύπωσης αναλογικής φωτογραφίας και να διορθώνουν υποφωτισμένα ή υπερφωτισμένα αρνητικά κατά τη διάρκεια της εκτύπωσης.

Το αρνητικό τοποθετείται στον φορέα του φιλμ. Για να βρεθεί ο κατάλληλος χρόνος εκφώτισης και η σωστή αντίθεση, εκτυπώνονται δοκιμαστικές λωρίδες (test prints). Η αντίθεση ορίζεται από τα φίλτρα αντίθεσης, κλίμακας από 0 ως 5, που τοποθετούνται στο ειδικό συρτάρι του μεγεθυντήρα. Το 0 ορίζει το πιο μαλακό contrast (γκρι) και το 5 την πλήρη αντίθεση (άσπρο-μαύρο). Ο χρόνος βρίσκεται με τον χρονοδιακόπτη χρησιμοποιώντας διαφορετικές εκθέσεις φωτός στο ίδιο test print. Σε φωτογραφίες όπου υπάρχουν σκοτεινά και φωτεινά σημεία μπορεί να γίνει χρήση μασκών που επιλέγουν συγκεκριμένα σημεία της εικόνας για μικρότερο ή μεγαλύτερο χρόνο έκθεσης.

Η χημική διαδικασία εκτύπωσης από ασπρόμαυρο αρνητικό φιλμ ακολουθεί τα ίδια στάδια με την εμφάνιση του φιλμ: εμφάνιση, λουτρό σταματήματος, στερέωση.

Το χαρτί τοποθετείται στις λεκάνες των χημικών και τέλος ξεβγάζεται σε μια λεκάνη με τρεχούμενο νερό.

Η μετακίνηση της κεφαλής του μεγεθυντήρα πάνω ή κάτω επιτυγχάνει την εκτύπωση σε διαφορετικά μεγέθη φωτογραφικών χαρτιών. Επίσης, τα χαρτιά έχουν διάφορες υφές, γυαλιστερή, ματ, μεταξωτή (perla ή semi-mat).

Υπάρχουν μεγεθυντήρες με χρωμοκεφαλές που μπορούν να εκτυπώσουν έγχρωμα φωτογραφικά χαρτιά. Η διαδικασία όμως πρέπει να γίνει στο απόλυτο σκοτάδι, γιατί τα έγχρωμα φωτογραφικά χαρτιά είναι παγχρωματικά, δεν έχουν ανοχή σε κανένα φως. Ακόμη, χρειάζονται ένα επιπλέον στάδιο, τη λεύκανση (bleach) και πολύ υψηλές θερμοκρασίες διαλυμάτων, γι' αυτό και η εκτύπωσή τους γίνεται σε ειδικά μηχανήματα (mini labs).

2.1.E.7 | PINHOLE, ΦΩΤΟΓΡΑΜΜΑ, SOLARIZATION

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν την εξ επαφής εκτύπωση και εξοικειώνονται με τη φωτογραφία pinhole και την τεχνική solarization.

Στην εξ επαφής εκτύπωση, τα καρέ του αρνητικού τοποθετούνται απευθείας στο φωτογραφικό χαρτί και γίνεται εκφώτιση. Το αποτέλεσμα είναι οι αρνητικές εικόνες να εμφανίζονται θετικά στο χαρτί μετά τη χημική διαδικασία της εμφάνισης (contact sheet). Στην εξ επαφής εκτύπωση, δεν μεσολαβεί μεγεθυντήρας, άρα δεν αλλάζει το μέγεθος της εικόνας. Αν τοποθετηθεί ένα οποιοδήποτε αντικείμενο στο χαρτί, αυτό θα έχει αποτέλεσμα μια αποτύπωση του αντικειμένου σε άσπρο-μαύρο, ένα φωτόγραμμα. Αναλόγως της πυκνότητας του αντικειμένου, θα υπάρχουν διάφανα ή αδιαφανή σημεία στη φωτογραφία.

Η pinhole φωτογραφία βασίζεται στην camera obscura. Μπορεί να επιτευχθεί με αυτοσχέδια κάμερα. Στην πλάτη ενός φωτοστεγανού κουτιού τοποθετείται φωτοευαίσθητο υλικό. Στη συνέχεια, ανοίγεται μια τρύπα στην απέναντι πλευρά. Το φως που περνά αποτυπώνει ανεστραμμένη την εξωτερική εικόνα στην πλάτη του κουτιού. Στη συνέχεια, το χαρτί ή το φιλμ εμφανίζονται. Οι χρόνοι έκθεσης ορίζονται από το μέγεθος της τρύπας και τον υπάρχοντα φωτισμό.

Το solarization είναι το φαινόμενο της τονικής αντιστροφής λόγω υπερβολικής υπερέκθεσης του φιλμ ή του χαρτιού. Ήταν γνωστό σε πρωτοπόρους της φωτογραφίας όπως ο Daguerre και ο Herschel. Στον μεσοπόλεμο, η Lee Miller και ο Man Ray πειραματίστηκαν μετά από μια ατυχή έκθεση φιλμ στο φως. Το αισθητικό αποτέλεσμα είναι να φωτίζονται τα σκοτεινά σημεία της εικόνας και να μαυρίζουν τα φωτεινά, δίνοντας την εντύπωση ενός συνδυασμού θετικής και αρνητικής φωτογραφίας.

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατασκευάζουν pinhole κάμερα, επιτυγχάνουν φωτογράμματα και contactprints και ελέγχουν τη διαδικασία εκτύπωσης solarization.

2.1.Ε.8 | ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται διάφορες τεχνικές στον σκοτεινό θάλαμο, αλλά και έξω από αυτόν. Οι πρώτοι πειραματισμοί στη φωτογραφία είχαν αποτέλεσμα την ανακάλυψη τεχνικών με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Πολλές από αυτές ξεχάστηκαν, αλλά αρκετές επανήλθαν μετά την επικράτηση της ψηφιακής τεχνολογίας στην εφαρμοσμένη φωτογραφία.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται μέσα στον σκοτεινό θάλαμο με τεχνικές όπως είναι η μερική εμφάνιση του χαρτιού. Στη μερική εμφάνιση, το διάλυμα του εμφανιστή απλώνεται με πινέλο ή άλλο εργαλείο σε ορισμένα σημεία του φωτογραφικού χαρτιού, με αποτέλεσμα η τελική εκτύπωση να παρουσιάζει τμήματα της εικόνας. Η τεχνική Farmer's reduce ανακαλύφθηκε τον 19ο αιώνα από πειράματα του Howard Farmer. Πρόκειται για μια τεχνική τονισμού, μετά την εκτύπωση της φωτογραφίας, που απομακρύνει τον μεταλλικό άργυρο από το χαρτί. Ουσιαστικά, συνδυάζει λεύκανση και στερέωση σε ένα διάλυμα. Μπορεί να εφαρμοστεί σε μερικά σημεία του χαρτιού με πινέλο ή να χρησιμοποιηθεί σε λεκάνη (βυθίζοντας όλη τη φωτογραφία).

Εκτός σκοτεινού θαλάμου, υπάρχουν τεχνικές όπως η κυανοτυπία, η οποία βασίζεται στην αναγωγή αλάτων σιδήρου στον ήλιο με στερέωση στο νερό. Το αποτέλεσμα είναι ένα έντονο κυανό (μπλε) χρώμα. Βασισμένη στον ήλιο, είναι και η τεχνική της ηλιογραφίας (solargraphy). Πρόκειται για απευθείας έκθεση φωτογραφικού χαρτιού στο ηλιακό φως για μεγάλο χρονικό διάστημα, χωρίς στη συνέχεια να γίνει χημική διαδικασία. Η τελική αποτύπωση δεν μπορεί να στερεωθεί αλλά μπορεί να αναπαραχθεί ψηφιακά (φωτογράφιση ή scanning).

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις εναλλακτικές τεχνικές αναλογικής φωτογραφίας και αντιλαμβάνονται την καλλιτεχνική τους αξία.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Σχίζας, Τ. (2024). *Η τεχνική της αναλογικής και της ψηφιακής φωτογραφίας*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Φωτογραφικό Είδωλο.
2. Hedgecoe, J. (2010). *Το νέο βιβλίο του φωτογράφου. Ο απόλυτος οδηγός για την τέχνη της φωτογραφίας* (μτφρ. Ε. Κουτσοκέρα). Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.

Συμπληρωματικές

1. Stone, J. (1982). *Δυναμικές τεχνικές σκοτεινού θαλάμου*. Αθήνα: Εκδόσεις Μωρεσόπουλος.
2. Busselle, M. (1998). *Ασπρόμαυρη φωτογραφία. Οδηγός για καλύτερες φωτογραφίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Φωτογράφος.
3. Anderson, C. (2023). *The Experimental Darkroom*. New York: Routledge Publishing.
4. Antonini, M., Minniti, S., Gomez, F., Lungarella, G. & Bendandi, L. (2023). *Experimental photography*. New York: Thames & Hudson Publications.

2.1.ΣΤ • ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη βασική λειτουργία του φωτός στη φωτογραφική διαδικασία, ώστε να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες για τον σωστό χειρισμό του κατά τη φωτογράφιση ή και κινηματογράφιση.

Ειδικότερα, παρουσιάζονται και αναλύονται τα χαρακτηριστικά του φυσικού και τεχνητού φωτισμού και οι διαφορές τους. Περιγράφονται η θερμοκρασία χρώματος που παράγει η κάθε φωτιστική πηγή, αλλά και οι τρόποι σωστής φωτομέτρησης του προσπίπτοντος και του ανακλώμενου φωτισμού. Μέσα από ασκήσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να μάθουν να χειρίζονται δημιουργικά τον «μαλακό» ή «σκληρό» φωτισμό σε κάθε θέμα, αλλά και τα κυριότερα είδη φωτισμού και φωτιστικά (spot, soft-box, tungsten, φθορισμού, led), όπως και τον περιφερειακό εξοπλισμό τους, π.χ. ανακλαστήρες, φίλτρα κ.λπ. Γίνεται εισαγωγή στη λειτουργία και στον εξοπλισμό ενός φωτογραφικού στούντιο. Αναλύονται η χωροθέτηση και ο εξοπλισμός μια φωτογράφισης, όπως: φώτα ροής, αυτοκέφαλα στούντιο-φλας, τρίποδα, χοάνες, ομπρέλες, φωτόμετρα χειρός κ.ά. Τέλος, πραγματοποιούνται λήψεις σε green screen περιβάλλον, το οποίο απαιτεί διαφορετική διαχείριση φωτισμού του θέματος.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Περιγράφουν όλα τα είδη φωτισμού και τα χαρακτηριστικά τους,
- Χειρίζονται τον εξοπλισμό στο στούντιο,
- Συγκρίνουν τα διαφορετικά είδη φωτισμού που υπάρχουν,
- Επιλέγουν τον κατάλληλο φωτισμό για την ανάδειξη του θέματός τους ανάλογα με τις απαιτήσεις της φωτογράφισης,
- Εφαρμόζουν τις τεχνικές γνώσεις στον φωτισμό για τη δημιουργία άρτιων αισθητικά εικόνων,
- Προσομοιάζουν τον φυσικό φωτισμό στις συνθήκες του στούντιο,
- Σχεδιάζουν σωστά μια φωτογράφιση που απαιτεί τεχνητό φωτισμό,
- Ελέγχουν τον «μαλακό» ή «σκληρό» φωτισμό στο θέμα τους,
- Υλοποιούν φωτογραφίες με keylight, backlight, fill light κ.ά.,
- Υποστηρίζουν τις ιδέες τους, με επιχειρήματα, για το φωτιστικό ύφος μιας φωτογράφισης,
- Υιοθετούν τους κανόνες φωτογράφισης σε περιβάλλον green screen.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φωτιστικές πηγές / Λάμπες φθορισμού / Λάμπες πυρακτώσεως (Tungsten) / Λάμπες led / Key light / Fill light / Ανακλαστήρας / Μαλακός φωτισμός (soft light) / Σημειακός φωτισμός (spot light) / Σκληρός φωτισμός / Φωτισμός τριών σημείων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών εννοιών σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΦΩΤΙΣΜΟ, ΕΙΔΗ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΦΥΣΙΚΟ ΦΩΤΙΣΜΟ
3	ΜΑΛΑΚΟΣ ΚΑΙ ΣΚΛΗΡΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΜΕ ΦΥΣΙΚΟ ΦΩΣ
4	ΜΑΛΑΚΟΣ ΚΑΙ ΣΚΛΗΡΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΜΕ ΤΕΧΝΗΤΟ ΦΩΣ
5	ΜΕΙΚΤΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ
6	ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΤΡΙΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.1.ΣΤ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΦΩΤΙΣΜΟ, ΕΙΔΗ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές του φωτισμού, όπως και στα είδη των φωτιστικών πηγών και τα χαρακτηρι-

στικά τους. Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι πολύ σημαντική, αφού η διαχείριση του φωτισμού αποτελεί κύριο στοιχείο κάθε φωτογράφισης.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και πειραματίζονται με τις έννοιες «ανάκλαση», «διάχυση», «απορρόφηση», «προσπίπτων και ανακλώμενος φωτισμός». Μαθαίνουν να αναγνωρίζουν, να περιγράφουν και να πειραματίζονται με τα φωτιστικά σώματα και τα χαρακτηριστικά τους, όπως soft box, ομπρέλες, φωτιστικά πυρακτώσεως (tungsten), λάμπες φθορισμού (fluorescent), φωτιστικά led, του σημειακού προβολέα (spot light), των φορητών φωτιστικών και των practical φωτιστικών, όπως και άλλων φωτιστικών που χρησιμοποιούνται σε οπτικοακουστικές παραγωγές (π.χ. HMI, προβολέα ανοιχτής προσόψεως [open face], της φωτιστικής «σκάφης» [kinoflo] κ.ά.).

Επιπλέον, γίνεται παρουσίαση των χαρακτηριστικών και των τρόπων χρήσης των παραπάνω φωτιστικών σωμάτων, κατηγοριοποιώντας τα ως τύπους φωτισμού, δηλαδή ως: key light, high key, low key, fill light, back light, hard και soft light, bounce light (ανακλαστήρας), chiaroscuro-side light, practical, motivated και ambient light (περιβάλλον φωτισμός).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες φωτογραφίζουν έναν άνθρωπο ή ένα αντικείμενο, επιλέγοντας φωτιστικά ή και συνδυασμούς φωτιστικών πηγών, και μελετούν τα αποτελέσματα που δίνει η κάθε φωτιστική πηγή ξεχωριστά, καθώς η χρήση του κάθε φωτιστικού σώματος μπορεί να δώσει διαφορετικό τεχνικό και αισθητικό αποτέλεσμα σε μια εικόνα.

2.1.ΣΤ.2 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΦΥΣΙΚΟ ΦΩΤΙΣΜΟ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στα χαρακτηριστικά και στις ιδιότητες του φυσικού φωτός, και στους τρόπους που μπορούμε να τις αξιοποιήσουμε τεχνικά αλλά και αισθητικά.

Ως φυσικό φωτισμό εννοούμε τον ήλιο, που το φως του έχει μεγάλες χρωματικές αποκλίσεις κατά τις διάφορες ώρες της ημέρας, ή ανάλογα με τη θέση που έχει ως προς τον άξονα της γης ή το φεγγάρι. Γίνεται εισαγωγή στη θερμοκρασία του χρώματος και του χρωματικού φάσματος που εκπέμπει ο ήλιος, από την ανατολή μέχρι τη δύση του, αλλά και στις θέσεις του, που μέσα από το άμεσο φως του ή τις σκιές του, επηρεάζουν μια σκηνή σε μια φωτογραφία. Επειδή είναι σημειακή φωτιστική πηγή, μεγάλης έντασης, δημιουργεί έντονο κοντράστ στις φωτογραφίες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τη διαχείριση του φυσικού φωτός, χρησιμοποιώντας διάφορες μεθόδους, όπως ανακλαστήρες, διαχυτήρες, φυσικά σκίαστρα (δέντρα κ.ά.), ελαχιστοποιώντας τις σκληρές σκιές και παρέχοντας έναν ομοιόμορφο φωτισμό σε ένα θέμα. Επιπλέον, επεξηγούνται οι όροι, μέσα από αντίστοιχα παραδείγματα, «χρυσή» και «μπλε» ώρα (golden/blue hour), που αναφέρονται αντίστοιχα σε συγκεκριμένες ώρες της ημέρας και μπορούν να αξιοποιηθούν για να δώσουν ενδιαφέρουσες φωτιστικές ποιότητες στις λήψεις.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και πειραματίζονται με τις διαφορετικές καιρικές συνθήκες (βροχή, ομίχλη, ατμοσφαιρική σκόνη κ.ά.), και πόσο αυτές επηρεάζουν τόσο την ίδια τη φωτογραφία όσο και τον εξοπλισμό, τον οποίο πρέπει οι φωτογράφοι να προστατεύουν.

Η παρούσα υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διαχειρίζονται και να αξιοποιούν τον φυσικό φωτισμό, και είναι σε άμεση συνάρτηση με την υποενότητα που ακολουθεί.

2.1.ΣΤ.3 | ΜΑΛΑΚΟΣ ΚΑΙ ΣΚΛΗΡΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΜΕ ΦΥΣΙΚΟ ΦΩΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τον μαλακό και τον σκληρό φωτισμό που προέρχεται από το φυσικό φως.

Εισαγωγικά, αναλύεται ο όρος «μαλακός φωτισμός», που προέρχεται από μεγάλης επιφάνειας φωτιστικές πηγές (π.χ. ανακλαστήρες, soft box, ομπρέλες διάχυσης) και έχει ως αποτέλεσμα την ομοιόμορφη κατανομή φωτισμού σε όλη την επιφάνεια του φωτογραφικού κάδρου. Αντίστοιχα, «σκληρό φωτισμό» εννοούμε τον φωτισμό που προέρχεται από σημειακή φωτιστική πηγή (π.χ. ο φωτισμός απευθείας από τον ήλιο ή ο φωτισμός από το πυρακτωμένο νήμα μιας λάμπας) και ο οποίος δημιουργεί έντονο κοντράστ (ακραία διαβάθμιση τόνων) στη φωτογραφία μας.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με φωτογραφίες που εικονίζουν ανθρώπους, αντικείμενα αλλά και ολόκληρα σκηνικά και με τα δύο είδη φωτισμού. Αποτέλεσμα του μαλακού φωτισμού είναι η ομοιόμορφη κατανομή τόνων και η απαλοιφή των έντονων σκιών. Χωρίς να αλλάζει τα φυσικά χαρακτηριστικά του προσώπου, η απαλή κατανομή τόνων δημιουργεί την αίσθηση πλαστικότητας στο ανάγλυφο του προσώπου ή σε οποιαδήποτε άλλη επιφάνεια. Το αντίθετο αποτέλεσμα μπορούμε να το πετύχουμε με τον σκληρό φωτισμό σε θέματα που φωτίζονται κατευθείαν από τον ήλιο (π.χ. πορτρέτο σε ανοιχτό χώρο το μεσημέρι μιας ηλιόλουστης μέρας).

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις βασικές αρχές διαχείρισης, τεχνικά και αισθητικά, σε όλα τα είδη (μαλακού και σκληρού) φωτισμού με φυσικό φως.

2.1.ΣΤ.4 | ΜΑΛΑΚΟΣ ΚΑΙ ΣΚΛΗΡΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΜΕ ΤΕΧΝΗΤΟ ΦΩΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης, με τη διαφορά πως αυτή εστιάζεται σε τεχνικές φωτισμού που προέρχονται από τεχνητές φωτιστικές πηγές.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στη χρήση και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που αποδίδουν τα διάφορα φωτιστικά σώματα. Ειδικότερα, τα soft box και οι λαμπτήρες φθορισμού δίνουν μαλακό και ενιαίο φωτισμό, ενώ τα spot light φωτιστικά (που μπορεί να είναι λάμπες πυρακτώσεως ή led) δημιουργούν έντονες φωτοσκιάσεις στο θέμα μας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στη φωτογράφιση (ή και βιντεοσκόπηση) με λάμπες led και φθορισμού, καθώς η φωτιστική τους συχνότητα αποτυπώνεται

στη φωτογραφική μηχανή με χρωματικές «ραβδώσεις». Για να αποφύγουμε αυτό το φαινόμενο, χρησιμοποιούμε μικρότερες ταχύτητες συγχρονισμού.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να φωτογραφίσουν σε εσωτερικό χώρο, με διάφορες τεχνητές φωτιστικές πηγές και διαφορετικές γωνίες λήψης, αντικείμενα και ανθρώπους. Η λήψη από χαμηλή γωνία μπορεί να αναδείξει τις λεπτομέρειες στην επιφάνεια, ενώ η λήψη από ψηλά μπορεί να αποκαλύψει ενδιαφέροντα μοτίβα. Επιπλέον, η εφαρμογή έγχρωμων ζελατινών ή φίλτρων στα φωτιστικά σώματα μπορεί να ενισχύσει ή να αλλάξει το χρώμα των αντικειμένων και να δημιουργήσει χρωματικά εφέ, ενώ ο φωτισμός που δημιουργεί ένα φωτεινό στεφάνι γύρω από το αντικείμενο μπορεί να επιτευχθεί βάζοντας πίσω από το αντικείμενο μια spot φωτιστική πηγή.

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χειρίζονται σωστά και λειτουργικά τα φωτιστικά σώματα/πηγές στις φωτογραφίες τους.

2.1.ΣΤ.5 | ΜΕΙΚΤΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα στοχεύει στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με μεικτούς φωτισμούς, δηλαδή φυσικό και τεχνητό, που είναι η πιο διαδεδομένη συνθήκη φωτογράφισης και η οποία απαιτεί συγκεκριμένες γνώσεις και δεξιότητες για τη διαχείρισή του, τόσο στη φωτογράφιση όσο και στη βιντεοσκόπηση. Η χρήση φωτιστικών πηγών με διαφορετικές θερμοκρασίες χρώματος ή χαρακτηριστικά σε μια ενιαία σκηνή μπορεί να περιλαμβάνει συνδυασμό φυσικού φωτός και φωτός από διαφορετικά φωτιστικά σώματα ή αποκλειστικά συνδυασμό τεχνητών φωτιστικών πηγών, όπως είναι τα φώτα πυρακτώσεως, οι λάμπες φθορισμού, τα φώτα LED. κ.ά. Η διαχείριση μεικτού φωτισμού μπορεί να είναι δύσκολη, επειδή διαφορετικές πηγές φωτός μπορούν να δημιουργήσουν χρωματικές ανισορροπίες και ανεπιθύμητες χρωματικές εκπομπές στην τελική σκηνή ενός θέματος.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν γνωστές φωτογραφίες με μεικτό φωτισμό και στη συνέχεια πραγματοποιούν λήψεις μεικτού φωτισμού, προσπαθώντας να αλλάξουν τη θερμοκρασία του χρώματος των πηγών, χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές και εξοπλισμό, όπως ζελατίνες, ρυθμίσεις ισορροπίας λευκού (white balance), φίλτρα κ.ά.

Στη συνέχεια, γίνεται εισαγωγή στις λήψεις σε περιβάλλον green screen, τεχνική που συνδυάζει πιο τεχνικά ζητήματα μεικτού φωτισμού.

Με τη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες διαχείρισης ζητημάτων μεικτού φωτισμού, έτσι ώστε να διασφαλίσουν τη φωτιστική σταθερότητα σε μια ολόκληρη σκηνή, αποδίδοντας την ατμόσφαιρα του αρχικού σχεδιασμού σε μια φωτογράφιση ή βιντεοσκόπηση.

2.1.ΣΤ.6 | ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΤΡΙΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

Με τον βασικότερο φωτισμό, τον φωτισμό τριών σημείων, που χρησιμοποιείται κατά κόρον στην εικονοληψία αλλά και στη φωτογραφία, ασχολείται η παρούσα μαθησι-

ακή υποενότητα. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και στη συνέχεια πειραματίζονται σε περιπτώσεις μελέτης αυτού του φωτισμού. Ο φωτισμός αυτός περιλαμβάνει: το βασικό φωτιστικό (key light), το δευτερεύον φωτιστικό (fill light), με φωτιστική ένταση χαμηλότερη από εκείνη που δίνει το κυρίως (περίπου στο 40% του key light), το οποίο τοποθετείται απέναντι από το key light, έτσι ώστε να φωτίζει την άλλη πλευρά της φιγούρας που φωτίζει το key light, και με αυτόν τον τρόπο να απαλύνει τις όποιες σκιές δημιουργεί το key light. Το τρίτο φωτιστικό, το back light, τοποθετείται πίσω από τη φιγούρα και χρησιμοποιείται για να διαχωρίσει τη φιγούρα από το σκηνικό πίσω της. Τοποθετείται ιδανικά στο ταβάνι (Kicker) και φωτίζει από πάνω και πίσω τη φιγούρα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν λήψη (φωτογραφική και βιντεολήψη) με τον φωτισμό τριών σημείων: φωτίζουν έναν άνθρωπο σε ένα στούντιο και ελέγχουν τις σκιές που δημιουργεί το κάθε φωτιστικό σε όλη τη σκηνή που φωτίζεται και δεν εστιάζουν την προσοχή τους μόνο στα πρόσωπα. Εξετάζουν όχι μόνο αυτό που βλέπουν οι ίδιοι/-ες αλλά αυτό που καταγράφεται στην κάμερα, και γι' αυτό πειραματίζονται σε φωτισμούς τριών σημείων με διάφορες φωτιστικές συνθήκες (με επιπλέον φώτα σε ένα σκηνικό), προκειμένου να έχουν τον απόλυτο έλεγχο του φωτισμού.

Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί η διαχείριση του φωτισμού αποτελεί κύριο στοιχείο κάθε φωτογράφισης αλλά και βιντεοσκόπησης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Σκιαδόπουλος, Σ. (2009). *Ο μαγικός κόσμος της φωτογραφίας*. Αθήνα: Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.
2. Καβάγιας, Γ. (2005). *Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Συμπληρωματικές

1. Περιοδικό *ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ*. (2020). «Τα πάντα για τους φωτισμούς. Know how και συμβουλές». Ανακτήθηκε από:
<https://www.photo.gr/know-how/photoschool/t%CE%B1-%CF%80%CE%AC%CE%BD%CF%84%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82-%CF%86%CF%89%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D%CF%82-know-how-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%BF/>
2. No film school. Cinematography & Cameras. Ανακτήθηκε από:
<https://nofilmschool.com/topics/cinematography-cameras>

2.1.2 • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ**Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές λειτουργίας των προγραμμάτων αποθήκευσης και επεξεργασίας ψηφιακών αρχείων, αλλά και στη δημιουργία ιστολογίων (blogs) και έτοιμων ιστοσελίδων, για τη διαχείριση και την ανάδειξη της εργασίας τους.

Ειδικότερα, γίνεται σύντομη παρουσίαση του ηλεκτρονικού υπολογιστή και των προγραμμάτων για φωτογραφία. Στη συνέχεια, αναλύονται όλες οι λειτουργίες που απαιτούνται για τη διαχείριση των φωτογραφικών αρχείων, από τη στιγμή της λήψης μέχρι την τελική παράδοση/παρουσίαση μιας φωτογραφικής δουλειάς. Παρουσιάζονται οι διάφορες μορφές ψηφιακών αρχείων και οι βασικές μέθοδοι συμπίεσης και αποσυμπίεσής τους. Επίσης, τα βασικά προγράμματα που μπορούν να επεξεργαστούν ψηφιακά εικόνες, όπως και τα βασικά εργαλεία επεξεργασίας στατικής εικόνας, αλλά και οι βασικές αρχές αρχειοθέτησης ψηφιακών αρχείων.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για τις ομοιότητες του σκοτεινού θαλάμου και των βασικών εργαλείων του Photoshop.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή,
- Συγκρίνουν ψηφιακά αρχεία,
- Επιλέγουν το κατάλληλο πρόγραμμα διαχείρισης φωτογραφικής εργασίας,
- Εισάγουν από την κάμερα στον υπολογιστή ψηφιακές εικόνες,
- Χειρίζονται προγράμματα παρουσίασης εργασιών,
- Κατασκευάζουν ιστολόγια για την παρουσίαση της δουλειάς τους,
- Εφαρμόζουν τα κατάλληλα εργαλεία για τη διαχείριση (editing) μιας φωτογραφικής εικόνας,
- Χρησιμοποιούν τη διαδικασία ψηφιοποίησης (scanning),
- Οργανώνουν τα ψηφιακά τους αρχεία σύμφωνα με τους κανόνες αρχειοθέτησης,
- Εκτιμούν τις κατάλληλες εικόνες σύμφωνα με το ζητούμενο θέμα,
- Αξιολογούν τεχνικά τις εικόνες, κρατώντας μόνο τις κατάλληλες για επεξεργασία.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ψηφιακά αρχεία εικόνας / Ψηφιοποίηση / Ιστολόγια / Ιστοσελίδες /

Προγράμματα επεξεργασίας εικόνας / Εργαλεία επεξεργασίας / Αρχειοθέτηση /

Οργάνωση αρχείου / Διαδικτυακή προβολή.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΜΟΡΦΕΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ
3	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ
4	ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ
5	ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ ΘΑΛΑΜΟΣ
6	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΙΣΤΟΛΟΓΙΟΥ Ή ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ
7	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Ζ.1 | ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Η πρώτη υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και στα προγράμματα που υποστηρίζουν την επεξεργασία εικόνας. Στόχος είναι να αποκτήσουν πλήρη κατανόηση της δομής, των εργαλείων και των δυνατοτήτων του υπολογιστή, όπως και να εξοικειωθούν με τις διαδικασίες οργάνωσης και διαχείρισης αρχείων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να δημιουργούν φακέλους και υποφακέλους, οργανώνοντας εικόνες ανά ημερομηνία, θέμα ή έργο, και χρησιμοποιώντας κατάλληλη ονοματοδοσία, η οποία περιλαμβάνει ημερομηνία και περιγραφή για εύκολη πρόσβαση. Παράλληλα, εξετάζουν τη χρήση συντομεύσεων πληκτρολογίου για πιο γρήγορη πλοήγηση και εργασία. Με την εφαρμογή εργαλείων αναζήτησης, εντοπίζουν εικόνες μέσα σε μεγάλους φακέλους, χρησιμοποιώντας φίλτρα όπως το μέγεθος, τον τύπο αρχείου ή την ημερομηνία δημιουργίας. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στη δημιουργία αντιγράφων ασφαλείας (backup) των φακέλων σε εξωτερικές συσκευές ή υπηρεσίες cloud, εξασφαλίζοντας την προστασία των δεδομένων από απώλειες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται, επίσης, με τη σημασία της συστηματικής οργάνωσης, η οποία συμβάλλει στην αποδοτικότητα και την ομαλή διαχείριση της δουλειάς τους. Μέσα από τις δραστηριότητες αυτές, αποκτούν γνώσεις σχετικά με τη λειτουργία και τις δυνατότητες του υπολογιστή, τη διαχείριση αρχείων και τη δημιουργία ενός ασφαλούς και οργανωμένου περιβάλλοντος εργασίας.

Τέλος, αναπτύσσουν δεξιότητες που αφορούν την αρχειοθέτηση, τη χρήση τεχνολογικών εργαλείων και την εξασφάλιση της προστασίας των δεδομένων τους. Αυτές οι βασικές δεξιότητες αποτελούν θεμέλιο για την ομαλή μετάβαση σε πιο σύνθετες διαδικασίες επεξεργασίας εικόνας και στην αποτελεσματική διαχείριση των αρχείων τους, γι' αυτό και η συγκεκριμένη υποενότητα είναι πολύ σημαντική.

2.1.Z.2 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΜΟΡΦΕΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

Η δεύτερη υποενότητα επικεντρώνεται στις μορφές ψηφιακών αρχείων εικόνας, εισάγοντας τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές κατηγορίες και στα χαρακτηριστικά των αρχείων όπως jpeg, png, tiff, raw και heic. Στόχος είναι η κατανόηση της δομής, των δυνατοτήτων και των περιορισμών κάθε μορφής, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να επιλέγουν το κατάλληλο αρχείο ανάλογα με τις απαιτήσεις της εργασίας τους, όπως εκτύπωση, ψηφιακή αποθήκευση ή ανάρτηση στο Διαδίκτυο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τον τρόπο που η συμπίεση επηρεάζει την ποιότητα και το μέγεθος των αρχείων, ενώ κατανοούν τη διαφορά μεταξύ συμπιεσμένων (π.χ. jpeg) και μη συμπιεσμένων αρχείων (π.χ. tiff). Εξερευνούν, επίσης, τη χρήση των αρχείων raw και την επεξεργασία αρχείων raw με το Camera Raw για τη βέλτιστη ποιότητα στις διαδικασίες επεξεργασίας. Παράλληλα, συγκρίνουν εικόνες διαφορετικών μορφών, παρατηρώντας τις διαφορές στην ποιότητα και στο μέγεθος, και εφαρμόζουν πρακτικά τη μετατροπή αρχείων από τη μία μορφή στην άλλη.

Στη συνέχεια, πειραματίζονται με διαφορετικά επίπεδα συμπίεσης ενός αρχείου jpeg, αξιολογώντας την επίδραση στην οπτική του ποιότητα. Με αυτές τις ενέργειες, κατανοούν τη σχέση μεταξύ μεγέθους αρχείου και ποιότητας εικόνας.

Με την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν την ικανότητα να διακρίνουν τις ιδιότητες κάθε μορφής αρχείου, να εφαρμόζουν συμπίεση και να επιλέγουν την κατάλληλη μορφή για συγκεκριμένες εφαρμογές. Παράλληλα, αναπτύσσουν δεξιότητες ανάλυσης και κριτικής αξιολόγησης της ποιότητας εικόνας, καθώς και πρακτικές ικανότητες μετατροπής και διαχείρισης αρχείων.

2.1.Z.3 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

Η τρίτη υποενότητα επικεντρώνεται στη διαδικασία εισαγωγής και οργάνωσης φωτογραφικών αρχείων, δίνοντας έμφαση στη μεταφορά εικόνων από κάμερες ή άλλες εξωτερικές συσκευές στον υπολογιστή, καθώς και στη δημιουργία ενός αποτελεσματικού συστήματος αρχειοθέτησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αναπτύσσουν δεξιότητες οργάνωσης που διασφαλίζουν την εύκολη πρόσβαση στα αρχεία και την ασφαλή αποθήκευσή τους, δημιουργώντας παράλληλα μια δομή που υποστηρίζει την παραγωγικότητά τους. Επίσης, μαθαίνουν να δημιουργούν φακέλους και υποφακέλους, οργανώνοντας τις εικόνες με βάση ημερομηνίες, θέματα ή έργα. Χρησιμοποιούν τυποποιημένα συστήματα ονοματοδοσίας, τα οποία περιλαμβάνουν πληροφορίες όπως το θέμα και την ημερομηνία λήψης, εξασφαλίζοντας έτσι τη σαφή ταξινόμηση.

Στη συνέχεια, εισάγονται στη χρήση λογισμικών διαχείρισης εικόνων, όπως το Adobe Bridge, μέσω των οποίων μαθαίνουν να προσθέτουν ετικέτες (tags) και μεταδεδομένα σε ομάδες εικόνων, ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση και η ταξινόμησή τους. Χρησιμοποιούν, επίσης, φίλτρα αναζήτησης, όπως ημερομηνία ή τύπο αρχείου, για να

εντοπίζουν συγκεκριμένες εικόνες σε μεγάλες συλλογές.

Με την ολοκλήρωση αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη σημασία της σωστής αρχειοθέτησης για την προστασία και την εύκολη πρόσβαση στα αρχεία τους. Αναπτύσσουν δεξιότητες μεταφοράς και οργάνωσης φωτογραφικών δεδομένων, ενώ εξοικειώνονται με εργαλεία διαχείρισης εικόνων. Αυτή η υποενότητα είναι σημαντική για τη σωστή διαχείριση των φωτογραφικών αρχείων, προετοιμάζοντας το έδαφος για πιο σύνθετες διαδικασίες επεξεργασίας και παρουσίασης.

2.1.Z.4 | ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Η τέταρτη υποενότητα εστιάζεται στη χρήση βασικών εργαλείων επεξεργασίας εικόνας, προσφέροντας στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες την ευκαιρία να εξοικειωθούν με λογισμικά όπως το Photoshop ή παρόμοια προγράμματα επεξεργασίας εικόνας. Στόχος είναι η κατανόηση των κύριων λειτουργιών που βελτιώνουν την ποιότητα της εικόνας και ενισχύουν την αισθητική της, επιτρέποντας την προσαρμογή της σε συγκεκριμένες ανάγκες ή απαιτήσεις.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την επιφάνεια εργασίας του προγράμματος και τα βασικά εργαλεία/λειτουργίες που αυτό παρέχει (στήλη εργαλείων και γραμμή λειτουργιών). Στη συνέχεια, εφαρμόζουν βασικές ρυθμίσεις όπως τη φωτεινότητα, την αντίθεση και την ισορροπία χρωμάτων, και μαθαίνουν να χρησιμοποιούν εργαλεία κροπαρίσματος, διόρθωσης ατελειών και φίλτρων για τη δημιουργία εικαστικών εφέ. Κατόπιν, εξασκούνται στη ρύθμιση της φωτεινότητας και της αντίθεσης, προσαρμόζοντας την εικόνα ώστε να αποκτήσει ισορροπία και ζωντάνια. Χρησιμοποιούν το εργαλείο κροπαρίσματος για να αλλάξουν το μέγεθος και το κάδρο της εικόνας, διασφαλίζοντας ότι ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους, όπως για εκτύπωση ή χρήση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Επιπλέον, εφαρμόζουν φίλτρα όπως ασπρόμαυρο ή σέπια, πειραματιζόμενοι/-ες με διαφορετικές αισθητικές προσεγγίσεις που αναδεικνύουν το περιεχόμενο της εικόνας. Παράλληλα, συγκρίνουν την αρχική εικόνα με την επεξεργασμένη για να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα των αλλαγών.

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις σχετικά με τη λειτουργία και τις δυνατότητες των εργαλείων επεξεργασίας, κατανοούν τη σημασία της αισθητικής και της τεχνικής προσαρμογής της εικόνας, και αναπτύσσουν πρακτικές δεξιότητες στη χρήση λογισμικών, οι οποίες δημιουργούν τη βάση για την εξερεύνηση πιο σύνθετων εργαλείων επεξεργασίας, ενισχύοντας την ικανότητα δημιουργίας εικόνων υψηλής ποιότητας.

2.1.Z.5 | ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ ΘΑΛΑΜΟΣ

Η υποενότητα εστιάζεται στη διαδικασία ψηφιοποίησης φωτογραφιών και στη σύνδεση των παραδοσιακών τεχνικών του σκοτεινού θαλάμου με τις σύγχρονες ψηφιακές πρακτικές. Στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν την εξέλιξη της

φωτογραφικής τέχνης από το αναλογικό στο ψηφιακό μέσο, μέσα από τη σύγκριση τεχνικών και πρακτικών εφαρμογών όπως είναι οι μάσκες, η αποκατάσταση φθαρμένων φωτογραφιών κ.ά.

Στο πλαίσιο των προτεινόμενων εργασιών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκαθιστούν φθαρμένες φωτογραφίες, μαθαίνοντας να χρησιμοποιούν το scanner (ή την ψηφιακή αντιγραφή με κάμερα) για τη μετατροπή παλιών φωτογραφιών σε ψηφιακά αρχεία, αποθηκεύοντάς τα σε μορφές όπως jpeg, png, tiff. Επίσης, μαθαίνουν να διορθώνουν τη φωτεινότητα και τα χρώματα στις ψηφιοποιημένες εικόνες, ενισχύοντας την ποιότητα και αποκαθιστώντας τυχόν αλλοιώσεις. Τέλος, πειραματίζονται με την εφαρμογή φίλτρων, όπως σέπιας ή κόκκου, προσομοιώνοντας την αισθητική του σκοτεινού θαλάμου.

Στη συνέχεια, χρησιμοποιούν εργαλεία για τη διόρθωση μικρών ατελειών στις ψηφιοποιημένες φωτογραφίες, όπως γρατζουνιών ή λεκέδων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες συγκρίνουν την αρχική φωτογραφία με την επεξεργασμένη ψηφιακή εικόνα, αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα των επεμβάσεων με παρουσιάσεις και συζητήσεις στην τάξη. Σε όλη την υποεπενότητα, πειραματίζονται με διαφορετικές προσεγγίσεις ψηφιακής επεξεργασίας, συγκρίνοντας αναλογικές και ψηφιακές τεχνικές, προκειμένου να διαμορφώσουν τη δική τους αισθητική προσέγγιση.

Με αυτόν τον τρόπο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις για τη διαδικασία ψηφιοποίησης και τις αισθητικές δυνατότητες που προσφέρουν τα σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία. Παράλληλα, αναπτύσσουν δεξιότητες στην ψηφιοποίηση αρχείων, την αποκατάσταση φωτογραφιών και τη δημιουργία φωτογραφιών που συνδυάζουν την παραδοσιακή αισθητική με τις σύγχρονες τεχνικές. Αυτή η υποεπενότητα συνδέει την ιστορία της φωτογραφίας με τις σημερινές πρακτικές, προσφέροντας μια πλούσια βάση για δημιουργική εξερεύνηση.

2.1.2.6 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΙΣΤΟΛΟΓΙΟΥ Ή ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ

Η έκτη υποεπενότητα επικεντρώνεται στη δημιουργία ιστολογίων ή ιστοσελίδων, δίνοντας στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τη δυνατότητα να προβάλλουν τη φωτογραφική τους δουλειά μέσω διαδικτυακών πλατφορμών. Στόχος είναι η εξοικείωση με τα εργαλεία διαχείρισης περιεχομένου (CMS), όπως το WordPress, το Blogger ή το Wix, και η ανάπτυξη δεξιοτήτων που σχετίζονται με τη δημιουργία επαγγελματικής διαδικτυακής παρουσίας. Στη διάρκεια της υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να δημιουργούν ένα βασικό ιστολόγιο ή ιστοσελίδα, επιλέγοντας ένα πρότυπο (template) που ανταποκρίνεται στις αισθητικές απαιτήσεις του έργου τους.

Μελετούν υπάρχουσες συλλογές και μαθαίνουν να αναρτούν εικόνες οργανωμένες σε συλλογές, προσθέτοντας τίτλους, περιγραφές και κατηγορίες για να διευκολύνουν την πλοήγηση και την κατανόηση από τους/τις επισκέπτες/-τριες. Παράλληλα, πειραματίζονται με τη διαμόρφωση της διάταξης και των χρωμάτων της ιστοσελίδας, προσαρμόζοντας την εμφάνιση ώστε να αντικατοπτρίζει την ταυτότητα

τα του/της δημιουργού και το ύφος της δουλειάς του/της. Χρησιμοποιούν εργαλεία SEO (Search Engine Optimization) για τη βελτιστοποίηση της ορατότητας της ιστοσελίδας στο Διαδίκτυο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη χρήση πολυμεσικού περιεχομένου, όπως συνδυασμού εικόνων με σύντομες περιγραφές ή βίντεο παρουσίασης του έργου τους. Παράλληλα, δοκιμάζουν διαφορετικές μορφές πλοήγησης, όπως μενού ή θεματικές ετικέτες, για τη βελτίωση της εμπειρίας του/της χρήστη/-τριας. Αποκτούν γνώσεις για τη δημιουργία και τη διαχείριση ιστολογίων ή ιστοσελίδων, κατανοούν τη σημασία της οπτικής ταυτότητας και αναπτύσσουν δεξιότητες ψηφιακής προβολής.

Αυτή η μαθησιακή υποεπνότητα είναι σημαντική, γιατί ενισχύει την ικανότητα των εκπαιδευομένων να επικοινωνούν το έργο τους σε ένα ευρύ κοινό, προσδίδοντας επαγγελματισμό και δυναμική στην παρουσίαση της δουλειάς τους.

2.1.Ζ.7 | ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Η συγκεκριμένη υποεπνότητα επικεντρώνεται στην αξιολόγηση και την παρουσίαση φωτογραφικών έργων, δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και των δεξιοτήτων παρουσίασης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να επιλέγουν τις πιο αντιπροσωπευτικές εικόνες τους, να συνθέτουν ολοκληρωμένες παρουσιάσεις και να παρουσιάζουν τη δουλειά τους με σαφήνεια και επαγγελματισμό.

Ειδικότερα, επιλέγουν ένα σύνολο εικόνων που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένα κριτήρια, όπως την αισθητική αρτιότητα, την τεχνική ποιότητα και τη συνάφεια με ένα θέμα. Στη συνέχεια, δημιουργούν μια παρουσίαση χρησιμοποιώντας λογισμικά όπως το PowerPoint ή το Google Slides, συνδυάζοντας τις εικόνες με περιγραφές, τίτλους και στοιχεία που ενισχύουν τη σύνδεση των έργων με το επιλεγμένο θέμα. Παράλληλα, εξασκούνται στη δημόσια παρουσίαση, προετοιμάζοντας μια προφορική εισαγωγή που συνοδεύει την προβολή της δουλειάς τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρουσιάζουν το έργο τους στην τάξη, λαμβάνοντας ανατροφοδότηση για την επιλογή εικόνων, την αισθητική σύνθεση και τον τρόπο παρουσίασης. Δοκιμάζουν επίσης διαφορετικές τεχνικές αφήγησης, προσαρμόζοντας τον τρόπο που περιγράφουν το έργο τους, ώστε να κεντρίσουν το ενδιαφέρον του κοινού.

Η υποεπνότητα είναι σημαντική, καθώς οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν δεξιότητες επιλογής και αξιολόγησης εικόνων, ενισχύουν την ικανότητά τους να δημιουργούν δομημένες παρουσιάσεις και να βελτιώνουν την αυτοπεποίθησή τους στην επικοινωνία. Παράλληλα, κατανοούν τη σημασία της δημόσιας παρουσίασης ως εργαλείο επαγγελματικής ανάπτυξης και προώθησης της δουλειάς τους. Αυτή η υποεπνότητα ολοκληρώνει τη μαθησιακή διαδικασία, παρέχοντας τα απαραίτητα εργαλεία για την αποτελεσματική προβολή του φωτογραφικού έργου στο ευρύ κοινό.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αναγνωστόπουλος, Χ.-Ν. (2017). *Επεξεργασία ψηφιακών εικόνων: Θεωρία και εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Βασιλείου, Κ. & Παπαδόπουλος, Γ. (2021). *Ψηφιακή επεξεργασία εικόνας και εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Συμπληρωματικές

1. Καραμάνης, Σ. & Χριστοδουλάκης, Μ. (2023). *Διαχείριση και διατήρηση ψηφιακών πόρων. Από τη θεωρία στην πράξη*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
2. Κυριάκη-Μάνεση, Δ. & Κουλούρης, Α. (2015). *Διαχείριση ψηφιακού περιεχομένου* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις: [9558_master_document.pdf](#)

2.2 • ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

2.2.A • Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 19ο ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες της Μοντέρνας και της Σύγχρονης Τέχνης. Ειδικότερα, παρουσιάζονται όλα τα μοντέρνα κινήματα του 19ου και του 21ου αιώνα, σε συνάρτηση με τις πολιτικές, κοινωνικές και τεχνολογικές εξελίξεις κυρίως στην Ευρώπη αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο. Αναλύονται τα κινήματα του Ρομαντισμού, του Νατουραλισμού, του Ιμπρεσιονισμού, του Κυβισμού, του Φωβισμού, του Εξπρεσιονισμού, του Φουτουρισμού και του Κονστρουκτιβισμού. Εξετάζεται το πέρασμα από την αναπαράσταση στον Συμβολισμό και, τελικά, στην Αφαίρεση, που είναι η κορύφωση της Μοντέρνας Τέχνης. Γίνεται αναφορά στη Σχολή του Μπαουχάουζ, στα κινήματα του Νταντά, του Σουρεαλισμού, του Μινιμαλισμού αλλά και της Τέχνης του Δρόμου. Τέλος, μελετώνται τα χρόνια μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η κουλτούρα της κατανάλωσης, ο Μεταμοντερνισμός, μέχρι τη σύγχρονη τέχνη του 21ου αιώνα, και ο ρόλος της φωτογραφίας ως εικαστικής έκφρασης και δημιουργίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις τάσεις της Μοντέρνας Τέχνης,
- Περιγράφουν τα κύρια καλλιτεχνικά ρεύματα του 20ού αιώνα,
- Απαριθμούν τα κύρια καλλιτεχνικά ρεύματα του 19ου αιώνα,
- Μετατρέπουν σε οπτικά αποτελέσματα τα χαρακτηριστικά των μοντέρνων κινήματων,
- Εφαρμόζουν την εξέλιξη των ιδεών που συνέβαλαν στη διαμόρφωση της Σύγχρονης Τέχνης,
- Σχεδιάζουν φωτογραφικές καμπάνιες επηρεασμένες από τη Σύγχρονη Τέχνη,
- Εφαρμόζουν στοιχεία από τον Κυβισμό στις δικές τους φωτογραφίες,
- Συνθέτουν δημιουργικά στοιχεία από διαφορετικές πολιτισμικές εκφράσεις,
- Χρησιμοποιούν στοιχεία φωτογράφων του Μπαουχάουζ στις φωτογραφίες τους,
- Προσαρμόζουν στοιχεία ύφους από διαφορετικές κουλτούρες στις φωτογραφίες τους,
- Υιοθετούν το ύφος και το στιλ καλλιτεχνικών ρευμάτων στις φωτογραφίες τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Καλλιτεχνικές Πρωτοπορίες / Μοντέρνα Τέχνη / Σύγχρονη Τέχνη / Art Nouveau / Bauhaus / De stijl / Ρωσική Πρωτοπορία / Καλές και Εφαρμοσμένες Τέχνες / Μεταμοντερνισμός / Νταντά / Σουρεαλισμός.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΙΣΟ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ
2	20ός ΑΙΩΝΑΣ. ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΩΒΙΣΜΟ ΣΤΟΝ ΚΥΒΙΣΜΟ
3	ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
4	ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΡΩΣΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
5	ΑΠΟ ΤΟ ΝΤΑΝΤΑ ΣΤΟΝ ΣΟΥΡΕΑΛΙΣΜΟ
6	ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ
7	ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ
6	Η ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ 4η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Κείμενο αναφοράς

2.2.A.1 | ΒΑΣΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΙΣΟ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην ιστορία της τέχνης στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα. Η ανακάλυψη της φωτογραφίας απελευθέρωσε την τέχνη από την αυστηρή αναπαράσταση της πραγματικότητας. Από τα μέσα του 19ου αιώνα εμφανίστηκαν πολλά κινήματα, με τους/τις καλλιτέχνες/-ιδες να πειραματίζονται με την αποτύπωση όχι μόνο της οπτικής πραγματικότητας αλλά και των συναισθημάτων, των αντιλήψεων και των αφηρημένων εννοιών. Ταυτόχρονα, οι πολιτικοοικονομικοί μετασχηματισμοί που συντελέστηκαν στα τέλη του 19ου αι. καθόρισαν όλες τις εκφάνσεις της ζωής και αποτυπώθηκαν στην τέχνη της περιόδου αυτής.

Ειδικότερα, μέσα από τα έργα σημαντικών καλλιτεχνών (Monet, Degas κ.ά.), παρουσιάζονται οι αναζητήσεις του κινήματος του Ιμπρεσιονισμού (με έμφαση στην αποτύπωση του φευγαλέου φωτός και της «εντύπωσης» της στιγμής, συχνά σε εξωτερικούς χώρους). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά του (εμφανείς ελεύθερες πινελιές, έντονα χρώματα, αποφυγή του μαύρου, εστίαση στο φυσικό φως). Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά του μετα-Ιμπρεσιονισμού, μέσα από τα έργα σπουδαίων καλλιτεχνών (Van Gogh, Gauguin κ.ά.). Οι καλλιτέχνες προσπαθούν να εκφράσουν βαθύτερα συναισθήματα, να επικεντρωθούν στη δομή και να δώσουν ένα συμβολικό νόημα στο έργο τους. Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά σε μια πιο γεωμετρική και εννοιολογική προσέγγιση της πραγματικότητας από τον Cézanne, η δουλειά του οποίου αποτέλεσε τη γέφυρα μεταξύ του Ιμπρεσιονισμού και των πρωτοποριακών κινήματων του 20ού αιώνα, καθώς και στον Κωνσταντί-

νο Παρθένη, ο οποίος μυήθηκε στον μετα-Ιμπρεσιονισμό, για να καταλήξει στο προσωπικό του στιλ.

Η υποενότητα είναι σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν σειρά από ιδιαίτερους και προσωπικούς τρόπους έκφρασης και τεχνικές που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια των προαναφερόμενων κινημάτων, θέτοντας τις βάσεις για την ανάπτυξη της Μοντέρνας Τέχνης στον 20ό αιώνα.

2.2.A.2 | 20ός ΑΙΩΝΑΣ. ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΩΒΙΣΜΟ ΣΤΟΝ ΚΥΒΙΣΜΟ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποτελεί εισαγωγή στα κινήματα του Φωβισμού, του Εξπρεσιονισμού και του Κυβισμού, αποσκοπώντας στην κατανόηση των όρων, των εννοιών και των βασικών χαρακτηριστικών τους. Παρουσιάζει την εξελικτική πορεία της καλλιτεχνικής δημιουργίας και σκέψης ως μια σύνθετη και σταδιακή διαδικασία που περιλαμβάνει πλήθος καλλιτεχνών και επιρροών.

Σκοπός της είναι η κατανόηση των διαδικασιών μετεξέλιξης των καλλιτεχνικών κινήματων, η εκτίμηση της συμβολής των πρωτοπόρων της τέχνης, και η ενθάρρυνση των εκπαιδευόμενων να εξερευνήσουν νέους τρόπους εικαστικής απεικόνισης και ερμηνείας του κόσμου μέσα από τη φωτογραφική εικόνα. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους διαφορετικούς τρόπους αποτύπωσης του κόσμου, μέσα από το έργο σημαντικών εκπροσώπων του κινήματος του Φωβισμού (Matisse, Derain κ.ά.), οι οποίοι δεν επικεντρώνονται πλέον στην πιστή αναπαράσταση της πραγματικότητας, αλλά στην προσωπική εντύπωση που αυτή τους προξενεί, και μελετούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δημιουργιών τους (συναισθηματική, εκφραστική και δυναμική χρήση έντονων, μη ρεαλιστικών χρωμάτων και απλοποιημένων μορφών).

Στη συνέχεια, εξετάζεται το κίνημα του Εξπρεσιονισμού, με την παρουσίαση του έργου μείζονων καλλιτεχνών (Munch, Nolte, Μπουζιάνης κ.ά). Εξετάζονται οι αναζητήσεις του κινήματος (αποτύπωση έντονων συναισθημάτων και προσωπικών αντιλήψεων και εμπειριών) και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σημαντικών έργων (σκοτεινά χρώματα, απλοποιημένες και συχνά ανατρεπτικές μορφές, αλλοίωση της προοπτικής).

Η υποενότητα ολοκληρώνεται με το κίνημα του Κυβισμού και τις αισθητικές προσεγγίσεις και αναζητήσεις σπουδαίων καλλιτεχνών (Picasso, Braque κ.ά.). Οι κυβιστές, επιδιόμβον στην απεικόνιση της πραγματικότητας μέσω του κατακερματισμού της φόρμας σε γεωμετρικά στοιχεία και πολλαπλές οπτικές γωνίες ταυτόχρονα, προσέδωσαν στην τέχνη έναν νέο τρόπο αντίληψης και αναπαράστασης της πραγματικότητας.

Η υποενότητα είναι σημαντική για την ανάπτυξη δεξιοτήτων παρατήρησης και ανάλυσης των έργων τέχνης του 20ού αιώνα.

2.2.A.3 | ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Η μαθησιακή αυτή υποεπένδυση στόχο έχει να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τη σύγκλιση των καλών και των εφαρμοσμένων τεχνών. Στο τέλος του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα, οραματιστές καλλιτέχνες/-ιδες και σχεδιαστές/-τριες προσπάθησαν να ενοποιήσουν τις καλές (αισθητικές) και τις εφαρμοσμένες (λειτουργικές) τέχνες εστιάζοντας το ενδιαφέρον τους στη λειτουργικότητα, την εκβιομηχάνιση και τον μεταβαλλόμενο ρόλο της τέχνης στην κοινωνία. Σε αυτό συνέβαλαν οι τεχνολογικές εξελίξεις, τα κινήματα κοινωνικής μεταρρύθμισης (κινήματα για τα Δικαιώματα των Γυναικών, των Αφροαμερικανών, των εργατών κ.ά.) και η επιθυμία να γίνει η τέχνη προσιτή στο ευρύτερο κοινό.

Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στο κίνημα Arts and Crafts, το οποίο προώθησε την ενότητα της τέχνης και της χειροτεχνίας, και στην Art Nouveau, η οποία συνδύασε τις καλές με τις εφαρμοσμένες τέχνες σε όλες τις καλλιτεχνικές εκφάνσεις (architectonική, σχεδιασμό επίπλου, γραφιστικό σχέδιο), δημιουργώντας οργανικές μορφές εμπνευσμένες από τη φύση. Αναλύεται ο ρόλος της γερμανικής σχολής του Bauhaus, η οποία συνδυάζει την εφαρμογή με τη θεωρητική εκπαίδευση. Γίνεται αναφορά στο ολλανδικό κίνημα De stijl, με επικεφαλής τους Mondrian και Doesburg, το οποίο επικεντρώθηκε σε έργα με μια «καθαρή» αισθητική. Η άποψη του Le Corbusier ότι «η μορφή ακολουθεί τη λειτουργία» και το έργο του F. L. Wright με την «οργανική αρχιτεκτονική» επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την αρχιτεκτονική, οδηγώντας στο μοντερνιστικό κίνημα. Μέχρι τις παραμονές του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η σύγκλιση των τεχνών είχε μεταμορφώσει τη Σύγχρονη Τέχνη.

Η υποεπένδυση είναι σημαντική, γιατί προσφέρει γνώσεις και δεξιότητες στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, ώστε να αναγνωρίσουν τη σημασία των κινήματων αυτών στον επαναπροσδιορισμό της τέχνης. Εξυπηρετώντας πρακτικούς σκοπούς και διατηρώντας την αισθητική ποιότητα, οδήγησαν στη σημερινή πολυ-επιστημονική και δια-καλλιτεχνική προσέγγιση, ενισχύοντας την καινοτομία και τη λειτουργική ομορφιά.

2.2.A.4 | ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΡΩΣΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής υποεπένδυσης είναι να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με δύο σημαντικά κινήματα, τον Φουτουρισμό και τη Ρωσική Πρωτοπορία. Παρουσιάζονται σημαντικοί φουτουριστές καλλιτέχνες (Marinetti, Boccioni κ.ά) και οι βασικές αναζητήσεις του κινήματος (απεικόνιση της ενέργειας των μηχανών, της δυναμικής της κίνησης και του χρόνου στην ίδια εικόνα κ.λπ.). Επηρεασμένοι από τον Κυβισμό, δημιουργούν συνθέσεις με κατακερματισμένες μορφές, έντονα, ζωντανά χρώματα, απλοποιημένα γεωμετρικά σχήματα, εξυμνώντας τη γοητεία της τεχνολογίας, της αστικής ζωής και του βιομηχανικού κόσμου, με χαρακτηριστική τη φράση «ένα αυτοκίνητο είναι ωραιότερο από τη “Νίκη της Σαμοθράκης”».

Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στα κινήματα της Ρωσικής Πρωτοπορίας (1910-1930). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τη σημασία των δυναμικών αλλαγών στην

κοινωνία στις αρχές του 20ού αιώνα (εκβιομηχάνιση, αστικοποίηση, επαναστατικές ιδέες) που καθόρισαν τα καλλιτεχνικά κινήματα της εποχής. Υπό την επήρεια της Οκτωβριανής Επανάστασης (1917), η Ρωσική Πρωτοπορία πήρε πολιτικές διαστάσεις, αντανακλώντας τις φιλοδοξίες μιας νέας επαναστατικής σοσιαλιστικής κοινωνίας. Γίνεται αναφορά στον Κυβοφουτουρισμό (Goncharova κ.ά) και τον Σουπρεματισμό (Malevich κ.ά). Οι καλλιτέχνες/-ιδες επιζητούν την απομάκρυνση από τις παραδοσιακές μορφές τέχνης και την ευθυγράμμισή τους με το επαναστατικό πνεύμα της εποχής, χρησιμοποιώντας πολλά διαφορετικά μέσα (ζωγραφική, γλυπτική, φωτογραφία, κινηματογράφο κ.λπ.). Ο Κονστρουκτιβισμός αγκάλιασε τη φωτογραφία ως ένα ισχυρό εργαλείο για τη διαμόρφωση της οπτικής γλώσσας του κινήματος. Σημαντικοί καλλιτέχνες (Klutsis, Rodchenko, El Lissitzky κ.ά.) την εφαρμόσαν συνθέτοντας κολάζ και photomontage με αντισυμβατική προοπτική, δυναμισμό, χρήση φωτός που οδηγεί σε αφαιρετικές δομές, γεωμετρικά μοτίβα, συνδυασμένα με κείμενο και γραφιστικά στοιχεία.

Η υποεπαισθησία είναι σημαντική, γιατί προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να αναγνωρίζουν τις επιρροές που δέχτηκαν αλλά και πρόσφεραν τα κινήματα αυτά μέσα από τη συγκριτική μελέτη των έργων των ιταλών φουτουριστών και των ρώσων πρωτοπόρων.

2.2.A.5 | ΑΠΟ ΤΟ ΝΤΑΝΤΑ ΣΤΟΝ ΣΟΥΡΕΑΛΙΣΜΟ

Η συγκεκριμένη υποεπαισθησία εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις σημαντικές αλλαγές στην τέχνη του 20ού αιώνα, η οποία σηματοδοτείται από τη μετάβαση από την αντι-καλλιτεχνική στάση του Νταντά στις ονειρικές, υποσυνείδητες εξερευνησεις του Σουρεαλισμού.

Συγκεκριμένα, αναλύεται το κίνημα του Dada, το οποίο εμφανίζεται κατά τη διάρκεια και μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ως αντίδραση στη βαρβαρότητα και τον παραλογισμό του πολέμου. Παρουσιάζονται έργα και μανιφέστα σημαντικών εκπροσώπων του κινήματος (Ball, Tzara κ.ά.), τα οποία απορρίπτουν τις παραδοσιακές καλλιτεχνικές αξίες, πανηγυρίζουν την ανοησία, καταλογίζουν ευθύνες στην αστική τάξη για την κατάρρευση των αξιών και χρησιμοποιούν το παράλογο ως μορφή διαμαρτυρίας. Μέσα στο πλαίσιο του συγκερασμού των τεχνών, οι ντανταϊστές καλλιτέχνες και ποιητές συνδυάζουν διαφορετικές μορφές τέχνης (εικαστικά, κινηματογράφο, επιτέλεση, ποίηση/λογοτεχνία). Δημιουργούν έργα αντισυμβατικά, τα οποία διακόπτονται από ακατανόητες λέξεις ή συντίθενται από αποσπάσματα διαφορετικών κειμένων ή παράδοξων εικόνων, αμφισβητώντας την αξία της τέχνης σε έναν κόσμο παράλογο και χαοτικό.

Στη συνέχεια, εξετάζεται το Σουρεαλιστικό κίνημα (τέλη 1920). Σε αντίθεση με το Dada, ο Σουρεαλισμός φιλοδοξεί να δημιουργήσει τέχνη που μπορεί να αποκαλύψει τις βαθύτερες αλήθειες για την ανθρώπινη ψυχολογία και ύπαρξη, και επηρεάζεται από τις θεωρίες του Freud. Ο Σουρεαλισμός υπήρξε ένα από τα πιο επιδραστικά κινήματα στην τέχνη, του οποίου τις επιρροές τις βλέπουμε μέχρι και σήμερα. Παρουσιάζονται έργα

σημαντικών καλλιτεχνών και φωτογράφων (Dali, Ernst, Man Ray, Ubac κ.ά.), τα οποία επικεντρώνονται στην ανάδειξη του υποσυνείδητου και του ασυνείδητου κόσμου.

Η υποεπνοότητα αυτή είναι σημαντική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, γιατί, μέσα από τη συγκριτική μελέτη των κινήματων, προσφέρει γνώσεις και δεξιότητες ώστε να διερευνήσουν νέους αντισυμβατικούς τρόπους έκφρασης και να πειραματιστούν με ασκήσεις αυτόματης γραφής (automatic writing/drawing) ή τεχνικών κολάζ.

2.2.A.6 | ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Σκοπός της υποεπνοότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα καλλιτεχνικά κινήματα του μεταπολεμικού κόσμου. Γίνεται αναφορά στις αλλαγές που συμβαίνουν στο καλλιτεχνικό πεδίο. Σημαντικοί ευρωπαίοι/-ες καλλιτέχνες/-ιδες (Modigliani, Chagall, Giacometti κ.ά.) μεταναστεύουν στην Αμερική. Η Νέα Υόρκη αναδεικνύεται σε καλλιτεχνικό επίκεντρο της εποχής. Η αφαίρεση υιοθετείται από αμερικανούς καλλιτέχνες ως εκφραστές της Δημοκρατικής Δύσης, σε αντιδιαστολή με την τέχνη της Σοβιετικής Ένωσης και τον Σοσιαλιστικό Ρεαλισμό. Γίνεται αναφορά στον αφηρημένο Εξπρεσιονισμό, και τις βασικές προσεγγίσεις της Action Painting (Pollock, Kooning) και της Ζωγραφικής Πεδίου (Rothko, Newman).

Η Pop Art και ο Μινιμαλισμός εμφανίζονται ως αντίδραση στις χειρονομιακές υπερβολές και την ενδοσκοπική φύση του αφηρημένου Εξπρεσιονισμού. Η Pop Art ξεκινάει στη Βρετανία και γίνεται δημοφιλής στις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν εικόνες και αντικείμενα από τη δημοφιλή κουλτούρα (διαφημίσεις, κόμικς, καθημερινά καταναλωτικά αγαθά) ασκώντας κριτική στις κοινωνικές αξίες, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τον υλισμό του 20ού αιώνα (Warhol, “Campbell’s Soup Cans”, “Lichtenstein”, έργα εμπνευσμένα από κόμικς).

Παρουσιάζεται η εννοιολογική τέχνη, η οποία δίνει έμφαση στις ιδέες και στις έννοιες που διέπουν το καλλιτεχνικό έργο περισσότερο από τις αισθητικές, φορμαλιστικές ή άλλες αναζητήσεις. Εμφανίζεται η Op Art (1960), η οποία συνδυάζει την τέχνη με τις οπτικές ψευδαισθήσεις. Η Kinetic Art (Vasarely), η οποία αναζητά όχι την αποτύπωση μιας ψευδαισθήσεως κίνησης, αλλά της ίδιας της κίνησης στο καλλιτεχνικό έργο (Calder, Takis). Η Art Povera, πάλι, και οι καλλιτέχνες Pistoletto, Kounellis κ.ά. εξερευνούν οργανικά υλικά και υφές (ξύλο, πέτρες, ύφασμα), απορρίπτοντας την εμπορευματοποίηση της τέχνης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να διερευνήσουν το έργο σπουδαίων εκπροσώπων των παραπάνω κινήματων ώστε να διατυπώσουν υποθέσεις και να εξαγάγουν συμπεράσματα για τους λόγους που ώθησαν τους/τις καλλιτέχνες/-ιδες στη διαμόρφωση του προσωπικού τους στίλ.

2.2.A.7 | ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με σύγχρονες μορφές τέχνης και κινήματα (60s-milenium). Εμφανίζεται η βιντεοτέχνη που βασίστηκε στις τεχνολογικές εξελίξεις (εμφάνιση κάμερας Portapak/Sony). Οι καλλιτέχνες Paik, Viola κ.ά. χρησιμοποιούν το βίντεο για να εξερευνήσουν διαφορετικά ζητήματα (ταυτότητα, σώμα, περιβάλλον), ενώ κριτικάρουν τον ρόλο και την επίδραση των ΜΜΕ και των τεχνολογιών της εποχής στην ανθρώπινη αντίληψη. Η performance art (Abramović, Beuys κ.ά.) χρησιμοποιεί το σώμα και τη συμμετοχή του κοινού για να θίξει προσωπικά, κοινωνικά και πολιτικά θέματα, καταργώντας τα όρια τέχνης και ζωής, όπως και στην εποχή του Dada.

Παρουσιάζεται η ομάδα fluxus, η οποία εστιάζεται στην επιτέλεση και στις καλλιτεχνικές διαδικασίες. Επίσης, οι μορφές τέχνης Public Art και Land Art (Smithson, Heizer), με καλλιτέχνες που δημιουργούν έργα εφήμερα, μικρής ή μεγάλης κλίμακας, μέσα στο αστικό τοπίο ή με καμβά τα φυσικά τοπία αντίστοιχα, διερευνώντας τη σχέση ανθρώπου/περιβάλλοντος. Παράλληλα, η κουλτούρα του γκράφιτι αναπτύσσεται στα αστικά κέντρα, προωθώντας κοινωνικά μηνύματα. Καλλιτέχνες όπως οι Haring, Banksy κ.ά. προκαλούν το κοινό ώστε να αναρωτηθεί για ζητήματα κοινωνικής δικαιοσύνης, ανισότητας και αντίστασης στα κατεστημένα πρότυπα.

Η ενότητα εξετάζει ακόμα τον Μεταμοντερνισμό (Sherman, Kruger κ.ά.), ο οποίος αναμειγνύει διαφορετικά στιλ και περιόδους, και τον Νεο-εξπρεσιονισμό (Baselitz, Kiefer κ.ά.), ο οποίος επαναφέρει το συναισθηματικό βάθος του πρώιμου Εξπρεσιονισμού. Γίνεται μνεία σε σημαντικούς έλληνες/-ίδες καλλιτέχνες/-ιδες (Κεσσανλής, Τσόκλης, Αληθινός, Λάμπας, Ρωμανού, Ζούνη κ.ά.) που καθόρισαν τη σύγχρονη καλλιτεχνική σκηνή.

Η υποενότητα είναι σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες, συγκρίνοντας τα κινήματα μεταξύ τους, κατανοούν τις καλλιτεχνικές καινοτομίες που καθορίζονται από τις πολιτικές και τεχνολογικές εξελίξεις, επηρεάζοντας την τέχνη σήμερα. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες ώστε να οδηγηθούν σε νέες μορφές αυτοέκφρασης.

2.2.A.8 | Η ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ 4Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Στόχος της συγκεκριμένης υποενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με την τέχνη στην εποχή της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης (4IR), η οποία καθορίζεται από την ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στη δημιουργική διαδικασία. Υπό το πρίσμα της προηγμένης πληροφορικής και της ψηφιακής διασυνδεσιμότητας, διαμορφώνεται ο τρόπος με τον οποίο δημιουργείται, κοινοποιείται, βιώνεται και εκτιμάται η τέχνη.

Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στην εικονική (VR), την επαυξημένη (AR) και την μεικτή (MR) πραγματικότητα, με συγκριτική μελέτη των χαρακτηριστικών (διάδραση, βιωματική σχέση με τα έργα) και των διαφορών τους (VR/εμβύθιση vs AR/επαύξηση

φυσικών περιβαλλόντων με ψηφιακά επίπεδα κ.ά.) μέσα από έργα σημαντικών καλλιτεχνών (O. Eliasson, J. Shaw κ.ά.). Παρουσιάζονται έργα καλλιτεχνών (Anadol κ.ά.) που χρησιμοποιούν την Τεχνητή Νοημοσύνη (AI). Οι αλγόριθμοι μηχανικής μάθησης, αναλύοντας τεράστια δεδομένα (ιστορίας τέχνης, τεχνικών κ.λπ.), βοηθούν τους/τις καλλιτέχνες/-ιδες στην ανάδειξη νέων προσωπικών προσεγγίσεων στην τέχνη. Γίνεται αναφορά στην Blockchain τεχνολογία και στην ψηφιακή τέχνη μέσω των NFT, φέρνοντας επανάσταση στο πεδίο της εμπορίας των ψηφιακών έργων τέχνης. Επισημαίνεται ο ρόλος των πλατφορμών των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως εργαλείων όχι μόνο παρουσίασης των έργων αλλά και ενός συμμετοχικού ψηφιακού ακτιβισμού. Γίνεται αναφορά στη Robotic-Art και στην Bio-Art, όπου ο συγκερασμός τέχνης και επιστήμης είναι δομικός. Τα ρομποτικά συστήματα μπορούν να είναι ταυτόχρονα το μέσο δημιουργίας αλλά και το καλλιτεχνικό αντικείμενο, ενώ στη Βιοτέχνη, τα βιολογικά υλικά και οι διαδικασίες συμπεριλαμβάνονται στην καλλιτεχνική δημιουργία.

Η συγκριτική μελέτη των νέων ψηφιακών μορφών τέχνης ενθαρρύνει την κριτική σκέψη αναφορικά με τους τρόπους που παράγεται, διαμορφώνεται και προσλαμβάνεται η σύγχρονη τέχνη, αντανakλώντας τις ιδεολογικές, πολιτισμικές και τεχνολογικές εξελίξεις της εποχής.

Η υποενότητα καθιστά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες ικανούς/-ές να αντιληφθούν και να υιοθετήσουν τα νέα τεχνολογικά εργαλεία, τα οποία θα τους επιτρέψουν τη δημιουργία πολύπλοκων και διαφορετικών προσεγγίσεων, εμπλουτίζοντας την τέχνη της φωτογραφίας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Janson, H. W. & Janson, A. J. (2011). *Ιστορία της τέχνης. Η δυτική παράδοση*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. Gombrich, E. H. (1998). *Το χρονικό της τέχνης* (μτφρ. Λ. Κάσδαγλη). Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (MIET).
3. Δασκαλοθανάσης, Ν. (2024). *Ιστορία της τέχνης*. Αθήνα: Εκδόσεις Utopia.

Συμπληρωματικές

1. Βασιλάκος, Α. (2008). *Ψηφιακές μορφές τέχνης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Honour, H. & Fleming, J. (1998). *Ιστορία της τέχνης* (μτφρ. Α. Παππάς). Αθήνα: Εκδόσεις Υποδομή.
3. Χαραλαμπίδης, Α. (2023). *Μια μικρή ιστορία της Τέχνης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη μελέτη και την αξιολόγηση γνωστών φωτογραφικών έργων με τελικό στόχο τη δημιουργία μιας προσωπικής εργασίας που θα βασίζεται στη φωτογραφική δουλειά ενός/μιας δημιουργού από την Ιστορία της Φωτογραφίας. Ειδικότερα, παρουσιάζονται παραδείγματα από τις πρώτες απόπειρες αναπαράστασης τοπίων και πορτρέτων κατά τα πρώτα χρόνια της φωτογραφικής εφεύρεσης στα πρότυπα του Νατουραλισμού και του Πικτοριαλισμού. Επίσης, αναλύονται τα φωτογραφικά ρεύματα, οι αλληλεπιδράσεις της φωτογραφίας με τις υπόλοιπες εικαστικές τέχνες, η επιρροή από τον κινηματογράφο και η πρώιμη έγχρωμη φωτογραφία. Τέλος, γίνονται αναφορές στη σύγχρονη φωτογραφική δημιουργία στην Ελλάδα και τον κόσμο. Η τελική εργασία των εκπαιδευομένων προκύπτει μέσα από την ανατροφοδότηση με τον/την εκπαιδευτή/-τρια.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Απαριθμούν έργα γνωστών φωτογράφων,
- Δημιουργούν μια σειρά εικόνων με συνοχή και αφηγηματικότητα,
- Περιγράφουν έννοιες με φωτογραφικές εικόνες,
- Εφαρμόζουν τις θεωρητικές γνώσεις από την ιστορία της φωτογραφίας στην προσωπική τους αισθητική,
- Κοινοποιούν τις προσωπικές τους ιδέες σε ένα ευρύτερο κοινό,
- Ερμηνεύουν τα διάφορα είδη φωτογραφίας,
- Κατασκευάζουν εικόνες με δομή και περιεχόμενο,
- Οργανώνουν μια φωτογράφιση με αφήγηση,
- Ολοκληρώνουν μια φωτογραφική εργασία,
- Υποστηρίζουν έργα δημιουργών, άσχετα από το δικό τους καλλιτεχνικό ύφος,
- Υιοθετούν το καλλιτεχνικό ύφος ενός/μιας φωτογράφου στη δική τους εργασία,
- Συγγράφουν το βιογραφικό τους,
- Δημιουργούν το portfolio τους,
- Πραγματοποιούν μεθοδολογική έρευνα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Οπτική αφήγηση / Προπαγανδητικό έργο / Ερευνητική διαδικασία / Καλλιτεχνικό έργο / Φωτογραφικά ρεύματα / Πικτοριαλισμός / Κονστρουκτιβισμός / Φωτομοντάζ / Portfolio / Βιογραφικό.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΥΦΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΕΝΑ ΕΡΓΟ
2	Η ΣΧΕΣΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ-ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ
3	Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΓΟΥ
4	Η ΑΦΗΓΗΣΗ ΣΤΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ
5	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ PORTFOLIO ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ
6	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ/ΕΡΓΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.2.B.1 | ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΥΦΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΕΝΑ ΕΡΓΟ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αναλύει τον τρόπο με τον οποίο ένας/μία δημιουργός εργάζεται για να δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο έργο (εικαστικό ή επαγγελματικό). Κάθε πετυχημένο έργο φέρει πίσω του πολλά στάδια προετοιμασίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εργάζονται βασιζόμενοι/-ες στα στάδια των οπτικοακουστικών παραγωγών, τα οποία είναι: το στάδιο της προπαραγωγής, της παραγωγής και της μεταπαραγωγής, καθώς θα πρέπει να επιλέξουν μια εργασία (ατομική ή ομαδική) την οποία θα δουλέψουν καθ’ όλη τη διάρκεια του εξαμήνου και να την παρουσιάσουν στην τελευταία υποενότητα αυτής της ενότητας.

Το στάδιο της προπαραγωγής περιλαμβάνει την αρχική ιδέα, τη συλλογή των κατάλληλων πληροφοριών που θα βοηθήσουν στην εξέλιξη της, τη δημιουργία προσχεδίων (είτε πρόκειται για θεωρητική είτε για φωτογραφική εργασία), αλλά και την καταγραφή όλων εκείνων των στοιχείων (υλικών, θεωρητικών, τεχνικών κ.λπ.) που θα χρειαστούν για να ολοκληρώσουν ένα έργο. Το στάδιο της παραγωγής περιλαμβάνει την εκτέλεση του έργου και την αξιολόγησή του για τυχόν διορθώσεις. Τέλος, το στάδιο της μεταπαραγωγής περιλαμβάνει τη μετέπειτα επεξεργασία του έργου, όπως την επεξεργασία της εικόνας, την εκτύπωση αλλά και τα συνοδευτικά στοιχεία που περιβάλλουν ένα έργο (τίτλο, αφίσα, συνοδευτικό κείμενο κ.λπ.), ή την τελική μορφοποίηση μιας θεωρητικής εργασίας (περιεχόμενα, εξώφυλλο, βιβλιογραφία κ.ά.).

Σκοπός της παρούσας και σημαντικής αυτής υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου έργου, εμπνεόμενοι από άλλους/-ες φωτογράφους, ή από ζητήματα που απασχολούν τη φωτογραφική κοινότητα (θεωρητική εργασία), αναπτύσσοντας κατάλληλα την αρχική τους ιδέα σε ένα ολοκληρωμένο έργο που φέρει το προσωπικό τους ύφος.

2.2.B.2 | Η ΣΧΕΣΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ-ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν διάσημους/-ες δημιουργούς και τα έργα τους, εστιάζοντας την προσοχή τους στη συνολική εικόνα του έργου και της παρουσιάσής του, ενώ οι ίδιοι/-ες καλούνται να επισκεφτούν μια εικαστική έκθεση, να συλλέξουν σχετικό υλικό (ενδεικτικά: πρόσκληση, κατάλογο έκθεσης, ενημερωτικά φυλλάδια, δελτίο Τύπου κ.λπ.) και να πραγματοποιήσουν μια σύντομη παρουσίαση της έκθεσης αυτής μέσα στην τάξη. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρουσιάζουν, εκτός από το περιεχόμενο της έκθεσης, το ύφος της έκθεσης και πώς αυτό αναπτύχθηκε στον χώρο που εκτέθηκε (αν ο χώρος εξυπηρέτησε το ύφος των έργων), το αισθητικό ύφος της πρόσκλησης, του καταλόγου (δηλαδή, η επιλογή γραμματοσειρών στον τίτλο, στα κείμενα κ.ά.).

Μελετούν και αναλύουν σειρές έργων διάσημων δημιουργών, με έμφαση στον Κονστρουκτιβισμό (με κύριους εκφραστές τον Alexander Rodchenko, Lázló Moholy-Nagy κ.ά.), τον Πικτοριαλισμό (ενδεικτικά, Robert Demachy, Alfred Stieglitz, Henry Peach Robinson κ.ά.) και το φωτομοντάζ (ενδεικτικά, Gustav Klutis και El Lissitzky, Barbara Kruger, David Hockney κ.ά.). Επιπλέον, μελετούν και αναλύουν το αισθητικό υπόβαθρο μεγάλων φωτογράφων και το πόσο αναπτύχθηκε το φωτογραφικό τους έργο μέσα από την ενασχόλησή τους και με άλλες μορφές τέχνης.

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην απόκτηση γνώσεων ώστε να μπορούν να αξιολογούν τη συνολική παρουσίαση ενός έργου στο ευρύ κοινό. Επιπλέον, τους/τις προετοιμάζει για την επόμενη υποενότητα, όπου θα κληθούν να ολοκληρώσουν ένα δικό τους έργο.

2.2.B.3 | Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΓΟΥ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, να εξοικειωθούν με τη μεθοδολογία της έρευνας μέσα από τη δημιουργία ενός έργου (καθαρά θεωρητικού ή εικαστικού έργου που συνοδεύεται από υποστηρικτικό κείμενο). Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συγγράφουν είτε μια θεωρητική εργασία 1.000 λέξεων (εκτός από τη βιβλιογραφία), εμπνευσμένοι/-ες από το έργο κάποιου/-ας φωτογράφου ή ορμώμενοι/-ες από ένα θεωρητικό ζήτημα πάνω στη φωτογραφία, είτε δημιουργούν μια δική τους φωτογραφική σειρά (μέχρι 20 φωτογραφίες), εμπνευσμένοι/-ες από τις προηγούμενες υποενότητες ή από την ιστορία της φωτογραφίας. Η φωτογραφική σειρά θα πρέπει να συνοδεύεται από ένα σύντομο κείμενο στο οποίο θα κάνουν λόγο για το σκεπτικό της σειράς και θα αναφέρουν στοιχεία για τη φωτογραφική προσέγγιση του θέματος.

Αναλύονται οι τεχνικές αναζήτησης των κατάλληλων πληροφοριών, οι τεχνικές διασταύρωσης των πληροφοριών και αξιοπιστίας των πηγών, η σωστή συλλογή και αρχειοθέτηση για αναζήτηση του υλικού, όπως και οι τρόποι ανάπτυξης μια θεωρητικής εργασίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τεχνικές ορθής συγγραφής ολοκληρωμένων κειμένων (με αρχή, μέση, τέλος), για κάθε μορφή κειμένων ή και συνολικού φωτογραφικού έργου. Περιγράφονται οι βασικές αρχές της νομοθεσίας περί πνευματικών

δικαιωμάτων και λογοκλοπής, αλλά και πώς αντιμετωπίζονται οι βιβλιογραφικές παραπομπές και πηγές σε κάθε μορφή εργασίας.

Αντίστοιχα, στην περίπτωση δημιουργίας ενός φωτογραφικού έργου, συγγράφουν ένα σύντομο συνοδευτικό, υποστηρικτικό κείμενο (500 περίπου λέξεων), στο οποίο περιγράφουν το φωτογραφικό τους έργο.

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες με τις οποίες θα αναπτύξουν τις ιδέες τους ολοκληρωμένες, να υπερασπίζονται τα δικά τους έργα, αλλά και να τηρούν τη νομοθεσία περί πνευματικών δικαιωμάτων στα έργα τέχνης και λόγου. Η υποενότητα συνδέεται άρρηκτα με την υποενότητα που ακολουθεί.

2.2.B.4 | Η ΑΦΗΓΗΣΗ ΣΤΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Καθώς στην προηγούμενη υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν καταλήξει στην ιδέα του έργου τους και έχουν συλλέξει όλες τις πληροφορίες, τα υλικά και γενικότερα τα στοιχεία με τα οποία καλούνται να δημιουργήσουν το έργο τους (συγγραφικό ή εικαστικό), στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα ολοκληρώνουν το έργο. Πειραματίζονται και αναπτύσσουν το έργο τους με οργανωμένη δομή και εξελικτική διαδικασία, με σκοπό τη βέλτιστη απόδοση της αρχικής τους ιδέας.

Κατά το μέσον της διαδικασίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποτυπώνουν τα μέχρι τώρα ευρήματά τους και αξιολογούν το έργο τους στην παρούσα φάση σε σχέση με τα ερωτήματα/στόχους που έθεσαν στην αρχική τους ιδέα. Η γόνιμη συζήτηση και η ανατροφοδότηση από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες σε αυτό το στάδιο είναι κρίσιμη και προσφέρει επιπλέον γνώσεις αλλά και νέες ιδέες για τη σωστή εξέλιξη του έργου, με βελτιώσεις και τυχόν αλλαγές. Η αξιολόγηση και ο επαναπροσδιορισμός στη μέση ενός έργου αποτελεί σημαντικό στάδιο της εξέλιξής του και δεν θα πρέπει ποτέ να παραλείπεται. Ο καταγιγισμός ιδεών (brainstorming), τα υποθετικά σενάρια και η ενδελεχής αξιολόγηση των ευρημάτων αποτελούν στοιχεία της εξέλιξης ενός έργου.

Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι πολύ σημαντική, καθώς βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην ολοκλήρωση ενός καλλιτεχνικού ή και ερευνητικού έργου που φέρει το προσωπικό τους στίγμα και το οποίο μπορεί να σταθεί στο ευρύ κοινό, μέσα από μεθοδολογικές διαδικασίες ποιοτικής έρευνας.

2.2.B.5 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ PORTFOLIO ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στη δημιουργία portfolio και στη συγγραφή βιογραφικού σημειώματος (CV). Το κατάλληλο portfolio, δηλαδή ο φάκελος που περιλαμβάνει χαρακτηριστικό δείγμα της δουλειάς του/της δημιουργού, σε έντυπη ή και ψηφιακή μορφή, μαζί με το συνοδευτικό βιογραφικό, είναι τα στοιχεία που αποδεικνύουν τις γνώσεις και το επαγγελματικό επίπεδο των εκπαιδευομένων κατά τη διαδικασία εύρεσης εργασίας.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να προσαρμόζουν το portfolio

τους επιλέγοντας τα κατάλληλα έργα τους, πώς να τα εκτυπώνουν αλλά και να τα παρουσιάζουν ψηφιακά, όταν τους ζητηθεί. Στη συνέχεια, εξοικειώνονται με τα πρότυπα συγγραφής βιογραφικού σημειώματος και τα στοιχεία που αυτό πρέπει να περιέχει. Και επειδή το επάγγελμά τους ανήκει στις εφαρμοσμένες τέχνες, πειραματίζονται σε πιο ευφάνταστα και εικαστικά βιογραφικά, προκειμένου να αναδείξουν τη δημιουργικότητά τους και να ξεχωρίσουν από τους/τις υπόλοιπους/-ες υποψήφιους/-ιες. Το ίδιο ισχύει και για την ψηφιακή τους παρουσίαση. Αρχαιοθετούν σε ξεχωριστό φάκελο τις καλύτερες εργασίες τους, τον οποίο εμπλουτίζουν διαρκώς, και τις προσαρμόζουν ανάλογα με τις εκάστοτε απαιτήσεις, σε μια εντυπωσιακή παρουσίαση.

Τέλος, προκειμένου να εξοικειωθούν με τη διαδικασία παρουσίασης σε μια συνέντευξη, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρουσιάζουν δείγμα της αντιπροσωπευτικής τους δουλειάς αλλά και του βιογραφικού τους μέσα στην εκπαιδευτική αίθουσα (τάξη).

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην επιτυχή προβολή του έργου τους σε μελλοντικές συνεντεύξεις, αλλά και στην εύστοχη επιχειρηματολόγηση από μέρους τους σε ό,τι αφορά το έργο τους.

2.2.B.6 | ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ/ΕΡΓΟΥ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρουσιάζουν την εργασία τους (θεωρητική ή καλλιτεχνικό έργο) ολοκληρωμένη στο κοινό, το οποίο είναι οι συνεκπαιδευόμενοι/-ες και οι εκπαιδευτές/-τριές τους.

Ειδικότερα, στην υποενότητα αυτή, αναλύονται οι βασικές διαδικασίες παρουσίασης ενός έργου, δηλαδή ο σχεδιασμός της αφίσας της παρουσίασης, ο σχεδιασμός της πρόσκλησης (έντυπης ή ψηφιακής), η επιμέλεια του χώρου παρουσίασης και ο ανάλογος εξοπλισμός (π.χ. αν πρόκειται για προβολή φωτογραφιών ή power point κ.λπ.).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες που έχουν επιλέξει θεωρητική εργασία, προετοιμάζουν μια συνοπτική παρουσίαση της εργασίας τους (διάρκειας 15min), στην οποία αναλύουν τα ερευνητικά ζητήματα της εργασίας τους, τα σημαντικά σημεία της έρευνάς τους, τα συμπεράσματά τους, τη μεθοδολογία τους και, φυσικά, τις πηγές τους. Και σε αυτή την περίπτωση, ετοιμάζουν σχετική αφίσα και πρόσκληση σαν να επρόκειτο για μια κανονική εκδήλωση/παρουσίαση σε ευρύ κοινό.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες που έχουν επιλέξει καλλιτεχνικό έργο το παρουσιάζουν σε έντυπη ή ψηφιακή προβολή, στα πρότυπα μιας κανονικής εκδήλωσης. Προλογίζουν στο κοινό το έργο τους, όπου αναφέρουν από πού εμπνεύστηκαν τη συγκεκριμένη σειρά έργων, πώς το αντιμετώπισαν καλλιτεχνικά, τι προβλήματα αντιμετώπισαν, αλλά και τι μηνύματα θέλουν να περάσουν στο κοινό. Και στις δύο περιπτώσεις, ακολουθεί συζήτηση με το κοινό. Ελλείψει αίθουσας εκδηλώσεων, ο χώρος παρουσίασης είναι η αίθουσα διδασκαλίας ή κάποια άλλη αίθουσα που μπορεί να φιλοξενήσει τις παρουσιάσεις.

Σκοπός της συγκεκριμένης πολύ σημαντικής υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες δεξιότητες για να μπορούν να γνωστοποιούν τα έργα τους στο ευρύ κοινό, είτε πρόκειται για εικαστικά είτε για επαγγελματικά έργα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ξανθάκης, Α. Ξ. (1999). *Ιστορία της Φωτογραφικής Αισθητικής (1839-1975)*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
2. Leavy, P. (2020). *Η καλλιτεχνική δημιουργία ως μέθοδος. Έρευνα μέσω της τέχνης* (μτφρ. Α. Γρίβα). Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Συμπληρωματικές

1. Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης. (2019). *APA citation style* (6η έκδοση). Βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Ανακτήθηκε από: https://www.lib.auth.gr/sites/default/files/docs_files/APA-examples-gre.pdf
2. Profession Aid. «Βιογραφικό για αρχάριους. Τι να γράψω στο πρώτο μου CV». Ανακτήθηκε από: <https://professionaid.com/viografiko-gia-arxariouy/>

2.2.Γ • ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της ψηφιακής επεξεργασίας εικόνας και στα κύρια προγράμματα επεξεργασίας εικόνας, το Photoshop και το Lightroom, αλλά και στις διαφορές των προγραμμάτων σε περιβάλλον PC και MAC. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα ψηφιακά αρχεία της κάμερας, οι τρόποι εισαγωγής τους από την κάμερα στον υπολογιστή, η διαχείριση των ψηφιακών αρχείων και τα βασικά εργαλεία των προγραμμάτων επεξεργασίας: έκθεση, αντίθεση, τονικότητα, επεξεργασία χρώματος, χρωματικά μοντέλα, μάσκες, layers, περιστροφή, κλίση, επεξεργασία παραμόρφωσης κ.ά. Επίσης, αναλύονται τα χαρακτηριστικά της ψηφιακής εικόνας: μέγεθος, ανάλυση και τύπος αρχείου. Τέλος, γίνεται εισαγωγή στις παλέτες και τις εργαλειοθήκες του προγράμματος επεξεργασίας και οι τρόποι επέμβασης στην εικόνα, καθώς και σε συγκεκριμένες προδιαγραφές που πρέπει να έχει το ψηφιακό αρχείο προκειμένου να εκτυπωθεί ή να «ανέβει» σε κάποια εφαρμογή.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Απαριθμούν τα βασικά εργαλεία επεξεργασίας εικόνας,
- Αναγνωρίζουν τις βασικές λειτουργίες των προγραμμάτων επεξεργασίας,
- Επιλέγουν το κατάλληλο εργαλείο για τη σωστή διόρθωση/επεξεργασία της εικόνας,

- Ελέγχουν συχνά τα βήματα της επεξεργασίας τους,
- Επιλύουν προβλήματα όπως τη λανθασμένη έκθεση ή την ελλιπή αντίθεση,
- Κατασκευάζουν αντίγραφα εικόνων κατάλληλα για εκτύπωση ή απλή επίδειξη,
- Μετατρέπουν ανεπεξέργαστα αρχεία (raw) στα κατάλληλα αρχεία για εκτύπωση ή παρουσίαση,
- Εφαρμόζουν τις εντολές των προγραμμάτων επεξεργασίας για να πετύχουν ένα άριστο αποτέλεσμα,
- Συνδυάζουν ψηφιακές εικόνες ώστε να ανασυνθέτουν νέα οπτικά αποτελέσματα,
- Εξετάζουν τις προδιαγραφές που τους ζητούν για τα τελικά αρχεία μιας εικόνας,
- Αντιλαμβάνονται τις δυνατότητες των προγραμμάτων επεξεργασίας εικόνας στην επιλογή του κατάλληλου προγράμματος για την επεξεργασία των φωτογραφιών τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Προγράμματα επεξεργασίας εικόνας / Ανάλυση εικόνας / Βάθος bit / Φίλτρα / Μάσκες (masks) / Επίπεδα (layers) / Χρωματική επεξεργασία / Actions / Μεταδεδομένα (metadata) / Πρότυπο IPTC.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ PHOTOSHOP ΚΑΙ LIGHTROOM: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
2	ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ
3	ΒΑΣΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ, ΡΟΥΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΙ
4	ΣΥΝΘΕΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ: ΕΠΙΠΕΔΑ ΚΑΙ ΜΑΣΚΕΣ
5	ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΝΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ-ΕΙΔΙΚΑ ΕΦΕ
6	METADATA, COPYRIGHT, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΑΡΧΕΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Γ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ PHOTOSHOP ΚΑΙ LIGHTROOM: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα πιο δημοφιλή προγράμματα επεξεργασίας εικόνας, το Photoshop και το Lightroom. Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στις διαφορετικές ανάγκες που εξυπηρετούν τα δύο αυτά προγράμματα. Το Lightroom χρησιμοποιείται για την οργάνωση και τη βασική επεξεργασία φωτογραφιών, καθώς είναι σχεδιασμένο για όσους/-ες ζητούν ταχύτητα

επεξεργασίας και διαχείριση μεγάλων βιβλιοθηκών εικόνων (πολλά και διαφορετικά θέματα). Επικεντρώνεται σε «μη καταστροφικές διορθώσεις» (non-destructive editing), αλλά δεν υποστηρίζει εργασίες με επίπεδα (layers) και έχει περιορισμένα εργαλεία ρετούς. Το Photoshop, πάλι, εξειδικεύεται στη λεπτομερή επεξεργασία γραφιστικών και φωτογραφικών συνθέσεων. Διαθέτει πολλά εργαλεία ρετούς, κάνει σύνθεση εικόνων (compositing), ψηφιακή ζωγραφική και δημιουργία ειδικών εφέ, αλλά δεν είναι κατάλληλο για μαζική επεξεργασία ή οργάνωση εικόνων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το περιβάλλον εργασίας του Lightroom και τη ροή εργασίας βάσει καταλόγου, τις ενότητες Library (για οργάνωση) και Develop (για επεξεργασία), τις διαδικασίες μαζικής επεξεργασίας φωτογραφιών και την εφαρμογή έτοιμων προεπιλογών (presets). Εξοικειώνονται, επίσης, με την αποθήκευση των αλλαγών ως μεταδεδομένα για να μην καταστραφεί το πρωτότυπο αρχείο (non-destructive). Επιπλέον, παρουσιάζεται το περιβάλλον εργασίας του Photoshop και ο τρόπος επεξεργασίας των εικόνων βάσει επιπέδων (layers), η δημιουργία масκών (masks) για σύνθεση εικόνων (compositing), οι δυνατότητες blending σε πολλαπλά στοιχεία και διάφορα εφέ. Γίνεται αναφορά στον διαφορετικό τρόπο επεξεργασίας και διορθώσεων στο Lightroom και το Photoshop (έκθεση, αντίθεση, ισορροπία λευκού, κορεσμός κ.λπ.), και στα βασικά εργαλεία (πινέλα, εργαλεία ρετούς, φίλτρα κ.λπ.).

Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από τη συγκριτική αποτίμηση των δύο προγραμμάτων, αναγνωρίζουν τις δυνατότητές τους, ώστε στο μέλλον να είναι σε θέση να επιλέξουν τα κατάλληλα ψηφιακά εργαλεία επεξεργασίας εικόνας ανάλογα με το ποια ταιριάζουν στην εργασία τους.

2.2.Γ.2 | ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη μελέτη των τεχνικών χαρακτηριστικών των ψηφιακών εικόνων και στο πώς θα πρέπει να τις διαχειρίζονται οι εκπαιδευόμενοι/-ες για να έχουν το καλύτερο αποτέλεσμα, ανάλογα με το πού θα χρησιμοποιηθούν. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη σημασία της ανάλυσης ενός ψηφιακού αρχείου/εικόνας, όπως και τον αριθμό των pixels που τη συνθέτουν, η οποία ανάλυση εκφράζεται σε Χ×Υ (πλάτος×ύψος). Οι υψηλότερες αναλύσεις έχουν ως αποτέλεσμα οι εικόνες να είναι πιο ευκρινείς και με περισσότερες λεπτομέρειες στην απόδοσή τους, σε σχέση με τις χαμηλές αναλύσεις, που χρησιμοποιούνται συνήθως για απλές προεπισκοπήσεις (δείγματα), ή στο Διαδίκτυο. Επίσης, αναλύεται ο λόγος ύψους/πλάτους μιας εικόνας (4:3, 16:9, 1:1), το βάθος bit, που καθορίζει το εύρος των χρωμάτων που μπορεί να αναπαρασταθεί σε μια εικόνα, τα χρωματικά πρότυπα (RGB/CMYK), τα χρωματικά μοντέλα και τα πεδία εφαρμογής τους.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται στις διαφορετικές μορφές αρχείων (JPEG, BMP, RAW, HEIC κ.ά.), στα χαρακτηριστικά και στη χρήση τους ανάλογα με τις απαιτήσεις της κάθε εργασίας, ενώ γίνεται σύντομη περιγραφή των μορφοτύπων (PNG, GIF, PSD κ.ά.) που υποστηρίζουν διαφάνεια και κανάλι άλφα, επιτρέποντας

τον ακριβή έλεγχο της διαφάνειας και της σύνθεσης. Τέλος, γίνεται εισαγωγή στην ανάλυση εκτύπωσης DPI, που υποδεικνύει πόσες κουκκίδες μελανιού εκτυπώνονται ανά ίντσα και ποιες είναι οι απαιτούμενες αναλύσεις για εκτύπωση (από 200-300dpi), αλλά και για απλή παρουσίαση-προβολή (72dpi).

Η συγκεκριμένη υποενότητα λειτουργεί ως συνέχεια της ενότητας «Εισαγωγή στην επεξεργασία εικόνας» του εξαμήνου Α΄ και είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διαχειρίζονται ψηφιακά αρχεία σωστά, ανάλογα με τη μετέπειτα χρήση τους.

2.2.Γ.3 | ΒΑΣΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ, ΡΟΥΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΙ

Η συγκεκριμένη υποενότητα στοχεύει στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τα κατάλληλα εργαλεία και τις βασικές διαδικασίες επεξεργασίας μιας εικόνας. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την παλέτα των εργαλείων επεξεργασίας και πειραματίζονται με εικόνες, χρησιμοποιώντας εργαλεία ρετουσαρίσματος (Clone Stamp, Healing Brush κ.ά.), τα οποία είναι απαραίτητα για την αφαίρεση προβληματικών περιοχών και για τη διόρθωση ατελειών σε μια εικόνα. Επεξεργάζονται και μελετούν τις παραμετροποιήσεις τους στα ζωγραφικά εργαλεία (πινέλα, κουβά κ.ά.) για την εφαρμογή χρώματος, υφών και άλλων καλλιτεχνικών εφέ, όπου αυτό απαιτείται. Πειραματίζονται με τα βασικά εργαλεία επιλογής, όπως το Marquee, Lasso, Magic Wand κ.ά., εργαλεία που απομονώνουν συγκεκριμένες περιοχές μιας εικόνας. Εξοικειώνονται με τα έξυπνα αντικείμενα, όπως τα Smart Objects και τα φίλτρα (Smart filters), τα οποία επιτρέπουν την επεξεργασία μιας εικόνας χωρίς να καταστραφεί το αρχικό αρχείο. Επίσης, εξοικειώνονται με λειτουργίες του ψηφιακού καμβά, οι οποίες είναι χρήσιμες όταν χρειάζεται να εφαρμοστεί η ίδια επεξεργασία σε πολλές εικόνες, διατηρώντας όμως παράλληλα τη δυνατότητα να γίνουν αλλαγές σε δεύτερο χρόνο. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με τη διαδικασία Actions (Ενέργειες), που επιτρέπει την καταγραφή μιας σειράς βημάτων επεξεργασίας μιας εικόνας και την εφαρμογή τους στη συνέχεια σε πολλές εικόνες (κατ' επιλογή) με ένα μόνο κλικ.

Η σημαντική αυτή υποενότητα προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, εκείνες τις γνώσεις και τις δεξιότητες για να μπορούν να διαχειρίζονται τον ψηφιακό καμβά μιας εικόνας, να ζωγραφίζουν ή να εφαρμόζουν μάσκες με τα εργαλεία επιλογής, ώστε στη συνέχεια να είναι σε θέση να προχωρήσουν σε πιο σύνθετες διαδικασίες επεξεργασίας, δημιουργώντας εικόνες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικές οπτικοακουστικές εφαρμογές.

2.2.Γ.4 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ: ΕΠΙΠΕΔΑ ΚΑΙ ΜΑΣΚΕΣ

Μεταπίεδα (layers), τις μάσκες (masks) και τη σύνθεση ψηφιακών εικόνων ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα. Ειδικότερα, εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη βασική διαδικασία επεξεργασίας των εικόνων για την κατανόηση των επιπέδων,

αλλά και των επιπέδων μάσκας (layer mask), τα οποία επιτρέπουν την επεξεργασία μιας εικόνας μέσω στοχευμένων προσαρμογών, χωρίς αλλοιώσεις ή την καταστροφή της αρχικής εικόνας, συνθέτοντας μια νέα εικόνα από τμήματα άλλων εικόνων.

Δίνονται οι σχετικοί ορισμοί, επεξηγούνται οι ιδιότητες και η λειτουργία των επιπέδων (διαφάνεια/αδιαφάνεια, λειτουργία μείξης κ.ά.), που επιτρέπουν την επεξεργασία σε διαφορετικές περιοχές μιας εικόνας, διευκολύνοντας τη διαχείριση και την επεξεργασία πολύπλοκων συνθέσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη μείξη των επιπέδων, χρησιμοποιώντας τα αντίστοιχα εργαλεία (Opacity, Multiply, Screen κ.ά.), και αξιολογούν τον τρόπο με τον οποίο αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους χρωματικά ή τονικά, προσφέροντας οπτικά αποτελέσματα που αναβαθμίζουν την τελική εικόνα.

Εξετάζεται η λειτουργία και ο τρόπος εφαρμογής της μάσκας επιπέδου. Σε συνδυασμό με τα ζωγραφικά/σχεδιαστικά ή τα εργαλεία μάσκας, επιτρέπεται η ακριβής επεξεργασία που αποκαλύπτει ή αποκρύπτει συγκεκριμένες περιοχές ενός επιπέδου που επιλέγουμε, χωρίς να τροποποιηθεί η αρχική μας εικόνα. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα εργαλεία για απλές προσαρμογές εικόνας, όπως τη φωτεινότητα, την αντίθεση και τον κορεσμό, αλλά και η λειτουργία adjustment layer, η οποία βελτιώνει τονικά και χρωματικά την εικόνα, εξισορροπώντας τεχνικά τις διαφορές που πιθανόν να υπάρχουν μεταξύ των επιπέδων.

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί επικεντρώνεται στις διαδικασίες διαχείρισης των οπτικών στοιχείων μιας εικόνας, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να δημιουργούν από στοιχεία διαφορετικών φωτογραφιών μια νέα σύνθετη και πολυεπίπεδη εικόνα, με εφαρμογή σε διαφημιστικές ή άλλες φωτογραφίες.

2.2.Γ.5 | ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΝΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ-ΕΙΔΙΚΑ ΕΦΕ

Με τη χρωματική και τονική διαχείριση της ψηφιακής εικόνας ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα, λειτουργίες που αναβαθμίζουν την τελική εικόνα σε μια διαδικασία επεξεργασίας. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με τις χρωματικές και τονικές αλλαγές σε μια εικόνα, όπως τη φωτεινότητα, την αντίθεση, την απόχρωση, τον κορεσμό κ.ά., χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα εργαλεία που προσφέρονται στο βασικό μενού του προγράμματος (Levels, Exposure, Saturation, Hue, Curves κ.ά.) ή χρησιμοποιώντας τα επίπεδα προσαρμογής (Adjustment Layers), τα οποία προσφέρουν τη δυνατότητα προσαρμογών με ταυτόχρονη εφαρμογή μάσκας σε μια εικόνα. Με αυτόν τον τρόπο, γίνονται οι απαιτούμενοι χειρισμοί σε συγκεκριμένες περιοχές μιας εικόνας, χωρίς να επιφέρουν μόνιμες και μη αναστρέψιμες αλλαγές στο αρχικό layer (επίπεδο) της εικόνας που επεξεργαζόμαστε. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα χρήσιμα φίλτρα, τα οποία αποσκοπούν στη βελτίωση της ευκρίνειας (Unsharp Mask, Smart Sharpen) και αξιολογούνται συγκριτικά με την αρχική εικόνα.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται και εφαρμόζουν βασικά φίλτρα και εφέ, όπως αυτό της μείωσης θορύβου (Noise Reduction), που αφορά προβληματικές εικόνες κατά τη λήψη (σε φωτογραφίες με χαμηλό φωτισμό ή σε φωτογραφίες

που έχει χρησιμοποιηθεί υψηλή κλίμακα ISO).

Η υποεπάρκεια είναι πολύ σημαντική για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για την αποτελεσματική διαχείριση μιας εικόνας χρωματικά και τονικά μέσω της εφαρμογής των κατάλληλων εργαλείων, φίλτρων και εφέ. Σκοπός της υποεπάρκειας είναι η αισθητική βελτίωση των εικόνων μέσα από τον πειραματισμό και την πρακτική άσκηση.

2.2.Γ.6 | METADATA, COPYRIGHT, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΑΡΧΕΙΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια ασχολείται με τα μεταδεδομένα (metadata), το copyright (δικαιώματα), αλλά και την αποθήκευση αρχείων, ανάλογα με τις προδιαγραφές προώθησης-δημοσιοποίησης μιας εικόνας. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τον ορισμό, το περιεχόμενο και τη σημαντικότητα των μεταδεδομένων ενός ψηφιακού αρχείου. Κάθε ψηφιακό αρχείο εικόνας, στατικής ή κινούμενης, περιέχει ενσωματωμένες πληροφορίες για κάθε λήψη (π.χ. με τι κάμερα έγινε η λήψη, τι φακός χρησιμοποιήθηκε, τα στοιχεία λήψης –διάφραγμα/ταχύτητα/ISO–, αν χρησιμοποιήθηκε φλας ή όχι κ.ά. Πέρα από τα αρχικά μεταδεδομένα και κατά την επεξεργασία της κάθε εικόνας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να συμπληρώνουν επιπλέον στοιχεία τεκμηρίωσης της κάθε εικόνας, σύμφωνα με το πρότυπο IPCT (International Press Telecommunications Council). Με βάση το προαναφερόμενο πρότυπο, μπορούν να συντάξουν λεζάντες, να ορίσουν τίτλους έργου, περιοχή που δημιουργήθηκε το έργο, αλλά και τα δικά τους στοιχεία copyright, καθώς και την άδεια χρήσης που διαθέτει το κάθε έργο/εικόνα τους (δημόσια χρήση, ελεύθερη δικαιωμάτων, περιορισμένη χρήση, ή χρήση μόνο για ανάγνωση εικόνας).

Επίσης, γίνεται αναφορά στον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να διαχειρίζονται είτε τα δικά τους αρχεία από εργασίες που έχουν κληθεί να φωτογραφίσουν/ βιντεοσκοπήσουν, και θελήσουν να τα δημοσιοποιήσουν στο δικό τους κοινό-πελατολόγιο (π.χ. κοινωνικά δίκτυα, ιστοσελίδες, δειγματισμό δουλειάς σε τρίτους κ.λπ.), είτε φωτογραφικά αρχεία ιδιωτών που έχουν έρθει στην κατοχή τους για επεξεργασία.

Τέλος, γίνεται εισαγωγή στον τρόπο αποθήκευσης κάθε αρχείου μετά την επεξεργασία του, ανάλογα με τη μετέπειτα χρήση του. Για να επιλεγεί ο κατάλληλος μορφότυπος εξόδου (Jpeg, Tiff κ.λπ.), αλλά και η συμπίεσή του, θα πρέπει να είναι γνωστές οι διαφορετικές προδιαγραφές προώθησης της τελικής εικόνας (π.χ. για εκτύπωση, για διάφορες πλατφόρμες και μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.ά.).

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Gonzalez, R. C. & Woods, R. E. (2018). *Ψηφιακή επεξεργασία εικόνας* (μτφρ. Α. Ι. Μάργαρης), (4η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Λυκάκης, Μ. (2011). *Ψηφιακή Φωτογραφία. Photoshop-Lightroom*. Αθήνα: Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.

Συμπληρωματικές

1. Αναγνωστόπουλος, Χ. Ν. (2017). *Επεξεργασία Ψηφιακών Εικόνων. Αρχές και εφαρμογές στο πεδίο του χώρου*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Παπαμάρκος, Ν. (2010). *Ψηφιακή επεξεργασία & ανάλυση εικόνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κρίκος.

2.2.Δ • ΕΓΧΡΩΜΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες της έγχρωμης φωτογραφίας και στη χρήση του χρώματος ως βασικού στοιχείου του οπτικού αποτελέσματος.

Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι διαφορές θερμών και ψυχρών χρωμάτων στην τέχνη της φωτογραφίας, αναλύονται τα βασικά χαρακτηριστικά τους, καθώς και οι λειτουργίες του ορατού φάσματος και ο τρόπος που το αντιλαμβάνεται η ανθρώπινη όραση. Επίσης, παρουσιάζονται τα βασικά και συμπληρωματικά χρώματα, και οι σημαντικότερες θεωρίες για το χρώμα. Γίνεται αναφορά στο ανθρώπινο ορατό φάσμα και στις θερμοκρασίες χρωμάτων σε σχέση με τις φωτιστικές πηγές. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από σειρά ασκήσεων, εξοικειώνονται με τις διαφορές που αποδίδει μια φωτιστική πηγή (φυσική, τεχνητή) σε διάφορες ώρες της ημέρας, με τις χρωματικές αρμονίες και αντιθέσεις, αλλά και τις χρωματικές διορθώσεις που απαιτούνται για ένα σωστό φωτογραφικό αποτέλεσμα (ψηφιακό και εκτυπωμένο).

Τέλος, μνημονεύονται οι πρώτες φωτογραφικές προσπάθειες για δημιουργία έγχρωμων εικόνων και οι χρωματικές ισορροπίες, τόσο στα έγχρωμα φωτοευαίσθητα υλικά όσο και στα ψηφιακά αρχεία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναγνωρίζουν τα θερμά από τα ψυχρά χρώματα,
- Περιγράφουν την απόχρωση, τον κορεσμό και τη φωτεινότητα σε ένα χρώμα,

- Ελέγχουν τις χρωματικές αποδόσεις των ψηφιακών αρχείων,
- Διαχειρίζονται τα βασικά και τα συμπληρωματικά χρώματα,
- Εφαρμόζουν τις χρωματικές αρμονίες και αντιθέσεις στις εικόνες τους,
- Συνθέτουν φωτογραφίες με φωτιστικές πηγές διαφορετικής χρωματικής θερμοκρασίας,
- Παράγουν εικόνες με σωστή απόχρωση και κορεσμό χρωμάτων,
- Συνδυάζουν φυσικό και τεχνητό φωτισμό για σωστή χρωματική απόδοση,
- Κατηγοριοποιούν τις θερμοκρασίες χρωμάτων του ορατού φάσματος,
- Αποδέχονται την έννοια του χρώματος στη φωτογραφική εικόνα ανάλογα με τον τελικό της προορισμό,
- Υιοθετούν τα χρωματικά πρότυπα της κάθε εκτύπωσης στη διαδικασία επεξεργασίας μιας εικόνας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Χρωματικός κύκλος / Βασικά χρώματα / Συμπληρωματικά χρώματα /
 Χρωματική αντίθεση / Φωτογραφική σύνθεση / Χρωματική αρμονία /
 Θερμοκρασία χρώματος / Χρωματική διόρθωση / Χρωματικό προφίλ /
 Χρωματικό μοντέλο / Χρωματικό πρότυπο.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΓΧΡΩΜΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
2	ΦΩΣ, ΧΡΩΜΑ ΚΑΙ ΟΡΑΣΗ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
3	Ο ΧΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ: ΒΑΣΙΚΑ-ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΧΡΩΜΑΤΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
4	ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΕΣ ΧΡΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ
5	ΨΗΦΙΑΚΗ ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ
6	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΧΡΩΜΑΤΙΚΩΝ PROFILE, ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΓΧΡΩΜΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Η υποενότητα «Εισαγωγή στην έγχρωμη φωτογραφία» αποσκοπεί στην κατανόηση της σημασίας του χρώματος στη φωτογραφία, τονίζοντας την επίδρασή του στην αισθητική και στο ύφος. Ο στόχος αυτής της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίσουν τις διαφορές των θερμών και των ψυχρών χρωμάτων στη φωτο-

γραφία και τον ρόλο του χρώματος ως θεμελιώδους στοιχείου της φωτογραφικής τέχνης, εμβαθύνοντας στην ιστορική του εξέλιξη και στις επιδράσεις που επέφερε η έγχρωμη φωτογραφία στον εικαστικό χώρο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη σημασία του χρώματος, της επιρροής του στη δημιουργία φωτογραφικών συνθέσεων, όπως και στην ενίσχυση της οπτικής ευαισθησίας και αντίληψης που επιφέρει στη φωτογραφία.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν έργα γνωστών καλλιτεχνών, προκειμένου να ερμηνεύσουν τον τρόπο που το χρώμα επηρεάζει την αισθητική και το μήνυμα της εικόνας, και στη συνέχεια δημιουργούν δικές τους φωτογραφίες, βασισμένες στις χρωματικές συνθέσεις. Επίσης, πραγματοποιούν μια φωτοϊστορία που στηρίζεται στο έργο καλλιτεχνών που έχουν μελετήσει. Αυτού του είδους η εργασία προϋποθέτει συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου.

Αυτή η υποενότητα είναι σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις σχετικά με τις βασικές έννοιες της χρωματικής σύνθεσης και την επίδραση του χρώματος στο τελικό φωτογραφικό αποτέλεσμα, αλλά και δεξιότητες στην αναγνώριση των διαφορετικών επιδράσεων του χρώματος σε μια έγχρωμη φωτογραφία.

2.2.Δ.2 | ΦΩΣ, ΧΡΩΜΑ ΚΑΙ ΟΡΑΣΗ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Η υποενότητα διερευνά τον ρόλο του φωτός στην ανθρώπινη όραση και τη σύνδεσή του με τη φωτογραφία, εστιάζόμενη στις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ της λειτουργίας του ανθρώπινου ματιού και της φωτογραφικής μηχανής. Εξετάζεται η φυσιολογία της όρασης, όπως η λειτουργία του αμφιβληστροειδούς και των κωνίων, τα οποία είναι υπεύθυνα για την αντίληψη του χρώματος. Παρουσιάζονται οι βασικές θεωρίες για το φως και το χρώμα, όπως η ανάλυση του φωτός από τον Newton και η τριχρωματική θεωρία των Young-Helmholtz, που εξηγεί την αντίληψη των βασικών χρωμάτων (κόκκινο, πράσινο, μπλε). Αναλύεται η εφαρμογή αυτών των θεωριών στη φωτογραφία, τόσο σε αναλογικά όσο και σε ψηφιακά μέσα, μέσω της χρήσης έγχρωμων φωτοευαίσθητων υλικών και αισθητήρων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς καταγράφεται το φως και πώς αποτυπώνονται οι χρωματικές πληροφορίες στις εικόνες, ενώ εμβαθύνουν στη χρήση διαφορετικών φωτιστικών πηγών και στην επίδρασή τους στη χρωματική απόδοση. Στόχος της υποενότητας είναι να κατανοήσουν την επίδραση του φωτός στην οπτική αντίληψη και να συνδέσουν την επιστημονική θεωρία με τη φωτογραφική πράξη, επιτυγχάνοντας μια διεπιστημονική κατανόηση.

Μεταξύ άλλων, οι εργασίες της υποενότητας περιλαμβάνουν τη δημιουργία φωτογραφιών με διαφορετικούς φωτισμούς, εξετάζοντας την επίδραση των φωτιστικών πηγών στη χρωματική απόδοση και τη φωτογραφική σύνθεση.

Μετά το τέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίζουν την εφαρμο-

γή θεωριών φωτός και χρώματος στις φωτογραφικές συνθέσεις, θα έχουν κατανοήσει τη λειτουργία των φωτοευαίσθητων υλικών, ενώ θα έχουν αποκτήσει δεξιότητες σχετικές με την αξιοποίηση του φωτός στις φωτογραφίες τους.

2.2.Δ.3 | Ο ΧΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ: ΒΑΣΙΚΑ-ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΧΡΩΜΑΤΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη θεμελιώδη γνώση του χρωματικού κύκλου, των βασικών και των συμπληρωματικών χρωμάτων, των εννοιών της απόχρωσης, η οποία ορίζει την ταυτότητα ενός χρώματος, του κορεσμού, ο οποίος καθορίζει την ένταση ή την καθαρότητα του χρώματος, και της χροιάς, η οποία ορίζει τη φωτεινότητα ή πόσο σκούρο είναι ένα χρώμα, καθώς επίσης και στον ρόλο τους στη φωτογραφία. Ο χρωματικός κύκλος αποτελεί ένα εργαλείο οπτικής αναπαράστασης των σχέσεων μεταξύ των χρωμάτων, επιτρέποντας τη μελέτη της απόχρωσης, του κορεσμού και της χροιάς, ως διαστάσεων που επηρεάζουν την αντίληψή μας για τα χρώματα.

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι η κατανόηση των σχέσεων των χρωμάτων και η εφαρμογή των χρωματικών αρμονιών και αντιθέσεων που επηρεάζουν την αισθητική και τη συναισθηματική επίδραση μιας φωτογραφίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν παραδείγματα έργων γνωστών φωτογράφων, εξηγώντας τον τρόπο που εφαρμόζεται η θεωρία των βασικών και των συμπληρωματικών χρωμάτων για την επίτευξη της αισθητικής ισορροπίας ή έντασης. Επιπλέον, πραγματοποιούν πρακτική εξάσκηση στη δημιουργία φωτογραφιών με βασικά και συμπληρωματικά χρώματα.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες τραβούν φωτογραφίες με μονοχρωματικές συνθέσεις, καταγράφοντας την αίσθηση και την εσωτερική αρμονία που αποπνέει αυτή η προσέγγιση, αλλά και με χρωματικές αντιθέσεις, συνειδητοποιώντας ότι η επιλογή των αντιθετικών χρωμάτων αλλάζει την αίσθηση και την ένταση της εικόνας.

Με την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν την ικανότητα αξιοποίησης αφενός χρωματικών αρμονιών, αφετέρου χρωματικών αντιθέσεων, ενισχύοντας τις δεξιότητές τους για τη δημιουργία καλλιτεχνικών, εκφραστικών και οπτικά δυνατών φωτογραφιών.

2.2.Δ.4 | ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΕΣ ΧΡΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ

Η υποενότητα αυτή στοχεύει στην κατανόηση της χρωματικής θερμοκρασίας και της επίδρασης των φωτιστικών πηγών στη φωτογραφία, παρέχοντας στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις βάσεις για τη χρήση του φωτός ως καθοριστικού παράγοντα στην απόδοση των χρωμάτων. Σκοπός της υποενότητας είναι η κατανόηση της σημασίας της θερμοκρασίας χρώματος και η αξιοποίηση των διαφορών μεταξύ φυσικού και τεχνητού φωτισμού για τη δημιουργία φωτογραφιών με επιθυμητή χρωματική ατμόσφαιρα.

Ειδικότερα, αναλύονται η θερμοκρασία χρώματος που εκπέμπουν οι φυσικές και οι τεχνητές φωτιστικές πηγές, η κλίμακα Kelvin (K), μονάδα μέτρησης θερμοκρασίας

φωτιστικών πηγών, η κατανόηση της διαδικασίας εξισορρόπησης του λευκού (white balance), και τα βασικά είδη των φωτιστικών πηγών όπως ο ήλιος, οι λάμπες πυρακτώσεως, οι λάμπες φθορισμού, οι λάμπες led και το φλας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις σχετικά με την επίδραση των διαφορετικών φωτισμών στη χρωματική απόδοση και δεξιότητες που τους επιτρέπουν να χειρίζονται με ακρίβεια τον φωτισμό για να επιτύχουν συγκεκριμένα οπτικά αποτελέσματα.

Στη συνέχεια, προτείνονται εργασίες που εξετάζουν τη σύγκριση του φυσικού και του τεχνητού φωτός, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να τραβήξουν φωτογραφίες του ίδιου θέματος –μία με φυσικό και μία με τεχνητό φως– και να αναλύσουν πώς οι διαφορές στη θερμοκρασία χρώματος επηρεάζουν την απόδοση του θέματος, ενώ πραγματοποιούν εργασίες εξισορρόπησης του λευκού σε φωτογραφικές λήψεις.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν εργασίες φωτογράφισης σε διαφορετικές ώρες της ημέρας, όπου καταγράφουν το ίδιο θέμα το πρωί, το μεσημέρι και το απόγευμα, παρατηρώντας τις αλλαγές στην απόδοση του χρώματος και τις διαφορές που επιφέρουν οι μεταβολές του φυσικού φωτισμού στη χρωματική θερμοκρασία.

2.2.Δ.5 | ΨΗΦΙΑΚΗ ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Η παρούσα υποενότητα έχει σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων χρωματικής διόρθωσης σε ψηφιακές φωτογραφίες, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επιτύχουν άρτια αισθητικά και τεχνικά αποτελέσματα. Στόχος της υποενότητας είναι η κατανόηση των βασικών αρχών και τεχνικών της ψηφιακής χρωματικής επεξεργασίας, όπως η προσαρμογή της απόχρωσης, του κορεσμού και της φωτεινότητας, καθώς και η εφαρμογή διορθώσεων, για τη σωστή απόδοση των χρωμάτων. Οι επιθυμητές μαθησιακές επιδόσεις περιλαμβάνουν την ικανότητα χρήσης εργαλείων επεξεργασίας χρώματος και τη βελτίωση της τεχνικής ακρίβειας στις φωτογραφίες τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις για τα εργαλεία και τις μεθόδους χρωματικής διόρθωσης και δεξιότητες που τους επιτρέπουν να επεμβαίνουν δημιουργικά στην τελική εικόνα.

Κατά τη διάρκεια αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται σε ασκήσεις χρωματικής διόρθωσης σε φωτογραφίες. Σύμφωνα με αυτές, αναλαμβάνουν να διορθώσουν φωτογραφίες με προβληματικές χρωματικές ισορροπίες, χρησιμοποιώντας λογισμικά προγράμματα επεξεργασίας εικόνας, όπως το Lightroom και το Photoshop. Παράλληλα, συγκρίνουν φωτογραφίες πριν από την επεξεργασία και μετά τη χρωματική τους διόρθωση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρουσιάζουν τις αρχικές και τις επεξεργασμένες εικόνες, καταγράφοντας τις αλλαγές και εξηγώντας τις διορθώσεις που εφαρμόστηκαν.

Η υποενότητα είναι σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν εμπειρία στη χρωματική διόρθωση, ενισχύοντας την ικανότητά τους να προσαρμόζουν με ακρίβεια τις φωτογραφίες τους για ένα δημιουργικό και επαγγελματικό αποτέλεσμα.

2.2.Δ.6 | ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΧΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΦΙΛ, ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Η υποενότητα αυτή στοχεύει στην κατανόηση και την εφαρμογή των κατάλληλων χρωματικών προφίλ, μοντέλων και προτύπων, εξασφαλίζοντας τη σωστή απόδοση χρωμάτων από την ψηφιακή εικόνα στο έντυπο μέσο. Ειδικότερα, αναλύονται τα χρωματικά προφίλ sRGB, Adobe RGB, Prophoto RGB, τα οποία περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο τα χρώματα αναπαρίστανται σε διαφορετικές συσκευές, όπως οθόνες, εκτυπωτές και κάμερες, οι διαφορές των βασικών και των συμπληρωματικών χρωματικών σχέσεων της ζωγραφικής και των τεχνολογιών εκτύπωσης που βασίζονται στα χρωματικά μοντέλα RGB και CMYK, τα πρότυπα εκτύπωσης, όπως η κλίμακα ISO 12647, Pantone, ICC Profiles κ.ά., που διασφαλίζουν την ποιότητα, τη συνέπεια και τη συμβατότητα των εκτυπώσεων σε διαφορετικά μέσα και τεχνολογίες.

Σε αυτή την υποενότητα, προτείνονται εργασίες που περιλαμβάνουν πρακτική εξάσκηση στην κατάλληλη προσαρμογή των φωτογραφιών για εκτύπωση. Σύμφωνα με αυτές, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προετοιμάζουν ψηφιακές φωτογραφικές εικόνες για εκτύπωση, εφαρμόζοντας τα κατάλληλα χρωματικά προφίλ και εξασφαλίζοντας τη συμβατότητα με τον εκτυπωτή. Στη συνέχεια, πραγματοποιούν εργασίες σύγκρισης ψηφιακών και εκτυπωμένων φωτογραφικών εικόνων, συγκρίνουν δηλαδή την εμφάνισή τους στην οθόνη και στην εκτυπωμένη τους μορφή, παρατηρώντας και εξηγώντας τυχόν χρωματικές διαφορές που προκύπτουν από την αλλαγή του μέσου.

Με την ολοκλήρωση αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν την εφαρμογή των κατάλληλων χρωματικών προφίλ, την κατανόηση των διαφορών ανάμεσα στα χρωματικά μοντέλα και τα χρωματικά πρότυπα εκτύπωσης, και την κατάλληλη προετοιμασία των φωτογραφιών τους για ψηφιακή χρήση και εκτύπωση υψηλής ποιότητας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Βασιλόπουλος, Δ. (2015). *Η τέχνη της φωτογραφίας: Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
2. Καραγιάννης, Π. (2018). *Χρώμα και Φως στη Φωτογραφία: Τεχνικές και Θεωρία*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη.

Συμπληρωματικές

1. Ανδρεάδης, Γ. (2017). *Η ψυχολογία του χρώματος και η επίδρασή του στη φωτογραφία*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
2. Νικολαΐδης, Α. (2019). *Φωτογραφική σύνθεση. Δημιουργώντας εικόνες με συναίσθημα*. Αθήνα: Εκδόσεις Δίαυλος.
3. Τσάμης, Σ. (2021). *Η εξέλιξη της φωτογραφικής τέχνης. Από τα ασπρόμαυρα στις έγχρωμες εικόνες*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πλέθρον.

2.2.E • STILL LIFE ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια της «νεκρής φύσης» ως καλλιτεχνική φωτογραφική δημιουργία. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τη διαχείριση του φωτός κατά τη φωτογράφιση «άψυχων» αντικειμένων μέσα σε μια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν αντίστοιχες εικόνες εμπνευσμένες από γνωστά έργα «νεκρής φύσης» από την Ιστορία της Τέχνης.

Μέσα από σειρά ασκήσεων λήψης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσεγγίζουν θεματικές όπως ποτά, λουλούδια, βιομηχανικά εργαλεία, κοσμήματα, αρώματα κ.ά., με κοινό σημείο αναφοράς την καλλιτεχνική σύνθεση. Κύριος στόχος της ενότητας είναι η ανάδειξη της φόρμας και του συμβολισμού μέσα από τη σωστή χρήση των κατάλληλων φωτιστικών πηγών, της σύνθεσης και της κατάλληλης γωνίας λήψης. Οι ασκήσεις πραγματοποιούνται είτε σε φυσικό φως είτε στο στούντιο με τη χρήση τεχνητού φωτισμού και του ειδικού τραπεζιού still life.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Ορίζουν την έννοια της «νεκρής φύσης» στην Τέχνη,
- Περιγράφουν τα διαφορετικά είδη φωτισμού σε μια σύνθεση,
- Σχεδιάζουν τη σύνθεσή τους πριν από τη φωτογράφιση,

- Συνθέτουν διαφημιστικές εικόνες εμπνευσμένες από τη «νεκρή φύση»,
- Δημιουργούν με τον φωτισμό ατμόσφαιρα «νεκρής φύσης»,
- Επιλέγουν τα κατάλληλα στοιχεία για μια άρτια σύνθεση,
- Προσαρμόζουν μια φωτογραφική καμπάνια στο ύφος ενός πίνακα «νεκρής φύσης»,
- Κατηγοριοποιούν αντικείμενα προς φωτογράφιση,
- Υπολογίζουν τις φωτιστικές τους πηγές με σκοπό την απόδοση της επιθυμητής ατμόσφαιρας στην τελική τους λήψη,
- Υιοθετούν τους κανόνες σύνθεσης και ύφους της «νεκρής φύσης» στο δικό τους έργο,
- Υποστηρίζουν το τελικό τους έργο με σειρά προσχεδίων και δοκιμαστικών λήψεων σύμφωνα με το απαιτούμενο ύφος της φωτογράφισης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

«Νεκρή φύση» / Τραπέζι still life / Σύνθεση / Συμβολισμός / Γωνία λήψης / Θερμοκρασία χρώματος / Μεικτοί φωτισμοί.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	STILL LIFE («ΝΕΚΡΗ ΦΥΣΗ») ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ
2	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΙΑ STILL LIFE ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ
3	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΙΝΑΚΑ
4	«ΝΕΚΡΗ ΦΥΣΗ» ΣΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ
5	ΥΓΡΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΦΑΓΗΤΟΥ
6	ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΚΑΙ «ΝΕΚΡΗ ΦΥΣΗ»

Κείμενο αναφοράς

2.2.E.1 | STILL LIFE («ΝΕΚΡΗ ΦΥΣΗ») ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Στην εισαγωγική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν την έννοια της «νεκρής φύσης» στην τέχνη και τη φωτογραφία. “Still life” ονομάζεται η ζωγραφική αντικειμένων, κυρίως οικιακής χρήσης, και ιδωμένων από κοντινή απόσταση. Στη Δύση εμφανίζεται τον 16ο αιώνα, την εποχή του Μπαρόκ (Caravaggio) και, κυρίως, στη Φλάνδρα τον 17ο αιώνα (Βόρεια Ευρώπη). Πολλές φορές, τα αντικείμενα στους πίνακες έχουν συμβολικό ή υπαινικτικό χαρακτήρα. Τον 19ο αιώνα, οι πίνακες «νεκρής φύσης», επηρεασμένοι από τα ιαπωνικά χαρακτηριστικά, κατέχουν ξεχωριστή θέση. Σπουδαίοι ζωγράφοι όπως ο Σεζάν, ο Μονέ, ο Πικάσο, ο Βαν Γκογκ κ.ά. πειραματί-

ζονται με τη σύνθεση και τα χρώματα, και το είδος αυτό αποτελεί ένα σημαντικό στάδιο στην πορεία προς την αφαίρεση και τη μη παραστατική τέχνη. Σε αντίθεση με την αρχαία τέχνη, στην οποία επίκεντρο ήταν η ανθρώπινη μορφή, από την ελληνιστική και τη ρωμαϊκή εποχή, οι καλλιτέχνες ζωγραφίζουν απλά θέματα της φύσης διακοσμώντας εσωτερικούς χώρους.

Στη Φλάνδρα τον 17ο αιώνα, ο Jan Vermeer φιλοτεχνεί πίνακες που αναπαριστούν σκηνές από δωμάτια τυπικού ολλανδικού σπιτιού της εποχής, και είναι «νεκρές φύσεις» με ανθρώπους. Ο συνδυασμός απλότητας και ακρίβειας κάνει τα έργα του ξεχωριστά, γιατί μας κάνουν κοινωνούς στην αίσθηση του ζωγράφου όταν έβλεπε το φως να μπαίνει από το παράθυρο και να αναδεικνύει τα χρώματα, αποτυπώνοντας στους πίνακές του την ήρεμη ομορφιά ενός καθημερινού θέματος. Όπως ακριβώς ένας/μία φωτογράφος απαλύνει τις έντονες αντιθέσεις της εικόνας χωρίς να θολώνει τις φόρμες, έτσι και ο Vermeer μαλάκωνε τα περιγράμματα, διατηρώντας όμως την αίσθηση του στερεού και του σταθερού.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ορίζουν την έννοια της «νεκρής φύσης» και υιοθετούν τους κανόνες σύνθεσης και ύφους της στο δικό τους έργο.

2.2.E.2 | ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΙΑ STILL LIFE ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τον ειδικό εξοπλισμό που απαιτείται για μια still life φωτογράφιση. Ένα απαραίτητο εργαλείο είναι το τραπέζι still life, μια κατασκευή που επιτρέπει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η να τοποθετεί πάνω της διάφορα αντικείμενα με τέτοιον τρόπο ώστε να δημιουργείται μια τρισδιάστατη αίσθηση στην εικόνα. Το τραπέζι αποτελείται από ένα σύστημα στήριξης που συγκρατεί ένα καμπυλωμένο λευκό πλεξιγκλάς, το οποίο μπορεί να αλλάζει θέση και το οποίο επιτρέπει στο φως να περνά και από κάτω, αν χρειαστεί.

Η φωτογράφιση μπορεί να γίνει με φυσικό ή τεχνητό φως. Στην πρώτη περίπτωση, είναι πιο δύσκολο να ελεγχθεί το φως λόγω εξωτερικών παραγόντων, όπως δυνατής ηλιοφάνειας, συννεφιάς, φωτός από παράθυρο ή οροφή. Στη δεύτερη περίπτωση, υπάρχει καλύτερος έλεγχος, η φωτογράφιση γίνεται σε κλειστό χώρο (studio) και χρειάζονται φωτιστικές πηγές, όπως studio flash ή συνεχόμενα φώτα ροής και μέσα διάχυσης (ομπρέλες, softbox κ.λπ.). Η φωτογραφική κάμερα πρέπει να δέχεται φακούς διαφορετικής εστιακής απόστασης. Κυρίως, χρησιμοποιούνται ευρυγώνιοι και κανονικοί (νορμάλ) φακοί, οι οποίοι καταγράφουν μεγαλύτερο βάθος πεδίου.

Ένα άλλο σημαντικό εργαλείο είναι το τρίποδο, το οποίο προσαρμόζεται στη φωτογραφική κάμερα, επιτρέποντας στους φωτογράφους να διατηρούν το φωτογραφικό κάδρο που έχουν σχεδιάσει. Άλλα βοηθητικά εργαλεία είναι οι ανακλαστήρες φωτός, οι οποίοι μπορούν να κατευθύνουν και να ελέγχουν τον βασικό φωτισμό στα επιθυμητά σημεία της σύνθεσης.

2.2.E.3 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΙΝΑΚΑ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να σχεδιάζουν τη σύνθεσή τους πριν από τη φωτογράφιση. Μελετούν το ύφος πινάκων «νεκρής φύσης», προσαρμόζοντάς το στη σύγχρονη φωτογραφική εικόνα. Η φωτογραφία still life απασχόλησε τους φωτογράφους από τον 19ο αιώνα, γιατί πολλοί προέρχονταν από τον χώρο της ζωγραφικής και «δανείστηκαν» στοιχεία από αυτή. Ο Edward Weston, από τους ιδρυτές της ομάδας f/64 και οπαδός της «καθαρής» φωτογραφίας στα μέσα του 20ού αιώνα, στράφηκε στη φωτογράφιση λαχανικών και φρούτων, αναδεικνύοντας την τονικότητα των μορφών και της φόρμας τους.

Από τη δεκαετία του 1950 φωτογραφίσεις προϊόντων ομορφιάς, τροφίμων και αξεσουάρ μόδας σε μεγάλα περιοδικά (π.χ. Vogue) ακολουθούν τον τρόπο με τον οποίο το still life στην τέχνη δίνει σημασία σε καθημερινά, τετριμμένα αντικείμενα. Ένας εμβληματικός φωτογράφος της περιόδου αυτής με εξαιρετικές φωτογραφίες still life ήταν ο Irving Penn. Στο έργο του, τα καταναλωτικά προϊόντα φωτογραφίζονται έτσι ώστε να αποκτούν μια ιδιαίτερη αξία. Πολλές φορές, τα προϊόντα απομονώνονται και παρουσιάζονται με κάθε λεπτομέρεια.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα προσέγγιση είναι αυτή του φωτογράφου Nick Knight, ο οποίος ενσωματώνει την ευθραυστότητα της «νεκρής φύσης» μέσα στη σύνθεσή του, χρησιμοποιώντας τη θερμοκρασία του φωτός και τη ρευστότητα που παρέχει η αργή ταχύτητα της φωτογραφίας και διάφορες τεχνικές κατά την εκτύπωση των εικόνων του. Ανάμεσα στους πελάτες του είναι πρωτοπόροι σχεδιαστές και οίκοι μόδας (Alexander McQueen, Dior κ.ά.), όπως και μουσεία φυσικής ιστορίας και βοτανικής.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσαρμόζουν μια φωτογραφική καμπάνια στο ύφος ενός πίνακα «νεκρής φύσης».

2.2.E.4 | ΝΕΚΡΗ ΦΥΣΗ ΣΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την έννοια της «νεκρής φύσης» στη σύγχρονη φωτογραφία και τέχνη. Πολλοί σύγχρονοι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν το still life στις δημιουργίες τους. Ο Damien Hirst, από τους Young British Artists, στη δεκαετία του 1990, με τις τεράστιες «εγκαταστάσεις» (πραγματικών) νεκρών ζώων και ψαριών, δίνει τη δική του ερμηνεία στον όρο «νεκρή φύση», στηλιτεύοντας παράλληλα την ανθρώπινη υπεροψία απέναντι στα υπόλοιπα έμβια όντα.

Ο ισπανός Chema Madoz, επίσης στη δεκαετία του 1990, συναρμολογεί εικόνες καθημερινών αντικειμένων που τα έχει «απελευθερώσει» από τον συνηθισμένο ρόλο τους, αμφισβητώντας την αντίληψη του θεατή για αυτό που πιστεύει ότι είναι η αναπαράσταση της πραγματικότητας και της καθημερινότητας. Εισάγοντας σουρεαλιστικά στοιχεία, κάνει το κοινό να αναρωτιέται για τα όρια της οπτικής του αντίληψης. Επίσης, δίνει μια ποιητική διάσταση στις εικόνες του. Στη σύγχρονη προσέγγιση της φωτογραφίας still life, οι υπαινιγμοί που υπήρχαν στην αντίστοιχη ζωγραφική γίνο-

νται πιο άμεσοι και περιγραφικοί. Η φύση του φωτογραφικού μέσου είναι τέτοια που, με τον κατάλληλο χειρισμό του φωτισμού και του βάθους πεδίου, οι φωτογράφοι επιτυγχάνουν αυτή την αμεσότητα.

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από τη φωτογραφία still life, διερευνούν και ορίζουν την έννοια της «νεκρής φύσης» στην τέχνη και τη φωτογραφία.

2.2.E.5 | ΥΓΡΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΦΑΓΗΤΟΥ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρησιμοποιούν τη still life φωτογράφιση φαγητών και ποτών.

Ζητούμενο είναι να αναδειχθεί και η παραμικρή λεπτομέρεια των πιάτων και η σύνθεση να αποπνέει αρμονία. Η τελική εικόνα πρέπει να προκαλεί τις αισθήσεις του θεατή-καταναλωτή/-τριας. Σε αυτή την κατηγορία φωτογραφιών, οι τεχνικές λεπτομέρειες είναι πολύ σημαντικές. Το φως, τεχνητό ή φυσικό, είναι πλούσιο ώστε να επιτρέπει κλειστά διαφράγματα που πετυχαίνουν μεγάλο βάθος πεδίου. Επιλέγονται κανονικοί φακοί ή σταθεροί ευρυγώνιοι, για την αποφυγή ανεπιθύμητων παραμορφώσεων, και ένα τρίποδο, για την ύπαρξη σταθερής γωνίας λήψης.

Αν υπάρχει η δυνατότητα χρήσης του ειδικού τραπεζιού still life, ένα συμπληρωματικό φως προσαρμόζεται κάτω από το πλεξιγκλάς, για να δώσει μια ιδιαίτερη αίσθηση στην εικόνα και να απαλείψει τις σκιές. Οι ταχύτητες της κάμερας είναι σε γρήγορες τιμές, ειδικά σε φωτογραφίσεις υγρών, στις οποίες θέλουμε να αποτυπωθούν λεπτομέρειες όπως οι σταγόνες ή η κίνηση των υγρών.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν τα κατάλληλα στοιχεία για μια άρτια σύνθεση της φωτογραφικής εικόνας και υπολογίζουν τις φωτιστικές πηγές με σκοπό την πιο ρεαλιστική απόδοσή της.

2.2.E.6 | ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΚΑΙ «ΝΕΚΡΗ ΦΥΣΗ»

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συνδυάζουν το ανθρώπινο στοιχείο με τη «νεκρή φύση».

Όπως οι φλαμανδοί ζωγράφοι, κυρίως ο Vermeer, συνδυάζαν την ανθρώπινη παρουσία μέσα σε ένα τυπικό σπίτι της εποχής, αντίστοιχα στη σύγχρονη φωτογραφία το ανθρώπινο στοιχείο, η παρουσία ή η υπαινικτική απουσία του, γίνεται το θέμα της εικόνας.

Ο γερμανός φωτογράφος Wolfgang Tillmans δημιουργεί καθημερινές εικόνες από τον περίγυρό του, ανθρώπους του περιβάλλοντός του, εξερευνώντας και αναδεικνύοντας τον τρόπο ζωής τους απλώς καταγράφοντας, χωρίς να σχολιάζει. Οι εικόνες του με πρόχειρα παρατηρήματα, ρούχα, μισοτελειωμένα γεύματα, άπλυτα πιάτα και φρούτα υπαινίσσονται την προηγούμενη ανθρώπινη παρουσία, η οποία υποδηλώνεται με τη φαινομενική «ακαταστασία» της φωτογραφικής εικόνας. Ταυτόχρονα, όταν φωτογραφίζει ανθρώπους, τους φίλους του ή διάσημους και επιφανείς, δίνει την εντύπωση ότι η τελική του εικόνα είναι ένα μικρό μέρος μιας συνολικότερης φωτογραφίας, ένα στιγμιότυπο back stage από μια συνολική εικόνα που όμως δεν θα τραβηχτεί. Οι

φωτογραφίες του θυμίζουν τους πίνακες του ολλανδικού still life, με ένα όμως κριτικό ύφος, χωρίς φωτιστικούς και χρωματικούς εξωραϊσμούς και μια μη-ιεραρχική απεικόνιση για τα προϊόντα της σύγχρονης ζωής, στην οποία η συγκέντρωση αγαθών έχει γίνει αυτοσκοπός.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χρησιμοποιούν την ανθρώπινη παρουσία σε μια still life φωτογράφιση και υπολογίζουν τις φωτιστικές πηγές με σκοπό την απόδοση της επιθυμητής ατμόσφαιρας στην τελική λήψη.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Freeland, C. (2011). *Μα είναι αυτό τέχνη; Εισαγωγή στη Θεωρία της Τέχνης* (μτφρ. Μ. Αλμπάνη). Αθήνα: Εκδόσεις Πλέθρον.
2. Gombrich, E. H. (1998). *Το χρονικό της τέχνης* (μτφρ. Λ. Κάσδαγλη). Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (ΜΙΕΤ).

Συμπληρωματικές

1. Ault, J., Birnbaum, D., Ferguson, R., Molon, D., Relyea, L. & Wigley, M. (2006). *Wolfgang Tillmans*. Los Angeles: Los Angeles Hammer Museum Publishing.
2. Szarkowski, J. (2001). *Still life: Irving Penn photographs, 1938-2000*. New York: Bulfinch Publishing.

2.2.ΣΤ • ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΔΑΣ-ΠΟΡΤΡΕΤΟΥ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη φωτογραφία μόδας και πορτρέτου, δύο κατηγορίες με πολλά κοινά στοιχεία, οι οποίες αποτελούν και επαγγελματική κατεύθυνση στον χώρο της φωτογραφίας.

Ειδικότερα, γίνεται αναδρομή στις τάσεις που δημιούργησε η φωτογραφία μόδας από την εμφάνισή της μέχρι σήμερα. Αναλύονται οι τεχνικές και οι προσεγγίσεις των πρώτων φωτογράφων, με αναγωγές στη σύγχρονη φωτογραφία μόδας. Αναφέρονται οι επιρροές των κοινωνικών συνθηκών, της Ιστορίας της Τέχνης στη μόδα, όπως και η οπτικοποίηση διαφόρων καλλιτεχνικών κινημάτων από μεγάλους φωτογράφους μόδας. Περιγράφεται ο απαιτούμενος φωτογραφικός εξοπλισμός αλλά και η σωστή του διαχείριση για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος.

Επίσης, παρουσιάζεται η φωτογραφία πορτρέτου και η ιστορική της εξέλιξη, από την απλή απεικόνιση ως τη μεταφορική της διάσταση. Τέλος, γίνεται αναφορά στη συνεργασία του/της φωτογράφου με εξειδικευμένους/-ες επαγγελματίες, όπως στιλίστες/-τριες, κομμωτές/-τριες και make-up artists.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Απαριθμούν διάσημους/-ες φωτογράφους μόδας και πορτρέτου,
- Διακρίνουν τις τάσεις της σύγχρονης φωτογραφίας μόδας,
- Επιλέγουν την κατάλληλη τοποθεσία και φωτισμό για την ανάδειξη του θέματός τους,
- Επιλύουν τεχνικά προβλήματα που ανακύπτουν κατά τη διάρκεια μιας φωτογράφισης μόδας,
- Συνδυάζουν τον περιβάλλοντα χώρο με τον/τη φωτογραφιζόμενο/-η,
- Συνεργάζονται με τον/την art director για το ύφος της φωτογράφισης (στη μόδα),
- Εφαρμόζουν τους κανόνες των βιομετρικών στοιχείων για φωτογράφιση πορτρέτου που αφορά δημόσια έγγραφα,
- Οργανώνουν μια φωτογράφιση πορτρέτου σε σχέση με την τοποθεσία και το background,
- Αποδέχονται διαφορετικές ιδέες για την υλοποίηση ενός συγκεκριμένου ύφους σε μία ιδέα (concept) φωτογράφισης μόδας,
- Υιοθετούν το ύφος καλλιτεχνικών ρευμάτων από την Ιστορία της Τέχνης στις φωτογραφίες τους,
- Ενθαρρύνουν τους/τις φωτογραφιζόμενους/-ες να συνεργαστούν και να ποζάρουν με τέτοιον τρόπο ώστε να υπάρξει το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ιστορία μόδας / Ιστορία φωτογραφίας μόδας / Πορτρέτο / Φυσικός φωτισμός / Τεχνητός φωτισμός / Γλώσσα του σώματος / Βιομετρικά στοιχεία / Πασαρέλα / Περιοδικά μόδας / Καμπάνια / Βίντεο μόδας / Φωτογράφοι μόδας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΟΡΤΡΕΤΟ ΜΕ ΦΥΣΙΚΟ ΦΩΤΙΣΜΟ
2	ΠΟΡΤΡΕΤΟ ΜΕ ΤΕΧΝΗΤΟ ΦΩΤΙΣΜΟ
3	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΔΑΣ
4	Η ΜΟΔΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΑΚΟ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΙΝΤΕΟ
5	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΜΟΔΑΣ ΣΕ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΩΡΟ
6	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΜΟΔΑΣ ΣΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΧΩΡΟ-ΣΚΗΝΙΚΟ

Κείμενο αναφοράς

2.2.ΣΤ.1 | ΠΟΡΤΡΕΤΟ ΜΕ ΦΥΣΙΚΟ ΦΩΤΙΣΜΟ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη θεωρία και την πρακτική της φωτογράφισης πορτρέτου με φυσικό φωτισμό. Το πορτρέτο αποτελεί μια δύσκολη και απαιτητική φωτογράφιση, καθώς αυτή καλείται να αναδείξει την προσωπικότητα του ανθρώπου που εικονίζεται, πέρα από τα φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά του. Γι' αυτό και οι φωτογράφοι πρέπει να αφιερώσουν χρόνο να γνωριστούν με τον άνθρωπο που πρόκειται να φωτογραφίσουν. Μόνο όταν οι φωτογραφιζόμενοι/-ες εμπιστεύονται τον/τη φωτογράφο, μπορεί αυτός/-ή να αποτυπώσει ιδανικά τον εσωτερικό τους κόσμο σε μια φωτογραφία.

Ειδικότερα, παρουσιάζονται και αναλύονται οι τεχνικές της φωτογράφισης πορτρέτου με φυσικό φωτισμό μέσα από το έργο διάσημων φωτογράφων ή φωτογραφιών. Παρουσιάζονται οι βασικότερες τεχνικές, όπως η σωστή τοποθεσία, τόσο χωροταξικά όσο και σε επίπεδο φωτισμού (φωτισμός από τον ήλιο, μέσα από παράθυρο, ανάμεσα σε φωτεινά-σκιερά μέρη κ.λπ.), το μικρό βάθος πεδίου έτσι ώστε να αναδειχθεί καλύτερα το πορτρέτο, η ώρα της ημέρας (σε περίπτωση έγχρωμου πορτρέτου, ανάλογα με την ώρα φωτογράφισης, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη θερμοκρασία του χρώματος) και οι ανακλαστήρες που θα χρησιμοποιηθούν για ενίσχυση του υπάρχοντα κυρίως φωτισμού από άλλες κατευθύνσεις. Επιπλέον, επισημαίνεται ο παράγοντας της ψυχολογίας των ανθρώπων κατά τη φωτογράφιση και η γλώσσα του σώματός τους, αλλά και η γωνία λήψης του πορτρέτου (το ύψος των ματιών σε μια φωτογραφία).

Πραγματοποιούνται ασκήσεις με πορτρέτα ανθρώπων με φυσικό φωτισμό (νεαρές αλλά και μεγάλης ηλικίας), ασπρόμαυρα και έγχρωμα, έτσι ώστε να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαιτήσεις της κάθε κατηγορίας φωτογράφισης.

Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί η φωτογράφιση πορτρέτου αφορά μεγάλο κομμάτι του φωτογραφικού επαγγέλματος.

2.2.ΣΤ.2 | ΠΟΡΤΡΕΤΟ ΜΕ ΤΕΧΝΗΤΟ ΦΩΤΙΣΜΟ

Με τη φωτογράφιση πορτρέτου με τεχνητό φωτισμό ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα. Οι βασικές αρχές της φωτογράφισης είναι ίδιες με εκείνες της φωτογράφισης με φυσικό φωτισμό, με εξαίρεση πως εδώ το πρόσωπο φωτίζεται από φωτιστικές πηγές που ορίζουμε εμείς. Σε αυτή την κατηγορία, οι φωτογραφίες πραγματοποιούνται είτε στον χώρο των ανθρώπων που πρόκειται να φωτογραφηθούν (χώρο εργασίας, οικία κ.ά.), είτε σε φωτογραφικό (στούντιο), όπου εκεί θα χρειαστεί λίγος χρόνος μέχρι ο/η φωτογραφιζόμενος/-η να νιώσει οικεία.

Είναι σημαντικό να έχει οριστεί πριν από τη φωτογράφιση ο σκοπός για τον οποίο αυτή γίνεται (και η επεξεργασία που θα χρειαστεί), προκειμένου να υπάρξει το καλύτερο επιθυμητό αποτέλεσμα. Στα πορτρέτα που προορίζονται για επαγγελματική

χρήση, απαιτείται επαγγελματικό μακιγιάζ και επιμέλεια μαλλιών. Το ύφος, τα ρούχα, το στίλ, το φόντο, αλλά και η απόδοση –ή όχι– των λεπτομερειών του προσώπου παίζουν σημαντικό ρόλο στην τελική φωτογραφία.

Μία ξεχωριστή κατηγορία πορτρέτου είναι τα πορτρέτα με βιομετρικά χαρακτηριστικά, τα οποία προορίζονται για δημόσια έγγραφα και τα οποία δεν επιδέχονται καμία εικαστική ματιά, αλλά ξεκάθαρη τεχνική λήψη, βάσει προδιαγραφών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν λήψεις βασιζόμενοι/-ες σε αυτές τις προδιαγραφές, τις οποίες μετά αξιολογούν.

Στη θεωρία, μελετώνται και αναλύονται πορτρέτα όλων των ειδών (διασημοτήτων ή καθημερινών ανθρώπων, ανεξαρτήτως ηλικίας, επαγγελματικών, οικογενειακών κ.ά.). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διάσημη σειρά πορτρέτων μωρών της Anne Geddes, τα οποία αποτελούν ορόσημο στο concept φωτογράφισης.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν λήψεις πορτρέτων με συγκεκριμένο concept (σενάριο), τα οποία μετά θα αξιολογήσουν στην τάξη, σε σχέση με την αρχική τους ιδέα και το τελικό αποτέλεσμα. Η υποεπένδυση είναι πολύ σημαντική, γιατί η φωτογράφιση πορτρέτου αφορά σημαντικό κομμάτι του φωτογραφικού επαγγέλματος.

2.2.ΣΤ.3 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΔΑΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπένδυση εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην ιστορία της μόδας, γνώσεις απαραίτητες για να προχωρήσουν στη φωτογράφιση μόδας. Ειδικότερα, παρουσιάζεται συνοπτικά η ιστορία της μόδας, με ενδεικτικούς σταθμούς τους Αιγύπτιους, τους αρχαίους Έλληνες και τους Ρωμαίους, οι οποίοι αφιέρωναν χρόνο στην προσωπική τους εμφάνιση, όπως και τους ανθρώπους στην Αναγέννηση ή την Belle Époque, οι οποίοι επένδυναν στη μόδα. Πατέρας της υψηλής ραπτικής θεωρείται ο βρετανός Charles Frederick Worth, που υπήρξε ο πρώτος που πουλούσε τον 19ο αιώνα τα ενδύματά του με ραμμένη ετικέτα πάνω σε αυτά. Η μόδα και οι πρώτες ύλες της εξελίσσονται παράλληλα με τις κοινωνικοοικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις κάθε εποχής. Εξετάζονται οι οίκοι μόδας Coco Chanel, Jeanne-Marie Lanvin, Yves Saint Laurent (δεκαετία 1920-1930), ο ρόλος του κινηματογράφου στη βιομηχανία της μόδας, τα πρώτα αξεσουάρ, οι πειραματισμοί του οίκου Christian Dior και των αδερφών Versace, οι μεγάλες αλλαγές στο στίλ που έφερε η δεκαετία του 1960 (με τις καμπάνες, τα καλσόν, τα ζιβάγκο, τις μίνι φούστες κ.ά.), μέχρι τη βιομηχανία της μαζικής παραγωγής και του fast fashion σήμερα.

Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν συγκεκριμένες διάσημες φωτογραφίες από την ιστορία της μόδας και πραγματοποιούν αντίστοιχες λήψεις μιμούμενοι/-ες τις συνθήκες της αρχικής λήψης (ως προς τη σύνθεση, το φόντο, τους φωτισμούς) και τις συγκρίνουν με τις δικές τους.

Η παρούσα υποεπένδυση είναι πολύ σημαντική, γιατί βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν πώς πρέπει να αντιμετωπίζουν τους σχεδιαστές/-τριες μό-

δας, με αναφορές στην ιστορία της μόδας, προκειμένου να αναδείξουν φωτογραφικά το ύφος, το στιλ, αλλά και το ίδιο το ρούχο/αξεσουάρ των δημιουργών.

2.2.ΣΤ.4 | Η ΜΟΔΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΑΚΟ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΙΝΤΕΟ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της φωτογράφισης και βιντεοσκόπησης μόδας. Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις στο Διαδίκτυο, τα κοινωνικά δίκτυα, τα e-shop κ.ά. έφεραν εξίσου μεγάλες αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο προσλαμβάνουμε σήμερα την έννοια της «φωτογραφίας μόδας».

Γίνεται σύντομη ιστορική αναδρομή στα περιοδικά μόδας ανά τον κόσμο, όπως το ιστορικό *Vogue* (με έτος ίδρυσης το 1892), το *Harper's Bazaar*, το *Marie Claire*, το *Elle*, το *Votre Beauté* κ.ά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν το πλαίσιο των φωτογραφίσεων και περιγράφεται ο σχεδιασμός και ο εξοπλισμός που απαιτείται ανάλογα με την περίπτωση (πασαρέλα, διαφημιστική καμπάνια, αξεσουάρ, παρουσί-αση οίκου μόδας κ.λπ.).

Στη θεωρία, μελετούν το έργο διακεκριμένων φωτογράφων, όπως οι ξένοι: E. Steichen, H. P. Horst, C. Beaton, I. Penn, R. Avedon, Martin Munkacsi, Herb Ritts, Anni Leibovitz, Helmut Newton, Frank Horvart, Mario Testino, Ferdinando Scianna, αλλά και οι Έλληνες: Έλλη Σουγιολτζόγλου-Σεραϊδάρη (Nelly's), Ντίνος Διαμαντόπουλος, Κώστας Κουτάγιαρ κ.ά.

Στη συνέχεια, μελετούν την προβολή της βιομηχανίας της μόδας μέσα από τις νέες τεχνολογίες (αντικατάσταση αφισών με γιγαντοοθόνες που προβάλλουν βίντεο και όχι φωτογραφίες, e-shop, ιστοσελίδες, κοινωνικά δίκτυα κ.ά.). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη χρήση του βίντεο, το οποίο αποτελεί πλέον απαραίτητο στοιχείο στη «φωτογραφία μόδας» και το οποίο τις περισσότερες φορές πραγματοποιείται από τους/τις ίδιους/-ες τους/τις φωτογράφους (π.χ. φωτογραφίες καμπάνιας).

Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν φωτογράφιση μόδας μέσα σε στούντιο, μιμούμενοι/-ες μια φωτογραφία/φωτογράφιση από κάποιον/-α διάσημο/-η φωτογράφο, και πραγματοποιούν πολύ σύντομα βίντεο. Το παραγόμενο υλικό (φωτογραφίες και βίντεο) αξιολογείται στην τάξη. Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις νέες τεχνολογίες και τις σύγχρονες απαιτήσεις της βιομηχανίας της μόδας.

2.2.ΣΤ.5 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΜΟΔΑΣ ΣΕ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΩΡΟ

Με τη φωτογράφιση μόδας σε εξωτερικό χώρο ασχολείται η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν παλιότερες και σύγχρονες περιπτώσεις μελέτης για το πώς αντιμετωπίζεται μια εξωτερική φωτογράφιση/βιντεοσκόπηση. Ιστορικά, οι πρώτοι/-ες φωτογράφοι μόδας αντιμετώπιζαν τη φωτογραφία μόδας ως «φωτογραφία δρόμου», με χαρακτηριστικά παραδείγματα τα έργα των: Nelly's, Martin Munkácsi, Ferdinando Scianna κ.ά. Στις φωτογραφί-

ες τους, τα μοντέλα ξεχωρίζουν μέσα στο πλήθος, και οι φωτογράφοι, αρχικά μέσα από ασπρόμαυρες φωτογραφίες και στη συνέχεια έγχρωμες, αναδεικνύουν τη μόδα μέσω δυνατών συνθέσεων σε καθημερινά περιβάλλοντα. Πολύ αργότερα, οι διαφημιστικές καμπάνιες καταλήγουν να είναι μίνι κινηματογραφικές παραγωγές, όπου μοντέλα, φωτογράφοι, σχεδιαστές/-τριες, στιλίστες/-τριες και μακιγιέρ/-έξ από διάφορες πόλεις του κόσμου δίνουν «ραντεβού» σε εξωτικά μέρη για τη δημιουργία της διαφημιστικής καμπάνιας μιας εταιρείας.

Σήμερα πια, αυτό το μοντέλο φωτογράφισης έχει ατονήσει, γιατί το εξωτικό σκηνικό αντικαθίσταται πολλές φορές από το green screen περιβάλλον. Επειδή μια διαφημιστική καμπάνια απαιτεί πολλές ειδικότητες, πολλά σενάρια φωτογράφισης, αξεσουάρ και ιδιαίτερο εξοπλισμό κ.λπ., οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με περιπτώσεις μελέτης και σχεδιάζουν τον απαραίτητο εξοπλισμό που απαιτεί μια φωτογράφιση, καθώς πολύ συχνά αυτού του είδους οι φωτογραφίες γίνονται σε κάποιο νησί ή σε μακρινούς προορισμούς, και είναι δύσκολη η μεταφορά του εξοπλισμού τους.

Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες σχεδιάζουν και πραγματοποιούν μια εξωτερική φωτογράφιση (και βιντεοσκόπηση) μόδας, σε κάποιον χώρο που έχουν ήδη επισκεφτεί (ρεπεράζ). Ιδανικά, συνεργάζονται με σχετικές ειδικότητες (εφόσον υπάρχουν), όπως αυτές των μακιγιέρ/-έξ, κομμωτών/-τριών και σχεδιαστών/-τριών. Στη συνέχεια, αξιολογούν το παραγόμενο οπτικοακουστικό υλικό τους. Η σχεδίαση περιλαμβάνει προσχέδιο φωτογράφισης/βιντεοσκόπησης (storyboard), καταγραφή φωτογραφικού εξοπλισμού, αναθέσεις ρόλων συνεργείου, αξεσουάρ κ.λπ.

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν μια προσομοίωση φωτογράφισης/βιντεοσκόπησης μιας επαγγελματικής καμπάνιας μόδας.

2.2.ΣΤ.6 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΜΟΔΑΣ ΣΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΧΩΡΟ-ΣΚΗΝΙΚΟ

Αντίστοιχα με την προηγούμενη υποενότητα, η παρούσα μαθησιακή υποενότητα ασχολείται με τη φωτογράφιση/βιντεοσκόπηση μόδας σε εσωτερικό χώρο (στούντιο φωτογραφίας ή άλλο εσωτερικό χώρο). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν φωτογραφίες σύγχρονων φωτογράφων μόδας (ενδεικτικά των: H. P. Horst, Helmut Newton, Mario Testino, Ντίνου Διαμαντόπουλου, Κώστα Κουτάγιαρ κ.ά.), προκειμένου να αναλύσουν τη σύνθεση του κάδρου, την εναρμόνιση με την αρχιτεκτονική του χώρου (όπως έκανε χαρακτηριστικά ο Horst). Γίνεται συνοπτική παρουσίαση της έννοιας και του σχεδιασμού της σκηνοθετημένης φωτογραφίας και αναλύονται χαρακτηριστικές περιπτώσεις της.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εκτελούν δύο ασκήσεις στο εργαστήριο. Στην πρώτη, σχεδιάζουν και πραγματοποιούν προσχέδια για μια φωτογράφιση μόδας με συγκεκριμένο σκηνικό, και ύφος και στιλ που να ταιριάζουν στα προϊόντα μόδας που έχουν επιλέξει να φωτογραφίσουν. Στη συνέχεια, αξιολογούν το αποτέλεσμα

της. Στη δεύτερη άσκηση, σχεδιάζουν μια φωτογράφιση σε περιβάλλον green screen, και καλούνται να εφαρμόσουν τις τεχνικές που αυτή απαιτεί, προσέχοντας τις θερμοκρασίες του χρώματος να είναι αντίστοιχες με το περιβάλλον που έχουν σχεδιάσει στην αρχική τους ιδέα.

Η υποενότητα συνδέεται άμεσα με την ενότητα «Ειδικές εφαρμογές της φωτογραφίας», στην οποία θα πρέπει να ενθέσουν τη φωτογραφία τους στο αντίστοιχο σκηνικό που έχουν επιλέξει στην αρχική τους ιδέα. Αντίστοιχα, θα ενθέσουν τις λήψεις βίντεο (πλάνα) στην ενότητα «Επεξεργασία κινούμενης εικόνας», του ίδιου εξαμήνου. Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται στη φωτογραφία μόδας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Δαββέτος, Δ. (2021). *Μικρή ιστορία της μόδας*. Αθήνα: Εκδόσεις Διόπτρα.
2. Σκιαδόπουλος, Σ. (2009). *Ο μαγικός κόσμος της φωτογραφίας*. Αθήνα: Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.

Συμπληρωματικές

1. Διεύθυνση Διαβατηρίων. (2024). *Τεχνικές προδιαγραφές φωτογραφιών*. Ελληνική Αστυνομία, Διεύθυνση Διαβατηρίων και Εγγράφων Ασφαλείας. Ανακτήθηκε από: <https://www.passport.gov.gr/diadikasia-ekdosis/documents/specificationphoto.html>
2. Ριβέλης, Π. (2005). *Φωτογραφία και Μόδα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μέγαρο Μουσικής Αθηνών-ΥΠΠΟ.

2.2.Z • ΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια της οπτικής επικοινωνίας, αλλά και της σημειολογίας της εικόνας, ώστε να αποκτήσουν τις βάσεις για να μπορούν να αφηγηθούν με εικόνες μια ιστορία και να οπτικοποιήσουν μηνύματα μέσω των φωτογραφιών τους. Ειδικότερα, παρουσιάζονται: το μοντέλο της επικοινωνίας και οι διαδρομές επικοινωνίας μεταξύ πομπού και δέκτη στην αποστολή και την αποδοχή ενός μηνύματος, η έννοια και τα είδη της επικοινωνίας, η οπτική αντίληψη και τα χαρακτηριστικά της, όπως και η ερμηνεία των οπτικών σημάτων. Παράλληλα, στη συγκεκριμένη ενότητα, παρουσιάζονται οι βασικές αρχές της Σημειολογίας, αλλά και οι έννοιες του σημαίνοντος και του σημαίνόμενου στη γλώσσα, την τέχνη και τη φωτογραφία. Αναλύονται περαιτέρω τα σύμβολα

μέσα στην εικόνα και οι συμβολισμοί στις καθημερινές εικόνες που βλέπουμε γύρω μας. Τέλος, ερμηνεύεται η πολυτροπικότητα των εικόνων που μεταδίδει συνεχή μηνύματα σε σχέση με τη γλώσσα που περιορίζεται σε μια συγκεκριμένη έννοια.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Περιγράφουν το μοντέλο της επικοινωνίας,
- Διακρίνουν το κοινό ρεπερτόριο μεταξύ πομπού και δέκτη,
- Αναγνωρίζουν τα οπτικά μηνύματα που κρύβονται σε μια οπτική αφήγηση,
- Ερμηνεύουν τον μηχανισμό της ανθρώπινης όρασης,
- Συνδυάζουν τη λειτουργία της κάμερας με την αντίληψη του ανθρώπινου ματιού,
- Συντάσσουν δικά τους οπτικά μηνύματα βασισμένα στις αρχές της Σημειολογίας,
- Ερμηνεύουν τους οπτικούς συμβολισμούς,
- Δημιουργούν τις δικές τους οπτικές αφηγήσεις,
- Προσαρμόζουν τις έννοιες σε οπτικά σύμβολα,
- Κινητοποιούν το φιλότεχνο κοινό μέσα από τα έργα τους,
- Υιοθετούν τους κανόνες της οπτικής αντίληψης στις φωτογραφίες τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μοντέλα επικοινωνίας / Οπτική αντίληψη / Πομπός / Δέκτης / Μήνυμα / Κοινό ρεπερτόριο / Σημειολογία / Σύμβολο / Εννοιολογική φωτογραφία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ
2	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΛΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
3	ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ
4	ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
5	ΣΗΜΕΙΟ, ΣΗΜΑΙΝΟΝ, ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΟ
6	Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Z.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ

Με τις βασικές αρχές της οπτικής αντίληψης ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις βασικές λειτουργίες του εγκεφάλου και τους τρόπους με τους οποίους ερμηνεύει τις πληροφορίες που δέχεται από τις εικόνες που βλέπει. Πώς μπορεί να αναγνωρίζει ανολοκλήρωτες εικόνες, σχήματα ή και λέξεις, πώς επικεντρώνεται σε συγκεκριμένα σημεία (όπως ο φωτογραφικός φακός), ενώ ταυτόχρονα απομονώνει οπτικά τις πληροφορίες που τον ενδιαφέρουν από μία σκηνή που βλέπει μπροστά του (διαχωρισμός κεντρικών σημείων και δευτερευόντων).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και εξετάζουν τους όρους «μετείκασμα» και «φαινόμενο ρhί». Το μετείκασμα είναι η ατελής λειτουργία του ανθρώπινου ματιού, που συνεχίζει να αντιλαμβάνεται ένα αντικείμενο για ελάχιστο χρονικό διάστημα (περίπου 1/10 του δευτερολέπτου), ακόμη κι όταν πάψει να το βλέπει. Η δημιουργία του κινηματογράφου βασίστηκε στην ατέλεια του μετεικάσματος. Βασιζόμενοι/-ες σε αυτή την ατέλεια, αντιλαμβανόμαστε τη σειρά στατικών εικόνων που τραβήχτηκαν κατά τη διάρκεια μιας κίνησης και οι οποίες προβάλλονται με ταχύτητα 24 φωτογραφιών (καρέ) και πάνω το δευτερόλεπτο. Αντίστοιχα, το φαινόμενο ρhί παρατηρείται όταν δύο κοντινά οπτικά ερεθίσματα εναλλάσσονται με σχετικά υψηλή συχνότητα. Παρουσιάζονται οπτικά παραδείγματα από γνωστά πειράματα του ειδικού στη μορφολογική ψυχολογία Max Wertheimer, που ήταν ο πρώτος που περιέγραψε τη μορφή της φαινομενικής κίνησης, στην οποία βασίζεται η ψυχολογία Gestalt, και η οποία θα αναλυθεί σε παρακάτω υποενότητα.

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν την ανθρώπινη όραση ως τροφοδότη του εγκεφάλου, βασικό στοιχείο για την ερμηνεία των εικόνων.

2.2.Z.2 | ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΛΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην ανάλυση και την κατανόηση της επικοινωνίας, των λειτουργιών και των μοντέλων της. Ειδικότερα, ορίζεται τι είναι επικοινωνία και ποια στοιχεία την αποτελούν. Παρουσιάζονται τα είδη επικοινωνίας (λεκτική, οπτική, εσωτερική, διαπροσωπική και μαζική), αλλά και πώς λειτουργεί η σχέση πομπού-δέκτη και ποιο είναι το κοινό ρεπερτόριο που πρέπει να μοιράζονται για να αποκωδικοποιηθεί σωστά ένα μήνυμα. Τι είναι ο «θόρυβος», αλλά και πώς λειτουργεί ο οπτικός θόρυβος (παράσιτα) σε μια εικόνα.

Επιπλέον, αναλύονται οι δύο βασικές σχολές της επικοινωνίας: η διαδικαστική-γραμματική, η οποία προσεγγίζει την επικοινωνία ως απλή μεταβίβαση μηνυμάτων, και η σημειωτική, η οποία μελετά την επικοινωνία ως παραγωγή και ανταλλαγή νοημά-

των. Παρουσιάζονται τα γνωστά μοντέλα επικοινωνίας και τα χαρακτηριστικά τους, όπως αυτά των: Αριστοτέλη, Lasswell, Shannon & Weaver, Newcomb και Jakobson, και αναλύονται οι έννοιες του θορύβου, της πληροφορίας, του καναλιού, του μέσου, του κώδικα και της ανάδρασης στο μοντέλο των Shannon & Weaver.

Αναλύονται, επίσης, και εξετάζονται παραδείγματα της μονόδρομης (simplex) και της αμφίδρομης (full-duplex) επικοινωνίας. Στη μονόδρομη επικοινωνία, η πληροφορία μεταδίδεται προς μία μόνο κατεύθυνση και τη συναντούμε κυρίως σε συστήματα ευρυεκπομπής (broadcasting), όπως είναι το ραδιόφωνο, η τηλεόραση και ο κινηματογράφος. Στην αμφίδρομη επικοινωνία, που είναι και ο συνηθέστερος τρόπος επικοινωνίας, η πληροφορία μεταδίδεται ταυτόχρονα και προς τις δύο κατευθύνσεις, όπου πομπός και δέκτης λειτουργούν και με τις δύο ιδιότητες. Εδώ συναντούμε τα συστήματα τηλεφωνίας, τα κοινωνικά δίκτυα και πλατφόρμες, τις ηλεκτρονικές εφημερίδες και άλλα συστήματα που διαθέτουν δίκτυο ανάδρασης από το κοινό. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από ασκήσεις, εξασκούνται στα μοντέλα επικοινωνίας αλλά και στο πώς μπορεί να περάσει ένα μήνυμα από διαφορετικά κανάλια επικοινωνίας.

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί εξηγεί τα κανάλια επικοινωνίας, τα οποία είναι η βασική αρχή στη δημιουργία εικόνων, και συνδέεται με την υποενότητα που ακολουθεί.

2.2.2.3 | ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ

Με τις εικόνες και τα σύμβολα ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος σύμβολα και εικόνες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν τόσο τον τρόπο δημιουργίας της εικόνας όσο και την αποκωδικοποίησή της και τα περιβάλλοντα και πολιτιστικά υπόβαθρα στα οποία ερμηνεύεται με τον ίδιο τρόπο (για παράδειγμα, στον δυτικό πολιτισμό, το λευκό ως χρώμα συμβολίζει την αγνότητα και τη χαρά, στον ανατολικό όμως πολιτισμό είναι το χρώμα του πένθους). Αντίστοιχα, υπάρχουν πολλά σύμβολα, λέξεις ή αντικείμενα που έχουν διαφορετικές έννοιες ανάλογα με το «ρεπερτόριο» των ανθρώπων που τα ερμηνεύουν, γι' αυτό και οι δημιουργοί μηνυμάτων θα πρέπει πάντα να έχουν κατά νου σε ποιο κοινό απευθύνονται.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τη χρήση των συμβόλων και την ερμηνεία τους σε διαφορετικούς πολιτισμούς. Διευκρινίζεται ότι τα σύμβολα είναι σημάδια με πολιτισμικά συμφωνημένες έννοιες. Επιπλέον, μελετούν τη χρήση χρωμάτων, σχημάτων ή εικόνων που λειτουργούν στερεοτυπικά, δηλαδή είναι ευρέως αναγνωρίσιμα (π.χ. μια καρδιά συμβολίζει την αγάπη, η ζυγαριά συμβολίζει τη δικαιοσύνη κ.ά.). Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στην έννοια των ενδεικτικών σημείων (indexical signs), τα οποία δημιουργούν τη σχέση αιτίου-αποτελέσματος (π.χ. ο καπνός είναι ενδεικτικό σημάδι της φωτιάς κ.ά.). Τα ενδεικτικά σημεία δημιουργούν συνδέσεις και μεταφέρουν πληροφορίες.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν γνωστές φωτογραφίες και ερμηνεύουν τα στοιχεία τους, βάσει του δικού τους «ρεπερτορίου», ενώ εντοπίζουν στοιχεία που σε άλλους πολιτισμούς μπορεί να σημαίνουν κάτι διαφορετικό.

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί αναλύει τα στοιχεία που συνθέτουν τις φωτογραφίες, δεξιότητα απαραίτητη για τη δημιουργία των δικών τους φωτογραφικών συνθέσεων.

2.2.Z.4 | ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη Σημειολογία (ή Σημειωτική), την επιστήμη που ασχολείται με τα σημεία και τη διαχείρισή τους στην επικοινωνία γενικότερα. Για να τελεσφορήσει μια επικοινωνία, θα πρέπει να υπάρχει μια κοινή γλώσσα (ένας κώδικας) μεταξύ πομπού και δέκτη. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τη ροή μιας επικοινωνίας, με τη σειρά μετάδοσης ενός μηνύματος (ιδέα/πομπός-κωδικοποίηση-μήνυμα-αποκωδικοποίηση/δέκτης-ερμηνεία μηνύματος). Για τη Σημειολογία, κάθε μήνυμα εμπεριέχει σημεία, τα οποία αποτελούν ερεθίσματα που δηλώνουν την παρουσία κάποιου πράγματος, για τα οποία έχουμε κάνει μια συνθήκη (κώδικας) για τον ορισμό τους. Τα σημεία μπορούν να πάρουν τη μορφή λέξεων, εικόνων, ήχων, αντικειμένων, χειρονομιών ή πράξεων, αρκεί ένας άνθρωπος, ή μια ομάδα ανθρώπων (ο/η δέκτης/-τρια), να μπορέσει να τα ερμηνεύσει και να τους αποδώσει τη σημασία που ήθελε και κωδικοποίησε ο/η δημιουργός (πομπός) όταν δημιούργησε το μήνυμα. Παρουσιάζονται οι θέσεις και οι αναλύσεις των κύριων θεμελιωτών της Σημειολογίας: Ferdinand de Saussure, Charles Sanders Peirce και Roland Barthes. Επιπλέον, αναλύεται η συμβολή του Umberto Eco στη Σημειολογία και εξηγείται η διάκριση που ο Eco εισάγει και αφορά τη Σημειολογία της Επικοινωνίας (Semiotics of Communication) και τη Σημειολογία του Νοήματος (Semiotics of Significance) ως δύο μη αμοιβαία αποκλειόμενες έννοιες.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται και αναλύονται μέσα από γνωστές εικόνες και διαφημίσεις οι δύο βασικές λειτουργίες της οπτικής επικοινωνίας: η σημαντική (ή σημειολογική), η οποία είναι συνδεδεμένη με την αληθινή παρουσίαση της σημασίας και του ακριβούς περιεχομένου του μηνύματος της εικόνας, και η αισθητική (ή εικαστική), η οποία λειτουργεί μέσα από συγκεκριμένη παρουσίαση της μορφής των στοιχείων που επιλέγονται για να συνθέσουν το μήνυμα.

2.2.Z.5 | ΣΗΜΕΙΟ, ΣΗΜΑΙΝΟΝ, ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΟ

Σε συνέχεια της προηγούμενης υποενότητας, η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τη σύνθεση του σημείου σε κάθε μορφή επικοινωνίας, με έμφαση στην οπτική επικοινωνία.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πως το «σημείο» είναι μια επικοινωνιακή επινόηση του ανθρώπου για να «υποκαθιστά κάτι σε κάποιον, από κάποιες απόψεις ή ως προς κάποιες ιδιότητες». Στον κώδικα π.χ. της γλώσσας, σημεία απο-

τελούν οι λέξεις, καθώς υπάρχει μια συνθήκη για το πώς ονομάζουμε τα πράγματα, προκειμένου να έχουμε μια ομαλή επικοινωνία.

Κάθε «σημείο» συντίθεται από ένα σημαίνον (που είναι η εικόνα) και ένα σημαινόμενο (που αφορά την έννοια). Το σημαίνον έχει υλική υπόσταση, είναι αυτό που γίνεται αισθητό, αυτό που λαμβάνουμε με τα αισθητήρια όργανα (π.χ. η εικόνα), και αναφέρεται στο γραφικό-φωνητικό υλικό. Το σημαινόμενο έχει εννοιολογικό υπόστρωμα και είναι η νοητική αναπαράσταση του σημαίνοντος, δηλαδή αυτό που καταλαβαίνουμε, η έννοιά του. Με τον όρο «σημείο», εννοούμε οτιδήποτε μπορεί να εκληφθεί ως σημασιακό υποκατάστατο κάποιου πράγματος.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στην ερμηνεία γνωστών συμβόλων, εταιρικών σημάτων αλλά και φωτογραφιών. Άλλωστε, στη φωτογραφία, το σημείο και το σημαίνον είναι ταυτόσημα, και γι' αυτό και είναι τόσο μεγάλη η επικοινωνιακή δύναμη της εικόνας, αφού δεν έχει γλωσσικές διαφορές.

2.2.Z.6 | Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα μελετά και αναλύει τους τρόπους σύνθεσης στις εικόνες και τα νοήματα που μπορούν να μεταδώσουν στο ευρύ κοινό.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν, μέσα από ζωγραφικά έργα, φωτογραφίες αλλά και κινηματογραφικά πλάνα, τους κανόνες της σύνθεσης σε ένα κάδρο, με ιδιαίτερη έμφαση στην ερμηνεία της «χρυσής τομής» που συναντάμε στον Ευκλείδη (325-270 π.Χ.) αιώνες πριν, όταν έγραφε πως «μια ευθεία μπορεί να διαιρεθεί κατά τον μέσον ή τον άκρον λόγον της». Στην Τέχνη, σε αντίθεση με τη Γεωμετρία, η ισορροπία προκύπτει, επίσης, από την τομή μιας ευθείας ή ενός επιπέδου με τέτοιο τρόπο ώστε το ένα μέρος της ευθείας ή του επιπέδου να έχει σε σχέση με το άλλο την αναλογία 1:1,618. Μέσα από καταιγιισμό ιδεών και παρατηρήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν καθημερινά σχήματα, ή και σχήματα της φύσης, που υπάρχουν μέσα από την αναλογία της χρυσής τομής ή τον Κανόνα των Τριών (The Rule of Thirds), όπως τον συναντάμε στον κινηματογράφο. Αντίστοιχα, μελετούν και αναλύουν έργα και σχήματα της φύσης, μέσα από την αναλογία Fibonacci.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται και αναλύεται η θεωρία του Gestalt, η οποία αποτελεί σημείο αναφοράς στον σχεδιασμό. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από παραδείγματα, μελετούν τις έξι αρχές της Gestalt, οι οποίες είναι η ομοιότητα, η συνέχεια, το κλείσιμο, η γειτνίαση (ή εγγύτητα, ή ομαδοποίηση), η εικόνα και η συμμετρία και σειρά/τάξη.

Η υποενότητα είναι συνδεδεμένη με την ενότητα «Σχέδιο-χρώμα-σύνθεση» και είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις γνώσεις και τις δεξιότητες για τη δημιουργία εννοιολογικών εικόνων με τους κανόνες της αισθητικής.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Arnheim, R. (1999). *Τέχνη και Οπτική Αντίληψη. Η ψυχολογία της Δημιουργικής Όρασης* (μτφρ. Ι. Ποταμιάνος). Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.
2. Χαλεβελάκη, Μ. (2010). *Μια εισαγωγή στη Σημειολογία. Θεωρία και εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Συμπληρωματικές

1. Στάθης, Ε. (2011). *Σημεία και Σύμβολα στη Φιλμική Γλώσσα. Η μορφή και το νόημα της κινούμενης εικόνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
2. Μπαρτ, Ρ. (2008). *Ο φωτεινός θάλαμος. Σημειώσεις για τη φωτογραφία* (μτφρ. Γ. Κρητικός). Αθήνα: Εκδόσεις Κέδρος.
3. Πασχαλίδης, Γ. (2012). *Τα νοήματα της φωτογραφίας*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

2.3 • ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

2.3.A • ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην ανάλυση των εννοιών της διαφημιστικής επικοινωνίας, όπως αυτές ορίζονται από τη νέα πραγματικότητα των κοινωνικών δικτύων.

Ειδικότερα, παρουσιάζεται ο ρόλος της διαφήμισης και της επικοινωνίας στις σύγχρονες κοινωνίες, και μελετώνται οι στόχοι και οι στρατηγικές τους στη σημαντική πραγματικότητα, όπως τη διαμορφώνουν τα συνεχώς αναπτυσσόμενα κοινωνικά δίκτυα. Σε πρακτικό επίπεδο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με μια σειρά ψηφιακών εργαλείων, τα οποία στόχο έχουν την προβολή και προώθηση της δουλειάς τους. Σε αυτή τους την προσπάθεια, παρουσιάζονται και αποδελτιώνονται οι δυνατότητες των μεγαλύτερων μηχανών αναζήτησης, καθώς και των ψηφιακών τους διευκολύνσεων (on-line gallery, editing apps).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Περιγράφουν τις δραστηριότητές τους,
- Ερμηνεύουν τις τάσεις των κοινωνικών δικτύων για την καλύτερη προώθηση της δουλειάς τους,
- Οργανώνουν το ψηφιακό τους αρχείο, ώστε να είναι άμεσα προσβάσιμο στο Διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης,
- Δημιουργούν μηνύματα προώθησης της δουλειάς τους,
- Αναλύουν δεδομένα προβολής από τη σελίδα και τα κοινωνικά τους δίκτυα,
- Επιλύουν προβλήματα επικοινωνίας στο προσωπικό τους ιστολόγιο,
- Κατασκευάζουν εφαρμογές στα κοινωνικά δίκτυα,
- Διαχειρίζονται ιστοσελίδες και ιστολόγια,
- Προωθούν τη δουλειά τους μέσω των κοινωνικών δικτύων,
- Υιοθετούν τεχνικές προώθησης της δουλειάς τους σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κοινό,
- Ενθαρρύνουν τους δυνητικούς/-ές πελάτες/-ισσες, μέσα από αισθητικά άρθρα ιστολόγια, να εμπιστευθούν τις φωτογραφικές τους υπηρεσίες.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επικοινωνία / Μέσα κοινωνικής δικτύωσης / Εταιρική ταυτότητα / Ιστοσελίδα / Ιστολόγια / Διαδικτυακές πλατφόρμες / Προβολή / Ψηφιακό αρχείο.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ
2	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΩΩΘΗΣΗΣ
3	ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ BRANDING
4	ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ
5	ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ
6	ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΙΑ ΚΙΝΗΤΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Κείμενο αναφοράς

2.3.A.1 | ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Η υποενότητα αυτή έχει σκοπό την εισαγωγή και την κατανόηση των βασικών εννοιών της επικοινωνίας και της διαφήμισης. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν ότι η επικοινωνία ορίζεται ως η μετάδοση ή/και ανταλλαγή μηνυμάτων από έναν πομπό σε έναν δέκτη, για την οποία χρησιμοποιείται κάποιου είδους κώδικας (π.χ. λόγος, εικόνα, μουσική, κινήσεις ή συνδυασμός τους). Η εικόνα αποτελεί ζωτικό στοιχείο της επικοινωνίας και οι φωτογραφίες μπορούν να γίνουν ισχυρό εργαλείο προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών. Επίσης, αναλύεται η σημασία που έχει για έναν/μία επαγγελματία φωτογράφο η αποτελεσματική επικοινωνία με το επαγγελματικό του/της περιβάλλον (πελάτες/-ισσες, συνεργεία, συναδέλφους/-ισσες, προϊσταμένους κ.ά.), ώστε να μπορεί να επιλύει τυχόν προβλήματα και παρανοήσεις, αλλά και να επιτυγχάνει τους στόχους του/της.

Επιπρόσθετα, στην υποενότητα αυτή, παρουσιάζεται ο ρόλος της διαφήμισης ως μια μορφή επικοινωνίας. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται ότι η διαφήμιση είναι η διαδικασία γνωστοποίησης, ενημέρωσης και επηρεασμού των αποφάσεων του καταναλωτικού κοινού για ένα προϊόν ή μια υπηρεσία επί πληρωμή. Τονίζεται ότι, στην περίπτωση της διαφήμισης, η επικοινωνία θεωρείται μονομερής, καθώς ο/η δέκτης/-τρια δεν συμμετέχει.

Στη συνέχεια, αναλύονται κάποια στοιχεία που χρησιμοποιεί η διαφήμιση ώστε να επιτυγχάνει τον σκοπό της, με επίκληση άλλοτε στο συναίσθημα και άλλοτε στη λογική. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να αναφέρουν συγκεκριμένα παραδείγματα και να διακρίνουν εάν και με ποιο από τα δύο χαρακτηριστικά συνδέεται περισσότερο η φωτογραφία σε διάφορες περιπτώσεις. Τέλος, μελετώνται διαφορετικά διαφημιστικά μηνύματα, προκειμένου οι εκπαιδευόμε-

νοι/-ες να εξοικειωθούν με τις τεχνικές έλξης και ώθησης που εφαρμόζονται κατά τη δημιουργία μιας διαφημιστικής εκστρατείας.

2.3.A.2 | ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ

Η υποενότητα αυτή εστιάζεται στην έννοια της προώθησης και στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με το μάρκετινγκ. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν ότι η προώθηση έχει στόχο να προκαλέσει το ενδιαφέρον και την προτίμηση του/της καταναλωτή/-τριας για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης, ώστε να τα αγοράσει. Στη συνέχεια, γίνεται διάκριση με το μάρκετινγκ, το οποίο, αν και συχνά ταυτίζεται με την προώθηση, αποτελεί ευρύτερη έννοια που στοχεύει στην πρόβλεψη και την ικανοποίηση αναγκών.

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται ότι το μάρκετινγκ στοχεύει στην προσέλκυση και τη διατήρηση των πελατών/-ισών μέσω της αναγνώρισης και της κατανόησης των αναγκών και των επιθυμιών των καταναλωτών/-τριών, και περιλαμβάνει διαδικασίες όπως την έρευνα αγοράς, την ανάλυση των ανταγωνιστών, την επιλογή των κατάλληλων στόχων και το μείγμα μάρκετινγκ (4P's). Δίνεται έμφαση στα δημογραφικά στοιχεία, γιατί παίζουν καθοριστικό ρόλο στις αποφάσεις της αγοράς. Στη συνέχεια, περιγράφεται συνοπτικά το παραπάνω μείγμα, το οποίο αντιστοιχεί στην ανάπτυξη προϊόντων (product), στην τιμολόγηση (price), στην τοποθέτηση (place) του προϊόντος ή της υπηρεσίας και στην ανάπτυξη ενός πλάνου προώθησης (promotion). Το πλάνο αυτό αφορά το μείγμα προβολής, οπότε σημειώνονται οι βασικές μορφές προώθησης, οι οποίες είναι οι δημόσιες σχέσεις, η διαφήμιση, η προώθηση πωλήσεων, οι προσωπικές πωλήσεις και το άμεσο ψηφιακό μάρκετινγκ. Επισημαίνεται η διαδραστική φύση του ψηφιακού μάρκετινγκ, το οποίο επιτρέπει και τη μέτρηση των αντιδράσεων του κοινού. Στο πλαίσιο αυτό, γίνεται διάκριση μεταξύ του παραδοσιακού και του ψηφιακού μάρκετινγκ, με αναφορά αντίστοιχα στα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του σύγχρονου και του κλασικού μάρκετινγκ.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να αναζητήσουν και να εντοπίσουν επιτυχημένα παραδείγματα ψηφιακού μάρκετινγκ στον κλάδο των φωτογράφων.

2.3.A.3 | ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ BRANDING

Η συγκεκριμένη υποενότητα επικεντρώνεται στη στρατηγική δημιουργίας μιας επώνυμης μάρκας (brand), όπως και στην κατανόηση της έννοιας “branding”, δηλαδή της δημιουργίας και της διαχείρισης της εταιρικής φήμης. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται τα κύρια χαρακτηριστικά ενός brand, τα οποία περιλαμβάνουν: το όνομα, το λογότυπο, το σλόγκαν, τον σχεδιασμό, τις αξίες, την αποστολή και την ιστορία του. Δίνεται έμφαση στον στόχο του branding, ο οποίος είναι η διαμόρφωση μιας ισχυρής οπτικής ταυτότητας που να διαφοροποιεί τη μάρκα από τους ανταγωνιστές και να την καθιστά ξεχωριστή και αξέχαστη στους καταναλωτές/-τριες. Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται ότι ένα αποτελεσματικό branding μπορεί να οδηγήσει όχι

μόνο σε αυξημένη αναγνωρισιμότητα και φήμη, αλλά και σε αύξηση της εμπιστοσύνης των πελατών/-ισσών.

Επιπλέον, η υποεπνότητα αυτή πραγματεύεται τα κύρια βήματα της στρατηγικής branding για φωτογράφους: προσδιορισμός κοινού-στόχος, αναζήτηση λέξεων-κλειδίων, ανάπτυξη ψηφιακής παρουσίας (ιστοσελίδα, κοινωνικά δίκτυα), παροχή προσφορών γνωριμίας (πακέτα, workshops), δημιουργία mailing list με αποστολή newsletters κ.ά.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τη σημασία δημιουργίας και ανάρτησης περιεχομένου με συνέπεια και σταθερό στυλ, τον ρόλο των συνεργασιών και της δικτύωσης με την κοινότητα, καθώς και τη βαρύτητα της ανατροφοδότησης και αξιοποίησης των κριτικών των πελατών/-ισσών. Στο πλαίσιο αυτό και προκειμένου να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με την παραπάνω διαδικασία δημιουργίας επιθυμητής δημόσιας εικόνας, παρουσιάζονται πρακτικά παραδείγματα από επώνυμους/-ες φωτογράφους με επιτυχημένη ψηφιακή παρουσία. Τέλος, κρίνεται σκόπιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πόσο καθοριστική είναι η επιδίωξη στόχων και η αναπροσαρμογή τους σύμφωνα με τα αποτελέσματα της αποτίμησης του branding.

2.3.A.4 | ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

Η συγκεκριμένη υποεπνότητα επιδιώκει να φέρει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε επαφή με τα δημοφιλέστερα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και να αναδείξει τον ρόλο τους στην επικοινωνία. Παράλληλα, πραγματεύεται τη δημιουργία περιεχομένου για την προώθηση των υπηρεσιών ενός/μιας φωτογράφου, καθώς και την προσέλκυση συγκεκριμένου κοινού.

Ειδικότερα, στο πρώτο σκέλος της υποεπνότητας, παρουσιάζονται το Instagram, το Facebook, το Flickr και το Pinterest. Περιγράφονται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που έχει καθένα από αυτά τα κανάλια επικοινωνίας, ενώ δίνεται έμφαση στα οπτικοακουστικά μέσα, τα οποία και προσφέρουν διαφορετικές δυνατότητες και ευκαιρίες για την προβολή της δουλειάς ενός/μιας επαγγελματία φωτογράφου. Ταυτόχρονα, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη χρήση, τη διαχείριση αλλά και τους κινδύνους που ανακύπτουν από τη συμμετοχή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ενθαρρύνονται να δημιουργήσουν λογαριασμό σε κάποιο/-α από αυτά και να οργανώσουν ταυτόχρονα ένα μικρό ψηφιακό αρχείο στο Google Drive, ώστε να είναι άμεσα προσβάσιμο στο Διαδίκτυο.

Στο δεύτερο σκέλος της υποεπνότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται και εξασκούνται με τη δημιουργία αναρτήσεων (posts, stories, reels) στην πλατφόρμα Canva, ενώ παράλληλα μελετούν και ερμηνεύουν τις τάσεις που επικρατούν στα κοινωνικά δίκτυα. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να προγραμματίσουν ή να περιγράψουν ένα πλάνο δημοσιεύσεων με συγκεκριμένη συχνότητα, επιλέγοντας ποιοτικές φωτογραφίες και χρησιμοποιώντας κατάλληλα hashtags με στόχο να προκαλέσουν τη μεγαλύτερη αλληλεπίδραση με τους/τις ακόλουθους.

Τέλος, αξιολογούν καμπάνιες με τη χρήση εργαλείων ανάλυσης και την ερμηνεία των δεδομένων προβολής και απήχησης του περιεχομένου (insights και analytics). Επίσης, είναι σε θέση να συγκρίνουν προφίλ χρηστών, παρακολουθώντας την επισκεψιμότητα και την αλληλεπίδραση σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια, όπως likes, shares, followers, comments, views, clicks, mentions, hashtags.

2.3.A.5 | ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ

Η συγκεκριμένη υποενότητα εστιάζεται στις δυνατότητες και τις προοπτικές που προσφέρει στους/στις φωτογράφους η ανάπτυξη μιας ιστοσελίδας ή/και ενός ιστολογίου (blog).

Ειδικότερα, γίνεται συνοπτική αναφορά στο WordPress ως ένα από τα πιο γνωστά συστήματα διαχείρισης περιεχομένου (CMS), και παρουσιάζεται ο τρόπος απόκτησης τομέα (domain) και φιλοξενίας (hosting). Ταυτόχρονα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν δημοφιλείς πλατφόρμες δημιουργίας ιστοσελίδων, όπως Squarespace, Format, Google ή Wix. Δίνεται έμφαση στη σχεδίαση, τη δομή, το μέγεθος και το περιεχόμενο μιας ιστοσελίδας. Επίσης, υπογραμμίζεται η σημασία των απαραίτητων προσαρμογών ώστε να είναι η ιστοσελίδα φιλική σε χρήστες/-τριες κινητών τηλεφώνων ή tablets. Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο εξοικείωσης με τη χρήση των εργαλείων κατασκευής ιστοσελίδας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να δημιουργήσουν το προσωπικό τους portfolio με στόχο να αναδείξουν τις καλύτερες φωτογραφίες τους. Μαθαίνουν πως η επιλογή και η παρουσίαση των φωτογραφιών τους είναι κρίσιμη για την εντύπωση που θα αφήσει η ιστοσελίδα τους στους/στις επισκέπτες/-τριες. Η ιστοσελίδα πρέπει να είναι καλαίσθητη και εύχρηστη, και να περιλαμβάνει ένα σύντομο βιογραφικό, τα στοιχεία επικοινωνίας, αλλά και πληροφορίες για τις υπηρεσίες που παρέχει.

Επιπρόσθετα, περιγράφεται η δημιουργία και η διαχείριση ενός προσωπικού ιστολογίου. Πιο συγκεκριμένα, υπογραμμίζεται η σημασία της τακτικής ανάρτησης άρθρων συναφών με τη φωτογραφία ή/και κειμένων με ταυτόχρονη προβολή φωτογραφιών και κοινοποίηση σκέψεων και εμπειριών. Κρίνεται σκόπιμο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες ότι η αλληλεπίδραση μέσω σχολίων ή μιας φόρμας επικοινωνίας μπορεί να βοηθήσει στην προσέλκυση νέων επισκεπτών/-τριών, να ενισχύσει τη σχέση με το κοινό, δημιουργώντας μια κοινότητα με πιστούς πελάτες/-ισσες.

Τέλος, δίνεται προσοχή στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας σχετικά με τις φωτογραφίες, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίζουν με ποιους τρόπους μπορούν να προστατεύσουν τα καλλιτεχνικά τους έργα στο Διαδίκτυο.

2.3.A.6 | ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΙΑ ΚΙΝΗΤΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με μια σειρά από ψηφιακές πλατφόρμες και εφαρμογές για κινητά τηλέφωνα, για να αναγνωρίσουν τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους μπορούν να προβάλουν και να

προωθήσουν τη δουλειά τους ως φωτογράφοι. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζονται ιστότοποι που φιλοξενούν άλμπουμ φωτογραφιών από διαφορετικούς/-ές επαγγελματίες, οι οποίες είτε διατίθενται δωρεάν στους/στις επισκέπτες/-τριες, είτε πωλούνται, είτε παρέχονται δικαιώματα χρήσης και εκτύπωσης με κάποια συνδρομή.

Γίνεται αναφορά στις περισσότερο δημοφιλείς πλατφόρμες, όπως την Pixabay, την iStock, το Shutterstock και το Adobestock. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην 500px, όπου ερασιτέχνες και επαγγελματίες φωτογράφοι μοιράζονται τις φωτογραφίες τους (ή φωτογραφικά λευκώματα) και λαμβάνουν ανατροφοδότηση μέσω της βαθμολογίας που δέχονται από άλλους χρήστες/-τριες. Συγχρόνως, έχουν τη δυνατότητα να ακολουθούν τις δραστηριότητες άλλων φωτογράφων προκειμένου να εμπνευστούν.

Επιπρόσθετα, η υποεπνότητα αυτή πραγματεύεται τη σημασία της αφήγησης στην επικοινωνία (storytelling). Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται την τέχνη να χρησιμοποιούν τη φωτογραφία για να αποτυπώσουν στιγμές ή/και εμπειρίες και να μεταφέρουν συναισθήματα μέσω μιας ροής φωτογραφιών ως μιας ενιαίας αφήγησης. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη χρήση διαφορετικών εφαρμογών (Adobe Spark, Storybird, Steller) και εργαλείων επεξεργασίας εικόνας, δημιουργίας κολάζ, προσθήκης μουσικής. Τέλος, καλούνται να δημιουργήσουν προφίλ στο Linktree, μια διαδικτυακή υπηρεσία που επιτρέπει στους/στις χρήστες/-τριες να δημιουργήσουν μια μοναδική σελίδα με πολλαπλούς συνδέσμους (links), την οποία μπορούν να μοιραστούν με το κοινό τους.

Συνοψίζοντας, η εν λόγω υποεπνότητα επιδιώκει να ενθαρρύνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη δημιουργία επικοινωνίας και ανταλλαγής ιδεών με άλλους φωτογράφους και κοινότητες μέσω διαδικτυακών φόρουμ και άλλων εφαρμογών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κάβουρα, Α. (2021). *Επικοινωνία, διαφήμιση & μάρκετινγκ στο ψηφιακό περιβάλλον και ο ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
2. Μήλιος, Α. Χ. (2020). *Εταιρική ταυτότητα και εικόνα. Από τον σχεδιασμό στην επιτυχία*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Συμπληρωματικές

1. Armstrong, G. & Kotler, P. (2014). *Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ* (μτφρ. Α. Μεταξάς). Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.
2. Kadushin, C. (2019). *Κοινωνικά δίκτυα: θεωρίες, έννοιες και ευρήματα* (μτφρ. Ι. Κατερέλος). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε εξειδικευμένες λειτουργίες των προγραμμάτων επεξεργασίας ψηφιακών εικόνων που βελτιστοποιούν το τελικό αποτέλεσμα.

Ειδικότερα, αποσκοπεί στο να τους/τις εξοικειώσει με εντολές που αφορούν τα επίπεδα των τόνων (levels), τον κορεσμό και τη λαμπρότητα (hue/saturation), την έκθεση, την αντίθεση (exposure/contrast), την ισορροπία του χρώματος και άλλες λειτουργίες. Επίσης, γίνεται παρουσίαση ψηφιακού ρετουσαρίσματος, μετατροπής έγχρωμης σε ασπρόμαυρη εικόνα, επιχρωματισμών ασπρόμαυρης φωτογραφίας και τεχνικών αποκατάστασης φθορών σε φωτογραφίες.

Τέλος, αναλύονται οι τρόποι διόρθωσης χρωμάτων και λανθασμένης έκθεσης σε συγκεκριμένη περιοχή, η προετοιμασία ενός ψηφιακού αρχείου για εκτυπώσεις σε διαφορετικά μέσα, τα ειδικά φίλτρα, τα εργαλεία αλλαγής καδραρίσματος (cropping tool) και η προσαρμογή πλαισίου σε ψηφιακές φωτογραφίες.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Περιγράφουν τις λειτουργίες των εργαλείων liquify, perspective warp, file info και unsharp mask,
- Επιλέγουν τα κατάλληλα εργαλεία για τη διόρθωση της προοπτικής,
- Δημιουργούν πλαίσιο και κορνίζες στις ψηφιακές φωτογραφίες τους,
- Σχεδιάζουν ειδικό υδατογράφημα για την προστασία των φωτογραφιών τους στο Διαδίκτυο (πνευματικά δικαιώματα),
- Μετατρέπουν έγχρωμες φωτογραφίες σε ασπρόμαυρες,
- Δημιουργούν αρχεία gif,
- Εφαρμόζουν ειδικά φίλτρα διόρθωσης της εστίασης,
- Συνθέτουν διαφορετικά επίπεδα (layers) σε μια εικόνα,
- Αφαιρούν ανεπιθύμητα στοιχεία από την επιφάνεια της εικόνας χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα εργαλεία,
- Προσθέτουν χρώματα σε μια ασπρόμαυρη φωτογραφία,
- Υιοθετούν τα εργαλεία του pixelate για την προστασία σημείων μιας εικόνας (κυρίως σε πρόσωπα).

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επιχρωματισμός ασπρόμαυρης φωτογραφίας / Υδατογράφημα / GIF (Graphics Interchange Format) / Διόρθωση προοπτικής / Διόρθωση παραμόρφωσης φακού / Εφαρμογές Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) / Τεχνική Blending Modes / Εφέ Duotone Αφαίρεση πλήθους.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ADOBE EXPRESS
2	ΕΠΙΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ
3	ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ
4	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΡΑΦΙΚΩΝ, ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ
5	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ GIF ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΓΙΑ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
6	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ (AI)

Κείμενο αναφοράς

2.3.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ADOBE EXPRESS

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στο περιβάλλον εργασίας του ελεύθερου προγράμματος Adobe Express, το οποίο είναι σχεδιασμένο για τη δημιουργία οπτικού περιεχομένου (γραφικά, βίντεο, ιστοσελίδες). Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από συγκεκριμένες ασκήσεις, εξοικειώνονται με το περιβάλλον του προγράμματος και τα εργαλεία του.

Παρουσιάζεται ο τρόπος εργασίας που βασίζεται σε προκατασκευασμένα σχέδια (templates) για social media, αφίσες, banners κ.λπ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν ένα template για ανάρτηση στο Instagram και στη συνέχεια κάνουν τις απαιτούμενες προσαρμογές (αλλαγή κειμένου, χρωμάτων, εικόνων, προσθήκη γραφικών από τη βιβλιοθήκη, όπως shapes, icons κ.ά). Εξοικειώνονται με τη διαδικασία αποθήκευσης και διαμοιρασμού στα social media. Γίνεται παρουσίαση της διαδικασίας σχεδίασης ενός banner, των εργαλείων επεξεργασίας εικόνων (προσθήκη φίλτρων, αλλαγή φωτεινότητας, αντίθεσης) και των εργαλείων κειμένου.

Μελετούν τη διαδικασία δημιουργίας βίντεο (για τα social media) και αναλύονται τα βασικά εργαλεία. Επιλέγουν την ιστορία, προσθέτουν κλιπ, εικόνες και κείμενα και χρησιμοποιούν τα εργαλεία περικοπής/ένωσης κλιπ, καθώς και προσθήκη μουσικής. Τέλος, παρουσιάζεται η διαδικασία δημιουργίας ιστοσελίδων (για παρουσιάσεις, βιογραφικά, portfolios).

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν ένα συγκεκριμένο template, το διαμορφώνουν αναλόγως, προσθέτοντας το περιεχόμενο για ένα blog (με εικόνες, κείμενο, κουμπιά, γκαλερί) και πειραματίζονται, αλλάζοντας τα χρώματα και την αισθητική της ιστοσελίδας. Δίνονται κατευθύνσεις για την ορθή χρήση των χρωμάτων και των γραμματοσειρών, ώστε να υπάρχει μια συνέπεια στη δημιουργία της επωνυμ-

μίας (ιστοσελίδα, λογότυπα, banner). Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την προεπισκόπηση της ιστοσελίδας για τυχόν λάθη και κοινή χρήση της μέσω URL.

Η υποενότητα είναι σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις για να δημιουργήσουν τη δική τους ιστοσελίδα, με τη βοήθεια των κατάλληλων προγραμμάτων.

2.3.B.2 | ΕΠΙΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στο περιβάλλον εργασίας του Adobe Photoshop, με έμφαση στη διαδικασία χρωματισμού ασπρόμαυρων φωτογραφιών. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από πρακτικές ασκήσεις, εξοικειώνονται με τα εργαλεία και τις τεχνικές που απαιτούνται για τη ρεαλιστική ή καλλιτεχνική προσθήκη χρώματος σε ασπρόμαυρες εικόνες.

Παρουσιάζονται τα βασικά εργαλεία που σχετίζονται με τον χρωματισμό φωτογραφιών (π.χ. Brush Tool, Color Picker, Adjustment Layers) και οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τα layers για ασφαλή επεξεργασία και οργανωμένη εργασία. Επίσης, χρησιμοποιούν τα κατάλληλα εργαλεία (Lasso Tool, το Quick Selection Tool και Layer Masks) για την απομόνωση και τον επιχρωματισμό σε συγκεκριμένα μέρη μιας φωτογραφίας. Γίνεται αναφορά στην τεχνική χρήσης των Blending Modes για την ενσωμάτωση χρώματος με φυσικό τρόπο σε ασπρόμαυρες φωτογραφίες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη ρεαλιστική απόδοση τόνων στο δέρμα, τα μαλλιά, τα ρούχα και το φόντο, χρησιμοποιώντας το Hue/Saturation, Adjustment Layer και το Color Balance. Αναλύονται οι τεχνικές της χρήσης Curves και Levels για τη ρύθμιση του φωτισμού και της αντίθεσης, μέσω πρακτικής εφαρμογής σε λεπτομέρειες, όπως μάτια, υφές υφασμάτων και φυσικά στοιχεία (π.χ. φύλλα, ουρανός). Παρουσιάζονται πιο δημιουργικές/καλλιτεχνικές τεχνικές, όπως η χρήση του Gradient Map για καλλιτεχνική προσέγγιση ή η εφαρμογή χρωμάτων για να προσδοθεί το εφέ παλιών φωτογραφιών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα εφέ τύπου Duotone και τις δυνατότητες που αυτά προσφέρουν για έντυπα ή ψηφιακά projects. Τέλος, παρουσιάζεται η διαδικασία αποθήκευσης σε διαφορετικές μορφές (JPEG, PNG, PSD) ανάλογα με τη χρήση (social media, ιστοσελίδες ή εκτύπωση).

Η υποενότητα είναι σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να μπορούν να διαχειρίζονται ασπρόμαυρες φωτογραφίες και να τους προσδίδουν ζωντάνια και χρώμα, επιτυγχάνοντας τόσο ρεαλιστικά όσο και καλλιτεχνικά αποτελέσματα.

2.3.B.3 | ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα στόχο έχει να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις τεχνικές διόρθωσης της προοπτικής που προσφέρουν τα προγράμμα-

τα επεξεργασίας εικόνας (Adobe Photoshop κ.ά.), σε διαφορετικές εφαρμογές και κυρίως στην αρχιτεκτονική φωτογραφία.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα εργαλεία προσαρμογής της προοπτικής και διόρθωσης των παραμορφώσεων. Παρουσιάζεται ο τρόπος εργασίας, ο οποίος περιλαμβάνει τη διόρθωση κατακόρυφων και οριζόντιων γραμμών, την εξάλειψη παραμορφώσεων από φακούς ευρείας γωνίας και τη διατήρηση της ισορροπίας της εικόνας. Γίνεται εισαγωγή στις παραμορφώσεις προοπτικής, παρουσιάζοντας τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στις αρχιτεκτονικές φωτογραφίες, όπως είναι οι παραμορφώσεις σύγκλισης (keystone effect) και οι παραμορφώσεις λόγω φακών (lens distortion). Αναλύονται τα εργαλεία Camera Raw Filter, Transform και τα εργαλεία διόρθωσης της προοπτικής Perspective Warp για την προσαρμογή προοπτικής σε διαφορετικές περιοχές της εικόνας. Επίσης, το Crop Tool with Perspective για διόρθωση γραμμών μέσω περικοπής, το Adaptive Wide Angle Filter για την επιδιόρθωση παραμορφώσεων από φακούς ευρείας γωνίας και το Guided Upright στο Camera Raw για αυτόματη προσαρμογή κατακόρυφων και οριζόντιων γραμμών.

Μέσα από παραδείγματα αρχιτεκτονικής φωτογραφίας με εμφανείς παραμορφώσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται με τα παραπάνω εργαλεία αλλά και με πιο προχωρημένες τεχνικές διόρθωσης της προοπτικής, όπως το Vanishing Point Tool για τη δημιουργία και την προσαρμογή προοπτικών πλεγμάτων (grids). Τέλος, εργάζονται με συνδυασμό εργαλείων σε φωτογραφίες με σύνθετες προοπτικές (π.χ. εσωτερικοί χώροι με πολλαπλά επίπεδα).

Εφαρμόζοντας τα κατάλληλα εργαλεία για τη βελτίωση φωτογραφιών με πρακτική αξία σε τομείς όπως τη διαφήμιση, το real estate, την τεκμηρίωση πολιτιστικής κληρονομιάς, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιτυγχάνουν μια επαγγελματική παρουσίαση που αναδεικνύει την αισθητική και τη λεπτομέρεια των έργων, και θέτουν τις βάσεις για τη δημιουργία επαγγελματικών portfolios.

2.3.B.4 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΡΑΦΙΚΩΝ, ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές τεχνικές σχεδίασης ή και ενσωμάτωσης γραφικών και τυπογραφικών στοιχείων, όπως είναι οι τίτλοι (ή και κειμένων) σε μια σύνθεση εικόνας (όπως είναι τα διαφημιστικά κ.λπ.).

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα διαφορετικά εργαλεία και τις διαδικασίες σχεδίασης γραφικών και κειμένου, όπως είναι τα εργαλεία δημιουργίας τίτλων, και με το παράθυρο προσαρμογής της γραμματοσειράς, του μεγέθους των γραμμάτων, του χρώματος και του στιλ του κειμένου, σύμφωνα πάντοτε με τον αρχικό σχεδιασμό. Μέσα από γνωστές συνθέσεις διαφημιστικών εικόνων, παρουσιάζονται οι δυνατότητες τροποποίησης της θέσης του τίτλου (μετακίνηση, μεγέθυνση κ.ά.), έτσι ώστε να υπάρχει ένα λειτουργικό αλλά και αισθητικό αποτέλεσμα. Η επιλογή της γραμ-

ματοσειράς, του μεγέθους των γραμμάτων, του χρώματος και του στίλ, σε συνδυασμό με την εικόνα, αποτελεί τη βάση του ύφους και της βασικής σχεδίασης της συνολικής εικόνας-σύνθεσης.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να δημιουργούν και να ενσωματώνουν ψηφιακό υδατογράφημα (digital watermark) στις φωτογραφίες τους, προκειμένου να τις προστατεύσουν κατά τη δημοσιοποίησή τους στο Διαδίκτυο. Επιπλέον, ενημερώνονται για τα «αόρατα» υδατογραφήματα και τις υπηρεσίες photo trafficking που υπάρχουν στην αγορά για την προστασία των ψηφιακών εικόνων.

Η συγκεκριμένη υποεπάρκεια είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να προστατεύουν τα έργα τους (μέσω του υδατογραφήματος) όταν αυτά διακινούνται στο Διαδίκτυο. Επίσης, μαθαίνουν να δημιουργούν συνδυαστικές εικόνες με φωτογραφίες και σχέδια/τίτλους είτε μόνοι είτε σε αβαστή συνεργασία με γραφίστες/-τριες. Επιπλέον, μαθαίνουν να επιλέγουν τις κατάλληλες φωτογραφίες για τη δημιουργία διαφημιστικών (που εμπεριέχουν γραφικά και κείμενο), μεταφέροντας τις απαραίτητες πληροφορίες στο κοινό και ενισχύοντας το μήνυμα και τον σχεδιασμό του όλου έργου.

2.3.B.5 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ GIF ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΓΙΑ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη δημιουργία gif, όπως και στη διαχείριση περιεχομένου στο Διαδίκτυο. Ειδικότερα, αναλύεται ο όρος GIF (Graphics Interchange Format), ένας μορφότυπος που είναι ιδιαίτερα προσφιλής στα κοινωνικά δίκτυα, σε ιστοσελίδες αλλά και σε άλλες ψηφιακές εφαρμογές, αφού οι εναλλασσόμενες στατικές εικόνες (ή bitmap καρτέ) δημιουργούν την ψευδαίσθηση μιας αέναης επαναλαμβανόμενης κίνησης. Τα αρχεία GIF υποστηρίζουν περιορισμένη χρωματική παλέτα (έως 256 χρώματα), γεγονός που τα κάνει πιο εύχρηστα στο Διαδίκτυο (λόγω όγκου δεδομένων), έχοντας όμως χαμηλότερη ποιότητα ως εικόνα σε σύγκριση με άλλες μορφές, όπως τα βίντεο. Τα συναντάμε ως «μιμίδια» (τα γνωστά memes), GIF αντιδράσεων ή σύντομες χιουμοριστικές κινούμενες εικόνες ή ακόμη και ως ευχετήριες ψηφιακές κάρτες κ.ά. Υπάρχουν πολλά προγράμματα (ελεύθερης χρήσης) με τα οποία μπορεί κάποιος/-α να δημιουργήσει ένα GIF animation. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες σχεδιάζουν και δημιουργούν ένα δικό τους gif animation (με σχέδια ή φωτογραφίες τους ή και συνδυασμό των δύο) είτε σε ελεύθερο πρόγραμμα είτε στο Photoshop, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα εργαλεία και φίλτρα.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι τρόποι βελτιστοποίησης των μηχανών αναζήτησης (SEO) που αφορούν τις φωτογραφίες αλλά και τα βίντεο (με κατάλληλους τίτλους, λέξεις-κλειδιά κ.ά.), έτσι ώστε να γίνουν πιο ανιχνεύσιμα στο κοινό-στόχο όταν πραγματοποιεί σχετικές αναζητήσεις, σημαντικό στοιχείο για την αναγνωρισιμότητα και επισκεψιμότητα των αρχείων που αναρτώνται σε ιστοσελίδες.

Η παρούσα υποενότητα είναι σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να δημιουργούν δικά τους GIF animation, αλλά και να διαχειρίζονται με τέτοιο τρόπο τα ψηφιακά τους αρχεία, έτσι ώστε τα έργα τους να βρίσκονται στις πρώτες θέσεις των αναζητήσεων στο Διαδίκτυο.

2.3.B.6 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ

ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ (AI)

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις δυνατότητες που προσφέρει η Τεχνητή Νοημοσύνη (AI) στην επεξεργασία εικόνας, αξιοποιώντας τα νέα εργαλεία του Adobe Photoshop. Μέσα από πρακτικές ασκήσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα εργαλεία που επιτρέπουν την αυτόματη αφαίρεση αντικειμένων ή ατόμων από φωτογραφίες, την αποκατάσταση ελαττωμάτων και την επαναδημιουργία στοιχείων εικόνας, με στόχο τη βελτίωσή τους.

Ειδικότερα, γίνεται εισαγωγή στις AI λειτουργίες του Photoshop, παρουσιάζοντας το περιβάλλον εργασίας και τα εργαλεία που ενσωματώνουν τεχνητή νοημοσύνη, όπως το Generative Fill, το Content-Aware Fill και το Remove Tool. Αναλύεται ο τρόπος λειτουργίας τους και σημειώνεται η εξοικονόμηση χρόνου και η επαγγελματική ποιότητα που επιτυγχάνονται μέσω της χρήσης τους. Παρουσιάζεται ο τρόπος αφαίρεσης ανεπιθύμητων στις εικόνες αντικειμένων και ατόμων με την εφαρμογή του Remove Tool. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται ο τρόπος λειτουργίας του Content-Aware Fill για την αυτόματη συμπλήρωση των κενών περιοχών με βάση το φόντο της εικόνας, και η φυσικότητα του αποτελέσματος με τη βοήθεια εργαλείων όπως το Clone Stamp Tool και τα Blending Options.

Αναλύεται η λειτουργία Generative Fill για την προσθήκη στοιχείων που λείπουν ή τη δημιουργία εφέ επέκτασης της εικόνας (π.χ. επέκταση τοπίων, προσθήκη ουρανού ή αφαίρεση πλήθους κ.ά.) και αναφέρεται η διαδικασία χρήσης prompts για ακριβέστερα αποτελέσματα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να βελτιώνουν πορτρέτα με τη χρήση του Neural Filters (π.χ. εξομάλυνση του δέρματος, προσθήκη/αφαίρεση εκφράσεων, διόρθωση του φωτισμού). Το AI-driven adjustment layers διορθώνει χρωματικές και τονικές ανισορροπίες της εικόνας.

Η υποενότητα είναι σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για τη χρήση των AI εργαλείων του Photoshop, ώστε να δημιουργούν εικόνες που ανταποκρίνονται στις επαγγελματικές τους ανάγκες και να είναι ανταγωνιστικοί/-ές σε τομείς όπως είναι η φωτογραφία, το graphic design και το digital marketing.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Gonzalez, R. C. & Woods, R. E. (2018). *Ψηφιακή επεξεργασία εικόνας* (μτφρ. Α. Ι. Μάργαρης), (4η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Αναγνωστόπουλος, Χ.-Ν. (2021). *Επεξεργασία ψηφιακών εικόνων. Θεωρία και εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

Συμπληρωματικές

1. Adobe. Μαθήματα της Adobe. Διαθέσιμο Ανακτήθηκε από: <https://www.adobe.com/>
2. Κωνσταντόπουλος, Π. (2020). *Graphic Design*. Αθήνα: Εκδόσεις Gramma.

2.3.Γ • ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της διαφήμισης και, κυρίως, της διαφημιστικής φωτογραφίας. Ειδικότερα, παρουσιάζονται μεγάλες διαφημιστικές καμπάνιες για ρούχα, τσιγάρα, ποτά/αναψυκτικά, καλλυντικά κ.λπ. που ξεχώρισαν στην ιστορία της διαφήμισης. Αναλύεται το διαφημιστικό μοντέλο A.I.D.A. και οι κανόνες που συνθέτουν μια διαφημιστική καμπάνια. Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να φωτογραφίσουν τα κύρια προϊόντα που διαφημίζονται, όπως: ποτά, μεταλλικά αντικείμενα, υφάσματα, κοσμήματα, κρύσταλλα (γυάλινα αντικείμενα), αρώματα-καλλυντικά, τρόφιμα, rack-shot κ.ά., σύμφωνα με τους κανόνες της διαφημιστικής φωτογραφίας και μέσα από μία συγκεκριμένη ιδέα (concept). Οι γνώσεις που έχουν αποκτήσει από το μάθημα «Τεχνικές φωτισμού», αλλά και νέες τεχνικές που απαιτεί η διαφημιστική φωτογραφία βρίσκουν πεδίο εφαρμογής σε αυτή τη μαθησιακή ενότητα. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επισκέπτονται ένα στούντιο διαφημιστικής φωτογραφίας, έρχονται σε επαφή με τις πραγματικές συνθήκες εργασίας και συζητούν με επαγγελματίες του χώρου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Ερμηνεύουν το διαφημιστικό μοντέλο A.I.D.A.,
- Περιγράφουν τους στόχους και τη στρατηγική μιας διαφημιστικής καμπάνιας,
- Σχεδιάζουν μια διαφημιστική καμπάνια για ένα προϊόν,
- Συγκρίνουν τα προσχέδιά τους με αντίστοιχες καμπάνιες για την ίδια κατηγορία προϊόντος,

- Υπολογίζουν τις φωτιστικές τους πηγές σε σχέση με το ζητούμενο αποτέλεσμα,
- Χρησιμοποιούν τη φαντασία τους για ένα δημιουργικό και εντυπωσιακό φωτογραφικό αποτέλεσμα,
- Ενημερώνονται για τις νέες τάσεις της αγοράς στον χώρο της διαφήμισης,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες φωτισμού σε κάθε φωτογράφιση ανάλογα με το σκεπτικό της καμπάνιας,
- Επεξεργάζονται τις φωτογραφίες τους σύμφωνα με τις απαιτήσεις της διαφημιστικής παραγωγής,
- Υποστηρίζουν την ομάδα παραγωγής μιας διαφημιστικής καμπάνιας,
- Υιοθετούν κριτική στάση απέναντι στα είδη των διαφημίσεων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μοντέλο Α.Ι.Δ.Α. / Pack shot / Ρούχα / Κοσμήματα / Μεταλλικά προϊόντα / Ανακλαστήρες / Καμπάνια / Τρόφιμα / Ποτά/καλλυντικά / Αξεσουάρ / View camera.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
2	ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΣΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
3	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ PACK-SHOT
4	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΡΟΥΧΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΞΕΣΟΥΑΡ
5	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
6	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΠΟΤΩΝ ΚΑΙ ΑΡΩΜΑΤΩΝ/ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ
7	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
8	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Γ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Η συγκεκριμένη υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον χώρο της διαφήμισης αλλά και της διαφημιστικής φωτογραφίας. Ειδικότερα, αναλύεται το διαφημιστικό μοντέλο Α.Ι.Δ.Α. (Attention, Interest, Desire, Action-Προσοχή, Ενδιαφέρον, Επιθυμία, Δράση), η σχέση του με τη διαφημιστική εικόνα, καθώς και πώς σχεδιάζεται και υλοποιείται μια καμπάνια (έρευνα κοινού, σχέση κοινού, target group-στοχευμένο κοινό), λογότυπο, σλόγκαν, συσκευασία, προβολή κ.ά.).

Αναλύονται διάσημες διαφημίσεις από την αρχή της ιστορίας της διαφήμισης μέχρι σήμερα, από τη διεθνή αλλά και την ελληνική διαφήμιση, σε όλες τις βασικές κατηγορίες προϊόντων (τρόφιμα, καλλυντικά, ποτά, ρούχα, κοσμήματα κ.λπ.). Επίσης, αναλύεται η διαδικασία της καμπάνιας, από την αρχική ιδέα μέχρι την προβολή του προϊόντος στο ευρύ κοινό, αλλά και οι διαφορές της έντυπης από την ψηφιακή (προβολή) διαφήμιση.

Μέσα από παραδείγματα διαφημίσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις ιδιαιτερότητες που έχουν πολλές κατηγορίες προϊόντων και πώς αυτές πρέπει να αποτυπωθούν σωστά (όπως π.χ. τρόφιμα που λιώνουν στις υψηλές θερμοκρασίες που επικρατούν σε μια φωτογράφιση και πρέπει να αντικατασταθούν από άλλα προϊόντα με την ίδια υφή και χρώμα, ή ειδικές τεχνικές για να είναι ευπαρουσίαστα κ.ά.). Γίνεται σύντομη παρουσίαση των κατηγοριών των προϊόντων που πρόκειται να ακολουθήσουν στις επόμενες υποενότητες, καθώς οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να τα έχουν μελετήσει και σχεδιάσει από την αρχή κάθε υποενότητας. Όλες οι ασκήσεις που θα πραγματοποιηθούν σε αυτή την ενότητα θα γίνονται σε ομάδες.

Για κάθε φωτογράφιση που ακολουθεί, θα πρέπει να υπάρχει προσχέδιο (ιδέα) της φωτογράφισης. Με την ολοκλήρωση της φωτογράφισης, αυτή θα πρέπει να παραδοθεί με συνοδευτικό κείμενο (μέχρι 500 λέξεις), όπου θα αναφέρεται το σκεπτικό της φωτογράφισης, ο τρόπος φωτογραφικής αντιμετώπισης, οι τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν (γωνίες λήψης, ανακλαστήρες, τεχνικές φωτισμού κ.λπ.) αλλά και οι ιδιαιτερότητες κάθε λήψης.

2.3.Γ.2 | ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΣΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Η βιντεοσκόπηση παρουσίασης προϊόντων αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης υποενότητας, γιατί η προβολή σύντομων βίντεο είναι αναπόσπαστο κομμάτι της διαφημιστικής φωτογραφίας στις ιστοσελίδες των εταιρειών και όχι μόνο. Η συγκεκριμένη υποενότητα εστιάζεται στην προβολή προϊόντων μέσα από σύντομα βίντεο (διάρκειας μέχρι 30 δευτερολέπτων), τα οποία συνοδεύουν πολύ συχνά τις φωτογραφίες των προϊόντων. Μέσα από παραδείγματα διαφημιστικής εκστρατείας εταιρειών (μεγάλων αλλά και μικρών), αναλύεται ο τρόπος προβολής ενός προϊόντος. Επεξηγείται η χρησιμότητα σύντομων πλάνων, όπου προβάλλονται οι λεπτομέρειες του προϊόντος, η χρήση και η χρησιμότητά του στο καταναλωτικό κοινό, αλλά και λεπτομέρειες ή πληροφορίες για το προϊόν που δεν είναι συχνά γνωστές.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και εξετάζουν τις διαφημίσεις των κοινωνικών μηνυμάτων και ποιες είναι οι προδιαγραφές για την προβολή τους στην τηλεόραση, όπως αυτές ορίζονται από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ).

Γίνεται σύντομη ανάλυση των βασικών αρχών της διαφημιστικής εικονοληψίας, με έμφαση στη διαχείριση του φωτισμού και των βιντεολήψεων με φωτογραφική μηχανή που έχει δυνατότητα λήψης βίντεο. Επιπλέον, γίνεται συγκριτική ανάλυση της ποιότητας της διαφημιστικής εικόνας που προσφέρει κάθε είδος κάμερας, τόσο στη φωτογραφία όσο και το βίντεο (λήψη από κινητό, φωτογραφική μηχανή μικρού φορ-

μά, μεσαίου φορμά και μεγάλου φορμά), αλλά και τι σημαίνει ο όρος «τοποθέτηση προϊόντος» σε ένα βίντεο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις γνώσεις και τις δεξιότητες για τη δημιουργία καλαίσθητων και ευφάνταστων πλάνων, τα οποία θα αναδείξουν ένα οποιοδήποτε προϊόν που πρόκειται να βγει στην αγορά και τα οποία θα δημιουργήσουν στις υποενότητες που ακολουθούν.

2.3.Γ.3 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ PACK-SHOT

Η συγκεκριμένη υποενότητα εστιάζεται στα χαρακτηριστικά και στις ιδιαιτερότητες που έχει η φωτογράφιση προϊόντων για pack-shot. Η φωτογράφιση pack-shot αφορά την ακριβή αναπαράσταση της παρουσίας του προϊόντος, ώστε να είναι άμεσα αναγνωρίσιμη στο καταναλωτικό κοινό. Μέσα από παραδείγματα, περιγράφονται οι εικόνες που συνθέτουν μια φωτογράφιση pack shot, η οποία περιέχει, πολύ συχνά, όχι μόνο τη συσκευασία του προϊόντος αλλά και το περιεχόμενό του. Σε αυτή την κατηγορία φωτογράφισης, το προϊόν φωτογραφίζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να συμπεριληφθεί σε έντυπους καταλόγους ή και ιστοσελίδες εταιρειών (e-shop): το προϊόν παρουσιάζεται χωρίς καμία καλλιτεχνική διάθεση, ως προς το περιβάλλον του (φόντο, σύνθεση κ.λπ.), αλλά παρά μόνον η συσκευασία του ή και το ίδιο το προϊόν (περιεχόμενο). Η διαδικασία αυτή απαιτεί τις κατάλληλες γνώσεις έτσι ώστε να υπάρξει πιστή αντιγραφή της συσκευασίας του (με συγκεκριμένους φωτισμούς και τεχνικές).

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αποτυπώνουν πιστά τη συσκευασία ενός προϊόντος, επιλέγοντας τη σωστή γωνία λήψης ή επεμβαίνοντας στις ρυθμίσεις της τεχνικής μηχανής (μηχανές μεσαίου και μεγάλου φορμά) ή ακόμη και μέσω προγραμμάτων επεξεργασίας εικόνας. Επίσης, εξοικειώνονται με τις τεχνικές και τα είδη του φωτισμού που απαιτεί το συγκεκριμένο είδος φωτογράφισης, έτσι ώστε το προϊόν να είναι ομοιόμορφα φωτισμένο, αλλά παράλληλα να διακρίνεται εμφανώς η φήμα του.

Στη θεωρία, μέσα από παραδείγματα διαφόρων προϊόντων, αναλύονται οι ιδιαιτερότητες που έχει η κάθε κατηγορία προϊόντων (τρόφιμα, ποτά, καλλυντικά, ρούχα κ.ά.) και η φωτογραφική τους διαχείριση. Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται και δημιουργούν φωτογραφίες προϊόντων pack-shot, με επαγγελματικές προδιαγραφές.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για τη φωτογράφιση προϊόντος pack-shot.

2.3.Γ.4 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΡΟΥΧΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΞΕΣΟΥΑΡ

Τη φωτογράφιση προϊόντων ρουχισμού και αξεσουάρ έχει ως αντικείμενο μελέτης η συγκεκριμένη υποενότητα. Πέρα από τη φωτογράφησή τους με παρουσία μοντέλων, που αφορά τη φωτογραφία μόδας, πολύ συχνά τα συναντάμε να διαφημίζονται χωρίς μοντέλα. Στα προϊόντα ρουχισμού περιλαμβάνονται όλα τα ρούχα ανεξαρτήτως στιλ,

ενώ στα αξεσουάρ περιλαμβάνονται τσάντες, παπούτσια, φουλάρια, εσάρπες, καπέλα, ομπρέλες κ.ά.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αφού αναλύσουν στη θεωρία αντιπροσωπευτικές διαφημιστικές εικόνες της κατηγορίας αυτής, καλούνται να δημιουργήσουν στο εργαστήριο δικές τους συνθέσεις, με ζητούμενο την ανάδειξη του υφάσματος ή των αξεσουάρ (ή και συνδυασμό τους σε μία σύνθεση) του προϊόντος που επιλέγουν. Καθώς μάλιστα η αγορά προϊόντων ρουχισμού μέσω Διαδικτύου ολοένα και αυξάνεται, η απόλυτη πιστότητα μεταξύ προϊόντος (σε υφή, χαρακτηριστικά υλικού κατασκευής του) και φωτογραφίας, είναι πάντα απαιτούμενη.

Πέρα από το εικαστικό αποτέλεσμα της σύνθεσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται σε τεχνικές φωτισμού, χρήσεις ανακλαστήρων, απόλυτης χρωματικής αποτύπωσης των προϊόντων, αλλά και πιστής απόδοσης της υφής, ποιότητας κ.λπ. Πειραματίζονται, επίσης, στις ανακλαστικές ιδιότητες των υλικών (π.χ. άλλη φωτιστική αντιμετώπιση έχει ένα βελούδο ύφασμα και άλλη ένα σατέν ή μεταξωτό κ.ά.).

Εκτός από τη βασική φωτογραφία της σύνθεσής τους, που θα αποτελεί και τη διαφημιστική καμπάνια του προϊόντος, φωτογραφίζουν και άλλες λεπτομέρειες του συγκεκριμένου προϊόντος, προκειμένου να συμπεριληφθούν στο πακέτο φωτογραφικής της καμπάνιας τους. Πραγματοποιούν, επίσης, σύντομα βίντεο της συγκεκριμένης καμπάνιας.

Η παρούσα υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί αφορά ένα ανελισσόμενο τμήμα της αγοράς προϊόντων μέσω Διαδικτύου και είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ενότητα της επεξεργασίας της φωτογραφικής εικόνας.

2.3.Γ.5 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Με τη φωτογράφιση μεταλλικών προϊόντων ασχολείται η παρούσα υποενότητα. Σε αυτή την κατηγορία προϊόντων συναντάμε συνήθως είδη σπιτιού (κατσαρόλες, κανάτες, πόμολα κ.λπ.), μουσικά όργανα (σαξόφωνα, φλάουτα κ.ά.), αλλά και μεγάλα προϊόντα, όπως αυτοκίνητα, μοτοσικλέτες κ.ά. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτών των προϊόντων είναι πως λειτουργούν ως «καθρέπτες», που σημαίνει πως θα πρέπει να αντιμετωπίζονται φωτογραφικά με ιδιαίτερη προσοχή, ώστε να μην αντανakλά επάνω τους ο περιβάλλον ή άλλος χώρος.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, πέρα από τις φωτιστικές πηγές, πειραματίζονται με ειδικά κουτιά-θαλάμους (photo boxes), οι οποίοι δίνουν ομοιόμορφο αποτέλεσμα στα προϊόντα τους. Επιπλέον, αξιοποιούν τις γνώσεις και τη φαντασία τους, ώστε να εκμεταλλευθούν τα συνοδευτικά αντικείμενα της σύνθεσής τους, σε συνδυασμό με τις ανακλαστικές ιδιότητες του προϊόντος τους, σε ένα δημιουργικό και εντυπωσιακό αποτέλεσμα.

Στη θεωρία, γίνεται συγκριτική ανάλυση των υλικών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως φόντο σε αντίστοιχες περιπτώσεις, αλλά και των φόντων με ανακλαστικές ιδιότητες που μπορούν να αξιοποιηθούν (όπως καθρέπτες, γυαλιστερά πλεξιγκλάς

κ.ά.). Αρχικά, στο εργαστήριο προκρίνεται, ως συλλογική δραστηριότητα, η φωτογράφιση ενός μεταλλικού προϊόντος μέσα σε λευκό θάλαμο-κουτί, και στη συνέχεια οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν τη δική τους σύνθεση για το προϊόν που έχουν επιλέξει και σχεδιάσει την καμπάνια τους. Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για τη φωτογράφιση αυτής της κατηγορίας προϊόντων με δημιουργικό τρόπο.

2.3.Γ.6 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΠΟΤΩΝ ΚΑΙ ΑΡΩΜΑΤΩΝ/ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ

Η παρούσα υποενότητα μελετά και αναλύει τους τρόπους φωτογράφισης δύο μεγάλων κατηγοριών προϊόντων, των ποτών και των καλλυντικών. Τα ποτά ως κατηγορία αποτελούν φωτογραφική πρόκληση για τη δημιουργία της διαφημιστικής τους σύνθεσης, γιατί πρέπει να αποδοθεί τόσο το σχήμα και το χρώμα του μπουκαλιού, όσο και το περιεχόμενο εντός της φιάλης, αλλά και σερβιρισμένο.

Η φωτογραφία ενός ποτού (αναψυκτικού, οиноπνευματώδους), πολύ συχνά, αποτελεί πρόταση ή υπόδειξη για το πώς θα πρέπει να καταναλώνεται, π.χ. μέσα στο κατάλληλο ποτήρι με παγάκια, με διάφορα συνοδευτικά στοιχεία (προϊόντα υποστήριξης), και όλα πολύ προσεκτικά τοποθετημένα. Δεδομένων των υψηλών θερμοκρασιών όμως που επικρατούν κατά τη διάρκεια μιας τέτοιας φωτογράφισης, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν υλικά που λιώνουν κ.λπ. Έτσι, στη θεωρία παρουσιάζονται οι εναλλακτικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται σε αντίστοιχες περιπτώσεις ώστε να καταστεί εφικτή μια τέτοια φωτογράφιση.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται, επίσης, στις φωτιστικές πηγές που πολύ συχνά αντικατοπτρίζονται στα μπουκάλια, αλλά και στη σύνθεση της εικόνας, καθώς πρέπει να υπάρχει ισορροπία μεταξύ του πρωταγωνιστικού προϊόντος σε σχέση με τα υπόλοιπα στοιχεία της σύνθεσης. Από άποψη φωτισμού, οι ίδιες συνθήκες ισχύουν και για τη φωτογράφιση αρωμάτων ή καλλυντικών.

Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μεταξύ άλλων, πειραματίζονται με σημειακές τεχνικές φωτισμού (μικροί ανακλαστήρες, μικρά σποτ φωτιστικά κ.ά.) προκειμένου να αποδοθεί η ετικέτα του προϊόντος με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, χωρίς μετέπειτα επεξεργασία στην εικόνα.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται στη φωτογράφιση ποτών και αρωμάτων ή καλλυντικών.

2.3.Γ.7 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Με τη φωτογράφιση τροφίμων ασχολείται η παρούσα υποενότητα. Τα τρόφιμα αποτελούν μια ξεχωριστή και δύσκολη ως προς τη διαχείρισή τους κατηγορία προϊόντων, γιατί είτε οι συσκευασίες πρέπει να έχουν ειδικές προδιαγραφές, είτε το ίδιο το προϊόν θα πρέπει να αντικατασταθεί με κάποιο άλλο υλικό, επειδή τα περισσότερα τρόφιμα είναι ευπαθή στις συνθήκες στις οποίες φωτογραφίζονται. Καθώς τα περισσότερα τρόφιμα δεν μπορούν να αντέξουν αναλλοίωτα στη ζέστη των φωτιστικών

πηγών που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια μιας φωτογράφισης, οι φωτογράφοι καλούνται να εφεύρουν υλικά που μοιάζουν στην υφή με τα προϊόντα, και αυτό αποτελεί μια ξεχωριστή πρόκληση για κάθε επαγγελματία φωτογράφο που ασχολείται με τη συγκεκριμένη κατηγορία προϊόντων. Για παράδειγμα, το παγωτό μπορεί να είναι χρωματισμένη βραστή πατάτα, τα παγάκια να είναι από πλεξιγκλάς, η καλοψημένη μπριζόλα να έχει χρωματιστεί με βερνίκι παπουτσιών, ή τα ολόφρεσκα φρούτα να είναι πλαστικά και να έχουν γυαλιστεί με κάποιο διάφανο βερνίκι κ.ά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσέχουν στις συνθέσεις τους να έχουν στοιχεία που λειτούργουν ως «υποστήριξη προϊόντος», όπως π.χ. η φωτογράφιση ενός παγωτού με γεύση φρούτου να εμπεριέχει στη σύνθεση και το πραγματικό φρούτο, ώστε το καταναλωτικό κοινό να μπορεί να αντιληφθεί άμεσα τι είναι το επεξεργασμένο προϊόν που υπάρχει στη διαφημιστική εικόνα. Γενικότερα, η συγκεκριμένη κατηγορία προϊόντων απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή τόσο στη σωστή απόδοση του ίδιου του προϊόντος όσο και της σύνθεσης που θα έχει το προϊόν γύρω του (σχέση μεγέθους, απόδοση χρωμάτων, ανακλαστικές για καλύτερη απόδοση του προϊόντος κ.λπ.), γι' αυτό άλλωστε και πολύ συχνά σε αυτή την κατηγορία το food styling το επιμελείται ειδικός/-ή επαγγελματίας.

2.3.Γ.8 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ

Η παρούσα υποενότητα εστιάζεται στη φωτογράφιση κοσμημάτων, η οποία αποτελεί μια κατηγορία με ιδιαίτερες απαιτήσεις και γνώσεις πάνω στο αντικείμενο. Κι αυτό γιατί, αν ένα κόσμημα, για παράδειγμα ακριβό (ή ένας πολύτιμος λίθος), δεν αντιμετωπιστεί με τις κατάλληλες τεχνικές, μπορεί στην τελική φωτογραφία να μην αποδοθεί πιστά η ποιότητα και η μοναδικότητα των υλικών από τα οποία είναι κατασκευασμένο.

Όπως και τα μεταλλικά προϊόντα, έτσι και τα κοσμήματα ή οι πολύτιμοι λίθοι, φωτογραφίζονται σε ειδικά κουτιά/θαλάμους (ice cube), προκειμένου να υπάρχει παντού διάχυτος φωτισμός και να μην υπάρχουν σκιές. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη φωτογράφιση σε κουτί/θάλαμο και πειραματίζονται με επιφάνειες όπως καθρέπτες και γυαλιστερά πλεξιγκλάς, αλλά και ανακλαστικές, ώστε να αποδώσουν την ποιότητα του φωτογραφιζόμενου υλικού με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Χρησιμοποιούν συχνά macro φακούς, που είναι ιδανικοί για μικρά αντικείμενα, αξιοποιώντας καλλιτεχνικά το μικρό βάθος πεδίου που αποδίδουν στις εικόνες τους.

Πειραματίζονται με σκληρό και μαλακό φωτισμό, αλλά και σημειακό φωτισμό, προκειμένου να καταλήξουν στην καλύτερη αποτύπωση της σύνθεσης των προϊόντων τους. Προσέχουν ιδιαίτερα την οξύτητα της τελικής τους εικόνας, στοιχείο που απαιτείται στην κατηγορία αυτών των προϊόντων. Η οξύτητα επιτυγχάνεται είτε μέσω των φακών που χρησιμοποιούν είτε μέσω της ηλεκτρονικής επεξεργασίας που υφίσταται η εικόνα, με τα κατάλληλα εργαλεία (όπως το unsharp mask κ.ά.).

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες εκείνες που απαιτούνται για να αναδείξουν στο έπακρο το φωτογραφιζόμενο προϊόν τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Hunter, F., Biver, S. & Fuqua, P. (2012). *Εισαγωγή στον φωτογραφικό φωτισμό. Φως. Επιστήμη & Μαγεία*. Αθήνα: Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.
2. Σκιαδόπουλος, Σ. (2009). *Ο μαγικός κόσμος της φωτογραφίας*. Αθήνα: Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.

Συμπληρωματικές

1. 1. 5 minute crafts. (2023). "Food Photography Tricks You Wish You Knew Before". Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=3AXS1E2ThI4>
1. 2. 5 minute crafts. (2024). "REAL vs COMMERCIAL FOOD. Easy Food Photography Tricks". Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=L93WMEfOIU4>
1. 3. 5 minute crafts. (2024). "Commercial FOOD Tricks That Will Surprise You || Great Food Photography Tricks". Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=VORyvMxGong>

2.3.Δ • ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ-ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΡΟΜΟΥ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι η γνωριμία με τους κανόνες και τις ιδιαιτερότητες του φωτορεπορτάζ, της φωτογραφίας δρόμου, αλλά και το γενικό πλαίσιο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ). Αφού πρώτα γνωρίσουν το έργο μεγάλων φωτορεπόρτερ (από την Ελλάδα και τον διεθνή χώρο), οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τις ιδιαιτερότητες του πολιτικού-κοινωνικού-πολιτιστικού και αθλητικού ρεπορτάζ, των photo-stories και της φωτογραφίας δρόμου.

Στην ενότητα αυτή, παρουσιάζονται οι κανόνες λήψης φωτογραφιών κάθε είδους φωτορεπορτάζ, αλλά και όλη η διαδρομή της εικόνας από τη στιγμή της λήψης μέχρι την τελική δημοσίευση στα ΜΜΕ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν την ιστορία του φωτορεπορτάζ, το έργο μεγάλων φωτορεπόρτερ όπως ο Sebastião Salgado, ο Brassai, ο Garry Winogrand, ο Lee Friedlander, ο Δημήτρης Χαρισιάδης, οι αδερφοί Πουλίδη κ.ά., αλλά και τις τεχνολογικές διαδρομές που πέρασε η Ενημέρωση μέχρι σήμερα. Τέλος, στο πλαίσιο της μαθησιακής ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επισκέπτονται ένα Μέσο Μαζικής Ενημέρωσης (πρακτορείο ειδήσεων, εφημερίδα ή περιοδικό), ώστε να έρθουν σε επαφή με τις πραγματικές συνθήκες εργασίας και να συζητήσουν με επαγγελματίες του χώρου τη διαδικασία τεκμηρίωσης, τους κανόνες συγγραφής λεζάντας (5W) και τους κανόνες της δημοσιογραφίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναγνωρίζουν κάθε είδος ρεπορτάζ,
- Περιγράφουν τους σημαντικούς σταθμούς της ιστορίας του φωτορεπορτάζ,
- Απαριθμούν γνωστούς φωτορεπόρτερ από την Ελλάδα και το εξωτερικό,
- Συγκρίνουν το έργο των μεγάλων φωτορεπόρτερ,
- Σχεδιάζουν την κάλυψη κάθε είδους ρεπορτάζ,
- Περιγράφουν τη διαδρομή της φωτοειδησεογραφικής εικόνας από τη λήψη μέχρι τη δημοσίευση,
- Ενημερώνονται για την τρέχουσα ειδησεογραφία και την τεχνολογία που διέπει το φωτορεπορτάζ,
- Επεξεργάζονται τις φωτογραφίες τους σύμφωνα με τους κανόνες του φωτορεπορτάζ,
- Διατηρούν το προσωπικό τους φωτογραφικό ύφος,
- Προσδιορίζουν και αναδεικνύουν την είδηση μέσα από τις φωτογραφίες τους χρησιμοποιώντας τα 5W,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες δεοντολογίας της δημοσιογραφίας,
- Υιοθετούν τα πρότυπα IPCT (metadata) στην τεκμηρίωση των φωτογραφιών τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φωτογραφία δρόμου / Είδη ρεπορτάζ / Κανόνες δεοντολογίας /

Φωτοειδησεογραφία-Φωτοδημοσιογραφία / Φωτογραφία ντοκουμέντο / Είδηση /

Πρακτορεία ειδήσεων / Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης / Πρότυπο IPTC /

Πρότυπο των 5W (ή θεωρία των 5W) / Λεζάντα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών εννοιών σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ ΚΑΙ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΡΟΜΟΥ
2	ΤΑ ΜΜΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ-ΡΟΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
3	ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ
4	PHOTO-STORIES, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ, ΦΩΤΟΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ
5	ΙΣΤΟΡΙΑ ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ, ΤΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ
6	ΠΟΛΙΤΙΚΟ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ
7	ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ ΚΑΙ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΡΟΜΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στο φωτορεπορτάζ, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της δημοσιογραφίας, αλλά και στη φωτογραφία δρόμου. Ειδικότερα, ορίζεται και αναλύεται τι είναι φωτορεπορτάζ. Όπως διαβάζουμε στο επαγγελματικό περίγραμμα του/της φωτορεπόρτερ: «Ο/Η «Φωτορεπόρτερ» (ή φωτοειδησεογράφος) είναι ο/η φωτογράφος που καταγράφει με τη φωτογραφική του/της μηχανή σκηνές από την πραγματικότητα (γεγονότα και καταστάσεις) και στη συνέχεια διαθέτει τις φωτογραφίες του/της στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (έντυπα ή ηλεκτρονικά), με σκοπό την ενημέρωση του κοινού. Οι φωτογραφίες του/της συνοδεύονται πάντοτε από λεζάντα που πληροφορεί τον/την αναγνώστη/-τρια για το πότε και πού έγινε το γεγονός, ποιοι εικονίζονται, τι συμβαίνει και γιατί, προκειμένου να μην παρερμηνευθούν από το κοινό, όποτε αυτό τις δει (τρέχουσα επικαιρότητα ή αρχείο). Ως δημιουργός φωτογράφος, ο/η φωτορεπόρτερ εκχωρεί κατ' επάγγελμα και έναντι αμοιβής εξουσίες του περιουσιακού δικαιώματος των υπό οποιονδήποτε μορφή διατιθεμένων φωτογραφιών που δημιουργεί, κυρίως επικαίρου αντικειμένου, προς χρήση από μέσα μαζικής ενημέρωσης».

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν τη φωτογραφία δρόμου, μέσα από διάσημες δουλειές φωτογράφων όπως: Eugène Atget, Berenice Abbott, Robert Frank, Walker Evans, Edward Steichen, Henri Cartier-Bresson, Brassai, Robert Doisneau, Garry Winogrand, αλλά και τα χαοτικά κάδρα του Lee Friedlander κ.ά.

Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν σειρά φωτογραφιών δρόμου (με ασπρόμαυρες λήψεις), με σκοπό να εμβαθύνουν στη σύνθεση και τη δυναμική του κάδρου, και στη συνέχεια τις αξιολογούν μέσα στην τάξη. Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις βάσεις για τη φωτογραφία δρόμου, η οποία είναι πρόδρομος του φωτορεπορτάζ.

2.3.Δ.2 | ΤΑ ΜΜΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ-ΡΟΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί σε μια ιστορική αναδρομή της εξέλιξης των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ), με σκοπό να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες την εξέλιξη των ΜΜΕ αλλά και του επαγγέλματος του φωτορεπορτάζ, σε συνδυασμό με τις τεχνολογικές εξελίξεις κάθε εποχής. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν την ιστορία των ΜΜΕ, από την εφεύρεση του χαρτιού το 105 μ.Χ., τα πρώτα ξύλινα τυπογραφικά στοιχεία, το πρώτο βιβλίο, την εφεύρεση του πρώτου επίπεδου πιεστηρίου από τον Γουτεμβέργιο το 1440, που συνδέεται με την εμφάνιση της τυπογραφίας (1450-1550).

Στη συνέχεια, μαθαίνουν για την έκδοση της πρώτης διμηνιαίας εφημερίδας στην Αμβέρσα το 1605 και συνακόλουθα την άνθηση των εκδόσεων σε πολλές χώρες του

κόσμου. Το 1784 ο Γ. Βενδότης εκδίδει την πρώτη ελληνική εφημερίδα. Πρόκειται για τον «Ταχυδρόμο της Βιέννης» (κυκλοφόρησαν μόνο τρία φύλλα), και το 1790, επίσης στη Βιέννη, εκδίδεται η «Εφημερίς» (1790-1797), η πρώτη σωζόμενη ελληνική εφημερίδα από τους αδερφούς Μαρκίδες Πούλιου. Το 1798 ανακαλύπτεται η λιθογραφία, το 1814 η «Times» του Λονδίνου χρησιμοποιεί το πρώτο ατμοκίνητο πιεστήριο και λίγο αργότερα, το 1833, εκδίδεται η πρώτη φτηνή εφημερίδα (της πεντάρας), η «New York Sun», πρόδρομος των εφημερίδων μαζικής κυκλοφορίας.

Η μαθησιακή υποεπένδυση ολοκληρώνεται με την αναφορά σε εφευρέσεις όπως είναι τα σήματα morse, τα κυλινδρικά πιεστήρια, η πρώτη γραφομηχανή, ο φωνογράφος, τα ερτζιανά μηνύματα, το μαγνητικό σύρμα, οι πρώτες εφημερίδες μικρού σχήματος (tabloid), η εμφάνιση της τηλεόρασης, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Τηλεόρασης, οι μηχανές φωτοστοιχειοθεσίας, αλλά και η μετάβαση στην ψηφιακή εποχή, το Διαδίκτυο, οι ψηφιακές εκδόσεις, οι ψηφιακές μηχανές, η άμεση αποστολή εικόνων τη στιγμή της λήψης, που άλλαξαν ριζικά τον τρόπο με τον οποίο πια το κοινό ενημερώνεται.

2.3.Δ.3 | ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Με τα είδη της δημοσιογραφίας και τους κανόνες που τη διέπουν ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποεπένδυση. Ειδικότερα, δίνεται ο ορισμός της δημοσιογραφίας και οι τομείς με τους οποίους ασχολείται. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τους κανόνες δεοντολογίας του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και τους κανόνες δεοντολογίας που αφορούν τους φωτορεπόρτερ, όπως αυτοί έχουν θεσπιστεί από τις αντίστοιχες επαγγελματικές τους ενώσεις (ΕΦΕ, ΕΣΗΕΑ). Εξηγείται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ότι η δημοσιογραφία αφορά το συνταγματικά κατοχυρωμένο και αναφαίρετο δικαίωμα του ανθρώπου να πληροφορεί και να πληροφορείται ελεύθερα, και κατανοούν, σε αυτό το πλαίσιο, γιατί η δημοσιογραφία θεωρείται και λειτουργήμα.

Στη συνέχεια, αναλύονται διεξοδικά τα κύρια είδη της δημοσιογραφίας: το πολιτικό ρεπορτάζ (στο οποίο συμπεριλαμβάνεται το κοινοβουλευτικό, οικονομικό κ.ά.), το δικαστικό/αστυνομικό ρεπορτάζ, το πολιτιστικό ρεπορτάζ (που εμπεριέχει και το κοσμικό ρεπορτάζ), το αθλητικό ρεπορτάζ, το κοινωνικό ρεπορτάζ, το ελεύθερο ρεπορτάζ, αλλά και το πολεμικό ρεπορτάζ. Παρουσιάζονται τα βραβεία δημοσιογραφίας (όπως το Βραβείο Πούλιτζερ), οι εγχώριοι και διεθνείς διαγωνισμοί φωτορεπορτάζ, αλλά και τα μεγάλα φεστιβάλ φωτορεπορτάζ στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (όπως το World Press Photo, το Athens Photo Festival, το Φεστιβάλ της Perpignan, το Visa pour l'image κ.ά.).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τις ομοιότητες και τις διαφορές που έχουν δημοσιογράφοι και φωτορεπόρτερ στα είδη των ρεπορτάζ κατά τη διάρκεια της εργασίας τους και μαθαίνουν τη ροή (workflow) του φωτορεπορτάζ αλλά και της δημοσιογραφίας, για τις έντυπες και τις ηλεκτρονικές εκδόσεις των εφημερίδων. Στο εργαστήριο, συνεχίζουν να φωτογραφίζουν και να αξιολογούν τις φωτογραφίες δρόμου της πρώτης υποεπένδυσης.

2.3.Δ.4 | PHOTO STORIES, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ, ΦΩΤΟΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη φωτογραφία ντοκουμέντο, τη φωτοδημοσιογραφία, τα photo-stories και, γενικότερα, την ερευνητική δημοσιογραφία. Στόχος της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα ερευνητικής δημοσιογραφίας.

Ειδικότερα, παρουσιάζεται και αναλύεται το έργο γνωστών φωτορεπόρτερ, όπως του Eugene Smith, ο οποίος κάλυψε για το περιοδικό Life τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο· του Robert Capa για τον ισπανικό εμφύλιο· του Josef Koudelka· το “Workers”, που αφορά τους βιομηχανικούς εργάτες, του βραζιλιάνου φωτορεπόρτερ Sebastião Salgado· των φωτογράφων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα FSA το 1937 και απαθανάτισαν φωτογραφικά τη φτώχεια και τη ζωή των αγροτών εκείνης της περιόδου και τις επιπτώσεις της μεγάλης οικονομικής ύφεσης κ.ά.

Επιπλέον, γίνεται ειδική αναφορά στο ελληνικό φωτορεπορτάζ και στο έργο μεγάλων φωτορεπόρτερ όπως: του Πέτρου Πουλίδη, ο οποίος θεωρείται ο πρώτος Έλληνας φωτορεπόρτερ και ο οποίος το 1905 φωτογράφησε τη δολοφονία του τότε πρωθυπουργού Δεληγιάννη, του Κώστα Μπαλάφα, του Σπύρου Μελετζή, της Βούλας Παπαϊωάννου, του Δημήτρη Χαρισιάδη, που ήταν και ο πρώτος που εφηύρε τη σφραγίδα με credits ως «πρακτορείο ειδήσεων» στις φωτογραφίες του, του Τάκη Τλούπα κ.ά.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για τον σημαντικό ρόλο της λεζάντας σε μια ειδησεογραφική εικόνα και μαθαίνουν να συντάσσουν λεζάντες. Επίσης, διδάσκονται τον τρόπο συγγραφής μικρών συνοδευτικών άρθρων στα δικά τους θέματα. Τέλος, εξετάζονται ζητήματα που αφορούν την ελευθερία αλλά και τον τρόπο που η προπαγάνδα χρησιμοποιεί τον Τύπο για τη μετάδοση των μηνυμάτων της και την εξυπηρέτηση των σκοπών της σε διάφορες ιστορικές περιόδους.

Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν ένα θέμα ερευνητικής δημοσιογραφίας, το οποίο φωτογραφίζουν καθ’ όλη τη διάρκεια του εξαμήνου, ώστε να το προσεγγίσουν ερευνητικά/δημοσιογραφικά με εικόνες που εκφράζουν το προσωπικό τους ύφος (προτείνεται ενδεικτικά: η ιστορία ενός επαγγέλματος, ένα κοινωνικό ζήτημα κ.ά.).

2.3.Δ.5 | ΙΣΤΟΡΙΑ ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ, ΤΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Με την ιστορία του φωτορεπορτάζ ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα. Ειδικότερα, παρουσιάζεται το πλαίσιο διάδοσης μιας πληροφορίας. Ο πρώτος που αντιλήφθηκε την εμπορική αξία της είδησης ήταν ο Charles Louis Havas, ο οποίος ίδρυσε το 1832 (κατ’ άλλους το 1833) το πρακτορείο Havas (το σημερινό AFP) στη Γαλλία. Ακολουθεί το Berlin Telegraphische Anstalt του Bernhard Wolff και το 1851 το γνωστό πρακτορείο Reuters με έδρα το Λονδίνο του Paul Julius Reuter. Το 1848 έξι εφημερίδες των ΗΠΑ, με σκοπό «να πάψουν οι Αμερικανοί να βλέπουν με τα μάτια των Άγγλων», δημιουργούν το Harbor News Association, που το 1920 μετονομάζεται στο γνωστό Associated Press. Το 1947 ιδρύεται το πρακτορείο Magnum από τους Robert Capa, Henri Cartier-Bresson, George Rodger και David “Chim” Seymour κ.ά.

Στην Ελλάδα, το 1895 ξεκινά το πρώτο ελληνικό πρακτορείο ειδήσεων, του Αντωνίου Στεφανόπουλος (λίγα χρόνια πριν, το 1876, είχε ιδρύσει το «Πρακτορείον Στεφανόπουλου»), που είναι το σημερινό εθνικό πρακτορείο ειδήσεων της χώρας, το Αθηναϊκό-Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τα σημαντικά πρακτορεία ειδήσεων και τον ρόλο τόσο των εθνικών όσο και των ιδιωτικών πρακτορείων ειδήσεων. Γίνεται σύντομη παρουσίαση του πλαισίου εργασίας των μισθωτών (STF), των συνεργατών (STR) φωτορεπόρτερ στα ΜΜΕ αλλά και των αυτοαπασχολούμενων φωτορεπόρτερ (freelancers). Επίσης, των παπαράτσι φωτογράφων.

Γίνεται ιστορική αναδρομή στον ρόλο των φωτορεπόρτερ στον Πόλεμο της Κριμαίας (1853-1856) και στις φωτογραφίες του πρώτου πολεμικού ανταποκριτή Roger Fenton, οι οποίες έμειναν στην ιστορία ως η πρώτη προσπάθεια προπαγάνδας και χειραγώγησης της κοινής γνώμης, αφού ο Fenton είχε υπογράψει συμβόλαιο να αποσιωπήσει φωτογραφικά τη φρίκη του πολέμου, μέχρι τα σημερινά fake news, την παραπληροφόρηση και τη χειραγώγηση του κοινού, στην ιστορία των ΜΜΕ.

Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρουσιάζουν και αξιολογούν τις φωτογραφίες του θέματος που έχουν επιλέξει στην προηγούμενη υποενότητα.

2.3.Δ.6 | ΠΟΛΙΤΙΚΟ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην ανάλυση του πολιτικού και πολιτικο-κοινωνικού ρεπορτάζ. Εξηγείται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ότι το πολιτικό ρεπορτάζ καλύπτει θέματα της πολιτικής ζωής του τόπου, και σε αυτό περιλαμβάνονται και πιο εξειδικευμένα ρεπορτάζ, όπως το κοινοβουλευτικό (Βουλή), το οικονομικό, το δικαστικό, το αστυνομικό, αλλά και το ελεύθερο ρεπορτάζ, το οποίο καλύπτει συνήθως θέματα επικαιρότητας. Αντίστοιχα, το κοινωνικό ρεπορτάζ καλύπτει μια μεγάλη γκάμα γεγονότων επικαιρότητας που αφορούν την κοινωνία, ανάλογα με την εποχή και τη δεδομένη ιστορική στιγμή (ή συγκυρία). Αναδεικνύονται θέματα όπως οι κοινωνικές ανισότητες, οι διαμαρτυρίες/διαδηλώσεις, θέματα εκπαίδευσης, κλιματικής κρίσης κ.ά.

Επιπλέον, γίνεται ιστορική αναφορά στο πολεμικό ρεπορτάζ, στις ιδιαιτερότητές του, και αναλύονται γνωστά έργα διακεκριμένων φωτορεπόρτερ από την Ελλάδα (Γιάννης Μπεχράκης, Άλκης Κωνσταντινίδης κ.ά) και τον διεθνή χώρο (π.χ. Robert Capa).

Παρουσιάζονται περιπτώσεις μελέτης για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των φωτορεπόρτερ σε θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων (GDPR), αλλά και δικής τους προστασίας, καθώς ο νόμος προστατεύει το δικαίωμα στην πληροφόρηση και τους/τις επαγγελματίες που το εκπροσωπούν.

Γίνεται σύντομη αναφορά στον ρόλο της δημοσιογραφικής εικονοληψίας, και οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν ένα θέμα επικαιρότητας (απ' όλα τα είδη ρεπορτάζ), το οποίο βιντεοσκοπούν με την ψηφιακή τους μηχανή. Επιπλέον, επιλέγουν ένα θέμα/γεγονός της κατηγορίας αυτής και το φωτογραφίζουν σε επαγγελματικές συνθήκες (σε μια φωτογράφιση που η μοναδικότητα του γεγονότος δεν επιτρέπει την επανάληψή της).

2.3.Δ.7 | ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Με το αθλητικό και το πολιτιστικό ρεπορτάζ ασχολείται η τελευταία μαθησιακή υποενότητα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν γνωστές εικόνες που φιλοξενούν πρακτορεία ειδήσεων, ή και άλλα ΜΜΕ, από αθλητικές διοργανώσεις, όπως αγώνες όλων των αθλημάτων, προπονήσεις αθλητών/-τριών, αθλητικές φιέστες, αλλά και το κλίμα που επικρατεί έξω από γήπεδα κ.λπ.

Το πολιτιστικό ρεπορτάζ εμπεριέχει θέματα και εκδηλώσεις όπως συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις (αλλά και πρόβες αυτών), εικαστικές εκδηλώσεις (παρουσιάσεις βιβλίων, εγκαίνια εκθέσεων κ.ά.), κοσμικά γεγονότα, εκδηλώσεις μόδας, φεστιβάλ κινηματογράφου, γαστρονομία, ταξιδιωτικά ρεπορτάζ και γενικότερα θέματα κουλτούρας και ψυχαγωγίας. Αναλύεται η διαδικασία των διαπιστεύσεων σε μεγάλες αθλητικές ή πολιτιστικές διοργανώσεις, αλλά και το dress code που απαιτείται κάποιες φορές.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και πειραματίζονται με τον εξοπλισμό που απαιτεί κάθε θέμα, αλλά και κάθε είδος (π.χ. σε πολλά αθλητικά γεγονότα απαιτούνται μεγάλοι τηλεφακοί, η κάλυψη αγώνων ράλι απαιτεί και προστασία του εξοπλισμού από σκόνες και λάσπες κ.λπ.).

Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν ένα αθλητικό και ένα πολιτιστικό γεγονός και το φωτογραφίζουν σε επαγγελματικές συνθήκες (σε μια φωτογράφιση που η μοναδικότητα του γεγονότος δεν επιτρέπει την επανάληψη). Επειδή και οι δύο αυτές κατηγορίες ρεπορτάζ απαιτούν συχνά διαπιστεύσεις, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να καλύψουν ερασιτεχνικές ομάδες, όπου η πρόσβαση είναι εύκολη.

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες σε αντικείμενο ειδικότητας. Προτείνεται η επίσκεψη σε οργανισμό ΜΜΕ (εφημερίδα, πρακτορείο ειδήσεων κ.ά.).

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κουμπιάς, Δ. Γ. (2023). *Ο συντάκτης ύλης*. Αθήνα: Ipirotiki Software & Publications. Ανακτήθηκε από <https://syntaktisylis.gr/index.php/books/syntaktis-ylis>
2. Ζαχοπούλου, Χ. (2018). *Ο πολιτιστικός ρόλος του Εθνικού Πρακτορείου Ειδήσεων. Συγκριτική μελέτη του Αθηναϊκού-Μακεδονικού Πρακτορείου Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ) με τα εθνικά πρακτορεία Ειδήσεων της Ισπανίας (EFE), της Ιταλίας (ANSA) και της Πορτογαλίας (LUSA)*. Πάτρα: ΕΑΠ. Ανακτήθηκε από <https://apothesis.eap.gr/archive/item/156627>
3. Χατζηστεφάνου, Α. (2022). *Προπαγάνδα και παραπληροφόρηση. Πώς τις εντοπίζουμε*. Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.

Συμπληρωματικές

1. Ένωση Φωτορεπόρτερ Ελλάδας (ΕΦΕ). «Κανόνες Δεοντολογίας των φωτορεπόρτερ». Ανακτήθηκε από: <https://pressphoto-union>.
2. ΓΣΕΕ. «Επαγγελματικό περίγραμμα Φωτορεπόρτερ (Φωτοειδησεογράφου)». Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/occupations/836>
3. Ψυχογιός, Δ. Κ. (2012). *Τα Έντυπα Μέσα Επικοινωνίας. Από τον πληρό στο Δίκτυο*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

2.3.Ε • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗ ΕΙΚΟΝΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια της κινούμενης εικόνας σε σχέση με τη στατική φωτογραφία και την ιδιαιτερότητα της ανθρώπινης όρασης που επιτρέπει τη «σύλληψη» και την κατανόησή της (ενν. κινούμενης εικόνας).

Ειδικότερα, στόχο έχει να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις ανάγκες μιας οπτικοακουστικής παραγωγής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να δημιουργούν δικά τους stop motion. Αναλύεται η σχέση εικόνας-ήχου και δίνεται έμφαση στις ομοιότητες και τις διαφορές μιας στατικής από μια κινούμενη εικόνα. Αναφέρονται τα διαφορετικά είδη αρχείων (μον, mp4 κ.ά.). Με δεδομένο ότι πλέον όλες οι φωτογραφικές κάμερες υποστηρίζουν λειτουργία βιντεοσκόπησης, περιγράφονται οι ρυθμίσεις ταχύτητας, ευαισθησίας και διαφράγματος που επιτυγχάνουν τη σωστή φωτομέτρηση λήψης. Τέλος, γίνεται αναφορά στις κινήσεις της κάμερας, στις γωνίες λήψης και στις λήψεις σε green screen.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Περιγράφουν τη σχέση εικόνας και ήχου,
- Δημιουργούν αφηγήσεις κινούμενης εικόνας,
- Συσχετίζουν τις διαφορές της κινούμενης από τη στατική εικόνα,
- Προετοιμάζουν τη φωτογραφική κάμερα για βιντεολήψη,
- Παράγουν πλάνα βιντεοσκόπησης με σωστή απόδοση φωτός,
- Διαχειρίζονται αρχεία βίντεο διαφορετικών τύπων,
- Χειρίζονται τις λειτουργίες ταχύτητας, διαφράγματος και ευαισθησίας αισθητήρα (iso) για διαφορετικά αισθητικά αποτελέσματα,
- Συνδυάζουν τις γνώσεις του φωτογραφικού κάδρου στη δημιουργία κινηματογραφικού πλάνου,
- Συγκρίνουν τη φωτογραφική αφήγηση με την κινηματογραφική δράση,
- Οργανώνουν οπτικοακουστικές παραγωγές,
- Υιοθετούν τεχνικές λήψεις σε green screen περιβάλλοντα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μεγέθη πλάνων / Κινήσεις κάμερας / Ψηφιακά αρχεία κάμερας / Βιντεοκάμερα / Σενάριο / Σκηνοθεσία / Σύνθεση πλάνων / Green screen / Stop motion / Ηχοληψία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ
2	ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΙΔΕΑ ΣΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ
3	ΣΕΝΑΡΙΟ, ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ, STORYBOARD
4	ΜΕΓΕΘΗ ΠΛΑΝΩΝ, ΓΩΝΙΕΣ ΛΗΨΗΣ
5	ΚΑΜΕΡΕΣ, ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑΣ
6	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ STOP MOTION
7	Η ΣΧΕΣΗ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΗΧΟΥ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΗΧΟΛΗΨΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.E.1 | ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Η παρούσα υποενότητα αποσκοπεί στο να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην ιστορική εξέλιξη της κινούμενης εικόνας, με έμφαση στον κινηματογράφο. Περιγράφονται συνοπτικά όλες οι εφευρέσεις που συντέλεσαν στη δημιουργία της σύγχρονης οπτικοακουστικής παραγωγής, από τις πρώτες σπηλαιογραφίες, μέχρι τις τεχνολογίες του σήμερα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τον μαγικό φανό, το ζωτρόπιο, τα θεάματα σκιών, την εφεύρεση της φωτογραφίας και του εύκαμπτου φιλμ, τα πρώτα διοράματα του L. Dageurre, τις σημαντικές εφευρέσεις του Th. Edison, όπως ο φωνογράφος, ο ηλεκτρικός λαμπτήρας, το μικρόφωνο αλλά και η πρώτη κινηματογραφική μηχανή. Γίνεται αναφορά στο zoopraxiscope (πρώιμη συσκευή για την εμφάνιση κινούμενων εικόνων) του Eadweard Muybrige, τεχνική που χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα στο photo finish. Στη συνέχεια, περιγράφονται οι πρώτες απόπειρες λήψης με κινηματογραφικές μηχανές, το κινητοσκόπιο και το ολιγόλεπτο φιλμ των αδελφών Lumière. Η έξοδος από το εργοστάσιο Λυμιέρ, το 1895, που θεωρείται η πρώτη κινηματογραφική προβολή. Αναλύονται οι πρώτες ταινίες του G. Méliès, με ιδιαίτερη έμφαση στο *Ταξίδι στη Σελήνη*, για την έμπνευση και τη φαντασία των πρώτων κινηματογραφιστών σε σκηνητικά και εφέ.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται εμβληματικές σκηνές από ταινίες του βωβού κινηματογράφου και πώς ο ήχος δίνει ρυθμό στις εικόνες, αλλά και το πέρασμα στον ομιλούντα κινηματογράφο (ενδεικτικά, ταινίες των Γκρίφιθ, Αϊζενστάιν κ.ά.). Σημαντικός σταθμός στην εξέλιξη των οπτικοακουστικών παραγωγών είναι η εφεύρεση της τηλεόρασης το 1926 από τον J. Baird, αλλά και η μετάβαση στην ψηφιακή εποχή, που άλλαξε τον τρόπο ζωής όλων των ανθρώπων. Τέλος, γίνεται σύντομη παρουσίαση στις live-streaming παραγωγές, αλλά και τις τεχνολογίες AR/VR και mixed/R, οι οποίες αυξάνουν την αισθητηριακή αντίληψη του κοινού.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που γεννιούνται από τις νέες τεχνολογίες.

2.3.E.2 | ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΙΔΕΑ ΣΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

Τα στάδια της οπτικοακουστικής παραγωγής αναλύει η παρούσα υποενότητα. Ακόμη και αν ξεκίνησε από τον κινηματογράφο, σε κάθε οπτικοακουστική παραγωγή (ακόμη και στις μικρές) μπορούν να εφαρμοστούν τα στάδια μιας παραγωγής, για να έχει ο/η επαγγελματίας καλύτερα αποτελέσματα στη δουλειά του/της. Ειδικότερα, αναλύονται τα τρία στάδια μιας παραγωγής. Το πρώτο, αυτό της προ-παραγωγής, περιλαμβάνει την αρχική ιδέα, η οποία μετατρέπεται σε κάποιο σενάριο. Αυτό το στάδιο περιλαμβάνει τον προϋπολογισμό, την κατάρτιση χρονοδιαγράμματος, την εύρεση συντελεστών, το ρεπεράζ (το οποίο γίνεται πάντα από φωτογράφο) και όλη τη σχε-

δίαση της παραγωγής. Η παραγωγή, το δεύτερο στάδιο, περιλαμβάνει τη διαδικασία των λήψεων (ή γυρισμάτων στον κινηματογράφο). Ιδιαίτερη προσοχή σε αυτό το στάδιο απαιτεί ο σωστός φωτισμός, οι γωνίες λήψης, αλλά και η ηχοληψία, όταν πρόκειται για «γύρισμα». Όπως και στον κινηματογράφο, όλες οι σκηνές δεν κινηματογραφούνται με τη σειρά που θα παρουσιαστούν στην ταινία, οπότε τα «γυρίσματα» ομαδοποιούνται κατά τρόπο που εξυπηρετεί καλύτερα την παραγωγή. Τέλος, το στάδιο της μεταπαραγωγής, το οποίο ασχολείται με τη μετέπειτα επεξεργασία της ταινίας, δηλαδή το μοντάζ εικόνας και ήχου. Στο στάδιο αυτό, επιπρόσθετα, εμπλουτίζεται ο ήχος της παραγωγής, με μουσικές επενδύσεις, ατμόσφαιρες, folley, αλλά και τίτλους τεκμηρίωσης-ταξινόμησης του τελικού υλικού (ταινίας, βίντεο κ.λπ.).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με αφορμή τη δημιουργία ταινίας με την τεχνική stop motion, σχεδιάζουν τα τρία στάδια για να οργανώσουν καλύτερα μια φωτογράφιση ή και βιντεοσκόπηση.

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί οι φωτογράφοι αποτελούν συχνά μέρος της ομάδας μιας κινηματογραφικής παραγωγής, αλλά επίσης μπορούν να βελτιώσουν τις δικές τους παραγωγές σε βιντεοσκοπήσεις ή και φωτογραφίες.

2.3.E.3 | ΣΕΝΑΡΙΟ, ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ, STORYBOARD

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τα τρία βασικά στοιχεία της προ-παραγωγής: το σενάριο, τη σκηνοθεσία και το storyboard. Το σενάριο περιλαμβάνει τη συγγραφή μιας ιδέας ή μιας ιστορίας, η οποία ακολουθεί πιστά τους κανόνες αφήγησης. Τα σενάρια δραματοποιούν έναν μύθο και σε κάθε μύθο έχουμε πάντα μια καθορισμένη αρχή, μια μέση, μια σύγκρουση κι ένα τέλος. Αυτή είναι η κεντρική δομή που ακολουθούν όλα τα σενάρια. Στο σενάριο, που είναι χωρισμένο σε σκηνές, πέρα από τους διαλόγους, σημειώνονται οι δράσεις των ηρώων/-ίδων, αλλά και οι χώροι λήψης και ο χρόνος που εκτυλίσσεται η ιστορία. Η σκηνοθεσία περιλαμβάνει τον συντονισμό όλης της παραγωγής. Αυτή είναι που ορίζει πώς θα κινηθούν, πώς θα μιλήσουν οι ηθοποιοί, πώς θα «γυριστούν» οι σκηνές κ.λπ. Ως ειδικότητα, αποτελεί τη σημαντικότερη σε μια παραγωγή. Τέλος, το storyboard είναι η οπτικοποίηση του σεναρίου. Τόσο στον κινηματογράφο όσο και σε σοβαρές παραγωγές (διαφημίσεις κ.λπ.), το storyboard αποτελεί το εγχειρίδιο της εκτέλεσης (λήψεις) σε μια παραγωγή.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν χαρακτηριστικές σκηνές και storyboard από ταινίες, όπως επίσης και χαρακτηριστικές ταινίες stop motion, γιατί σε επόμενη υποενότητα θα προχωρήσουν στη δημιουργία μιας ταινίας. Επίσης, πειραματίζονται σε μετατροπή σεναρίου μιας μικρής ιστορίας, την οποία στη συνέχεια θα εικονογραφήσουν (storyboard).

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να πραγματοποιούν δικές τους παραγωγές, είτε πρόκειται για οργανωμένες φωτογραφίες είτε για μικρά βίντεο στα οποία παρουσιάζουν δικά τους έργα στην ιστοσελίδα τους (ή και στα κοινωνικά δίκτυα).

2.3.E.4 | ΜΕΓΕΘΗ ΠΛΑΝΩΝ, ΓΩΝΙΕΣ ΛΗΨΗΣ

Η συγκεκριμένη υποενότητα εξετάζει τα μεγέθη των πλάνων και τις γωνίες λήψης σε μια οπτικοακουστική παραγωγή, στοιχεία που αποσκοπούν στην αφηγηματική απόδοση της κεντρικής ιδέας μιας ιστορίας (σενάριο). Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αφού αναλύσουν τα μεγέθη των πλάνων σε χαρακτηριστικές σκηνές διάσημων ταινιών, δημιουργούν σειρές με δικά τους πλάνα. Τα είδη των πλάνων είναι: το πολύ γενικό (VLS), το γενικό (LS), το αμερικάνικο (AS) (που προέκυψε από την ανάγκη ενός νέου είδους πλάνου στις ταινίες γουέστερν), το μεσαίο (MS), το μεσαίο κοντινό (MCU), το κοντινό (CU) και το πολύ κοντινό/με λεπτομέρεια πλάνο (ECU). Επιπλέον, εξοικειώνονται με την αισθητική του κινηματογράφου και αναφορικά με τις γωνίες λήψης, οι οποίες είναι: η eye level (στο ύψος των ματιών), η διαγώνια λήψη, το υποκειμενικό πλάνο (point of view), η κοντρ πλονζέ (που χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να δώσουμε την αίσθηση της δύναμης, ανωτερότητας ενός χαρακτήρα), η πλονζέ, η over the shoulder, το αντίστροφο πλάνο. Επίσης, εξοικειώνονται και με την προσοχή που πρέπει να δώσουμε τόσο στη λήψη όσο και στο μοντάζ, για να μην ξεπεραστεί ο άξονας/κανόνας των 180ο μοιρών, που μπορεί να καταστρέψει την αφήγηση στη θέαση.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις βασικές κινήσεις της κάμερας που μπορεί να πραγματοποιήσει ο/η φωτογράφος σε μια βιντεοσκόπηση/κινηματογράφηση: γύρω από τον κατακόρυφο άξονά της (πανοραμική), από τον οριζόντιο άξονά της (βέρτικαλ και tilt up και tilt down) δημιουργώντας πλάνα πλονζέ (από πάνω προς τα κάτω) ή κοντρ-πλονζέ, τράβελινγκ, πραγματοποιώντας ελεύθερη κίνηση/ή κάμερα στο χέρι (hand camera), πανοραμική και gimbal.

2.3.E.5 | ΚΑΜΕΡΕΣ, ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑΣ

Με τις κάμερες, τον εξοπλισμό τους και τις τεχνικές εικονοληψίας ασχολείται η συγκεκριμένη υποενότητα, η οποία είναι πολύ σημαντική, γιατί η εικονοληψία απαιτεί πια μεγάλο μέρος της εργασίας ενός/μιας φωτογράφου. Πέρα από τις ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές που μπορούν να βιντεοσκοπήσουν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τις βιντεοκάμερες, τις οποίες χρησιμοποιούν συχνά στην κάλυψη εκδηλώσεων. Επίσης, ενημερώνονται για τις τηλεοπτικές και κινηματογραφικές κάμερες, αλλά και για τα κινητά τηλέφωνα (που το παραγόμενο υλικό τους απευθύνεται κυρίως στα κοινωνικά δίκτυα). Αναγνωρίζουν τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά του κάθε είδους, όπως και τις ιδιαιτερότητες του χειρισμού τους. Επίσης, παρουσιάζονται τα κύρια μέρη της κάμερας, τα οποία είναι: το σώμα, που επάνω του βρίσκονται όλες οι λειτουργίες χρήσης, και οι φακοί (που στις βιντεοκάμερες είναι ενσωματωμένοι στο σώμα).

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται ο περιφερειακός εξοπλισμός που χρειάζεται μια βιντεοσκόπηση, όπως τρίποδο, χειριστήριο λειτουργίας, σταθεροποιητής εικόνας (image stabilizer), μικρόφωνα και καλώδια μικροφώνων, μόνιτορ (για καλύτερη παρακολούθηση της καταγραφόμενης εικόνας, κάποια λειτουργούν και ως εξωτερικοί δίσκοι εγγραφής, με δυνατότητα εγγραφής ασυμπίεστου αρχείου), εξωτερικός

εγγραφέας οπτικοακουστικού υλικού κ.ά. Γίνεται παρουσίαση λήψεων σε περιβάλλον green screen, το οποίο απαιτεί ειδική μεταχείριση τόσο στον φωτισμό όσο και στη λήψη πλάνων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν είτε λήψεις της προηγούμενης υποενότητας (stop motion) είτε λήψεις από άλλα projects ή και νέα, σύμφωνα με τους κανόνες της εικονοληψίας (συμπεριλαμβάνοντας και ηχοληψία), ενώ πειραματίζονται επιπλέον και σε λήψεις σε περιβάλλον green screen.

2.3.E.6 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ STOP MOTION

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα, που συνδέεται άμεσα με την επόμενη, ασχολείται με την τεχνική του stop motion, κατά την οποία ένα αντικείμενο μοιάζει να κινείται μέσα από στατικές εικόνες. Στόχος της είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτεί το stop motion ως μια παραγωγή οπτικοακουστικού έργου σε μικρή κλίμακα.

Ειδικότερα, το stop motion ανήκει στις βασικές τεχνικές του animation και οι ήρωες/-ίδες του μπορεί να είναι κούκλες, πλαστελίνες, αντικείμενα, ή ακόμη και άνθρωποι, που συμμετέχουν σε μικρές ιστορίες, με σενάριο, και οι οποίες δημιουργούνται με μια ιδιαίτερη τεχνική που βασίζεται στην τεχνική του flipbook. Τα αντικείμενα φωτογραφίζονται καρέ καρέ, και αυτή η πολύ μικρή μετακίνηση/μετατόπιση κατά την προβολή των καρέ αργότερα δημιουργεί την ψευδαίσθηση της κίνησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν γνωστά stop motion, ενώ στη συνέχεια, μεμονωμένα ή και χωρισμένοι/-ες σε μικρές ομάδες, δημιουργούν τα δικά τους έργα. Συγγράφουν το σενάριο μιας μικρής ιστορίας, επιλέγουν ή δημιουργούν τα αντικείμενα που θα χρησιμοποιήσουν και πραγματοποιούν φωτογραφίες βάσει του σεναρίου τους. Κατόπιν, χρησιμοποιούν κάποιο λογισμικό πρόγραμμα (είτε από τα γνωστά προγράμματα επεξεργασίας κινούμενης εικόνας είτε εξειδικευμένο πρόγραμμα για stop motion) για τη δημιουργία του βίντεο. Αφότου ολοκληρώσουν το οπτικό σκέλος της ιστορίας τους, ασχολούνται με τους τίτλους, αλλά και τους ήχους και τη μουσική του έργου.

2.3.E.7 | Η ΣΧΕΣΗ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΗΧΟΥ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΗΧΟΛΗΨΙΑΣ

Η σχέση εικόνας και ήχου εξετάζεται στην παρούσα υποενότητα, που στόχος της είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν και να επιλύσουν ζητήματα ήχου σε μια οπτικοακουστική κάλυψη.

Ειδικότερα, αναλύεται ο σημαντικός ρόλος του ήχου σε ένα οπτικοακουστικό έργο, όπως και τα είδη του. Οι φυσικοί ήχοι (on-off), οι διάλογοι, η μουσική επένδυση, οι ήχοι του περιβάλλοντος (π.χ. βροχή, αέρας, κύματα κ.ά.), αλλά και τα ηχητικά εφέ που συχνά χρησιμοποιούνται για να εμπλουτίσουν ένα έργο. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι ήχοι foley, οι οποίοι είναι ήχοι προσομοίωσης των πραγματικών ήχων και πραγματοποιούνται στο στούντιο, στο στάδιο της μεταπαραγωγής.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να ηχογραφούν σωστά κατά τη διάρκεια κάθε είδους ηχοληψίας χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο εξοπλισμό. Ενώ η λήψη μιας σκηνής μπορεί να γίνει από απόσταση (με έναν τηλεφακό), η καταγραφή του ήχου, στη συγκεκριμένη σκηνή, θα πρέπει να γίνει από απόσταση μόνο μερικών εκατοστών από την πηγή του ήχου, για να έχει απόλυτη πιστότητα. Γίνεται παρουσίαση των ειδών μικροφώνου που χρησιμοποιούνται συχνά στις βιντεοσκοπήσεις, και τα οποία είναι τα πυκνωτικά και τα δυναμικά μικρόφωνα. Σε αυτές τις κατηγορίες συναντάμε ενσύρματα και ασύρματα μικρόφωνα, ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν στη λήψη (π.χ. συνέδρια, θεατρικές παραστάσεις, δημοσιογραφική κάλυψη, κοινωνικές εκδηλώσεις κ.ά.). Απαραίτητη προϋπόθεση για τον έλεγχο της έντασης και της ποιότητας του ήχου που καταγράφουμε είναι ο έλεγχος μέσω ακουστικών κατά τη διάρκεια της δοκιμαστικής λήψης (αλλά και κατά τη διάρκεια της κανονικής λήψης). Αυτό μας δίνει τη δυνατότητα να διορθώσουμε μια εσφαλμένη λήψη που δεν είχαμε εκτιμήσει εξαρχής.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με ηχογραφήσεις διαφόρων ήχων και συνθηκών ηχογράφησης. Η ρύθμιση της έντασης καταγραφής του ήχου μπορεί να γίνει είτε μέσω της κάμερας είτε με εξωτερική μονάδα ρύθμισης (κονσόλα).

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Καβάγιας, Γ. (2005). *Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
2. Hayward, S. (2017). *Οι βασικές έννοιες του κινηματογράφου* (μτφρ. Ρ. Κολαΐτη). Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
3. Field, S. (1986). *Το σενάριο. Η τέχνη και η τεχνική. Οι βάσεις της σεναριογραφίας* (μτφρ. Π. Πολυκάρπου). Αθήνα: Εκδόσεις Κάλβος.

Συμπληρωματικές

1. Αριστοτέλης. (2008). *Ποιητική*. Αθήνα: Εκδόσεις Ζήτηρος.
2. Τασιούλας, Γ. (2023). *Η τέχνη του Storyboard/The art of Storyboard*. Θεσσαλονίκη: Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.
3. Κυριακουλάκος, Π. & Καλαμπάκας, Ε. (2015). *Ήχος και ηχητικός σχεδιασμός* (σσ. 149-162). Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/5716>
4. Shutterstock. (2024). *Stop motion. Διακοπή βίντεο κίνησης και κινούμενα σχέδια*. Ανακτήθηκε από: <https://www.shutterstock.com/el/royalty-free/stop-motion-videos>

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το νομικό πλαίσιο που διέπει το επάγγελμα της Φωτογραφίας. Τόσο από την πλευρά του/της δημιουργού και της κατοχύρωσης των πνευματικών του/της δικαιωμάτων, όσο και από την πλευρά του/της φωτογράφου που καλείται να φωτογραφίσει πλήθος κόσμου, ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες, μικρά παιδιά κ.λπ. Στην ενότητα αυτή, παρουσιάζονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους κατά τη διάρκεια μιας φωτογράφισης. Ειδικότερα, αναλύεται το νομικό πλαίσιο για τα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών, η σύνταξη συμβολαίων ανάθεσης εργασίας, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους σε μια Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, οι κανόνες GDPR, αλλά και η διαδικασία κατοχύρωσης του φωτογραφικού τους έργου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Συντάσσουν συμβόλαια ανάθεσης εργασίας,
- Εντοπίζουν καταχρηστικά άρθρα σε μια σύμβαση,
- Περιγράφουν τη διαδρομή του photo-trafficking σε μια δημοσιευμένη φωτογραφία,
- Διακρίνουν τις διαφορές, ως προς τον νόμο και τη διαδικασία της λήψης μέχρι τη δημοσίευση της εικόνας,
- Διαχειρίζονται σύννομα τη φωτογράφιση ανηλίκων,
- Προσαρμόζουν τη στάση τους, ως προς τον νόμο, όταν φωτογραφίζουν ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες,
- Ερμηνεύουν το περιουσιακό και το ηθικό δικαίωμα και τις διαφορές τους,
- Κατοχυρώνουν το έργο τους ως πνευματική δημιουργία,
- Περιγράφουν τα δικαιώματά τους αλλά και τις υποχρεώσεις τους κατά τη φωτογράφιση σε δημόσιους χώρους,
- Αντιπαραβάλλουν τον νόμο όταν τους ζητείται η κατάσχεση φωτογραφικών μηχανών ή η απαίτηση διαγραφής φωτογραφιών,
- Εντοπίζουν ποιες φωτογραφίες απαιτούν pixel κατά τη δημοσίευσή τους στο ευρύ κοινό,
- Προάγουν τον Νόμο 2121/93 περί πνευματικών δικαιωμάτων, σε κάθε φωτογραφική τους εργασία,
- Υιοθετούν στη φωτογράφιση τον Κανονισμό των GDPR, σεβόμενοι/-ες τον Κανονισμό των προσωπικών δεδομένων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Προσωπικά δεδομένα / Σύμβαση εργασίας / Σύμβαση ανάθεσης έργου / Ηθικό δικαίωμα / Περιουσιακό δικαίωμα / Συγγενικό δικαίωμα / Πνευματική ιδιοκτησία / Photo-trafficking / Κώδικας δεοντολογίας φωτορεπόρτερ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΛΕΓΜΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
2	ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ: ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΚΑΙ ΗΘΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ
3	ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
4	Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
5	ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
6	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
7	ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ
8	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ Ή ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.3.ΣΤ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΛΕΓΜΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους. Τα δικαιώματά τους στηρίζονται στις διατάξεις του Ν. 2121/1993. Οι υποχρεώσεις τους απορρέουν τόσο από τη νομοθεσία προστασίας των προσωπικών δεδομένων όσο και από τους κώδικες δεοντολογίας που έχουν τεθεί από διαφορετικές Ενώσεις.

Μέσω της μελέτης του κειμένου του Ν. 2121/1993, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται την έννοια του έργου και κατανοούν ότι οι φωτογραφίες αποτελούν πνευματικά έργα. Επιπλέον, εξοικειώνονται με τη βασική αρχή ότι ο/η δικαιούχος πνευματικής ιδιοκτησίας έχει το αντίστοιχο δικαίωμα από τη δημιουργία του έργου, ακόμη κι αν δεν ακολουθήσει καμία άλλη διαδικασία. Με βάση αυτό, κατανοούν ότι για κάθε φωτογραφία πρέπει να δηλώνεται ο/η φωτογράφος και να έχει δώσει άδεια για την εκμετάλλευσή της, καθώς το φαινόμενο της αυθαίρετης αξιοποίησης (photo-trafficking) είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο και προσβάλλει σοβαρά τα πνευματικά δικαιώματα των φωτογράφων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν περιπτώσεις καταπάτησης της νομοθεσίας (με πιο συνηθισμένη τη μη αναγραφή του ονόματος του/της δημιουργού) σε εφημερίδες, βιβλία και Διαδίκτυο, καθώς επίσης και τη διαδικασία της «ορφανοποίησης» των φωτογραφιών από τις αναδημοσιεύσεις στο Διαδίκτυο.

Με την επισκόπηση του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων και του εφαρμοστικού νόμου Ν. 4624/2019, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τις βασικές έννοιες προστασίας προσωπικών δεδομένων και κατανοούν ότι η εικόνα του ατόμου αποτελεί προσωπικό δεδομένο, με αποτέλεσμα, τόσο κατά τη φωτογράφιση όσο και κατά την περαιτέρω αξιοποίηση της φωτογραφίας, να πρέπει να λαμβάνονται συγκεκριμένα μέτρα. Με την ανάγνωση των Κωδίκων, της Δεοντολογίας της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδας (ΕΦΕ) και της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Φωτογράφων (ΠΟΦ), ενημερώνονται για τις υποχρεώσεις δεοντολογίας που έχουν κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους.

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις γνώσεις που είναι αναγκαίες ώστε στη συνέχεια να εμβαθύνουν στα ειδικότερα ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας και προστασίας προσωπικών δεδομένων.

2.3.ΣΤ.2 | ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ: ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΚΑΙ ΗΘΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τις εξουσίες του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Με βάση το περιουσιακό δικαίωμα, οι δημιουργοί έχουν ενδεικτικά την εξουσία να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την εγγραφή και την αναπαραγωγή των έργων τους. Με βάση το ηθικό δικαίωμα, οι δημιουργοί έχουν ενδεικτικά την εξουσία να αποφασίσουν τον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο δημοσίευσης του έργου τους.

Το περιουσιακό δικαίωμα είναι ανεξάρτητο από το ηθικό. Το ηθικό δικαίωμα παραμένει στον/στη δημιουργό, ακόμα και μετά τη μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος και μεταβιβάζεται αποκλειστικά στους/στις κληρονόμους του/της δημιουργού, με τη δέσμευση αυτοί/-ές να το ασκούν με βάση τη θέλησή του/της.

Για παράδειγμα, ο/η δημιουργός, π.χ. συνθέτης/-τρια ενός τραγουδιού, έχει την εξουσία να απαγορεύσει την αναπαραγωγή του στο πλαίσιο μιας προεκλογικής εκστρατείας πολιτικού με τον/την οποίο/-α δεν συντάσσεται, ακόμη κι αν έχει εκχωρήσει την εξουσία διανομής, που αποτελεί έκφραση του περιουσιακού δικαιώματος σε τρίτο νομικό ή φυσικό πρόσωπο. Προκειμένου να γίνει κατανοητή η λειτουργία των εξουσιών περιουσιακού και ηθικού δικαιώματος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να ανατρέξουν σε περιπτώσεις απαγόρευσης δημοσίευσης-αναπαραγωγής από τον/τη δημιουργό σε προεκλογικές εκστρατείες στο εξωτερικό, κυρίως στις ΗΠΑ.

Το περιουσιακό δικαίωμα μεταβιβάζεται με συμβάσεις. Με συμβάσεις εκμετάλλευσης ο/η δημιουργός μεταβιβάζει εξουσίες του περιουσιακού δικαιώματος, ενώ με

άδειες εκμετάλλευσης επιτρέπει την άσκηση αυτών των εξουσιών. Με την επισκόπηση τέτοιων συμβάσεων-αδειών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν πληρέστερα αυτές.

Η υποεπένδυση αυτή είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις γνώσεις που επιτρέπουν την ορθή άσκηση των εξουσιών περιουσιακού και ηθικού δικαιώματος κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους.

2.3.ΣΤ.3 | ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν την κατοχύρωση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και εξοικειώνονται με την αρχή ότι δεν είναι αναγκαία η τήρηση ορισμένης τυπικής διαδικασίας ή η πράξη ορισμένης αρχής για την αναγνώριση των δικαιωμάτων αυτών.

Οι δημιουργοί ακολουθούν ορισμένες πρακτικές για να είναι σε θέση να αποδείξουν ότι αυτοί δημιούργησαν το έργο. Δύο ενδεικτικές τέτοιες πρακτικές αναφέρονται από τον Οργανισμό Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ). Η μία πρακτική είναι η κατάθεση του έργου σε συμβολαιογράφο, ώστε με βεβαιότητα να αποδεικνύεται η χρονολογία παραγωγής του έργου. Το στοιχείο αυτό εκτιμάται ελεύθερα από το δικαστήριο σε περίπτωση δίκης για την προσβολή των δικαιωμάτων στο έργο αυτό.

Η δεύτερη πρακτική είναι η αποστολή συστημένης επιστολής με το έργο με αποστολέα και παραλήπτη τον/την ίδιο/-α τον/τη δημιουργό (ή και παραλήπτη/-τρια τρίτο πρόσωπο), η φύλαξη της απόδειξης και η διατήρηση της συγκεκριμένης επιστολής. Η επιστολή αυτή διατηρείται κλειστή μέχρι την αμφισβήτηση του έργου και τότε ανοίγεται από τον/τη δικαστή του αρμόδιου δικαστηρίου. Η αποστολή δύο τουλάχιστον τέτοιων επιστολών προτείνεται από τον Οργανισμό Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν την ιστοσελίδα του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας, στην οποία αναφέρονται οι παραπάνω πρακτικές και στη συνέχεια πραγματοποιούν σενάρια διαδικασίας κατοχύρωσης φωτογραφικών τους έργων.

Η παρούσα υποεπένδυση είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τη βασική γνώση ότι ο/η δημιουργός έχει από τη στιγμή της δημιουργίας του έργου δικαιώματα σε αυτό. Επίσης, είναι πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πρακτικές για τη διασφάλιση των πνευματικών δικαιωμάτων των έργων τους, και μαζί μαθαίνουν να σέβονται τα πνευματικά δικαιώματα των συναδέλφων/-ισών τους.

2.3.ΣΤ.4 | Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Στη μαθησιακή αυτή υποεπένδυση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στην έννοια των συγγενικών δικαιωμάτων. Η κατοχύρωση των συγγενικών δικαιωμάτων διασφαλίζει προστασία στους/στις ερμηνευτές/-τριες, εκτελεστές/-τριες καλλιτέχνες/-ιδες, στους/στις παραγωγούς φορέων ήχου και εικόνας, όπως και στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς. Προστατεύονται, δηλαδή, και άλλα πρόσωπα εκτός από τους/τις δημιουργούς. Επειδή τα δικαιώματα αυτά σχετίζονται-συγγενεύουν με την πνευματική ιδιοκτησία, γι' αυτό προσδιορίζονται ως συγγενικά.

Συγγενικά δικαιώματα έχουν, ενδεικτικά, οι ερμηνευτές/-τριες, εκτελεστές/-τριες, στους/στις οποίους/-ες περιλαμβάνονται οι ηθοποιοί, οι μουσικοί, οι τραγουδιστές/-τριες, οι χορωδοί, οι χορευτές/-τριες, οι καλλιτέχνες κουκλοθεάτρου, θεάτρου σκιών, θεάματος ποικιλιών (βαριετέ) ή ιπποδρόμου (τσίρκου). Κάθε κατηγορία συγγενικών δικαιούχων έχει συγγενικά δικαιώματα με διαφορετικό περιεχόμενο. Τα συγγενικά δικαιώματα δεν περιορίζουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του/της δημιουργού.

Για την πληρέστερη κατανόηση της έννοιας των συγγενικών δικαιωμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να αναζητήσουν αυτά σε συγκεκριμένα έργα, ενδεικτικά σε τραγούδια ή και σε βιβλία, προκειμένου να αντιληφθούν τη λειτουργία τους και σε σχέση με τα δικαιώματα των δημιουργών. Το παράδειγμα της δημιουργίας τραγουδιών είναι χαρακτηριστικό. Ο/Η συνθέτης/-τρια και ο/η στιχουργός του έχουν πνευματικά δικαιώματα ήδη με τη δημιουργία του τραγουδιού. Στη συνέχεια, ο/η ερμηνευτής/-τρια, οι μουσικοί και η δισκογραφική εταιρεία έχουν συγγενικά δικαιώματα στη συγκεκριμένη εκτέλεση του τραγουδιού.

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις βασικές γνώσεις ώστε να σέβονται τα συγγενικά δικαιώματα κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους.

2.3.ΣΤ.5 | ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τους τρόπους απασχόλησής τους και τους όρους με τους οποίους ενδέχεται να συμφωνήσουν για να εργαστούν στο επάγγελμα του/της φωτογράφου. Η άσκηση του επαγγέλματος του/της φωτογράφου μπορεί να γίνει είτε με τη μορφή της αυτοαπασχόλησης, οπότε υπογράφουν συμβόλαια ανάθεσης εργασίας με ενδιαφερόμενους/-ες πελάτες/-ισσες, είτε με τη μορφή της μισθωτής απασχόλησης σε ορισμένο/-η εργοδότη/-τρια, οπότε υπογράφουν συμβάσεις εργασίας κι ενδέχεται να υπάγονται σε ορισμένη συλλογική σύμβαση εργασίας. Εάν εργάζονται ως αυτοαπασχολούμενοι/-ες που συμβάλλονται με ιδιώτες πελάτες/-ισσες, τότε ασκούν τόσο το περιουσιακό όσο και το ηθικό δικαίωμα. Μπορεί για την αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων τους να υπάγονται σε Οργανισμούς Συλλογικής Διαχείρισης.

Εφόσον εργάζονται ως μισθωτοί, αρχικός/-ή δικαιούχος είναι ο/η μισθωτός/-ή δημιουργός, ωστόσο, στον/στην εργοδότη/-τρια μεταβιβάζονται οι εξουσίες του περιουσιακού δικαιώματος που είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση του σκοπού της σύμβασης εργασίας. Ο νόμος περιλαμβάνει ειδική πρόβλεψη για τα οπτικοακουστικά έργα και τις συμβάσεις ανάμεσα σε δημιουργούς και παραγωγούς, όπως και για τα έργα που παράγονται από εργαζόμενους στο Δημόσιο ή ΝΠΔΔ στο πλαίσιο της εκτέλεσης των καθηκόντων τους. Ως μισθωτοί, μπορεί να υπάγονται σε συλλογική σύμβαση εργασίας που προσδιορίζει τα ελάχιστα όρια αμοιβών και τους λοιπούς μισθολογικούς και μη όρους εργασίας.

Για να αντιληφθούν τον τρόπο λειτουργίας των συμβάσεων, οι εκπαιδευόμε-

νοι/-ες μπορούν να αναγνώσουν ενδεικτικές συμβάσεις εργασίας με τις οποίες ο/η μισθωτός/-ή δημιουργεί έργο πνευματικής ιδιοκτησίας.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη συγγραφή συμβάσεων και αναθέσεων έργου, στην κατανόηση βασικών αρχών που τις διέπουν, καθώς και στον εντοπισμό και την ανάλυση καταχρηστικών όρων σε υφιστάμενες συμβάσεις.

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις βασικές γνώσεις ώστε να είναι σε θέση να αντιληφθούν τυχόν καταχρηστικούς όρους σε συμβάσεις εργασίας που υπογράφουν.

2.3.ΣΤ.6 | ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στις ρυθμίσεις του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και του εφαρμοστικού Νόμου 4624/2019. Με τα νομοθετικά αυτά κείμενα τίθεται το πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων των φυσικών προσώπων, το οποίο δεσμεύει και τους/τις φωτογράφους. Στο πλαίσιο προστασίας αυτό, ρυθμίζονται οι επεξεργασίες προσωπικών δεδομένων για επαγγελματική και όχι για προσωπική χρήση, ενώ επεξεργασία αποτελεί τόσο η λήψη όσο και η αποθήκευση της φωτογραφίας, κι όχι μόνο η δημοσίευσή της.

Στον ΓΚΠΔ (Γενικό Κανονισμό Προστασία Δεδομένων-GDPR), προβλέπεται ότι απαιτείται να εναρμονίζονται οι κανόνες που διέπουν την ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης με το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Δημοσιογραφικοί σκοποί επιτρέπουν παρεκκλίσεις ή εξαιρέσεις από ορισμένες διατάξεις του κανονισμού, εφόσον είναι αναγκαίο για να εναρμονιστεί το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης και πληροφόρησης.

Στο άρθρο 28 του Ν. 4624/2019 περιλαμβάνεται ειδική ρύθμιση για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για δημοσιογραφικούς σκοπούς, με βάση την οποία αυτή επιτρέπεται όταν αφορά θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος ή δεδομένα δημοσίων προσώπων, με τήρηση όμως του αναγκαίου μέτρου. Ειδικές ρυθμίσεις ισχύουν για τα παιδιά και τις ευάλωτες ομάδες, οι οποίες εξετάζονται σε επόμενη μαθησιακή υποενότητα.

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις βασικές γνώσεις ώστε να είναι σε θέση να συμμορφώνονται με τις διατάξεις προστασίας των προσωπικών δεδομένων κατά την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας.

2.3.ΣΤ.7 | ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στον Κώδικα Επαγγελματικής Ηθικής και Κοινωνικής Ευθύνης των δημοσιογράφων-μελών της ΕΣΗΕΑ, στους κανόνες δεοντολογίας των φωτορεπόρτερ και στις σχετικές οδηγίες προς τα μέλη της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδας. Τα κεί-

μενα αυτά αφορούν, βέβαια, την άσκηση δημοσιογραφίας, ωστόσο είναι ιδιαίτερα χρήσιμα ως προς την εξειδίκευση του δικαιώματος στην πληροφόρηση. Ο Κώδικας Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ επιτάσσει οι φωτογραφίες και οι εικόνες να χρησιμοποιούνται με ακρίβεια αλλά και σεβασμό της προσωπικότητας, της αξιοπρέπειας και του απαραβίαστου της ιδιωτικής ζωής κάθε πολίτη. Αντίστοιχη επιταγή περιέχεται και στον Κώδικα Δεοντολογίας των Φωτορεπόρτερ της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδας. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και τον κώδικα δεοντολογίας της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Φωτογράφων (ΠΟΦ).

Ο «Οδηγός προς τα μέλη της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδας», που εξέδωσε η ΕΦΕ, περιγράφει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των φωτορεπόρτερ κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους, ενώ επίσης καταγράφει αναλυτικά τη διάκριση δημόσιου και ιδιωτικού χώρου. Με βάση την αναλυτική περιπτωσιολογία ευάλωτων προσώπων, μπορεί να διαμορφωθούν υποθέσεις εργασίας για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες.

Επιπλέον, ο Οδηγός των φωτορεπόρτερ προτείνει μεθόδους ανωνυμοποίησης και υπογραμμίζει τη διαφοροποίηση ανάμεσα στη λήψη ορισμένης φωτογραφίας και τη δημοσίευση αυτής. Επαγγελματική χρήση αποτελεί και η δημοσίευση σε ιστοσελίδα ή μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την προώθηση του επαγγέλματος, με αποτέλεσμα να επιβάλλεται η λήψη μέτρων ανωνυμοποίησης, όπως τα pixel στις εικόνες προσώπων που δεν έχουν δώσει ρητή συγκατάθεση στη δημοσίευσή ή σε εικόνες προσώπων ανηλίκων.

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις βασικές γνώσεις ώστε να είναι σε θέση να συμμορφώνονται με τις επιταγές των κωδίκων δεοντολογίας και με την προστασία προσωπικών δεδομένων, κατά τη φωτογράφιση ανηλίκων και άλλων ευάλωτων ομάδων.

2.3.ΣΤ.8 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Ή ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφοδιάζονται με μέσα άμυνας εναντίον συχνής πρακτικής των αστυνομικών αρχών. Στο πλαίσιο της κάλυψης σημαντικών γεγονότων, συνηθίζεται τα όργανα της τάξης να ζητούν τη διαγραφή υλικού στο οποίο έχουν καταγραφεί όσα συνέβησαν. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι απαραίτητο να προετοιμαστούν για τέτοια αιτήματα ώστε να διασφαλίζουν την ορθή και αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματός τους. Υπηρετούν το δικαίωμα της πληροφόρησης των πολιτών, που συνιστά βασικό πυλώνα του δημοκρατικού πολιτεύματος. Σε περίπτωση παρεμπόδισης πλήττεται και η δημοκρατική αρχή, καθώς ενδέχεται να οδηγή στο ανέλεγκτο των αρχών.

Με την ενδεικτική επίκληση πρόσφατων περιστατικών αστυνομικής βίας, ακόμη και σε βάρος φωτορεπόρτερ και δημοσιογράφων, στα οποία η λήψη φωτογραφιών και βίντεο από αυτόπτες μάρτυρες ήταν καθοριστική για την απόδοση ευθυνών, μπορούν να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη σημασία της φωτογραφίας.

Επιπλέον, για να εξοικειωθούν με τα αιτήματα κατάσχεσης εξοπλισμού ή διαγρα-

φής υλικού, μπορεί να τεθεί υπόθεση εργασίας ότι, κατά την καταγραφή επεισοδίων μιας διαδήλωσης στην οποία αποτυπώνεται αστυνομική βία, τα αστυνομικά όργανα ζητούν να ελέγξουν ή και να διαγράψουν το υλικό που έχουν καταγράψει οι εκπαιδευόμενοι/-ες. Επειδή υπερτερεί το δικαίωμα πληροφόρησης του κοινού, το αίτημα πρέπει να απορριφθεί. Εξάλλου, είναι πιθανή η καταγραφή και ποινικών αδικημάτων και πειθαρχικών παραπτωμάτων, για τα οποία είναι αναγκαία δικαστική παρέμβαση.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες χωρίζονται σε ομάδες και πραγματοποιούν debate (ανοιχτή συζήτηση), με υπερασπιστές/-τριες και για τις δύο αντικρουόμενες θέσεις, πάνω σε σενάρια φωτογράφισης (ενδεικτικά: ζητήματα GDPR σε διαδηλώσεις, φωτογραφία δρόμου, αιτήματα διαγραφής φωτογραφιών από πολίτες ή αστυνομικές αρχές κ.λπ.).

Στην υποενότητα αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις βασικές γνώσεις ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν αιτήματα κατάσχεσης εξοπλισμού ή διαγραφής υλικού από όργανα της τάξης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Καλλινίκου, Δ. (2021). *Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
2. Συνοδινού, Τ.-Ε. (2008). *Πνευματική Ιδιοκτησία και Νέες Τεχνολογίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Συμπληρωματικές

1. Ν. 2121/1993. Ανακτήθηκε από: <https://opi.gr/vivliothiki/nomos-2121-1993/>
2. ΓΚΠΔ-GDPR. Ανακτήθηκε από: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>
3. Ν. 4624/2019. Ανακτήθηκε από: https://www.dpa.gr/sites/default/files/2023-06/4624_2019.pdf
4. Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας-Συνήθη Ερωτήματα. Ανακτήθηκε από: <https://opi.gr/gia-thn-pi/synithi-erotimata/>
5. Ένωση Φωτορεπόρτερ Ελλάδας (ΕΦΕ). «Κανόνες δεοντολογίας των φωτορεπόρτερ της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδας». Ανακτήθηκε από: <https://pressphoto-union.gr/>
6. Πανελλήνια Ομοσπονδία Φωτογράφων. «Κώδικας Δεοντολογίας Φωτογράφων». Ανακτήθηκε από: <https://pofphoto.gr/kodikas-deontologias-panellinias-omospondias-fotografon/>
7. Κώδικας Επαγγελματικής Ηθικής και Κοινωνικής Ευθύνης των δημοσιογράφων-μελών της ΕΣΗΕΑ. Ανακτήθηκε από: <https://www.esiea.gr/kodikas-deontologias/arxes-deontologias-dimosiografikoy/>

2.4 • ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

2.4.A • ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΠΙΟΥ-ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές εφαρμογές της Φωτογραφίας Τοπίου και της Αρχιτεκτονικής Φωτογραφίας, δυο είδη με πολλά κοινά στοιχεία και σημείο αναφοράς τους τη γεωμετρία του χώρου και της κατασκευής.

Ειδικότερα, μέσα από τη μελέτη της αρχιτεκτονικής ως κοινωνικής ανάγκης αλλά και ως τέχνης, αναλύονται οι τρόποι φωτογραφικής προσέγγισης κτιρίων, μνημείων, δωματίων ξενοδοχείου, εσωτερικών και εξωτερικών χώρων. Αντίστοιχα, στη Φωτογραφία Τοπίου μελετώνται οι τεχνικές της σύνθεσης και της αρμονίας.

Πιο συγκεκριμένα, στην παρούσα μαθησιακή ενότητα αναφέρονται οι τεχνικές παρεμβάσεις μέσω λογισμικών προγραμμάτων επεξεργασίας που διορθώνουν τα λάθη προοπτικής των κοινών φακών. Αποτυπώνονται όλοι οι εξειδικευμένοι αρχιτεκτονικοί φακοί και οι λειτουργίες/δυνατότητές τους, ώστε να επιτυγχάνονται σωστές λήψεις. Παρουσιάζονται όλες οι τεχνικές αλλά και ο εξοπλισμός που απαιτείται για την ιδανική φωτογράφιση τοπίου, την τουριστική φωτογραφία και την περιηγητική-αρχαιολογική φωτογραφία.

Τέλος, γίνεται αναφορά στις φωτογραφικές κάμερες μεσαίου και μεγάλου φορμά, οι οποίες έχουν αυξημένες δυνατότητες διόρθωσης της προοπτικής κατά τη λήψη της εικόνας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τον εξοπλισμό που απαιτεί μια φωτογράφιση τοπίου ή αρχιτεκτονικής φωτογραφίας,
- Επιλέγουν τους κατάλληλους φακούς ανάλογα με τις ανάγκες μιας αρχιτεκτονικής φωτογράφισης,
- Προετοιμάζουν τη διαδικασία μιας εξωτερικής φωτογράφισης χώρου,
- Διαχειρίζονται κατάλληλα προγράμματα επεξεργασίας για τη σωστή απόδοση της αρχιτεκτονικής εικόνας,
- Ερευνούν τις δυνατότητες της κατάλληλης γωνίας λήψης για την ανάδειξη του φωτογραφικού τους θέματος,
- Προσαρμόζουν τις φωτιστικές συνθήκες στις λήψεις τους,
- Συνθέτουν ισορροπημένο κάδρο ώστε να αναδεικνύεται το θέμα τους,
- Ξεχωρίζουν τις ιδιαιτερότητες του κάθε τύπου κάμερας σχετικά με τη λήψη αρχιτεκτονικών φωτογραφιών,

- Σχεδιάζουν μια εσωτερική φωτογράφιση, επιλέγοντας τον κατάλληλο εξοπλισμό και τρόπο φωτομέτρησης,
- Εκτιμούν τις ώρες κατά τις οποίες θα αναδειχθεί το θέμα τους φωτογραφικά,
- Υιοθετούν τις βασικές αρχές σύνθεσης στις αρχιτεκτονικές λήψεις τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αρχιτεκτονικός φακός / Σφάλμα προοπτικής / Σύνθεση κάδρου / Κλίμακα / Μοτίβα / Φίλτρα / Υπερευρυγώνιοι φακοί / Τρίποδο / Φωτομέτρηση / Γωνία λήψης / View camera.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΩΝ
2	Ο ΒΑΣΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
3	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ
4	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ: ΤΟΠΙΑ, ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
5	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ
6	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
7	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΒΙΝΤΕΟ ΓΙΑ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Κείμενο αναφοράς

2.4.A.1 | ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΩΝ

Στην εισαγωγική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν το ιστορικό πλαίσιο της αρχιτεκτονικής φωτογραφίας και της φωτογραφίας τοπίου. Από την εμφάνιση της φωτογραφικής τεχνικής, οι δημιουργοί στράφηκαν στα τοπία, τα κτίρια, τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία, γιατί ήταν πιο εύκολο να αποτυπωθούν φωτογραφικά λόγω του μεγάλου χρόνου έκθεσης που είχαν οι πρώτες φωτογραφικές κάμερες, γεγονός που απέκλειε τα κινούμενα θέματα και την κίνηση στον δρόμο.

Πολλοί από τους πρωτοπόρους της φωτογραφίας στράφηκαν στη φωτογραφική καταγραφή μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, όπως ο William Henry Fox Talbot, ο Frédéric Boissonnas, ο Gustave Le Gray, ο Frederick Evans, ο Eugène Atget κ.ά. Την ίδια περίοδο στην Ελλάδα, οι αρχαιολογικοί χώροι και τα μνημεία γίνονται θέματα φωτογράφων είτε Ελλήνων, όπως ο Φίλιππος Μαργαρίτης, η Nelly's, οι αδερφοί Ρωμαΐδη είτε περιηγητών, όπως οι Philibert Perraud και ο Francis Frith. Πολλοί κρατικοί οργα-

νισμοί στην Ευρώπη οργάνωσαν φωτογραφίες για να αναδείξουν την αισθητική και την ωραιότητα μνημείων και σημαντικών κτιρίων.

Η αρχιτεκτονική φωτογραφία ουσιαστικά «εμπλέκει» δύο διαφορετικές τέχνες: την αρχιτεκτονική και τη φωτογραφία. Δεν είναι απλή καταγραφή. Η αρχιτεκτονική φωτογραφία βρίσκει εφαρμογές σε ειδικά περιοδικά αρχιτεκτονικής, διακόσμησης, αρχιτεκτονικά γραφεία και κατασκευαστικές εταιρίες.

Η αρμονία του αρχιτεκτονικού ύφους πρέπει να αποτυπωθεί με την αισθητική αρτιότητα της σύνθεσης της φωτογραφικής εικόνας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στη συγκεκριμένη υποενότητα, μαθαίνουν να υιοθετούν τις βασικές αρχές σύνθεσης στις αρχιτεκτονικές λήψεις τους.

2.4.A.2 | Ο ΒΑΣΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν και εξοικειώνονται με τον βασικό εξοπλισμό που απαιτεί η αρχιτεκτονική φωτογραφία. Το ανθρώπινο μάτι μπορεί να διορθώνει τις γεωμετρικές στρεβλώσεις, όμως στην καταγραφή της φωτογραφικής εικόνας, αν δεν χρησιμοποιήσουμε τον κατάλληλο εξοπλισμό, η τελική φωτογραφία θα έχει προβλήματα σε σχέση με την προοπτική και τις ευθείες γραμμές.

Επιλέγονται κάμερες dslr ή mirrorless και σταθεροί φακοί, ευρυγώνιοι 24mm, 28mm, 35mm (οι εστιακές αποστάσεις αντιστοιχούν σε full-frame κάμερες). Ένα πολύ βασικό εργαλείο είναι το τρίποδο, το οποίο μας δίνει ένα σταθερό, ελεγχόμενο κάδρο και ταυτόχρονα μας επιτρέπει να έχουμε αργές ταχύτητες κλείστρου και αργή ευαισθησία ISO, που απαιτείται για μεγαλύτερη ευκρίνεια. Τα διαφράγματα που χρησιμοποιούνται είναι κλειστά (8, 11, 16), ώστε να επιτυγχάνεται το μέγιστο βάθος πεδίου. Επίσης, χρησιμοποιούμε αλφάδι για να είναι ευθυγραμμισμένη σωστά η οριζόντια θέση της κάμερας. Σε περίπτωση που το θέμα βρίσκεται μακριά, χρησιμοποιούμε τηλεφακό (και πάλι σταθερό, κατά προτίμηση).

Οι αρχιτεκτονικοί φακοί είναι το καταλληλότερο εργαλείο. Πρόκειται για ειδικούς φακούς που είναι κατασκευασμένοι έτσι ώστε, με τις κατάλληλες μετατοπίσεις (tilt, shift), να διορθώνουν τα λάθη και τις παραμορφώσεις της προοπτικής και να ελέγχουν το βάθος πεδίου της εικόνας. Οι ψηφιακές κάμερες διαθέτουν remote control για την αποφυγή κραδασμών. Εναλλακτικά, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τον χρονοδιακόπτη της κάμερας.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να επιλέγουν τον κατάλληλο εξοπλισμό ανάλογα με τις ανάγκες της αρχιτεκτονικής φωτογράφισης.

2.4.A.3 | ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν την ισορροπία του φωτογραφικού κάδρου ώστε να αναδεικνύονται τα αρχιτεκτονικά θέματα. Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο στην αρχιτεκτονική φωτογραφία είναι το σωστό και ισορροπημένο κάδρο. Τα κτίρια περιλαμβάνουν ευθείες, διαγώνιες και καμπύλες. Το ύψος του

κάδρου καθορίζεται από τις γραμμές. Το ύψος και η μεγαλοπρέπεια ενός κτιρίου καθορίζεται από την κυριαρχία δυνατών κάθετων γραμμών. Χρησιμοποιείται ο κανόνας των τρίτων, ο πιο έγκυρος κανόνας σύνθεσης. Η φωτογραφική εικόνα «υποδιαιρείται» σε εννέα κομμάτια. Τοποθετούνται στα σημεία σύγκλισης των νοητών γραμμών τα στοιχεία εκείνα που θέλουμε να τονίσουμε περισσότερο.

Στο φωτογραφικό κάδρο μπορούν να χρησιμοποιηθούν με δημιουργικό τρόπο ουδέτερα τμήματα της επιφάνειας, τα οποία λειτουργούν συμπληρωματικά, όπως ο ουρανός ή το αστικό τοπίο.

Ο τρόπος που στήνουμε το κάδρο έχει μεγάλη σημασία για το τελικό ύψος της εικόνας. Ένα τετράγωνο κάδρο δημιουργεί αίσθηση στατικότητας. Παράλληλα, αναδεικνύει τα σταθερά στοιχεία μιας αρχιτεκτονικής εικόνας, όπως γραμμές, σύμβολα, σχήματα και φόρμες. Το τετράγωνο κάδρο προέρχεται από κάμερες μεσαίου φορμά ή με κροπάρισμα σε ανάλογο πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνας.

Αντίθετα, το οριζόντιο κάδρο, το οποίο συνήθως χρησιμοποιείται σε μια αρχιτεκτονική φωτογραφία, δίνει την αίσθηση κίνησης στην εικόνα. Οι οριζόντιες λήψεις αφήνουν περιθώριο πρώτου πλάνου και ουρανού, οπότε μπορούν να κάνουν πιο εντυπωσιακή την τελική φωτογραφία.

Το κάθετο κάδρο, το οποίο συνηθίζεται σε άλλου είδους φωτογραφίες, όπως στη μόδα ή στο πορτρέτο, προσθέτει δυναμισμό στην αρχιτεκτονική εικόνα. Ενδεικνύεται για λεπτομέρειες κτιρίων ή εσωτερικών χώρων. Τέλος, το πανοραμικό κάδρο είναι πιο εικαστικό, και επιτυγχάνεται είτε με συρραφή εικόνων στην επεξεργασία είτε με χρήση ειδικής κάμερας.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να συνθέτουν ισορροπημένα κάδρα που να αναδεικνύουν τα φωτογραφικά τους θέματα.

2.4.A.4 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ: ΤΟΠΙΑ, ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις τεχνικές και τον εξοπλισμό μιας φωτογράφισης τοπίου. Στο συγκεκριμένο είδος φωτογραφίας πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνεται υπόψη ότι βασικός σκοπός είναι η ανάδειξη του συγκεκριμένου χώρου.

Είναι πολύ σημαντική η γωνία λήψης η οποία, με τη σωστή ανάδειξη των κατευθυντήριων γραμμών, προβάλλει τις τρεις διαστάσεις. Σχετικά με τον φωτισμό και την επιλογή χρονικής στιγμής της λήψης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αποφασίζουν σε σχέση με το ύψος που θέλουν να αποδώσουν. Ένα σκληρό μεσημεριανό φως δημιουργεί ισχυρή αντίθεση (contrast), η οποία είναι επιθυμητή, για παράδειγμα σε έναν αρχαιολογικό χώρο. Αν χρειάζεται μαλακότερο contrast, θερμοί τόνοι και ανάδειξη λεπτομερειών, ιδανικότερη στιγμή είναι το «χρυσό φως», η golden hour όπως λέγεται φωτογραφικά, δηλαδή ο χρόνος λίγο πριν από τη δύση του ηλίου. Η χρήση κατάλληλου φωτισμού αναδεικνύει υφές και λεπτομέρειες των υλικών (μάρμαρο, ξύλο, τσιμέντο, γυαλί).

Στη φωτογραφία τοπίου, χρησιμοποιείται επίσης τρίποδο, ακόμη και αν οι ταχύτητες είναι πιο γρήγορες, γιατί οριοθετείται πιο σωστά το θέμα. Οι φακοί που χρησιμοποιούνται είναι κατά προτίμηση σταθεροί ευρυγώνιοι ή κανονικοί (νορμάλ), για μεγαλύτερο βάθος πεδίου στην τελική λήψη.

Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο είναι η δημιουργία κλίμακας στο τοπίο, δηλαδή η χρήση κάποιου σταθερού, αναγνωρίσιμου σημείου (όπως ένα ανθρώπινο σώμα). Έτσι, επιτυγχάνεται η κατανόηση του μεγέθους του μνημείου ή του χώρου που φωτογραφίζεται.

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εκτιμούν τις ώρες φωτογράφισης κατά τις οποίες θα αναδειχθεί το θέμα τους φωτογραφικά, προσαρμόζονται στις φωτιστικές συνθήκες και προετοιμάζουν τις διαδικασίες μιας εξωτερικής φωτογράφισης χώρου.

2.4.A.5 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να σχεδιάζουν μια φωτογράφιση εσωτερικού χώρου, εκμεταλλευόμενοι/-ες τον υπάρχοντα φωτισμό και επιλέγοντας σωστή φωτομέτρηση και κατάλληλο εξοπλισμό.

Αν ο εσωτερικός χώρος φωτίζεται από πόρτες και παράθυρα, καλό είναι να κρατηθεί η αισθητική ατμόσφαιρα του φυσικού φωτός. Σε περίπτωση που υπάρχουν σκοτεινά σημεία, μπορεί να χρησιμοποιηθεί επιπλέον τεχνητός φωτισμός. Η ρύθμιση είναι στην αυτόματη ισορροπία λευκού και το αρχείο της κάμερας σε ποιότητα raw. Στους εσωτερικούς χώρους, υπάρχει η δυνατότητα χρήσης υπερευγώνιων φακών (fisheye), οι οποίοι, αν και παραμορφώνουν την τελική εικόνα, δημιουργούν ωστόσο εντυπωσιακές λήψεις, με μια ιδιαίτερη αισθητική.

Για να αποδοθεί η αίσθηση της κλίμακας σε μια τέτοια φωτογράφιση, συχνά χρησιμοποιούνται ανθρώπινες παρουσίες (φιγούρες). Λόγω των αργών ταχυτήτων κλείστρου, του αργού ISO και των κλειστών διαφραγμάτων, η κάμερα είναι σε τρίποδο και οι άνθρωποι θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν ακίνητοι, εκτός αν το «γράψιμο» της κίνησης των ανθρώπων είναι ζητούμενο στην τελική εικόνα.

Στις περιπτώσεις που απαιτείται η σωστή αποτύπωση εσωτερικού χώρου και παραθύρων, χρησιμοποιούνται δύο διαφορετικές λήψεις με φωτομέτρηση εντός και εκτός του χώρου, ώστε να υπάρχει φωτιστική ισορροπία με την κατάλληλη επεξεργασία. Επίσης, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η τεχνική HDR (High Dynamic Range) με τρεις διαφορετικές λήψεις (υποεκτεθειμένη, κανονική, υπερεκτεθειμένη) και στη συνέχεια να γίνουν μία τελική εικόνα με το κατάλληλο λογισμικό.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στον ευθετισμό του χώρου, ώστε να δίνεται η αίσθηση συμμετρίας, ηρεμίας και αρμονίας.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες σχεδιάζουν μια φωτογράφιση εσωτερικού χώρου, προσαρμόζοντας τις φωτιστικές συνθήκες στις λήψεις τους και επιλέγοντας τα κατάλληλα εργαλεία για τον σκοπό αυτόν.

2.4.A.6 | ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν επιπλέον εργαλεία που τους βοηθούν στη σωστή απόδοση της αρχιτεκτονικής φωτογράφισης. Τα UV φίλτρα «κόβουν» ακτινοβολίες και προστατεύουν τους φακούς. Τα πολωτικά φίλτρα μειώνουν τις αντανακλάσεις από υλικά όπως το γυαλί και αυξάνουν τους τόνους του contrast (αντίθεση), χωρίς να επηρεάζουν την τονικότητα και τα χρώματα.

Οι σύγχρονες κάμερες προβλέπουν τη δυνατότητα διόρθωσης προοπτικής του φακού. Επιπλέον, στα προγράμματα επεξεργασίας εικόνας υπάρχει ειδικό εργαλείο που διορθώνει τα «σφάλματα» του φακού. Υπάρχουν ψηφιακές κάμερες μεσαίου σχορμά με τετράγωνο καρέ, προσομοίωση του 6X6 και ορθογώνιου καρέ 4,5X6. Οι κάμερες αυτές έχουν μεγαλύτερα περιθώρια διόρθωσης της παραμόρφωσης.

Οι view cameras αποτελούνται από την ψηφιακή πλάτη (η οποία έχει αντικαταστήσει το φιλμ, ως φωτοευαίσθητη επιφάνεια), το σώμα και τον φακό. Επιτρέπουν κινήσεις του κατακόρυφου άξονα (tilt) και του οριζόντιου (shift). Με αυτόν τον τρόπο, διορθώνουν τα λάθη προοπτικής που προέρχονται από τις συγκλίνουσες γραμμές. Λειτουργούν όπως οι αρχιτεκτονικοί φακοί. Το μειονέκτημά τους είναι ότι είναι βαριές, δύσκολες στη μετακίνηση και λιγότερο παραγωγικές, και πολύ ακριβές.

Οι σύγχρονες ψηφιακές κάμερες και τα προηγμένα προγράμματα επεξεργασίας έχουν αντικαταστήσει πολλές από τις λειτουργίες των παλιών, αναλογικών μηχανών μεγάλου σχορμά. Πλέον, οι διορθώσεις γίνονται μετά τις λήψεις κατά την επεξεργασία.

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τις κάμερες μεσαίου και μεγάλου σχορμά (view camera), οι οποίες διορθώνουν με μεγαλύτερη ευκολία τα προβλήματα προοπτικής σε μία λήψη. Επίσης, προσαρμόζουν τις φωτιστικές συνθήκες στις λήψεις τους και μαθαίνουν να διαχειρίζονται κατάλληλα προγράμματα επεξεργασίας για να αποδίδουν σωστά την αρχιτεκτονική εικόνα.

2.4.A.7 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΒΙΝΤΕΟ ΓΙΑ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις νέες τεχνολογίες τρισδιάστατης φωτογράφισης και λήψης βίντεο, οι οποίες έχουν εφαρμογές σε ειδικές περιηγήσεις διαδικτυακά και σε κατασκευαστικές εταιρείες.

Ένα από τα εργαλεία υψηλής πιστότητας και ακρίβειας μιας τρισδιάστατης απεικόνισης του χώρου παρέχει το σύστημα Matterport. Μια εξειδικευμένη 3D κάμερα, με υπέρυθρες ακτίνες laser υψηλής φωτογραφικής ανάλυσης και 4K βίντεο, πραγματοποιεί «σάρωση» του χώρου και «φορτώνει» το υλικό στην αντίστοιχη διαδικτυακή πλατφόρμα. Εκεί, γίνεται η ανασύνθεση του χώρου με τεχνολογία 3D digital twin technology και προκύπτει ένα διαδραστικό μοντέλο του χώρου. Το αποτέλεσμα δεν είναι μια απλή εικονική περιήγηση. Οι θεατές μέσω υπολογιστή ή κινητού τηλεφώνου μπορούν να πάρουν πολλές πληροφορίες για τον χώρο και να κατανοήσουν αυτό που τους/τις ενδιαφέρει.

Οι εφαρμογές του αποτελέσματος αυτού είναι πολλές: στον τουρισμό και τα καταλύματα, στην τουριστική ναυτιλία, σε δημόσια κτίρια, σε εταιρείες κατασκευών και ενοικιάσεων και σε απεικονίσεις βιομηχανικών μονάδων, και οι ενδιαφερόμενοι/-ες αντλούν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες.

Σχετικά με τα μουσεία, τους εκθεσιακούς και τους πολιτιστικούς χώρους, το υλικό, πέρα από την ανάδειξη ή την προώθηση των εκθεμάτων, αποτελεί και ένα εκπαιδευτικό εργαλείο των δράσεών τους. Πλέον, υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία στην επιλογή κάμερας με δυνατότητα λήψης 360ο με υψηλή ανάλυση φωτογραφικής ποιότητας και βίντεο, με γρήγορη μεταφορά δεδομένων και με δυνατότητα υποβρύχιας λήψης.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με νέες τεχνολογίες και αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες του κάθε τύπου κάμερας και λογισμικών στην αρχιτεκτονική φωτογραφία.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μακρής, Β. (2021). *Εισαγωγή στην αρχιτεκτονική φωτογραφία*. Αθήνα: Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.
2. Λυκάκης, Μ. (2011). *Ψηφιακή Φωτογραφία. Photoshop-Lightroom*. Αθήνα: Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.

Συμπληρωματικές

1. Adams, A. (2010). *Wilderness*. New York: National Geography Society Publishing.
2. Γερόλυμπος, Γ. (2016). *Ορθογραφίες* (Δίγλωσση έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Μέλισσα.

2.4.B • ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές επεξεργασίας κινούμενης εικόνας και στην τελική δημιουργία ολοκληρωμένων μικρών ταινιών. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τους τρόπους χρωματικής επέμβασης στα βιντεοσκοπημένα πλάνα, καθώς και διόρθωσης λαθών στην έκθεση κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων. Παρουσιάζονται οι βασικές αρχές του μοντάζ για τη δημιουργία αφηγήσεων μέσα από την αλληλουχία των πλάνων, και η επεξεργασία απομόνωσης φόντου σε λήψεις με green screen και σε συνδυασμό με τη χρήση προγραμμάτων συναρμολόγησης (editing) εικόνων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με καλές πρακτικές και κανόνες που εφαρμόζονται κατά τη διαδικασία τιτλοδοσίας/αρχειοθέτησης του φωτογραφικού τους έργου. Τέ-

λος, παρατίθεται η διαδικασία επεξεργασίας πολλαπλών λήψεων σε διαδοχή, όπως η τεχνική του *timelapse* και η τεχνική του *stop motion*, μέσω των οποίων δημιουργούνται έργα που δίνουν την αίσθηση της κίνησης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Απαριθμούν τις βασικές λειτουργίες προγραμμάτων συναρμολόγησης εικόνας (*editing*),
- Περιγράφουν διάφορους τύπους ψηφιακών αρχείων βίντεο,
- Συγκρίνουν τα πλάνα προς συνάρμωση με το *storyboard* ή την κεντρική ιδέα μιας οπτικοακουστικής παραγωγής,
- Δημιουργούν ολιγόλεπτες ταινίες,
- Διορθώνουν χρωματικά και τονικά πλάνα που έχουν αποκλίσεις χρωματικές και τονικές κατά τη διάρκεια της λήψης,
- Μετατρέπουν στατικές εικόνες σε βίντεο,
- Ελέγχουν το τελικό αποτέλεσμα που παράγουν πριν το παραδώσουν στον/στην τελικό/-ή αποδέκτη/-τρια,
- Ελέγχουν τον ήχο ώστε να έχει απόλυτη ταύτιση και αρμονία με την εικόνα,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες αρχειοθέτησης στα οπτικοακουστικά έργα τους,
- Αποδέχονται τη διαδικασία της παραγωγής σε μια οπτικοακουστική παραγωγή,
- Υποστηρίζουν με το έργο τους τις οπτικοακουστικές παραγωγές.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μοντάζ/*editing* / Συνάρμωση πλάνων / Αρχεία βίντεο / *Cut* /

Χρωματικές διορθώσεις / Τίτλοι / Οπτικά συνδετικά (*transitions*) /

Εξαγωγή οπτικοακουστικού υλικού / Ήχος / Αρχειοθέτηση αρχείων βίντεο.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΟΝΤΑΖ, ΑΡΧΕΙΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
2	ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ PROJECT
3	ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΤΑΖ, ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΕΦΕ
4	ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΤΛΟΙ
5	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ ΚΑΙ ΕΦΕ ΗΧΟΥ ΣΕ ΕΝΑ ΕΡΓΟ
6	ΕΞΑΓΩΓΗ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.4.B.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΟΝΤΑΖ, ΡΧΕΙΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές του μοντάζ, το οποίο ανήκει στο στάδιο της μεταπαραγωγής των οπτικοακουστικών παραγωγών. Ορίζεται τι είναι το μοντάζ, ποια τα στάδιά του και η βασική του ορολογία και πώς θα πρέπει να συνδυάζει την τεχνική με την αισθητική ώστε να προκύψει ένα άρτιο αλλά και καλαίσθητο αποτέλεσμα. Γίνεται μια σύντομη παρουσίαση στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε την κινούμενη εικόνα και στο μετέκασμα, την ιδιαιτερότητα της ανθρώπινης αντίληψης. Η επιλογή, η ταξινόμηση, η συνάρμωση και η αναδιάταξη του πρωτογενούς υλικού (πλάννα) σε μια σειρά νοηματικής αφήγησης (είτε μέσω του σεναρίου είτε χωρίς αυτό) αποτελούν τη βασική σειρά εργασιών της μεταπαραγωγής.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα διαφορετικά αρχεία που θα διαχειριστούν (κινούμενες, στατικές, ήχου) και, ανάλογα με τις απαιτήσεις του έργου, διαχειρίζονται τους βασικούς κανόνες στη διατήρηση των χωρικών, χρονικών και ηχητικών σχέσεων των πλάνων, των βλεμματικών αξόνων και των αξόνων κίνησης (έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η ομαλή αφηγηματική λογική ροή του έργου). Παρουσιάζεται ο κανόνας των 180°, ο οποίος πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη, η τεχνική shot reverse shot, το cut on action (κόψιμο πάνω στη δράση), το παράλληλο μοντάζ, η δημιουργία ρυθμού με την προσαρμογή της διάρκειας των πλάνων, η χρονική συμπίεση γεγονότων κ.ά.

Η υποενότητα είναι σημαντική, γιατί βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην κατανόηση των βασικών αρχών του μοντάζ όχι μόνο για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου έργου αλλά και στη διαδικασία των λήψεων που πραγματοποιούν στο στάδιο της παραγωγής.

2.4.B.2 | ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ PROJECT

Με το περιβάλλον εργασίας στα βασικά προγράμματα του μοντάζ (editing), ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα βασικά εργαλεία ενός λογισμικού προγράμματος και οι βασικές τεχνικές παραμετροποίησής του προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επεξεργάζονται το οπτικοακουστικό υλικό για την τελική δημιουργία ολοκληρωμένων μικρών ταινιών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα βασικά χαρακτηριστικά και τις τεχνικές προδιαγραφές των ψηφιακών αρχείων βίντεο, όπως την ανάλυση της εικόνας, το σχήμα του βίντεο, την αναλογία της εικόνας, την αναλογία των pixels, τον ρυθμό καρέ ανά δευτερόλεπτο κ.ά. Μαθαίνουν πώς να δημιουργούν ένα νέο project (έργο) που να έχει αρχή, μέση και τέλος, είτε βασίζεται σε κάποιο σενάριο ή storyboard μιας ταινίας (εικαστικό) είτε σε ένα επαγγελματικό βίντεο (π.χ. παρουσίαση μιας εταιρείας, ή μιας εκδήλωσης, ή ενός μυστηρίου [γάμος]). Διαχειρίζονται τα βασικά εργαλεία και τα παράθυρα του προγράμματος, όπως την εισαγωγή πλάνων, τι είναι και πώς λειτουργεί η timeline όπου γίνεται η επεξεργασία των εικόνων/πλάνων, των ήχων, των εφέ, αλλά και όλα τα παράθυρα επεξεργασίας του ήχου, των τίτλων κ.ά. Ερευνούν τις πιθανότητες επιπλέον πλάνων από τράπεζες εικόνων (stock footage banks), για να εμπλουτίσουν τα πλάνα της ιστορίας τους. Επιπλέον, δημιουργούν ξεχωριστούς φακέλους και υποφακέλους (bins) με σκοπό την καλύτερη διαχείριση και τον έλεγχο του υλικού τους κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας. Πραγματοποιούν ελέγχους πλάνων για τους ήχους και σημειώνουν πού μπορούν να υπάρξουν βελτιώσεις ή και νέοι ήχοι που θα εμπλουτίσουν τα πλάνα.

2.4.B.3 | ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΤΑΖ, ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΕΦΕ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στα βασικά εργαλεία του μοντάζ και στα συνδετικά εφέ που χρησιμοποιούνται στην επεξεργασία του ψηφιακού βίντεο (μη γραμμικό μοντάζ). Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι σημαντική γιατί επικεντρώνεται στη συνδεσμολογία των πλάνων, η οποία αποτελεί σημαντικό στοιχείο της αφήγησης μιας ιστορίας.

Η ακολουθία των πλάνων και η μετάβαση από το ένα πλάνο στο επόμενο αποτελούν σημαντική αρχή στην ερμηνεία της εικόνας και της ιστορίας. Μέσα από συγκεκριμένες ρουτίνες εργασίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν τεχνικές κοπής πλάνων, όπως το μοντάζ τριών και τεσσάρων σημείων.

Παρουσιάζονται τα πέντε βασικά είδη του μοντάζ (μετρικό, ρυθμικό, τονικό, υπερτονικό και διανοητικό) και ερμηνεύεται το εφέ Kuleshov, που δείχνει πόσο μπορεί να αλλοιώσει ή να αναδείξει τον αφηγηματικό χαρακτήρα μιας ιστορίας. Στη συνέχεια, πειραματίζονται με τις βασικές τεχνικές της συνένωσης των πλάνων και τεχνικές του μοντάζ όπως το cut, που αποτελεί και τη βασικότερη τεχνική, η οποία βασίζεται απλώς στη συνένωση δύο πλάνων, στο fade in-out, στην ανάμειξη πλάνων (dissolve), στη σάρωση, στο απότομο κόψιμο (jump cut), στο χάσιμο εστίασης, στο

walk and reveal frame και fill and reveal frame, στο flush cut, στο κολάζ, στο πάγωμα της κίνησης, στην αργή και γρήγορη κίνηση κ.ά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με τους τρόπους συγχρονισμού εικόνας και ήχου, όπου αυτό κριθεί αναγκαίο, είτε χρησιμοποιώντας τις χειροκίνητες διαδικασίες είτε τις αυτοματοποιημένες που παρέχουν διάφορα λογισμικά προγράμματα συγχρονισμού εικόνας/ήχου. Τέλος, πραγματοποιούνται συχνά έλεγχοι προεπισκόπησης της ροής του μοντάζ, έτσι ώστε να μην υπάρχουν τεχνικά λάθη στον ήχο και στην εικόνα.

2.4.B.4 | ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΤΛΟΙ

Οι χρωματικές διορθώσεις και οι τίτλοι ενός οπτικοακουστικού έργου είναι το αντικείμενο μελέτης της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χειρίζονται τα βασικά εφέ χρωματικής και τονικής διορθωσης σε προβληματικά πλάνα, ή και ανομοιογενή πλάνα, όπως είναι τα εφέ φωτεινότητας και αντίθεσης, της έκθεσης (υπερ-έκθεσης και υπό-έκθεσης), της ρύθμισης κορεσμού, της εξισορρόπησης λευκού κ.ά. Εφαρμόζουν τα κατάλληλα εργαλεία σε κάθε πλάνο, με σκοπό να υπάρχει χρωματική ή και τονική αρμονία στην αλληλουχία των πλάνων καθ' όλη τη διάρκεια του έργου.

Γίνεται σύντομη παρουσίαση γνωστών λογισμικών προγραμμάτων στη διαχείριση χρώματος, όπως το πρόγραμμα DaVinci, αλλά και στις χρωματικές παλέτες που έχουν οι κινηματογραφικές ταινίες, προκειμένου να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τον σημαντικό ρόλο του χρώματος σε ένα οπτικοακουστικό έργο.

Στη συνέχεια και με αφορμή την παρουσίαση του έργου του διάσημου κινηματογραφικού γραφίστα Saul Bass, ο οποίος υπογράφει τους τίτλους πολλών διάσημων ταινιών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τον μαγικό κόσμο των τίτλων σε ένα έργο. Ακόμη και στις πιο απλές παραγωγές, που είναι τα βίντεο κοινωνικών εκδηλώσεων, οι ευφάνταστοι τίτλοι, και σε συνδυασμό με την κατάλληλη μουσική, μπορούν να αναβαθμίσουν το βίντεο. Οι τίτλοι τραβούν την προσοχή των θεατών, ενώ προετοιμάζουν το κοινό για το ύφος της ταινίας που ακολουθεί. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα παράθυρα προσαρμογής των γραμματοσειρών, το μέγεθος αλλά και το χρώμα των γραμμάτων, καθώς και με τις δυνατότητες τροποποίησης της θέσης του τίτλου (μετακίνηση, μεγέθυνση κ.λπ.) με τέτοιο τρόπο ώστε να εφαρμόζει στο παράθυρο του τίτλου του έργου.

Η υποενότητα είναι επίσης πολύ σημαντική, γιατί οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες στις χρωματικές διορθώσεις αλλά και στη δημιουργία τίτλων σε ένα οπτικοακουστικό έργο.

2.4.B.5 | ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ ΚΑΙ ΕΦΕ ΗΧΟΥ ΣΕ ΕΝΑ ΕΡΓΟ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα ασχολείται με την επεξεργασία ήχου και τα εφέ ήχου, αλλά και την ηχητική επένδυση (εισαγωγή μουσικής) ενός έργου κατά τη

διάρκεια του μοντάζ. Ο ήχος αποτελεί αναπόσπαστο και ισοδύναμο αφηγηματικό στοιχείο σε κάθε οπτικοακουστικό έργο.

Παρουσιάζονται οι βασικές τεχνικές μείξης των ήχων (ηχητικά συνδεδεικτά), οι τρόποι εξισορρόπησης της έντασης ανάμεσα σε διαφορετικές πηγές ήχου και διόρθωσης ηχητικών ατελειών. Παρουσιάζονται περιπτώσεις αποθρομβοποίησης ηχογραφήσεων από ηχητικές παρεμβολές, ώστε να μην υπάρχουν τεχνικά, ηχητικά λάθη στη ροή του έργου, τα οποία προκλήθηκαν κατά τη διάρκεια της λήψης. Αναλύεται το φαινόμενο “click” ή “pop”, το οποίο αφορά τις απότομες μεταβολές της έντασης κατά τη διάρκεια λήψης. Γίνεται απαλοιφή ήχων, κόψιμο στην αναγκαία χρονική διάρκεια, διαμόρφωση, συμπίεση της έντασης, φιλτράρισμα με χρήση ισοσταθμιστή eq (για να βελτιωθεί ή να ξεχωρίσει η χροιά μιας ομιλίας), προσθήκη αντήχησης (reverb), αναστροφή (reverse) κ.ά. Γίνεται εισαγωγή στις διαδικασίες αντικατάστασης προβληματικών ήχων αλλά και προσθήκης ήχων περιβάλλοντος (π.χ. βροχή, άνεμοι, κύματα, ήχοι πτηνών κ.ά.), προκειμένου να βελτιωθεί ή να εμπλουτιστεί μια σκηνή.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερευνούν ήχους από τράπεζες ήχων (sound banks-sound libraries,) ή χρησιμοποιούν προγράμματα AI (Τεχνητής Νοημοσύνης) για τη δημιουργία νέων ήχων, ακολουθώντας πάντα την κείμενη νομοθεσία περί πνευματικών δικαιωμάτων. Τέλος, μαθαίνουν για τα foley effects, τα οποία χρησιμοποιούνται κυρίως στον κινηματογράφο, αλλά και για τις ηχητικές ατμόσφαιρες και τους ambient ήχους, που μπορούν να δώσουν μια διαφορετική ατμόσφαιρα στη ροή ενός έργου.

2.4.B.6 | ΕΞΑΓΩΓΗ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Με την εξαγωγή, την αποθήκευση και τη διακίνηση του οπτικοακουστικού έργου, βίντεο ασχολείται η τελευταία υποενότητα, η οποία και ολοκληρώνει τη διαδικασία όλων των απαιτούμενων εργασιών που αφορούν τη δημιουργία μιας ταινίας, σε ψηφιακό αρχείο, έτοιμης για προβολή. Πριν από την τελική εντολή “render/export”, πρέπει να γίνει μια σειρά ενεργειών για τον επανέλεγχο όλων των πλάνων, της συνένωσής τους, της χρωματικής τους αλληλουχίας, αλλά και των ήχων (φυσικών αλλά και άλλων ήχων που εμπλουτίζουν το έργο), καθώς και της επίλυσης όλων των τεχνικών προβλημάτων που τυχόν εντοπίστηκαν κατά την επεξεργασία του.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν τις ρουτίνες ρυθμίσεων εξαγωγής του επεξεργασμένου αρχείου. Επιλέγεται ο κατάλληλος μορφότυπος εξόδου (MP4, MP5, AVI, MOV), ο τελικός ορισμός ανάλυσης (π.χ. 1020p, 1080p) και ο ρυθμός των καρέ (π.χ. 25 ή 29,97 καρέ/δευτερόλεπτο), ακολουθώντας όλες τις προβλεπόμενες τυπικές διαδικασίες ενσωμάτωσης εικόνας και ήχου σε ένα αρχείο (render/export movie). Επιπλέον, πραγματοποιούν ρυθμίσεις συμπίεσης και ποιότητας του αρχείου, το ονοματίζουν και επιλέγουν τη θέση αποθήκευσής του. Η διαδικασία της εξαγωγής (export) αποτελεί μια χρονοβόρα διαδικασία και εξαρτάται από τη διάρκεια του έργου, τα εφέ που μπορεί να περιλαμβάνει αλλά και τον γρήγορο επεξεργαστή του υπολογιστή.

Τέλος, επιλέγονται οι τρόποι εξαγωγής του οπτικοακουστικού υλικού, ανάλογα με το μέσο στο οποίο πρόκειται να προβληθεί ή και να παραδοθεί στον/στην πελάτη/-ισσα (σε τηλεόραση, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.ά.) Πολύ συχνά, από το τελικό αυτό υλικό, δημιουργείται ένα νέο βίντεο που λειτουργεί ως τρέιλερ (σύντομο βίντεο μερικών λεπτών με τις πιο χαρακτηριστικές σκηνές του αρχικού), όπως συμβαίνει με τις κινηματογραφικές ταινίες.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Pinel, V. (2013). *Το Μοντάζ* (μτφρ. Α. Μπαλτά). Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
2. Κάρλος, Χ. (2010). *Βίντεο Μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Έναστρον.

Συμπληρωματικές

1. Τασιούλας, Γ. (2023). *Η τέχνη του Storyboard/The art of Storyboard*. Θεσσαλονίκη: Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.

2.4.Γ • ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΜΠΟΥΜ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη διαδικασία δημιουργίας ψηφιακών βιβλίων, editorials και φωτογραφικών άλμπουμ (albums). Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με εξειδικευμένα εργαλεία προγραμμάτων επεξεργασίας που θα τους επιτρέψουν να δημιουργούν μόνοι/-ες τους ψηφιακά «σαλόνια» (δισέλιδα), να συνθέτουν τις φωτογραφίες τους και να τις συνδυάζουν με κείμενα και λεζάντες. Θα παρουσιαστούν οι διαδικασίες και οι τεχνικές παραγωγής editorials περιοδικών και ψηφιακών albums για να αποτυπώνουν ολοκληρωμένα τη δουλειά τους σε μορφή κειμένου και εικόνων. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τις βασικές αρχές του graphic design και της σελιδοποίησης ώστε να ολοκληρώνουν τη δημιουργία ψηφιακών αρχείων που είναι κατάλληλα για φωτογραφικά βιβλία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Δημιουργούν ψηφιακά «σαλόνια» (δισέλιδα),
- Ορίζουν προγράμματα επεξεργασίας εικόνων,
- Περιγράφουν διαδικασίες επεξεργασίας κειμένων με εικόνες,
- Σχεδιάζουν σελίδες ψηφιακών albums,

- Διαχειρίζονται εξειδικευμένες εντολές των προγραμμάτων επεξεργασίας,
- Συγγράφουν τις κατάλληλες λεζάντες για τις φωτογραφίες τους,
- Συγκρίνουν τυπογραφικά στοιχεία που ταιριάζουν σε άρτιο αισθητικό αποτέλεσμα με τις εικόνες τους,
- Κατασκευάζουν ψηφιακά αρχεία που μπορούν να εκτυπωθούν ως editorials περιοδικών,
- Υποστηρίζουν τη δική τους αισθητική πρόταση στη δημιουργία ψηφιακών βιβλίων,
- Υιοθετούν γραφιστικούς κανόνες για την ολοκλήρωση της εργασίας τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Design / Τυπογραφία / Είδη χαρτιών / Τεχνολογίες εκτυπώσεων / Ράστερ / Μουαρέ / Γραμματοσειρά / Βάρη γραμματοσειράς / Είδη γραμματοσειράς / Σαλόι / Σημεία κοπής / Γραφιστικός σχεδιασμός.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΕΚΤΥΠΩΣΕΩΝ
2	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΟΥ DESIGN
3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΛΜΠΟΥΜ ΚΑΙ EDITORIAL
4	ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΕΣ
5	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ, ΒΙΒΛΙΑ, ΑΥΤΟΕΚΔΟΣΕΙΣ
6	ΕΙΔΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Γ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΕΚΤΥΠΩΣΕΩΝ

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την τεχνολογία εκτυπώσεων και τα είδη εκτυπώσεων. Γίνεται σύντομη ιστορική αναδρομή από τη μεγάλη ανακάλυψη του Γουτεμβέργιου, το 1455, της τυπογραφίας με κινητά τυπογραφικά στοιχεία, η οποία άλλαξε ριζικά τη ζωή όλης της ανθρωπότητας, μέχρι τις σύγχρονες εκτυπωτικές μεθόδους.

Η τυπογραφία είναι η τέχνη αποτύπωσης και αναπαραγωγής γραπτού λόγου και εικόνων σε διάφορα υλικά (χαρτί, ύφασμα κ.ά.) με τη βοήθεια διαφόρων τεχνικών. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις βασικές τεχνικές εκτύπωσης, όπως την offset (όφσετ), την πιο διαδεδομένη μέθοδο, λόγω της μεγάλης της εφαρμογής στις εκτυπώσεις, στην οποία τα σημεία που τυπώνονται βρίσκονται στο ίδιο

επίπεδο με τα λευκά σημεία (τα σημεία δηλαδή εκείνα που δεν θα τυπωθούν). Μια άλλη τεχνική είναι η φλεξογραφία, δηλαδή κάθε σύστημα ή τεχνική εκτύπωσης που χρησιμοποιεί ανάγλυφες εκτυπωτικές πλάκες (κλισέ ή μήτρες εκτύπωσης) από υλικό ελαστικό, εύκαμπτο και ευλύγιστο. Ακολουθώς, περιγράφεται η βαθυτυπία, ή αλλιώς «εκτύπωση ασφαλείας», γιατί πρόκειται για ανώτερη εκτυπωτική μέθοδο, όπου τα σημεία που τυπώνονται βρίσκονται σε βάθος και παίρνουν μελάνι όπως και τα λευκά σημεία, ενώ συγχρόνως ένα ειδικό μαχαίρι από καουτσούκ, το οποίο ακουμπάει στην επιφάνεια του κυλίνδρου χαλκού, αφαιρεί τελείως το μελάνι από τα λευκά σημεία, αφήνοντας έτσι μόνο τα φωτογραφισμένα σημεία να μελανώνονται.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις εφαρμογές κάθε εκτυπωτικής μεθόδου, και μελετούν και τις εκτυπωτικές μηχανές των φωτογραφικών εργαστηρίων που τυπώνουν μόνο φωτογραφίες (mini lab, πλότερ κ.λπ.).

Προτείνεται, επιπλέον, η επίσκεψη των εκπαιδευομένων σε κάποιο τυπογραφείο, ώστε να γνωρίσουν όλα τα είδη εκτυπώσεων αλλά και την άμεση σχέση της φωτογραφίας με αυτά.

2.4.Γ.2 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΟΥ DESIGN

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις βασικές αρχές του οπτικού και γραφιστικού σχεδιασμού εντύπων. Ο όρος «γραφιστικός σχεδιασμός» (ή γραφιστικό design) όταν ξεκίνησε, στη δεκαετία του 1950, αναφερόταν κυρίως στον σχεδιασμό τυπωμένων στοιχείων. Τα περιοδικά της εποχής, για παράδειγμα τα *Harper's Bazaar*, *Esquire*, *Life*, άνοιξαν τον δρόμο για την ανανέωση του γραφιστικού design.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις βασικές έννοιες και όρους του γραφιστικού design. Γίνεται συνοπτική παρουσίαση των όρων «εταιρική ταυτότητα», «λογότυπο», «εμπορικό σήμα» και, στη συνέχεια, περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάζονται οι συσκευασίες προϊόντων, το εμπορικό σήμα, και οι εκτυπώσεις που είναι φιλικές προς το περιβάλλον κ.ά. Επιπλέον, αναλύονται οι βασικοί όροι των εκτυπώσεων, όπως το ράστερ, το μουaré, τα σημεία κοπής, τα σημεία διπλώματος, τα χρωματικά προφίλ, τα ξακρίσματα, το δοκίμιο κ.ά.

Επίσης, αναλύονται το ράστερ και το μουaré. Διευκρινίζεται ότι το ράστερ είναι κουκκίδες που χρησιμοποιούνται στις εκτυπώσεις των γραφικών τεχνών, για να μπορούν να αποδοθούν τυπογραφικά οι διαφορετικοί χρωματικοί τόνοι κάθε εικόνας. Αντίστοιχα, το μουaré είναι ο οπτικός θόρυβος μιας τελικής εκτύπωσης που δημιουργούν τα ράστερ των φιλμ όταν αυτά δεν συμπίπτουν απόλυτα κατά τη διάρκεια μιας εκτύπωσης. Τέλος, γίνεται αναφορά και περιγράφονται χρωματικά μοντέλα όπως τα RGB και CMYK, και πρότυπα εκτύπωσης, όπως η κλίμακα ISO 12647, Pantone, ICC Profiles κ.ά., τα οποία διασφαλίζουν την ποιότητα, τη συνέπεια και τη συμβατότητα των εκτυπώσεων σε διαφορετικά μέσα και τεχνολογίες.

Σε αυτή την υποενότητα, προτείνονται εργασίες οι οποίες περιλαμβάνουν πρακτική εξάσκηση πάνω στα βασικά σημεία «στησίματος» ενός εντύπου.

2.4.Γ.3 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΛΜΠΟΥΜ ΚΑΙ EDITORIAL

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη διαδικασία της δημιουργίας φωτογραφικών άλμπουμ, αναλογικών ή ψηφιακών (μέσα από ειδικά λογισμικά προγράμματα). Απαραίτητη προϋπόθεση για τη δημιουργία ενός φωτογραφικού ψηφιακού άλμπουμ είναι οι φωτογραφίες να πληρούν εκτυπωτικά τις ίδιες προδιαγραφές (επεξεργασμένες και στην ίδια ανάλυση).

Ειδικότερα, περιγράφεται η διαδικασία της δημιουργίας φωτογραφικών άλμπουμ: ποια είναι τα μεγέθη των άλμπουμ, τι είναι το «ανοιχτό» και το «κλειστό» αρχείο, τι είναι το σαλόνι, πώς δημιουργείται ένα σαλόνι και ποιες είναι οι διαστάσεις του, ανάλογα με το τελικό άλμπουμ που θα παραδώσουμε (Width, Height, Resolution), τι είναι οι χάρακες, πώς βρίσκουμε τα κέντρα των σελίδων αλλά και πώς διαμορφώνουμε το σαλόνι έτσι ώστε να πετύχουμε ένα άρτιο αισθητικά αποτέλεσμα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με τη δημιουργία περιγραμμάτων, επιλέγουν το κατάλληλο φόντο και συνθέτουν τις εικόνες σε κάθε σελίδα, δημιουργώντας κι ένα καλαίσθητο ενιαίο σύνολο, με μια συγκεκριμένη, χρονική αφήγηση.

Επιπλέον, παρουσιάζονται και μελετώνται έτοιμα άλμπουμ από επαγγελματίες φωτογράφους (με καλές αλλά και αποτυχημένες δουλειές) και ερευνώνται το αισθητικό αποτέλεσμα και οι προδιαγραφές που θα πρέπει να έχει ένα άλμπουμ. Διδάσκεται η δημιουργία ψηφιακών «σαλονιών», δηλαδή δισελίδων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως editorials περιοδικών και ως μέρη ψηφιακών φωτογραφικών άλμπουμ και βιβλίων. Η βασική επεξεργασία μπορεί να γίνει σε προγράμματα όπως το Photoshop και το InDesign της Adobe κ.ά. Επίσης, παρουσιάζονται και άλλα λογισμικά που χρησιμοποιούν συγκεκριμένα μοτίβα τοποθέτησης φωτογραφιών (π.χ. το pixellu κ.ά.). Σε αυτή την περίπτωση, ο/η φωτογράφος περιορίζεται μόνο στη σωστή ψηφιακή επεξεργασία των εικόνων που έχει επιλέξει και απλώς «ρίχνει» τις φωτογραφίες στα έτοιμα templates. Υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί συνδυασμοί ώστε να μην επαναλαμβάνονται συχνά τα μοτίβα.

2.4.Γ.4 | ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΕΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εστιάζεται σε ένα σημαντικό κεφάλαιο της τυπογραφίας, που είναι οι γραμματοσειρές που χρησιμοποιούνται τόσο στις έντυπες όσο και τις ψηφιακές εκδόσεις. Οι γραμματοσειρές φέρουν τα δικά τους αισθητικά χαρακτηριστικά και έχουν πολλές παραμέτρους που θα πρέπει να προσέξουμε για να έχουμε μια καλαίσθητη σύνθεση, η οποία θα τραβά την προσοχή του/της αναγνώστη/-τριας, αλλά θα είναι και ευανάγνωστη, χωρίς να κουράζει.

Ειδικότερα, οι γραμματοσειρές διακρίνονται, βάσει του σχεδιασμού τους, σε δύο βασικές κατηγορίες: τις γραμματοσειρές με πατούρες (ή ακρέμονες), όπως είναι π.χ. η Serif, και εκείνες χωρίς πατούρες, όπως είναι η Calibri. Διακρίνονται, επίσης, σε ισοπαχείς και ανισοπαχείς, και δεν ορίζονται ως προς το μέγεθός τους (font), αλλά ως προς το βάρος τους. Ο όρος «βάρος γραμματοσειράς» αφορά τις σχεδιαστικές διαφορο-

ποιήσεις ώστε να αποδοθούν οι διαφορετικές εντάσεις της. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται στα roman (τα κατακόρυφα γράμματα), τα regular (ή normal), τα bold, τα italic ή oblique, τα light ή thin, τα μεγέθη της γραμματοσειράς κ.ά.

Επιπλέον, αναλύονται οι μετρήσεις και το σύστημα στιγμών, τι είναι το διάστιχο (leading), η αραιώση (tracking), η διαγραμμάτωση ή διαστοιχείωση (kerning), η τεχνική aliased (και anti-aliased αντίστοιχα), τα vector, η στοίχιση, το διάκενο κ.ά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται πάνω στη δημιουργία αφίσας, ή κάποιων σελίδων ενός βιβλίου που συνδυάζει κείμενο με φωτογραφίες, με σκοπό τη δημιουργία ενός λειτουργικού, ευανάγνωστου και καλαίσθητου συνόλου.

2.4.Γ.5 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ, ΒΙΒΛΙΑ, ΑΥΤΟΕΚΔΟΣΕΙΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν πώς να δημιουργήσουν τα δικά τους προσωπικά φωτογραφικά λευκώματα και βιβλία, σε μικρό αριθμό αντιτύπων.

Η ψηφιακή τεχνολογία έκανε πιο προσιτή την έκδοση προσωπικών φωτογραφικών βιβλίων και λευκωμάτων. Πλέον, σε πολλά φωτογραφικά φεστιβάλ υπάρχουν ειδικοί τομείς παρουσίασης, κριτικής και διαγωνισμών φωτογραφικών αυτοεκδόσεων, σε μια πρώτη πειραματική μορφή εν εξελίξει. Η σχεδίαση εντύπων είναι μια απαιτητική εργασία, αφού καλούμαστε σε συγκεκριμένο χώρο να συνθέσουμε με αισθητική αρτιότητα και συγκεκριμένους κανόνες κείμενα, φωτογραφίες, σχέδια, τίτλους, υπότιτλους, αριθμούς σελίδων κ.ά. Κάθε έντυπο, βιβλίο, εφημερίδα, περιοδικό κ.λπ. έχει τους δικούς του κανόνες και ιδιαιτερότητες, τις οποίες θα πρέπει να γνωρίζουμε από την αρχή, για να δημιουργήσουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν βιβλία και λευκώματα, και στη συνέχεια δημιουργούν ένα δικό τους, και εξοικειώνονται με τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει το εμπροσθόφυλλο, το οπισθόφυλλο και η ράχη ενός βιβλίου. Επίσης, μαθαίνουν τι είναι η κουβερτούρα (ή κάλυμμα) και με ποιους τρόπους μπορεί να διπλωθεί ένα έντυπο. Επιπλέον, πώς πρέπει να «στήνονται» οι σελίδες στο πρόγραμμα σελιδοποίησης κ.ά.

Μετά την εκτύπωση, οι σελίδες διπλώνονται, δένονται σε ένα ενιαίο σώμα και κόβονται. Η διαδικασία σελιδοποίησης και μορφοποίησης με τα σύγχρονα προγράμματα επεξεργασίας έχει γίνει ευκολότερη υπόθεση σε σχέση με το παρελθόν και οι περιορισμένες εκτυπώσεις αντιτύπων είναι περισσότερο οικονομικές σε σχέση με τη μαζική παραγωγή φωτογραφικών βιβλίων.

Ένα λευκώμα ή βιβλίο μπορεί να συνδυάσει την έκδοση με παραδοσιακές τεχνικές τυπογραφίας και βιβλιοδεσίας (σε συνεργασία με κάποιον/-α επαγγελματία) ώστε να είναι πιο ιδιαίτερο και εντυπωσιακό.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συγκρίνουν και επιλέγουν τυπογραφικά στοιχεία που εναρμονίζονται με τις εικόνες τους, συγγράφουν τις κατάλληλες λεζάντες για τις φωτογραφίες τους και δημιουργούν ένα πρωτότυπο φωτογραφικό έργο υψηλού επιπέδου και αισθητικής.

2.4.Γ.6 | ΕΙΔΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη σημασία του να διαχειρίζονται σωστά το υλικό τους και να προτείνουν στους/στις πελάτες/-ισσές τους φωτογραφικά προϊόντα που ακολουθούν την παροχή της φωτογραφικής υπηρεσίας.

Πέρα από την «καθαρόαιμη» φωτογραφική παροχή (που συνήθως περιορίζεται σε εκτυπωμένες ή ψηφιακές φωτογραφίες), οι φωτογράφοι ενθαρρύνουν τους/τις πελάτες/-ισσές τους να αξιοποιήσουν το φωτογραφικό υλικό τους και σε άλλα είδη. Ειδικότερα, γίνεται παρουσίαση εξειδικευμένων εκτυπώσεων, για παράδειγμα σε ειδικά φωτογραφικά χαρτιά (π.χ. καμβά, ταπετσαρίες κ.ά.), άλμπουμ και μίνι άλμπουμ (για να χαρίσουν π.χ. οι νέονυμφοι στους οικείους τους κ.ά.), εκτυπώσεων φωτογραφιών σε πλεξιγκλάς, κούπες, μπλουζάκια κ.λπ., επαγγελματικών φωτογραφίσεων οικογενειακών πορτρέτων, ψηφιακών κορνιζών (με προβολή μίας ή σειράς φωτογραφιών) κ.ά. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται στη δημιουργία σύντομων βίντεο από οικογενειακά αρχεία φωτογραφιών και, επειδή κάθε είδος εκτύπωσης ή μετατροπής σε βίντεο απαιτεί διαφορετικό μορφότυπο ή μέγεθος ανάλυσης, μαθαίνουν να εξετάζουν τις ιδιαιτερότητες εξαγωγής των αρχείων αυτών σε σχέση με το πού και πώς θα χρησιμοποιηθούν.

Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και μετατρέπουν τα αρχεία τους βασίζόμενοι στις προδιαγραφές των εκτυπωτικών μηχανών ή μηχανημάτων (π.χ. σε πόσα DPI-dot per inch εκτυπώνει), όπως και στα χρωματικά τους προφίλ, για κάθε είδους εκτύπωση, προκειμένου να παραχθεί ένα άρτιο, τεχνικά, αποτέλεσμα.

Η υποενότητα είναι σημαντική, γιατί βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν νέες τεχνικές στη δημιουργία επιπλέον παροχών στα φωτογραφικά έργα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κωνσταντόπουλος, Π. (2020). *Graphic Design*. Αθήνα: Εκδόσεις Gramma.
2. Παπαντωνόπουλος, Α. Κ. (2006). *Πορεία Γραφής και Γραφικών Τεχνών*. Πάτρα: Δήμος Πατρέων.

Συμπληρωματικές

1. Βιβλίο Γραφικών Τεχνών. (2019) «Πώς να σχεδιάσετε την πρώτη σας συσκευασία». Ανακτήθηκε από:
<https://www.graphicarts.gr/enimerosi/arthra-themata/pos-na-sxediasete-tin-proti-sas-suskeuasias>
2. Σημειώσεις Γραφιστικής. (2012). «Τα βασικά χαρακτηριστικά των τυπογραφικών στοιχείων». Ανακτήθηκε από:
<http://graficnotes.blogspot.com/2012/04/blog-post.html>

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε εξειδικευμένες εφαρμογές της φωτογραφίας, όπως την αστροφωτογραφία, την ιατρική φωτογραφία, τη μακροφωτογραφία, τη φωτογραφία μακράς έκθεσης, το timelapse, το light-painting, τη διαφορά έκθεσης (HDR), την υποβρύχια φωτογραφία αλλά και την εναέρια φωτογραφία με drone. Ειδικότερα, γίνονται αναφορές στις τεχνικές που απαιτούνται για κάθε μία από αυτές τις παραπάνω κατηγορίες. Παρουσιάζεται, ακόμη, ο απαραίτητος εξοπλισμός, όπως ειδικοί φακοί, κάμερες, φίλτρα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις ειδικές συνθήκες που απαιτούνται για κάθε κατηγορία φωτογράφισης και μαθαίνουν να χρησιμοποιούν κατάλληλα τον εξοπλισμό τους και εξειδικευμένα όργανα, όπως macro φακούς, drone, ringflash, ειδικά φίλτρα φακών κ.λπ.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις αρχές της macroφωτογράφισης,
- Περιγράφουν τις βασικές αρχές της τεχνικής του light-painting,
- Χειρίζονται ειδικό εξοπλισμό, όπως macro και close up φακούς,
- Επιλέγουν τον κατάλληλο εξοπλισμό ανάλογα με το είδος της φωτογράφισης,
- Εφαρμόζουν την τεχνική του time lapse για τη δημιουργία ειδικών βίντεο,
- Σχεδιάζουν μια αστροφωτογράφιση,
- Προετοιμάζουν ένα σχέδιο πτήσης για φωτογράφιση με drone,
- Υποστηρίζουν τις νέες τάσεις στις φωτογραφικές εφαρμογές,
- Τηρούν κανόνες ασφάλειας σε σχέση με τον εξοπλισμό φωτογράφισης,
- Επιλύουν προβλήματα που προκύπτουν στις φωτογραφίες τους,
- Υιοθετούν προσωπικό ύφος στις φωτογραφικές τους τεχνικές,
- Αναγνωρίζουν τη συμβολή των νέων τεχνολογιών στην εξέλιξη της οπτικοακουστικής παραγωγής.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Νέες τεχνολογίες / Time lapse / Αστροφωτογραφία / Αντιγραφή έργων τέχνης / Light painting / Εικονική περιήγηση / Εικονική πραγματικότητα / Επαυξημένη πραγματικότητα / Μεικτή πραγματικότητα / Drone.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ
2	ΑΣΤΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΜΑΚΡΑ ΕΚΘΕΣΗ
3	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
4	TIME LAPSE ΚΑΙ HDR (ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΕΚΘΕΣΗ)
5	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ/ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕ DRONE
6	Η ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΕΝΟΣ DRONE ΚΑΙ ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ
7	ΧΡΗΣΗ DRONE

Κείμενο αναφοράς

2.4.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Η συγκεκριμένη υποενότητα σκοπό έχει να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις εξειδικευμένες υπηρεσίες φωτογράφισης αλλά και στις ανελλισόμενες υπηρεσίες στην οπτικοακουστική παραγωγή. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τεχνικές και υπηρεσίες φωτογράφισης που απαιτούν επιπλέον εξειδίκευση, όπως είναι η επιστημονική φωτογραφία, η οποία περιλαμβάνει φωτογράφιση με μικροσκόπιο, η ιατρική φωτογραφία σε χειρουργεία/εξετάσεις κ.ά., η ψηφιοποίηση αρχείων με κάθε είδους υλικά και σε διάφορες μορφές (βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, αρνητικά φιλμ, γυάλινες πλάκες, αλλά και συλλογές αντικειμένων κ.λπ.).

Επιπλέον, αναλύεται η τεχνική φωτογράφισης με κάμερες 180ο και 360ο μοιρών, οι οποίες χρησιμοποιούνται για εικονικές/διαδικτυακές περιηγήσεις σε χώρους (εκθέσεις, μουσεία, όπως και στην κτηματομεσιτική αγορά), καθώς επίσης και ο εξοπλισμός που απαιτεί η κάθε κατηγορία ξεχωριστά. Παρουσιάζονται οι νέες τεχνολογίες, τα χαρακτηριστικά τους και ο τρόπος εφαρμογής τους στον χώρο της φωτογραφίας και γενικότερα της οπτικοακουστικής παραγωγής, όπως είναι η εικονική περιήγηση, η εικονική πραγματικότητα (AR), η επαυξημένη πραγματικότητα (AR), η μεικτή πραγματικότητα (MR) αλλά και η Τεχνητή Νοημοσύνη (AI).

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί παρουσιάζει άξιες προσοχής ειδικεύσεις της φωτογραφίας και τις νέες τεχνολογίες που βρίσκουν εφαρμογή στον κλάδο της φωτογραφίας ή σε συναφείς με τη φωτογραφία υπηρεσίες.

2.4.Δ.2 | ΑΣΤΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΜΑΚΡΑ ΕΚΘΕΣΗ

Με την αστροφωτογραφία, την τεχνική του light painting και τη δημιουργία εικόνων με τη χρήση της μακράς έκθεσης ασχολείται η υποενότητα αυτή. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται σε τεχνικές φωτογράφισης όπως είναι η μακρά

έκθεση, προκειμένου να δημιουργήσουν είτε εικαστικές εικόνες είτε θέματα που δεν είναι ορατά με το ανθρώπινο μάτι.

Παρουσιάζονται οι ερευνητικές διαδικασίες για την πραγματοποίηση μιας τέτοιας φωτογράφισης (εύρεση κατάλληλης τοποθεσίας και ιδανικής ημέρας και ώρας λήψης, στοιχεία φωτορύπανσης της περιοχής, έλεγχος καιρικών συνθηκών, χρήση φίλτρων, ειδικές εφαρμογές [applications] για τις ιδανικές συνθήκες φωτογράφισης, ο ειδικός εξοπλισμός για την αντιμετώπιση του οπτικού θορύβου, ο κανόνας 500 για τον σωστό χρόνο έκθεσης κ.ά.). Πέρα από τις δυνατότητες που προσφέρει η μακρά έκθεση στην αστροφωτογραφία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δημιουργούν σειρά φωτογραφιών με την τεχνική αυτή με ενσωματωμένα στοιχεία κίνησης και αποτυπωμένα ίχνη φωτός.

Επίσης, πειραματίζονται συνδυάζοντας τη μεγάλη έκθεση με την τεχνική του fill-in, που δίνει ένα εντυπωσιακό αποτέλεσμα, γιατί «παγώνει» το κυρίως θέμα, αλλά αποτυπώνει την κίνηση του περιβάλλοντα χώρου.

Τέλος, πραγματοποιούν φωτογραφίσεις με μακρά έκθεση και συνδυασμό άλλων τεχνικών, π.χ. του light painting, που είναι μια σημειακή φωτιστική πηγή που το ίχνος της αποτυπώνεται στη φωτογραφία, όπως τα φώτα των κινούμενων αυτοκινήτων σε έναν αυτοκινητόδρομο κ.ά.

Στη σημαντική αυτή υποεπένδυση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες σε εξειδικευμένα θέματα φωτογραφικών εφαρμογών.

2.4.Δ.3 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση ασχολείται με τη διαδικασία φωτογράφισης έργων τέχνης και αρχαιοτήτων. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις προϋποθέσεις φωτογράφισης σε εξωτερικό ή εσωτερικό χώρο και τον αντίστοιχο εξοπλισμό που θα πρέπει να διαθέτουν ανάλογα με τις απαιτήσεις της φωτογράφισης και των συνθηκών που επικρατούν, καθώς τα αντικείμενα που φωτογραφίζουν ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά του τόπου, είναι ανεκτίμητης αξίας και απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή ως προς τη φωτογραφική τους αντιμετώπιση.

Στις περιπτώσεις της φωτογραφικής αποτύπωσης μνημείων (σε εξωτερικούς ή εσωτερικούς χώρους), χρησιμοποιούνται ανακλαστήρες και διαχυτήρες, τεχνικές fill-in (εξισορρόπηση φωτισμού), ενώ ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην αποφυγή των παραμορφώσεων. Για τον έλεγχο των παραμορφώσεων, χρησιμοποιούνται συγκεκριμένοι φακοί, αλλά και ο βοηθητικός κάρναβος της φωτογραφικής μηχανής. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χρησιμοποιούν πρότυπα μέτρησης, χρώματος αλλά και πυξίδες προσανατολισμού στις φωτογραφίες τους.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στη φωτογράφιση των αντικειμένων (αρχαίων ευρημάτων κ.λπ.). Ανάλογα με το περιβάλλον μέσα στο οποίο καλούνται να αποτυπώσουν τα αντικείμενα, χρησιμοποιούν τις κατάλληλες φωτιστικές μεθόδους για τη σωστή απόδοση θερμοκρασίας χρώματος του αντικειμένου. Χρησιμοποιούν πάντα

κλίμακα και χρωματική παλέτα, έχουν τη φωτογραφική τους μηχανή απολύτως παράλληλη με το θέμα τους και προσέχουν την ακριβή φωτογραφική αποτύπωσή του.

Επιπλέον, στην υποενότητα αυτή, γίνεται παρουσίαση των εφαρμογών της υπέρυθρης και υπεριώδους φωτογράφισης σε παλιά αντικείμενα, τεχνικών που χρησιμοποιούνται για την ανίχνευση επιφανειών κάτω από στρώσεις βερνικιών και ρύπων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες φωτογραφίζουν διάφορα αντικείμενα, με σκοπό την ακριβή απόδοση/τεκμηρίωσή τους (ενδεικτικά: ένα νόμισμα, έναν ανάγλυφο πίνακα ζωγραφικής, ένα μικρό αγαλματάκι κ.ά., αντικείμενα που να παραπέμπουν σε αρχαία ευρήματα ή έργα τέχνης).

Στη σημαντική αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες πάνω σε εξειδικευμένα θέματα φωτογραφικών εφαρμογών.

2.4.Δ.4 | TIME LAPSE ΚΑΙ HDR (ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΕΚΘΕΣΗ)

Με την τεχνική του time lapse και της πολλαπλής έκθεσης (HDR) ασχολείται η παρούσα υποενότητα. Το time lapse αποτελεί μια πρωτότυπη παρουσίαση γιατί συνδυάζει τη φωτογραφία με το βίντεο, τεχνική η οποία ολοένα προτιμάται από την αγορά. Είναι η ιδανική τεχνική όταν απαιτείται να προβληθεί ένα γεγονός ή μία ιστορία σε σύντομο χρονικό διάστημα και ενδείκνυται για θέματα που απαιτούν μεγάλους χρόνους παρατήρησης (ενδεικτικά, για ένα μόλις λεπτό ενός τέτοιου βίντεο απαιτούνται 1500 φωτογραφίες). Η φωτογραφική μηχανή παραμένει σταθερή για όσο διάστημα ορίζουμε και τραβά φωτογραφίες ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Στη συνέχεια, οι φωτογραφίες επεξεργάζονται σε ειδικό λογισμικό πρόγραμμα και μετατρέπονται σε αρχείο βίντεο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τη διαδικασία λήψεων, τις απαιτήσεις που έχει η συγκεκριμένη τεχνική και τον απαραίτητο εξοπλισμό (όπως τρίποδο, ντεκλανσέρ, ιντερβαλόμετρο, φίλτρα natural density κ.ά.), τόσο για τις μηχανές που έχουν τη λειτουργία time lapse ως επιλογή, όσο και για τις μηχανές που δεν διαθέτουν αυτή τη λειτουργία. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν μια δική τους σειρά φωτογραφιών, την οποία μετέπειτα επεξεργάζονται και δημιουργούν ένα ολοκληρωμένο βίντεο, έτοιμο για προβολή στο κοινό.

Τέλος, γίνεται παρουσίαση της τεχνικής φωτογράφισης με πολλαπλές λήψεις (HDR) και αυτόματη κατανομή τόνων, οι οποίες επιτυγχάνονται μέσω διαδοχικών λήψεων με διαφορετικές ρυθμίσεις. Με το HDR μπορούμε να πετύχουμε μεγαλύτερη τονική ισορροπία, σε δύσκολες συνθήκες λήψης (π.χ. εξωτερική φωτογράφιση όπου το μισό θέμα βρίσκεται σε σκιά και το υπόλοιπο φωτίζεται από τον ήλιο).

Η υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί και οι δύο τεχνικές έχουν μεγάλη ζήτηση στην αγορά εργασίας.

2.4.Δ.5 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ/ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕ DRONE

Η παρούσα υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη φωτογράφιση ή και βιντεοσκόπηση με τη χρήση drone (μη επανδρωμένο αεροσκάφος). Πρόκειται για

μια ιπτάμενη, τηλεκατευθυνόμενη συσκευή που μπορεί να κουβαλήσει επάνω της, μεταξύ άλλων, και κάμερες για φωτογράφιση ή και βιντεοσκόπηση. Κάθε αεροσκάφος που λειτουργεί ή έχει σχεδιαστεί για να λειτουργεί αυτόνομα ή να οδηγείται εξ αποστάσεως, χωρίς χειριστή/-τρια επί του σκάφους, ορίζεται ως μη επανδρωμένο αεροσκάφος (UAS-Unmanned Aircraft System/Σύστημα μη επανδρωμένου αεροσκάφους).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις βασικές αρχές και τους κανονισμούς για τη χρήση του drone, μια και για την επαγγελματική του χρήση απαιτείται σχετική άδεια από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ), αλλά και εξετάσεις πιστοποίησης. Γίνεται παρουσίαση των drone που υπάρχουν για κάθε κατηγορία (ανοιχτή, ειδική και πιστοποιημένη κατηγορία), των περιορισμών αλλά και των δυνατοτήτων που έχει κάθε μία από αυτές.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν ποιες είναι οι βασικές αρχές πτήσης, οι ώρες πτήσεις, πόσα μέτρα μπορεί να πετά από το έδαφος (ή τη θάλασσα), ή πώς πετά σε λοφώδη περιβάλλοντα ή με ποιες καιρικές συνθήκες μπορεί να πετά ή όχι. Επιπρόσθετα, ποιες είναι οι περιοχές που απαγορεύεται να πετά χωρίς σχετική άδεια (όπως αεροδρόμια, στρατιωτικές περιοχές, αρχαιολογικοί χώροι, δημόσια κτίρια, βιομηχανικές εγκαταστάσεις, συγκεντρωμένα πλήθη κ.ά.) και τι σημαίνει ο όρος «μη εμπλεκόμενοι άνθρωποι».

Η συγκεκριμένη υποεπενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί η φωτογράφιση/βιντεοσκόπηση με drone αποτελεί πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της εργασίας ενός/μιας επαγγελματία φωτογράφου.

2.4.Δ.6 | Η ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΕΝΟΣ DRONE ΚΑΙ ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ

Στην υποεπενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τα μέρη (και τα υλικά) από τα οποία αποτελείται ένα drone, όπως και τις λειτουργίες και την επίσημη ονομασία του.

Ειδικότερα, μαθαίνουν για τον κορμό (την άτρακτο) και τα μέρη που τον απαρτίζουν, τις προπέλες, που συνήθως αποτελούνται από 4 ή 8 έλικες, τις μπαταρίες και πώς λειτουργούν σε διαφορετικές καιρικές συνθήκες, τους ηλεκτροκινητήρες, που αποτελούν την πηγή ώθησης της μονάδας, και τους ηλεκτρονικούς ελεγκτές ταχύτητας, που είναι υπεύθυνοι για τον χειρισμό του drone (προσγείωση-απογείωση, σταθερή πτήση). Επιπλέον, τον ελεγκτή πτήσης, που επιτρέπει την αυτόματη πτήση αλλά και την αποφυγή εμποδίων, τη μονάδα αδρανειακής μέτρησης IMU που μαζί με το γυροσκόπιο, το επιταχυνσιόμετρο και τη μονάδα GPS αποτελούν τα βασικά μέρη της λειτουργίας του drone, τον δέκτη τηλεκατεύθυνσης, που επιτρέπει την αμφίδρομη επικοινωνία μεταξύ χειριστηρίου και drone, τον πομπό μετάδοσης πληροφοριών, την κάμερα, η οποία πραγματοποιεί τις λήψεις, αλλά και περιφερειακά στοιχεία, όπως είναι οι μάσκες προσομοίωσης λήψης. Αναγνωρίζουν τον κωδικό νηολόγησης και καταγραφής του drone, αλλά και πώς λειτουργούν τα φώτα αναγνώρισης.

Τέλος, παρουσιάζονται οι προδιαγραφές για τη μεταφορά του, π.χ. ότι οι μπαταρίες του drone πρέπει να μεταφέρονται σε ειδική συσκευασία μεταφοράς κατά τη

διάρκεια αεροπορικής πτήσης, σύμφωνα με τη διεθνή νομοθεσία.

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ποιος είναι ο ιδανικός τύπος drone για τις απαιτήσεις κάθε φωτογραφικής εργασίας (ελαφρύ-βαρύ), αλλά και τις λειτουργίες του, ώστε να το χειρίζονται με ασφάλεια.

2.4.Δ.7 | ΧΡΗΣΗ DRONE

Η παρούσα υποενότητα αναλύει τον τρόπο χρήσης drone κατά τη διάρκεια μιας φωτογράφισης/βιντεοσκόπησης, όχι μόνο αναφορικά με την πτήση, αλλά και αναφορικά με τη λήψη φωτογραφιών/βιντεοσκόπησης.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την ανάγνωση χαρτών, ώστε να αναγνωρίζουν εμπόδια όπως κτίρια, καλώδια κ.λπ. Μελετούν τις καιρικές συνθήκες και τους ανέμους που θα επικρατούν στην περιοχή την ώρα της πτήσης. Επίσης, γνωρίζουν τη χειροκίνητη λειτουργία της κάμεράς τους, γιατί οι φωτιστικές συνθήκες αλλάζουν συνέχεια κατά τη διάρκεια μιας βιντεοσκόπησης και απαιτείται χειροκίνητος έλεγχος. Επιπλέον, μαθαίνουν να αποκωδικοποιούν τη σήμανση METAR, τα μετεωρολογικά τηλεγραφήματα που δίνουν σημαντικές πληροφορίες επιφανειακών παρατηρήσεων (όπως είναι η διεύθυνση του ανέμου, η ορατότητα, η νεφοκάλυψη, η περιοχή, η θερμοκρασία του αέρα, η βαρομετρική πίεση κ.ά.), και διδάσκονται τις βασικές αρχές της αεροναυτιλίας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν δοκιμαστικές λήψεις με drone σε ελεγχόμενο χώρο, με υποθετικό σενάριο πραγματικής επαγγελματικής πτήσης: δημιουργούν το σενάριο λήψης (τοποθεσία, θέμα, ημερομηνία) και σχεδιάζουν το σχέδιο πτήσης, λαμβάνουν μέτρα σε σχέση με τους κανόνες ασφάλειας της πτήσης, λαμβάνουν σχετικό METAR, αιτούνται άδεια πτήσης από την ΥΠΑ και πραγματοποιούν πτήση. Στη συνέχεια, αξιολογούν τόσο τη διαδικασία της πτήσης όσο και του παραγόμενου οπτικοακουστικού υλικού.

Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί η φωτογράφιση/βιντεοσκόπηση με drone αποτελεί πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της εργασίας ενός/μιας επαγγελματία φωτογράφου.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Αεροπορική Ασφάλεια (EASA). «Ασφαλείς λειτουργίες για τη χρήση drone». Ανακτήθηκε από:
<https://www.easa.europa.eu/en/domains/civil-drones>
2. Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ). «Ερωτήσεις και απαντήσεις για το ηλεκτρονικό σύστημα UAS-FRSS». Ανακτήθηκε από:
<https://uas.hcaa.gr/Faq>

Συμπληρωματικές

1. Canon. “LIGHTING TECHNIQUES. A beginner’s guide to light painting photography”. Ανακτήθηκε από:
<https://www.canon-europe.com/get-inspired/tips-and-techniques/light-painting-photography/>
2. Καλδής, Π. (2021). «Πρώτα βήματα στη φωτογραφία σελήνης & άστρων! Αθήνα: Περιοδικό ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ». Ανακτήθηκε από:
<https://www.photo.gr/know-how/first-steps-moon-stars-photography/>

2.4.Ε • ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της φωτογραφίας των κοινωνικών εκδηλώσεων με αναφορά στον τρόπο φωτογράφισης γάμων, βαπτίσεων, δεξιώσεων, σχολικών φωτογραφίσεων και άλλων εκδηλώσεων. Παρουσιάζονται διαφορετικές προσεγγίσεις στην κάλυψη κοινωνικών εκδηλώσεων, όπως φωτογραφίες πριν και μετά την τελετή του γάμου ή της βάπτισης, φωτογράφιση σε περισσότερο «αυθόρμητο» ύψος, οικογενειακές λήψεις και αναμνηστικές πόζες σε φυσικό ή τεχνητό φως. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη σωστή χρήση του εξοπλισμού που αρμόζει σε κάθε περίπτωση, τον κατάλληλο χειρισμό των φωτιστικών συνθηκών και την επικοινωνιακή προσέγγιση των φωτογραφιζομένων. Τέλος, δίνονται παραδείγματα από σύγχρονες φωτογραφικές τάσεις, ενώ αναλύονται τρόποι παρουσίασης των φωτογραφιών κοινωνικών εκδηλώσεων, όπως εκτυπώσεις σε διάφορα μέσα και υλικά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις τάσεις στη σύγχρονη φωτογραφία γάμου,

- Συγκρίνουν το αισθητικό ύφος μεγάλων φωτογράφων σε αντίστοιχες φωτογραφίες,
- Εξελίσσουν τη δημιουργικότητά τους σε σχέση με τις συνθήκες φωτογράφισης,
- Επιλέγουν τον κατάλληλο εξοπλισμό για μια φωτογράφιση κοινωνικής εκδήλωσης,
- Αποφασίζουν το αισθητικό ύφος της φωτογράφισης ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του θέματός τους,
- Επιλύουν προβλήματα οργάνωσης και υλοποίησης μιας φωτογράφισης κοινωνικής εκδήλωσης,
- Παρουσιάζουν μια ολοκληρωμένη φωτογράφιση ως μια ιστορία (με αρχή, μέση και τέλος),
- Σχεδιάζουν το πλάνο της φωτογράφισης μιας εκδήλωσης,
- Δημιουργούν το κατάλληλο κλίμα για την εκτέλεση της φωτογράφισης,
- Ενθαρρύνουν τους/τις πελάτες/-ισσές τους για την επιλογή της αισθητικής μιας φωτογράφισης,
- Διαμορφώνουν το δικό τους αισθητικό φωτογραφικό ύφος, αφομοιώνοντας στοιχεία από διαφορετικούς/-ές διάσημους/-ες φωτογράφους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Εξωτερικό φλας / Φυσικό φως / Φώτα ροής / Συναίσθημα / Γάμος / Βάπτιση /
Αναμνηστική φωτογραφία / Οικογενειακά πορτρέτα /
Οργανόγραμμα φωτογράφισης / Φωτογραφικές παροχές.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
2	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΓΑΜΟΥ
3	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΒΑΠΤΙΣΗΣ
4	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ
5	ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΚΩΜΟΣΙΕΣ
6	ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.4.E.1 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται και αναγνωρίζουν τις απαιτήσεις της φωτογραφικής κάλυψης μιας κοινωνικής ή επαγγελματικής εκδήλωσης. Στις κοινωνικές εκδηλώσεις περιλαμβάνονται τα μυστήρια (γάμου, βά-

πτυσης) και στις επαγγελματικές όλες οι εκδηλώσεις που χρειάζονται φωτογραφική κάλυψη (π.χ. εγκαίνια, συνέδρια, παρουσιάσεις εταιρικών προϊόντων, βιβλίων κ.ά.). Η διαδικασία σχεδιασμού μιας ανάλογης φωτογράφισης χωρίζεται σε τρία μέρη: την προετοιμασία, τη λήψη και τη διαδικασία μετά τη λήψη (μεταπαραγωγή). Το στάδιο της μεταπαραγωγής περιλαμβάνει την αποστολή δειγματολογίου (της εκδήλωσης/μυστηρίου που καλύφθηκε) στους/στις πελάτες/-ισσες, την επεξεργασία των επιλεγμένων φωτογραφιών και την εκτύπωση (μεμονωμένες φωτογραφίες ή και άλμπουμ) ή και την αποστολή σε ψηφιακή μορφή των επιλεγμένων φωτογραφιών.

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται παρουσίαση της διαδικασίας σχεδιασμού κάθε εκδήλωσης, ξεκινώντας από τη συνάντηση του/της φωτογράφου με τον/την πελάτη/-ισσα, το συμβόλαιο ανάθεσης έργου και τις ερωτήσεις που υποβάλλει ο/η φωτογράφος προκειμένου να καταγράψει τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της εκδήλωσης (π.χ. ο χώρος, πόσος κόσμος θα είναι, αν θα χρειαστούν φωτογραφίες άμεσα για τα κοινωνικά δίκτυα, αν θα υπάρχουν παιδιά στην εκδήλωση, αν θα τηρηθεί dress code, αν θα καλυφθεί από ΜΜΕ, ο χρόνος και η μορφή παράδοσης του υλικού κ.ά.). Η πλήρης κατανόηση και αποτύπωση των χαρακτηριστικών κάθε εκδήλωσης βοηθά τον/τη φωτογράφο στην επιλογή του απαραίτητου εξοπλισμού, στην ανάγκη ή μη ύπαρξης επιπλέον φωτογράφων, αλλά και στην τιμολόγηση της εργασίας του/της και στην οικονομική προσφορά που θα δώσει.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες χωρίζονται σε μικρές ομάδες και αναλαμβάνουν να σχεδιάσουν μία εκδήλωση (διαφορετική για κάθε ομάδα), με συγκεκριμένο υποθετικό σενάριο και με πελάτη/-ισσα τον/την εκπαιδευτή/-τρια τους. Στη συνέχεια, σχεδιάζουν το πλάνο φωτογράφισης (που περιλαμβάνει τον εξοπλισμό, το ανθρώπινο δυναμικό κ.λπ.) και την τιμολόγηση της εργασίας.

2.4.Ε.2 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΓΑΜΟΥ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για τις τάσεις στη σύγχρονη φωτογραφία γάμου. Υπάρχουν δύο βασικές προσεγγίσεις: η πρώτη προτάσσει τη φωτο-ειδησεογραφική αντίληψη (documentary photography), ενώ η δεύτερη εστιάζεται στη δημιουργία κλασικών πορτρέτων και λήψεων. Οι δύο τάσεις μπορούν να συνδυαστούν.

Η φωτογράφιση γάμου απαιτεί ιδιαίτερη προσέγγιση από μέρους του/της φωτογράφου, ώστε να υπάρξει εξοικείωση με τους/τις «πρωταγωνιστές/-τριες» του μυστηρίου και να αποτυπωθεί το συναίσθημα της τελετής.

Εξίσου σημαντική είναι η γνώση των ιδιαιτεροτήτων κάθε τελετής/μυστηρίου (ορθόδοξη, καθολική, πολιτικός γάμος), αλλά και οι συνθήκες διεξαγωγής της κάθε τελετής/μυστηρίου. Η γνώση αυτή επιτρέπει στον/στη φωτογράφο να επιλέξει τον κατάλληλο εξοπλισμό για αυτή την τόσο σημαντική στιγμή ενός ζευγαριού, ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Επιπλέον, η κάλυψη (φωτογραφική αλλά και βιντεοσκόπησης) της τελετής του γάμου απαιτεί ιδιαίτερο επαγγελματισμό γιατί εμπεριέχει το

στοιχείο της μοναδικότητας και δεν υπάρχει περιθώριο «επανάληψής» της. Στην υποε-
νότητα αυτή, επιπροσθέτως, γίνεται παρουσίαση της φωτογράφισης πριν από τον γάμο
(προετοιμασία), αλλά και της φωτογράφισης του ζευγαριού μετά τον γάμο, συνήθως σε
τοποθεσία που έχει επιλεγεί από τον/τη φωτογράφο, μετά το σχετικό ρεπεράζ.

Στην υποεनότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν ολοκληρω-
μένες δουλιές γνωστών φωτογράφων από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Δεδομένης
της δυσκολίας πρακτικής εξάσκησης, προτείνεται η εξάσκηση των εκπαιδευομένων
σε μια σκηνοθετημένη τελετή γάμου στο εργαστήριο, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες
(χωρισμένοι/-ες σε φωτογράφους και συμμετέχοντες/-ουσες στην τελετή) θα καλύ-
ψουν την τελετή και τα κύρια σημεία της (αλλαγή των στεφάνων, τον «Ησαΐα» κ.ά.),
όπως και τα οικογενειακά πορτρέτα, τα ατομικά πορτρέτα και τις λεπτομέρειες του
σκηνικού (βέρες, στέφανα κ.ά.).

2.4.E.3 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΒΑΠΤΙΣΗΣ

Αντίστοιχη με την προηγούμενη υποεनότητα είναι και η παρούσα, που αναλύει τη
φωτογραφική κάλυψη ενός άλλου μυστηρίου/τελετής, που είναι η βάπτισή. Οι εκπαι-
δευόμενοι/-ες διδάσκονται πώς να φέρουν σε πέρας μια φωτογράφιση με ιδιαιτερό-
τητες, όπως αυτή της βάπτισης, στην οποία εμπλέκονται γονείς και βρέφη. Ακόμη,
μαθαίνουν να δημιουργούν πετυχημένα οικογενειακά πορτρέτα και ομαδικές λήψεις
με τους γονείς και το/τα παιδί/-ιά, ή με τη μητέρα και το/τα παιδί/-ιά.

Η φωτογράφιση της βάπτισης, όπως και του γάμου, απαιτεί γνώση και σεβασμό στο
τελετουργικό του μυστηρίου. Στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής της κατηγορίας
είναι η υπομονή που απαιτείται από πλευράς του/της φωτογράφου, μια και οι «πρω-
ταγωνιστές/-τριες» είναι μικρά παιδιά, τα οποία δεν είναι ηλικιακά σε θέση να συ-
νεργαστούν με τον/τη φωτογράφο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν ολοκληρωμένες δουλιές γνω-
στών φωτογράφων από την Ελλάδα και το εξωτερικό, από βαπτίσεις, αλλά και πορ-
τρέτα μικρών παιδιών, όπως τη δουλειά της διάσημης φωτογράφου μωρών Anne
Geddes, η οποία δημιούργησε «σχολή» με το έργο της. Πέρα από τη φωτογράφιση
της τελετής και της καθιερωμένης δεξίωσης (που υπάρχει και στον γάμο), ως παρο-
χή υπηρεσίας συχνά υπάρχει και μια επιπλέον φωτογράφιση (συνήθως στο στούντιο
του/της φωτογράφου), που περιλαμβάνει πορτρέτα ατομικά και οικογενειακά.

Σε αυτή την υποεनότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με αντίστοιχα
πορτρέτα, εμπνεόμενοι/-ες από τη δουλειά καταξιωμένων δημιουργών και αφομοι-
ώνοντας τα στοιχεία που τους ταιριάζουν, και υιοθετούν το δικό τους ύφος σε μια
οικογενειακή φωτογράφιση.

2.4.E.4 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

Στην παρούσα υποεनότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις φωτογρα-
φίσεις επαγγελματικών εκδηλώσεων και συνεδρίων. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν

εκδηλώσεις όπως: τα εγκαίνια ενός χώρου ή μιας έκθεσης, οι παρουσιάσεις εταιρικών προϊόντων, οι παρουσιάσεις βιβλίων, τα εταιρικά πάρτι (events) κ.λπ. Σκοπός αυτής της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να καλύψουν ολοκληρωμένα την εκδήλωση, σαν να ήταν οι φωτογράφοι της (γενικά πλάνα του χώρου-εσωτερικά και εξωτερικά, πορτρέτα, banners που μπορεί να υπάρχουν, ατμοσφαιρικές λήψεις του χώρου με κόσμο, τα κύρια πρόσωπα της εκδήλωσης, αλλά και σημαντικά/αναγνωρίσιμα πρόσωπα που μπορεί να παρευρίσκονται κ.ά.).

Τα συνέδρια αποτελούν μια πιο ειδική περίπτωση εκδήλωσης λόγω της μεγάλης διάρκειάς τους (πολλές φορές πέραν της μίας ημέρας), με πολλούς/-ές ομιλητές/-τριες αλλά και κόσμο που τα παρακολουθεί, και με ταυτόχρονες εκδηλώσεις σε διαφορετικές αίθουσες. Έτσι, οι απαιτήσεις της φωτογραφικής τους κάλυψης είναι αυξημένες και μέσα σε αυτές περιλαμβάνεται η άμεση αποστολή σχετικών φωτογραφιών στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ), όπως και στη σελίδα του εκάστοτε συνεδρίου.

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν, πέραν των υπολοίπων αναφορικά με την κάλυψη του συνεδρίου και σύμφωνα πάντα με την ανάθεση εργασίας από τον/την πελάτη/-ισσα, τη διαδικασία προετοιμασίας για την άμεση αποστολή φωτογραφικού υλικού στα ΜΜΕ (μαζί με μεταδεδομένα, λεζάντες, εξοπλισμός αποστολής κ.λπ.). Είναι, επίσης, απαραίτητο να γνωρίζουν τους/τις πρωταγωνιστές/-τριες των εκδηλώσεων, όπως συγγραφείς, επιχειρηματίες, πολιτικούς, και να φροντίζουν για τη φωτογράφισή τους σε κάθε αντίστοιχη εκδήλωση. Ως άσκηση, προτείνεται η κάλυψη μιας παρουσίασης βιβλίου ή μιας εικαστικής έκθεσης, εκδηλώσεις που μπορούν να καλύψουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες χωρίς να απαιτείται κάποια διαπίστευση, αφού αυτές οι εκδηλώσεις είναι ελεύθερες για κάλυψη.

2.4.E.5 | ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΚΩΜΟΣΙΕΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασχολούνται με ειδικές, αναμνηστικές φωτογραφίες, όπως είναι η φωτογράφιση μαθητών/-τριών όλων των ηλικιών και φοιτητών/-τριών κατά την τελετή αποφοίτησής τους.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, υπάρχουν ιδιαιτερότητες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Στις μαθητικές φωτογραφίες, τα «μοντέλα» είναι παιδιά και πρέπει να αντιμετωπίζονται με κατανόηση, γιατί δεν είναι εύκολο να ακολουθήσουν οδηγίες. Πρέπει, επίσης, να τηρείται ο Κανονισμός Προσωπικών Δεδομένων (GDPR). Τα πορτρέτα σε κλειστό χώρο, για να αποδοθούν σωστά, χρειάζονται τεχνητό φωτισμό. Η πιο ιδανική λύση είναι τα στούντιο φλας με soft box ή ομπρέλες που διαχέουν τον φωτισμό και εξιδανικεύουν τα πορτρέτα. Στις ομαδικές λήψεις καλό είναι να γίνεται χρήση φυσικών σκηνικών, όπως το φόντο του σχολείου, της σχολικής αίθουσας, του προαυλίου, με εκμετάλλευση του φυσικού φωτός.

Οι ιδανικές λήψεις είναι αυτές που μπορούν να ξεφύγουν από το τυπικό πορτρέτο «τύπου ταυτότητας» και να αναδείξουν, μέσα από εκφράσεις, χειρονομίες ή

και γκριμάτσες, την παιδικότητα και τον αυθορμητισμό των μαθητών/-τριών. Στις φωτογραφίες φοιτητών/-τριών, κυρίως αποφοίτων, η προσέγγιση πρέπει να είναι, επίσης, διακριτική και να αναδεικνύει το συναίσθημα της συγκίνησης στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, που οριοθετεί ένα νέο, σημαντικό βήμα για τη ζωή των φωτογραφιζομένων. Σε αυτές τις φωτογραφίες, δεν υπάρχει συνήθως χρόνος για οδηγίες και στιλιζάρισμα, οπότε ο/η επαγγελματίας φωτογράφος λειτουργεί ως φωτορεπόρτερ. Ακολουθεί προσεκτικά το τελετουργικό και βρίσκεται σε εγρήγορση για τη σημαντική λήψη.

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δημιουργούν το κατάλληλο κλίμα για την πραγματοποίηση μιας αναμνηστικής φωτογράφισης και μαθαίνουν να δημιουργούν μια σειρά εικόνων που αφηγούνται μια προσωπική ιστορία, τηρώντας πάντα τον Κανονισμό GDPR.

2.4.E.6 | ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να συνεργάζονται με άλλους/-ες επαγγελματίες για την κάλυψη μιας κοινωνικής ή επαγγελματικής εκδήλωσης, ή και να λειτουργούν ως βιντεολήπτες/-τριες, ανάλογα με την ανάθεση της εργασίας. Συνηθίζεται η κάλυψη μιας κοινωνικής εκδήλωσης να απαιτεί και τη βιντεοσκόπησή της. Ο/Η επαγγελματίας φωτογράφος, είτε συνεργάζεται με άλλον/-η φωτογράφο που αναλαμβάνει τη βιντεοσκόπηση είτε αναλαμβάνει ο/η ίδιος/-α αυτή τη διαδικασία.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν περιπτώσεις βιντεολήψης σε όλα τα είδη εκδηλώσεων αυτής της ενότητας, αλλά και ζητήματα φωτισμού σε αυτές τις περιπτώσεις (επιλογή ίδιου φωτισμού για φωτογραφία και βίντεο ή διαφορετικών φωτιστικών σωμάτων για φωτογραφία και βίντεο) και τι αυτό σημαίνει πρακτικά. Μία διαδομένη πρακτική σε ανάλογες περιπτώσεις είναι η παρουσίαση ενός σύντομου βίντεο (π.χ. στις περιπτώσεις γάμου, η παρουσίαση παλιών φωτογραφιών του ζευγαριού μέχρι την ημέρα του γάμου, που προβάλλεται στη δεξίωση του γάμου, ή η παρουσίαση φωτογραφιών –μεμονωμένων ή σε συνδυασμό με πλάνα αρχείου– αναφορικά με τα χρόνια λειτουργίας μιας εταιρείας, η οποία προβάλλεται σε αντίστοιχη εκδήλωση της εταιρείας κ.ά.). Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δημιουργούν ένα σύντομο βίντεο ή power point, ή και διαπόρμα/ηχώρμα, με φωτογραφίες δικών τους αρχείων (π.χ. οικογενειακά αρχεία κ.ά.), το οποίο και παρουσιάζουν στην τάξη.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να διευρύνουν το πεδίο των δραστηριοτήτων τους και να συνεργάζονται αρμονικά με άλλους/-ες επαγγελματίες, αλλά και να δημιουργούν είτε βίντεο από εκδηλώσεις, είτε μικρά βίντεο που παρουσιάζονται σε εκδηλώσεις.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Gero, P. (2008). *Η ψηφιακή φωτογραφία γάμου* (μτφρ. Γ. Τσάφος). Αθήνα: Nexus Publications.
2. Χατζηνικολαΐδης, Ι. (2020). *Φωτογραφίζοντας τον άνθρωπο*. Αθήνα: Nexus Publications.
3. Σατόγλου, Π. Δ. (2004). *Το διαπόραμα και η τεχνική του*. Αθήνα: Εκδόσεις Αναζητώ.

Συμπληρωματικές

1. Geddes, A. (2003). *Until now*. New York: Andrews McMeel Publishing.
2. Σχοινάς, Α. (2011). *Φωτογραφίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Φωτοχώρος.

2.4.ΣΤ • ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ MARKETING ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη σύγχρονη έρευνα αγοράς της φωτογραφίας. Ειδικότερα, αναφέρεται στην προετοιμασία των εκπαιδευομένων ώστε να ανταποκριθούν στις σύγχρονες κοινωνικές και οικονομικές απαιτήσεις του φωτογραφικού επαγγέλματος στην ελληνική και ευρωπαϊκή αγορά, μέσα από τα κατάλληλα εργαλεία του σύγχρονου μάρκετινγκ. Εξετάζονται οι προοπτικές των φωτογραφικών προϊόντων, η αγοραστική συμπεριφορά των καταναλωτών/-τριών και ο κύκλος ζωής των φωτογραφικών υπηρεσιών. Επίσης, αναλύεται η έννοια της τιμής, ο υπολογισμός της και η σχέση της με το κόστος και το καθαρό κέρδος. Τέλος, γίνεται αναφορά στους τομείς απασχόλησης των φωτογράφων, ως ελεύθερων επαγγελματιών και ως μισθωτών υπαλλήλων, καθώς και στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις που έχουν.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Περιγράφουν την ανάλυση εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος σε μια επιχείρηση (ανάλυση SWOT),
- Σχεδιάζουν την οικονομική διαχείριση της επιχείρησής τους,
- Ορίζουν στόχους στην επιχείρησή τους,
- Συγκρίνουν τη σχέση υπηρεσίας και κόστους,
- Αναλύουν τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος,
- Εντοπίζουν αντίστοιχες πετυχημένες επιχειρήσεις χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα εργαλεία αναζήτησης,

- Εφαρμόζουν τους κανόνες κοστολόγησης και τιμολόγησης για τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους,
- Εφαρμόζουν εργαλεία αγοραστικής συμπεριφοράς,
- Συγκρίνουν τις τιμές τους με εκείνες στην ευρωπαϊκή και τη διεθνή αγορά,
- Κατηγοριοποιούν τις οικονομικές τους ανάγκες,
- Υιοθετούν την ανάλυση SWOT στη δική τους επιχείρηση ή σε μια έκθεση φωτογραφίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μείγμα Μάρκετινγκ / Τιμολόγηση / Διαφήμιση / Brand name / Κλαδική έκθεση / Έρευνα αγοράς / Καινοτομία / Κύκλος ζωής προϊόντος / Στοχοθεσία SMART / Ανάλυση SWOT.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ
2	ΤΟ ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ-ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ
3	ΠΡΟΒΟΛΗ
4	ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ
5	ΔΙΑΘΕΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
6	ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ
7	ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT-ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ SMART
8	ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗ-ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Κείμενο αναφοράς

2.4.ΣΤ.1 | ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ

Η υποενότητα είναι εισαγωγική στην ερμηνεία των όρων «Μάρκετινγκ» και «Μάνατζμεντ». Αρχικά, αναλύεται η σημασία της λέξης «αγορά» όσον αφορά την εμπορική ορολογία και διαχωρίζεται η έννοια της βιομηχανικής από την καταναλωτική αγορά. Τονίζεται η σημασία του εντοπισμού της «αγοράς στόχου», μέσα από τη διαδικασία της τμηματοποίησης της αγοράς, και αναφέρονται τα κριτήρια τμηματοποίησης της αγοράς. Προτείνεται να ζητηθεί από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να αναδείξουν τα κριτήρια τμηματοποίησης που σχετίζονται με συγκεκριμένο προϊόν της φωτογραφίας.

Εξηγείται η έννοια του Μείγματος Μάρκετινγκ, δηλαδή τα “4P”, με παραδείγματα από την αγορά της φωτογραφίας για κάθε λειτουργία του μάρκετινγκ: Προϊόν

(Product), Προβολή (Promotion), Τιμολόγηση (Price), Διανομή (Place). Τονίζεται ότι τα τέσσερα στοιχεία θα πρέπει να βρίσκονται σε συνάφεια μεταξύ τους για μια επιτυχημένη στρατηγική μάρκετινγκ.

Προτείνεται να εντοπιστούν πετυχημένες επιχειρήσεις φωτογραφικών προϊόντων και να αναζητηθούν ποια από τα «4P» του μείγματος που συμβάλλουν κυρίως στην επιτυχία τους. Αναφέρεται η σημασία της ανάδειξης του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για ένα προϊόν ή επιχείρηση και δίνονται ανάλογα παραδείγματα από τη φωτογραφική αγορά.

Με δεδομένο ότι ως απόφοιτοι/-ες, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα δημιουργήσουν τις δικές τους επιχειρήσεις ή θα απασχοληθούν σε επιχειρήσεις, αποσαφηνίζεται η έννοια του Μάνατζμεντ και αναλύονται οι λειτουργίες του, δηλαδή ο Προγραμματισμός, η Οργάνωση, η Διεύθυνση και ο Έλεγχος. Σημαντικό είναι να αναλυθεί το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης, και να πραγματοποιηθεί συζήτηση πώς το περιβάλλον αυτό επηρεάζει τους σκοπούς μιας επιχείρησης που σχετίζεται με τη φωτογραφία. Τέλος, εξηγείται η σχέση κόστους/ωφέλειας και πώς επηρεάζει τον στρατηγικό σχεδιασμό μιας επιχείρησης.

2.4.ΣΤ.2 | ΤΟ ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ-ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Αφού έχουν αναφερθεί τα στοιχεία του μείγματος μάρκετινγκ στην προηγούμενη υποενότητα, στην παρούσα αναλύεται το προϊόν ως σύστημα τεχνικών και συμβολικών στοιχείων που δημιουργεί ωφέλεια. Διαχωρίζονται τα προϊόντα σε υλικά και άυλα/υπηρεσίες με αντίστοιχα παραδείγματα από τον χώρο της φωτογραφίας. Αναφέρεται ο διαχωρισμός των προϊόντων σε προϊόντα ευκολίας, επιλογής και ειδικά προϊόντα, καθώς και τα χαρακτηριστικά που συνδέονται με κάθε κατηγορία.

Αναλύεται ο κύκλος ζωής των προϊόντων και η σημασία του για τη διαμόρφωση στρατηγικής μάρκετινγκ, και τονίζεται ο ρόλος της καινοτομίας κατά τη φάση της παρακμής, προκειμένου να ξαναγυρίσει το προϊόν στη φάση της ανάπτυξης. Επίσης, αναφέρεται η σημασία του εντοπισμού της κατάλληλης στιγμής για να εγκαταλειφθεί ένα προϊόν. Εξηγείται τι είναι το εύρος του μείγματος προϊόντος, το βάθος γραμμής προϊόντος και η συνοχή των γραμμών προϊόντος με συγκεκριμένα παραδείγματα από φωτογραφικά προϊόντα. Προτείνεται να δοθούν ως άσκηση τα προϊόντα φωτογραφικής κάλυψης ενός γάμου και να εξεταστεί από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες το εύρος, το βάθος και η συνοχή των γραμμών.

Γίνεται αναφορά σε στρατηγικές που στοχεύουν στην αύξηση των πωλήσεων, όπως διείσδυση σε νέα αγορά, ανάπτυξη της υπάρχουσας αγοράς, ανάπτυξη του προϊόντος, διαφοροποίηση του προϊόντος. Τονίζεται ότι ανάμεσα στα στοιχεία του προϊόντος είναι το όνομά του, όπου και αναλύονται τα στοιχεία που κάνουν ένα όνομα επιτυχημένο, και αναζητείται σε πλαίσιο ομάδων ένα όνομα για ένα υποθετικό προϊόν.

Τέλος, αναφέρονται η συσκευασία και η ετικέτα ως στοιχεία των προϊόντων. Προτείνεται να συζητηθεί ποια φωτογραφικά προϊόντα έχουν συσκευασία και ποιες λει-

τουργίες πρέπει να καλύπτει αυτή, ή και ποιες φωτογραφίες χρησιμοποιούνται για συσκευασίες τρίτων προϊόντων.

2.4.ΣΤ.3 | ΠΡΟΒΟΛΗ

Το επόμενο στοιχείο του μείγματος μάρκετινγκ που αναλύεται μετά το προϊόν είναι η προβολή και τονίζεται η σημασία της επικοινωνίας στην επιτυχή μετάδοση των μηνυμάτων. Αναφέρονται τα στοιχεία από τα οποία συνίσταται το μείγμα προβολής, δηλαδή η προσωπική πώληση, η προώθηση πωλήσεων, η διαφήμιση και οι δημόσιες σχέσεις. Τονίζεται ότι, πριν από τη διαμόρφωση στρατηγικής προβολής, θα πρέπει να καθοριστούν οι σκοποί της, οι οποίες συνήθως είναι η πληροφόρηση, η πειθώ, η υπενθύμιση. Προτείνεται να αναζητηθούν διαφημίσεις σχετικές με τη φωτογραφία προϊόντων και να συζητηθεί ποιον από τους σκοπούς αυτούς εξυπηρετούν.

Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στην ανάγκη προϋπολογισμού της προβολής και στους τρόπους μέτρησης της αποτελεσματικότητάς της. Αναφέρεται ότι η διαφήμιση ενισχύει τη διαφοροποίηση μιας μάρκας από άλλες. Εξηγείται η έννοια του brand name και αναφέρονται οι τρόποι ισχυροποίησής του. Προτείνεται μέσα από συζήτηση να αναδειχθούν τα διαθέσιμα διαφημιστικά μέσα, με ξεχωριστή αναφορά στα ψηφιακά μέσα, και να υπάρξει προβληματισμός κατά πόσο τα τελευταία συμβάλλουν στη διευκόλυνση μικρότερων επιχειρήσεων να διαφημιστούν.

Εξηγείται το μοντέλο AIDA και ζητείται από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, σε ομάδες, να προτείνουν πώς θα διαμόρφωναν το περίπτερο συγκεκριμένης επιχείρησης της επιλογής τους, σε μια έκθεση φωτογραφικών προϊόντων-υπηρεσιών. Αναλύονται οι στρατηγικές push και pull, και δίνονται σχετικά παραδείγματα.

Αναφέρεται η σημασία της συμμετοχής σε κλαδικές εκθέσεις, η προετοιμασία πριν από την έκθεση, η ανάγκη διατήρησης επικοινωνίας μετά το τέλος της με όσες/-ους έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον και πώς αυτό επιτυγχάνεται.

2.4.ΣΤ.4 | ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Στην υποενότητα αυτή, εξηγείται ο όρος της τιμής ως στοιχείου του μάρκετινγκ και αναδεικνύεται η σημασία της ορθής τιμολόγησης στην επιτυχή στρατηγική μιας επιχείρησης. Αρχικά, αναφέρεται ο τρόπος ορισμού της τιμής σύμφωνα με την οικονομική επιστήμη και τις αρχές της προσφοράς, της ζήτησης και της ελαστικότητας της τιμής. Στη συνέχεια, αναφέρεται ο τρόπος ορισμού της τιμής σύμφωνα με τη λογιστική επιστήμη, όπου αρχικά προσδιορίζεται το κόστος του προϊόντος, προκειμένου να τιμολογηθεί. Αναφέρονται οι έννοιες του σταθερού, του συνολικού, του μεταβλητού, του μέσου κόστους και του νεκρού σημείου, η σχέση της ποσότητας παραγωγής με το κόστος και τα περιθώρια κέρδους που επηρεάζουν τον ορισμό της τιμής.

Τονίζεται ότι τον τελικό λόγο στον ορισμό της τιμής τον έχει το μάρκετινγκ. Αναφέρονται οι στόχοι της τιμολόγησης, όπως η διατήρηση του μεριδίου αγοράς, η αύξηση των πωλήσεων, η επιβίωση του προϊόντος, η αντιμετώπιση του ανταγωνισμού.

Γίνεται λόγος για τον πόλεμο των τιμών στον ανταγωνισμό και συζητούνται οι λόγοι για τους οποίους πρέπει να αποφεύγεται η μείωση των τιμών ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Δεδομένης της παγκοσμιοποίησης της αγοράς, τονίζονται οι λόγοι για τους οποίους η σύγκριση στις τιμές αφορά και τις διεθνείς αγορές και αναφέρονται τρόποι εύρεσης των τιμών αυτών.

Στη συνέχεια, αναφέρονται πολιτικές τιμολόγησης, όπως ενιαία τιμολόγηση, ανάλογα με τον ανταγωνισμό, ψυχολογική, προβολής, γραμμής προϊόντος, νέου προϊόντος. Προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χωριστούν σε ομάδες και να ορίσουν την τιμή ενός προϊόντος, με πολιτική τιμολογήσεως prestige, και στη συνέχεια να γίνει σύγκριση των τιμών που όρισαν οι διαφορετικές ομάδες και να επιχειρηματολογήσουν για την τιμή που όρισαν.

Γίνεται επίσης αναφορά στη νομική διάσταση της τιμής είτε σε περιπτώσεις που ορίζεται από το κράτος είτε σε περιπτώσεις που επηρεάζεται από το κόστος των παραγωγικών συντελεστών, π.χ. κόστος εργασίας.

2.4.ΣΤ.5 | ΔΙΑΘΕΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Αναλύεται η διανομή ως στοιχείο του μάρκετινγκ, δηλαδή οι απαιτούμενες δραστηριότητες προκειμένου να μεταβιβασθεί το προϊόν από την παραγωγό επιχείρηση στον/στην καταναλωτή/-τρια. Γίνεται αναφορά στον ρόλο των μεσαζόντων και στις λειτουργίες που αυτοί επιτελούν. Αναλύονται οι έννοιες του αντιπροσώπου και του αποκλειστικού αντιπροσώπου, της μεσιτείας, και γίνεται αναφορά στο μήκος και στο εύρος του διαύλου μάρκετινγκ. Προτείνεται να πραγματοποιηθεί συζήτηση σχετικά με τα μέλη του διαύλου ενός προϊόντος φωτογραφίας και ποια μέλη και για ποιους λόγους έχουν υπεροχή απέναντι σε άλλα. Δεδομένου ότι για κάθε αγορά οι δίαυλοι είναι διαφορετικοί, προτείνεται να εντοπιστούν οι δίαυλοι που αφορούν τα κυριότερα φωτογραφικά προϊόντα, υλικά και άυλα (υπηρεσίες).

Αναφέρονται οι έννοιες εντατική, εκλεκτική και αποκλειστική διανομή. Αναλύεται η έννοια του franchise και δίνονται παραδείγματα για επιχειρήσεις franchise στη φωτογραφική αγορά. Δίνεται ο ορισμός των Logistics-εφοδιαστικής αλυσίδας. Περιγράφονται οι δραστηριότητες που περιλαμβάνει η εφοδιαστική αλυσίδα, όπως προμήθειες, μεταφορές, εκτέλεση παραγγελιών, διαχείριση αποθεμάτων, αποθήκευση, πρόβλεψη ζήτησης, επιστροφή προϊόντων.

Εξηγείται η λειτουργία των τραπεζών εικόνων και παρουσιάζονται τα νέα ψηφιακά κανάλια διανομής φωτογραφιών, όπως ηλεκτρονικές πλατφόρμες, εξειδικευμένες ιστοσελίδες.

Προτείνεται να αναζητηθούν από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες ψηφιακά κανάλια διανομής και να γίνει συζήτηση για τον τρόπο λειτουργίας τους, και για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους σε σχέση με τα παραδοσιακά κανάλια.

2.4.ΣΤ.6 | ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ

Η έρευνα αγοράς συμβάλλει στη συλλογή πληροφοριών, που αποτελούν σημαντικό κομμάτι στη χάραξη της στρατηγικής μιας επιχείρησης, και αυτό είναι το αντικείμενο μελέτης αυτής της μαθησιακής υποενότητας. Η έρευνα αγοράς μπορεί να είναι από ανεπίσημη και βασιζόμενη σε παρατηρήσεις έως αυστηρά δομημένη. Περιγράφονται τα χαρακτηριστικά της ποιοτικής και της ποσοτικής έρευνας, και προτείνεται μέσα από συζήτηση να αναδειχθούν οι περιπτώσεις που επιλέγεται η κάθε μία.

Αναφέρονται τα στάδια μιας έρευνας αγοράς, τα οποία περιλαμβάνουν τους στόχους της έρευνας, τη διατύπωση του ερωτήματος που απαιτεί απάντηση, την επιλογή της κατάλληλης ερευνητικής μεθόδου, τον σχεδιασμό της έρευνας, την επιλογή αντιπροσωπευτικού δείγματος ερωτώμενων, τη συλλογή στοιχείων, την καταγραφή, την ανάλυση και την ερμηνεία των στοιχείων, την παρουσίαση των αποτελεσμάτων και στη συνέχεια την αξιολόγηση της έρευνας. Εξηγείται τι είναι πρωτογενή και τι δευτερογενή στοιχεία και αναφέρονται οι πηγές από τις οποίες μπορούν να αντληθούν.

Βασικό κομμάτι της πρωτογενούς έρευνας αποτελεί το ερωτηματολόγιο, οπότε και αναφέρονται οι βασικοί κανόνες για τη σύνθεση του ερωτηματολογίου. Παρουσιάζονται τρόποι προσέγγισης των ερωτώμενων και τρόποι χρήσης της τεχνολογίας για τη δημιουργία και τη διακίνηση του ερωτηματολογίου, καθώς και για τη συλλογή και την επεξεργασία των στοιχείων.

Προτείνεται, χωρισμένοι σε ομάδες, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να δημιουργήσουν ένα ερωτηματολόγιο που να σχετίζεται με ένα προϊόν και να αφορά ένα συγκεκριμένο ερώτημα. Στη συνέχεια, να μεταφέρουν το ερωτηματολόγιο σε ηλεκτρονικές φόρμες (google forms), να το διακινήσουν μεταξύ τους, να εξαγάγουν συμπεράσματα και να τα παρουσιάσουν στην τάξη.

2.4.ΣΤ.7 | ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT-ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ SMART

Η ανάλυση SWOT, αναγνώριση των δυνατών (Strengths) και των αδύναμων (Weaknesses) σημείων μιας επιχείρησης, δηλαδή ανάλυση του εσωτερικού της περιβάλλοντος, αλλά και των ευκαιριών (Opportunities) και απειλών (Threats), δηλαδή του εξωτερικού της περιβάλλοντος, συμβάλλει στη χάραξη στρατηγικής.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, χωρισμένοι σε ομάδες, πραγματοποιούν ανάλυση SWOT για την ανάπτυξη ενός συγκεκριμένου προϊόντος ή για το άνοιγμα μιας νέας επιχείρησης, συναφούς με τη φωτογραφία, και προτείνουν αν η επιχείρηση θα πρέπει να προχωρήσει στις ενέργειες αυτές μετά την ανάλυση. Στη συνέχεια, συζητούν τα συνηθέστερα δυνατά και αδύναμα σημεία, όπως και τις ευκαιρίες και τις απειλές που υπάρχουν σχετικά με την υλοποίηση μιας ατομικής έκθεσης φωτογραφίας των εκπαιδευομένων, με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του/της καθενός/καθεμιάς. Δεδομένου ότι η διοίκηση ασκείται κυρίως μέσω της προσπάθειας επίτευξης στόχων, αναλύεται το μοντέλο στοχοθεσίας SMART, δηλαδή στόχοι οι οποίοι πληρούν τις προϋποθέσεις να είναι συγκεκριμένοι (Specific), μετρήσιμοι (Measurable), εφικτοί (Achievable), σχετι-

κοί (Relevant) και προσδιορισμένοι χρονικά (Time-Bound). Προτείνεται να οριστούν επιχειρησιακοί στόχοι από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και να εξεταστεί αν πληρούν τους όρους του συγκεκριμένου μοντέλου. Συζητείται η σημασία της συμμετοχής όλων των εργαζομένων στη διαδικασία καθορισμού στόχων που τους/τις αφορούν.

Αναφέρεται ότι, συχνά, η παρακίνηση των εργαζομένων γίνεται μέσω της επίτευξης στόχων, για τους οποίους υπάρχει ανταμοιβή σε περίπτωση επιτυχίας ή, αντίθετα, τιμωρία σε περίπτωση μη επίτευξης. Στο πλαίσιο συζήτησης, προτείνεται να αναδειχθούν στόχοι που μπορούν να τεθούν σε εργαζόμενους/-ες σε φωτογραφική επιχείρηση, καθώς και τρόποι ανταμοιβής σε περίπτωση επίτευξης.

2.4.ΣΤ.8 | ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗ-ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Για να σχεδιαστεί η στρατηγική μάρκετινγκ της επιχείρησης, είναι σημαντικό να είναι γνωστά τα στοιχεία της αγοραστικής συμπεριφοράς, ιδιαίτερα της καταναλωτικής συμπεριφοράς. Όσον αφορά την αγοραστική συμπεριφορά των επιχειρήσεων, συνήθως αυτή βασίζεται σε ορθολογικά κριτήρια και είναι πιο εύκολο να διαγνωστεί, ενώ η καταναλωτική συμπεριφορά μπορεί να επηρεάζεται από περισσότερους παράγοντες, συχνά ψυχολογικούς.

Δημογραφικά κριτήρια επηρεάζουν τη συμπεριφορά, ανάμεσα στα οποία και το ύψος του εισοδήματος του/της αγοραστή/-τριας, γιατί συνήθως υπάρχει περιορισμένο εισόδημα και απεριόριστες ανάγκες, οπότε γίνεται ιεράρχηση των αναγκών, μια και δεν μπορούν να ικανοποιηθούν όλες. Ο τρόπος που ιεραρχούνται οι ανάγκες, επίσης, διαφέρει ανάλογα με την προσωπικότητα. Οι ευρύτερες συνθήκες του περιβάλλοντος μπορούν να επηρεάσουν την αγοραστική συμπεριφορά, όπως αυξημένη οικολογική ευαισθησία, οικονομική αστάθεια, πολιτική αστάθεια και πιθανοί κίνδυνοι, όπως κλιματική κρίση, τρομοκρατικές ενέργειες, πολεμικές συρράξεις.

Οι επιχειρήσεις θέλουν να γνωρίζουν την εικόνα που έχουν οι καταναλωτές/-τριες για το προϊόν τους και για ανταγωνιστικά προϊόντα, την ποσότητα προϊόντος που αγοράζουν, τη συχνότητα αγοράς και την ελαστικότητα ζήτησης σε σχέση με την τιμή. Γίνεται αναφορά στους/στις καθοδηγητές/-τριες γνώμης, οι οποίοι στη σύγχρονη εποχή εμφανίζονται ως influencer, και πώς αυτοί/αυτές μπορούν να αλλάξουν τα καταναλωτικά πρότυπα. Προτείνεται να αναζητηθούν αντίστοιχα παραδείγματα μέσα από το Διαδίκτυο.

Εξηγείται η διαδικασία υιοθέτησης νέων προϊόντων από την άγνοια έως την υιοθέτηση, και αναφέρονται τα υποσύνολα της αγοράς με τα ποσοστά τους, δηλαδή νεωτεριστές, πρώιμοι αποδέκτες, πρώιμη πλειονότητα, καθυστερημένη πλειονότητα και βραδυκίνητοι. Προτείνεται να γίνει έρευνα εντός της τάξης για ένα νέο σχετικό προϊόν και να αναζητηθεί σε ποια κατηγορία ανήκουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες. Γίνεται αναφορά στον όρο Customer Relationship Marketing (CRM) και στα στοιχεία των πελατών/-ισών που είναι σημαντικό να καταγράφονται για την καλύτερη εξυπηρέτησή τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μπουραντάς, Δ. Κ. (2015). *Μάνατζμεντ. Πλήρες Θεωρητικό Υπόβαθρο, Σύγχρονες Προσεγγίσεις & Μέθοδοι, Διοικητικές & Ηγετικές Ικανότητες*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
2. Μάλλιαρης Π. Γ. (2012). *Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.

Συμπληρωματικές

1. Μπούσιος Θ. (2022). «Δημιουργήστε μια φόρμα με το Google Forms». Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=TX8cpQs9m8I2>.
2. Βασιλειάδης, Χ. (2020). *Διαχείριση Πελατειακών Σχέσεων (CRM). Χρήσιμοι δείκτες μέτρησης της απόδοσης των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

2.4.Z • ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ-ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να προστατευθούν όταν φωτογραφίζουν σε δύσκολες ή και επικίνδυνες συνθήκες (φωτιές, συλλαλητήρια, σεισμούς, επικίνδυνα καιρικά φαινόμενα, πολεμικές συρράξεις κ.ά.), αλλά και τις βασικές πρώτες βοήθειες που μπορούν να προσφέρουν σε τρίτους. Επίσης, παρουσιάζονται τεχνικές προφύλαξης των ίδιων από τον βαρύ εξοπλισμό που φέρουν κατά τη διάρκεια μιας απαιτητικής φωτογράφισης. Τέλος, έρχονται σε επαφή με τρόπους διαχείρισης των αποβλήτων και των χημικών διαλυμάτων που χρησιμοποιούνται κατά τη διαδικασία εμφάνισης και εκτύπωσης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Εφαρμόζουν πρώτες βοήθειες ανάλογα με την περίπτωση,
- Περιγράφουν τρόπους προστασίας του εαυτού τους σε κατάσταση ανάγκης,
- Αναγνωρίζουν τους κινδύνους κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους,
- Διαχειρίζονται με ασφάλεια τα χημικά διαλύματα του σκοτεινού θαλάμου,
- Σχεδιάζουν τον εξοπλισμό ατομικής προστασίας τους ανάλογα με το θέμα που καλύπτουν,
- Χρησιμοποιούν τα κατάλληλα προστατευτικά μέσα ανάλογα με τους κινδύνους της εργασίας τους,

- Αντιλαμβάνονται τους κινδύνους κατά τη φωτογράφιση σε πυρκαγιές, πλημμύρες κ.ά.,
- Επιδεικνύουν άμεσα αντανakλαστικά όταν βρεθούν σε κίνδυνο (π.χ. συγκρούσεις κ.λπ.),
- Διακρίνουν τα χημικά στοιχεία και την ακτινοβολία με την οποία μπορεί να έρθουν σε επαφή κατά τη διάρκεια της εργασίας τους,
- Διαχειρίζονται τον εξοπλισμό τους με σκοπό την αποφυγή καταπόνησης του σώματός τους,
- Υιοθετούν τους κανόνες ασφάλειας στις ηλεκτρικές συσκευές που χρησιμοποιούν, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα ασφάλειας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πρώτες βοήθειες / Εκτίμηση πάσχοντα / Καρδιοπνευμονική Αναζωογόνηση / Χημικές ουσίες / Διαχείριση κινδύνων / Μέσα ατομικής προστασίας / Επαγγελματικός κίνδυνος / Διαχείριση αποβλήτων / Θερμοπληξία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
2	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ
3	ΧΗΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΦΥΛΑΞΗ
4	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
5	ΜΕΣΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
6	ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ, ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΣΧΟΝΤΑ
7	ΚΑΡΔΙΑΚΗ ΑΝΑΚΟΠΗ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΑΠΙΝΙΔΩΤΗΣ
8	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ ΣΕ ΘΕΡΜΟΠΛΗΞΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ
9	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Z.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις βασικές έννοιες της υγιεινής, απαραίτητες για την κατανόηση των εξειδικευμένων κινδύνων που αφορούν την ειδικότητα του/της φωτογράφου, όπως την εισαγωγή στις έννοιες της δημόσιας υγείας, την πρόληψη και την προαγωγή υγείας, την ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθένειας, την ταξιδιωτική υγιεινή, τους υποχρεωτικούς εμβολιασμούς ανάλογα με τη χώρα επίσκεψης, την υγιεινή περιβάλλοντος, τον σύγχρονο τρόπο ζωής και

την υγεία, τους παράγοντες κινδύνου χρόνιων νοσημάτων (κάπνισμα, παχυσαρκία, αλκοόλ), την πρόληψη ατυχημάτων, τις ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες και τη δημόσια υγεία, την υγιεινή τροφίμων, τη ρύπανση της ατμόσφαιρας, τα λοιμώδη νοσήματα, τη διατροφή και την υγεία, τις ηλεκτρικές εργασίες και τις ηλεκτρικές εγκαταστάσεις, τα μέτρα ατομικής υγιεινής, τους γενικούς κανόνες υγείας και ασφάλειας.

Αναλύεται ο σκοπός των εννοιών αυτών, με έμφαση στην αποφυγή μετάδοσης και διασποράς νοσημάτων κατά την επαφή με διαφορετικούς επαγγελματικούς χώρους και ομάδες πληθυσμού. Επεξηγείται ότι οι οδηγίες υγιεινής αφορούν τον/την κάθε εργαζόμενο/-η προσωπικά και πρέπει να εφαρμόζονται από όλους ανεξαιρέτως τους/τις εργαζόμενους/-ες που απασχολούνται σε έναν εργασιακό χώρο. Στη συνέχεια, αναλύεται η σημασία και ο ρόλος της υγιεινής στο επάγγελμα του/της φωτογράφου, όντας μια ειδικότητα με συνεχείς μετακινήσεις σε διαφορετικά περιβάλλοντα και με επαφή με διάφορες πληθυσμιακές ομάδες. Επεξηγείται ότι, ως επαγγελματίες, οφείλουν να εφαρμόζουν τους κανόνες υγείας και ασφάλειας, αλλά και να φροντίζουν, ανάλογα με τις δυνατότητές τους, για την ασφάλεια και την υγεία και των άλλων ατόμων.

Για τη διδασκαλία της υποενότητας προτείνεται η τεχνική του καταγισμού ιδεών, με ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων και ελεύθερη έκφραση σχετικών γνώσεων ή αντιλήψεων.

2.4.Z.2 | ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΦΩΤΟΓΡΑΦΩΝ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή στους παράγοντες κινδύνου στον χώρο εργασίας τους και στον βαθμό έκθεσης του/της επαγγελματία φωτογράφου σε αυτούς. Αναλύεται σε βάθος ότι σκοπός της εκτίμησης κινδύνου είναι να προσφέρει στον/στην εργοδότη/-τρια τη δυνατότητα να λάβει τα μέτρα που είναι απαραίτητα για την προστασία των εργαζομένων. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν: πρόληψη και εξάλειψη επαγγελματικών κινδύνων, παροχή πληροφοριών και εκπαίδευσης στους/στις εργαζομένους/-ες, παροχή της οργάνωσης και των μέσων που θα επιτρέψουν την εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων.

Εξετάζονται ιδιαίτερα οι επικίνδυνες συνθήκες, αλλά και οι προδιαγραφές που θα πρέπει να τηρούνται στους χώρους εργασίας του/της επαγγελματία φωτογράφου, όπως: φωτιές, συλλαλητήρια, πόλεμος, εξεγέρσεις, σεισμοί, φυσικές καταστροφές, χημικές ουσίες και αντιδραστήρια στον χώρο του εργαστηρίου και ο ηλεκτρισμός. Επίσης, αναφέρονται τόσο οι στρεσογόνες συνθήκες, ο φόρτος εργασίας, η πίεση που συχνά αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι/-ες στον χώρο της επαγγελματικής φωτογραφίας όσο και οι συνέπειές τους (αλκοόλ, κατάθλιψη, ψυχικές νόσοι κ.λπ.).

Επισημαίνεται ότι η εκτίμηση κινδύνου πρέπει να είναι δομημένη και να εφαρμόζεται με στόχο να βοηθήσει τους/τις εργοδότες/-τριες και τους/τις εργαζόμενους/-ες στον χώρο της φωτογραφίας να προσδιορίσουν τις πηγές κινδύνων, να τις αξιολογήσουν και να ορίσουν τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας.

Για τη διδασκαλία της υποεπάρκειας, προτείνεται η τεχνική του καταγισμού ιδρών, με ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων και ελεύθερη έκφραση σχετικών γνώσεων ή αντιλήψεων.

2.4.Z.3 | ΧΗΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΦΥΛΑΞΗ

Στη μαθησιακή αυτή υποεπάρκεια, εξετάζονται οι χημικοί κίνδυνοι στον επαγγελματικό χώρο της φωτογραφίας, λόγω της καθημερινής επαφής και έκθεσης των εργαζομένων σε χημικές ουσίες. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εστιάζει την προσοχή στην επίσημανση και την ταξινόμηση των χημικών ουσιών, στα προβλεπόμενα μέσα πρόληψης, προφύλαξης και προστασίας, στους τρόπους και στις οριακές τιμές επαγγελματικής έκθεσης, όπως και στις αρνητικές επιπτώσεις τους στην υγεία του ανθρώπου.

Ορισμένοι από τους συνηθέστερους κινδύνους που πρέπει να διδαχθούν είναι οι εξής: αλλεργίες, δερματικές παθήσεις, καρκίνος, βλάβες στην αναπαραγωγική ικανότητα, συγγενείς ανωμαλίες, αναπνευστικές παθήσεις, δηλητηρίαση. Αναφέρονται οι σπουδαιότεροι οργανισμοί και κανονισμοί για θέματα ασφαλούς χρήσης χημικών ουσιών, όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων (ECHA), η Εθνική Νομοθεσία, ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός REACH, και τα δελτία δεδομένων ασφάλειας υλικών και προϊόντων (MSDS).

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια επικεντρώνεται σε θέματα φωτογραφικού εργαστηρίου, στα σχετικά πρωτόκολλα προετοιμασίας χημικών ουσιών και διαλυμάτων με τους συνεπαγόμενους κινδύνους από την έκθεση σε τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες (CMR). Αναφέρεται η βιολογική παρακολούθηση εργαζομένων λόγω έκθεσης σε χημικούς/βιολογικούς παράγοντες, με ανάλυση και αξιολόγηση βιολογικών δειγμάτων/υλικών των εκτεθειμένων. Αναλύονται θέματα που αφορούν τα μέτρα διαχείρισης, πρόληψης και προφύλαξης, και περιγράφονται τα μέτρα ατομικής και συλλογικής προστασίας στην έκθεση χημικών ουσιών, συστήματα γενικού ή τοπικού εξαερισμού, απαγωγής κ.λπ.

Για την εμπέδωση της υποεπάρκειας, προτείνεται διδασκαλία με εμπλουτισμένη εισήγηση, συζήτηση και μελέτες περίπτωσης, ώστε ολοκληρώνοντας οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να φυλάσσουν τις διάφορες χημικές ουσίες σύμφωνα με τη σήμανσή τους και να εφαρμόζουν τα προβλεπόμενα μέτρα ατομικής υγιεινής και προστασίας στο επαγγελματικό περιβάλλον του φωτογραφικού εργαστηρίου.

2.4.Z.4 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Η μαθησιακή αυτή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην εκμάθηση των βασικών αρχών και εννοιών της διαχείρισης αποβλήτων και ανακύκλωσης στον χώρο εργασίας, προασπίζοντας τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον. Τα φωτογραφικά δεσμεύονται από σχετική νομοθεσία στην ορθή διαχείριση των χημικών αποβλήτων, γιατί η απόρριψή τους στους κάδους ή στις αποχετεύσεις έχει ως αποτέλεσμα τη ρύπανση του εδάφους και των υδάτων. Η υποεπάρκεια εστιάζεται σε θέματα και έννοιες που σχετίζονται με την υγεία και την ασφάλεια, όπως: οι κίνδυνοι από τις χημικές ουσίες, οι κίνδυνοι για

την ασφάλεια (πυρκαγιά, έκρηξη κ.λπ.), οι κίνδυνοι για τον ανθρώπινο οργανισμό, οι κίνδυνοι για το περιβάλλον. Αναλύονται οι αρχές πρόληψης στον χώρο του φωτογραφικού εργαστηρίου, οι οποίες αποσκοπούν στην αποφυγή κινδύνων, στην εκτίμηση κινδύνων που δεν μπορούν να αποφευχθούν, στην καταπολέμηση της πηγής των κινδύνων, στην αντικατάσταση ενός επικίνδυνου υλικού από ένα μη επικίνδυνο ή λιγότερο επικίνδυνο, στην προσαρμογή της εργασίας, στην προτεραιότητα στα μέτρα ομαδικής προστασίας έναντι των μέτρων ατομικής προστασίας, στην παροχή κατάλληλης εκπαίδευσης και κατάλληλων οδηγιών-πληροφοριών. Τέλος, αναφέρονται τα αρχεία τεκμηρίωσης για τη διαχείριση, την επεξεργασία και την τελική διάθεση των επικίνδυνων χημικών αποβλήτων, ώστε να διασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος.

Ως τεχνικές διδασκαλίας της υποεπάρκειας συστήνονται η εμπλουτισμένη εισήγηση, οι μελέτες περίπτωσης και εκπαιδευτικές επισκέψεις για εξάσκηση διαχείρισης αποβλήτων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα πρωτόκολλα σε φωτογραφικό εργαστήριο.

Ολοκληρώνοντας την υποεπάρκεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να ενημερώνουν αλλά και να εφαρμόζουν ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων.

2.4.Z.5 | ΜΕΣΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η συγκεκριμένη υποεπάρκεια ευαισθητοποιεί και εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη χρήση των ατομικών μέσων προστασίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αντιμετώπιση των εργασιακών κινδύνων, στις καλές πρακτικές χρήσης και στους ορθούς τρόπους αποθήκευσης και αξιολόγησής τους. Αναλύονται οι βασικοί κανόνες της νομοθεσίας που διέπουν τη χρήση των ατομικών μέσων προστασίας στον χώρο εργασίας και ιδιαίτερα σε πολύ επικίνδυνες συνθήκες, όπως φωτιές, φυσικές καταστροφές, πολέμους, σεισμούς κ.λπ., για την πρόληψη ατυχημάτων και την προστασία της υγείας τους. Η παρούσα υποεπάρκεια εστιάζεται στην αναφορά και την επεξήγηση των εννοιών: αξιολόγηση εξοπλισμών ατομικής προστασίας, κανόνες χρησιμοποίησης, εκτίμηση κινδύνων, ενημέρωση και εκπαίδευση εργαζομένων, κατηγορίες εξοπλισμών ατομικής προστασίας και γενικές αρχές χρήσης τους, προστασία κεφαλιού, προστασία από κινούμενα οχήματα, προστασία αναπνευστικών οδών, προστασία ματιών και προσώπου, εκλογή μέσων ατομικής προστασίας.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο ότι κατά την εξάσκηση του έργου του ο/η φωτογράφος φέρει βαρύ εξοπλισμό, με πολύωρη ορθοστασία, τέντωμα, σκύψιμο και κοπιαστικές στάσεις, που μπορεί να οδηγήσουν σε πόνο και τραυματισμούς των αρθρώσεων, της πλάτης και των ισχίων. Για τον λόγο αυτόν, αναλύεται η έννοια των μυοσκελετικών παθήσεων, τα αίτιά τους, τα μέτρα πρόληψης και προφύλαξης έναντι αυτών, όπως και η ασφαλής χρήση του εξοπλισμού εργασίας.

Ως προς τις τεχνικές διδασκαλίας της υποεπάρκειας, προτείνονται η επίδειξη, η συζήτηση, οι μελέτες περίπτωσης, η παρακολούθηση ταινιών και βίντεο, ο καταγισμός ιδεών, η συμπλήρωση ατομικών φύλλων ασκήσεων και η αξιοποίηση του Διαδικτύου.

2.4.Z.6 | ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ, ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΣΧΟΝΤΑ

Στόχος της συγκεκριμένης υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις βασικές γνώσεις και τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να αντιλαμβάνονται τις καταστάσεις που απειλούν την ανθρώπινη ζωή και να τις αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά. Αναλύεται ο σκοπός των πρώτων βοηθειών, ο οποίος έγκειται στη διάσωση της ζωής ή τη σταθεροποίηση της κατάστασης, στην ταχύτερη ανάρρωση και την ανακούφιση από τον πόνο, στην αποτροπή μόνιμης βλάβης ή αναπηρίας, στην άμεση μεταφορά σε νοσοκομείο ή ιατρό. Επεξηγείται ότι τα ατυχήματα είναι μέρος της καθημερινής ζωής και μπορεί ανά πάσα στιγμή να βρεθούμε αντιμέτωποι με μια τέτοια κατάσταση. Ο χρόνος όμως που μεσολαβεί μέχρι την παροχή εξειδικευμένης ιατρικής φροντίδας είναι σχεδόν πάντα κρίσιμος και καθοριστικός για την κατάσταση του θύματος, και πολλές φορές για την επιβίωσή του. Έτσι, η γνώση των πρώτων βοηθειών οδηγεί στην αποτροπή ανάπτυξης δευτερογενών επιπλοκών στο θύμα.

Για τον σκοπό αυτόν, αναλύεται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες πως η παροχή πρώτων βοηθειών καθορίζεται αυστηρά από τις αντικειμενικές συνθήκες μέσα στις οποίες έλαβε χώρα το οξύ περιστατικό. Δίνεται έμφαση στην ανάλυση των εννοιών: διατήρηση ζωτικών λειτουργιών του θύματος, πρόληψη επέκτασης της βλάβης, ανακούφιση από τον πόνο, ψυχολογική στήριξη, προετοιμασία του πάσχοντα για τη μετέπειτα ειδική ιατρική του αντιμετώπιση, γενικές αρχές πρώτων βοηθειών, διατήρηση της ψυχραιμίας, κλήση βοήθειας, αποκατάσταση της τάξης στο υπάρχον περιβάλλον, σειρά ενεργειών που καθορίζονται από τις ανάγκες του θύματος, αξιολόγηση της κατάστασης του θύματος, ακινητοποίηση του θύματος, λειτουργία εξωτερικού απινιδωτή.

Για την εμπέδωση της υποενότητας, προτείνεται διδασκαλία με εμπλουτισμένη εισήγηση, συζήτηση και μελέτες περίπτωσης, ώστε, ολοκληρώνοντας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις καταστάσεις που χρήζουν βοήθειας και να εφαρμόζουν τα προβλεπόμενα πρωτόκολλα, αντιμετωπίζοντάς τες αποτελεσματικά.

2.4.Z.7 | ΚΑΡΔΙΑΚΗ ΑΝΑΚΟΠΗ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΑΠΙΝΙΔΩΤΗΣ

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να είναι σε θέση να εκτιμήσουν αν ένα άτομο έχει υποστεί καρδιακή ανακοπή και να το διατηρήσουν στη ζωή εκτελώντας καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση. Αναλύεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια ότι η καρδιακή ανακοπή αποτελεί την κύρια αιτία αιφνίδιου καρδιακού θανάτου, και στις περισσότερες των περιπτώσεων αιτία πρόκλησής της είναι η στεφανιαία νόσος. Γίνεται αντιληπτό ότι η έκβαση των καρδιακών ανακοπών εξαρτάται από την άμεση αναγνώρισή τους, τη γρήγορη έναρξη των συμπίεσεων, τη γρήγορη απινίδωση και την υποστήριξη του/της ασθενούς μετά την επάνοδο της αυτόματης κυκλοφορίας. Επεξηγείται ότι η πιθανότητα να επιβιώσει το θύμα είναι μεγαλύτερη όταν η ανακοπή διαπιστωθεί έγκαιρα και εφαρμοσθούν οι τέσσερις κρίκοι στην αλυσίδα επιβίωσης. Ο πρώτος περιλαμβάνει τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα από την κατάρρευση του/της ασθενούς μέχρι

την άφιξη του συστήματος επείγουσας φροντίδας, ο δεύτερος περιλαμβάνει την πρώτη ή έναρξη ΚΑΡΠΑ, ο τρίτος αναφέρεται στη χρήση του αυτόματου εξωτερικού απινιδωτή και ο τέταρτος στην εφαρμογή εξειδικευμένης καρδιοπνευμονικής αναζωογόνησης. Επεξηγείται το πρωτόκολλο λειτουργίας του εξωτερικού απινιδωτή, η ασφαλής τεχνική χειρισμού του και η τοποθέτηση του θύματος σε πλάγια θέση ασφαλείας.

Συστήνεται ως μελέτη εξάσκησης να δοθεί σε κάθε εκπαιδευόμενο/-η πρόπλασμα, όπου καλείται να αντιμετωπίσει περιστατικό ανακοπής σε συνδυασμό με συσκευή εξωτερικού απινιδωτή.

2.4.Z.8 | ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ ΣΕ ΘΕΡΜΟΠΛΗΞΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις βασικές γνώσεις και τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να αντιλαμβάνονται τις παθολογικές καταστάσεις που προκύπτουν από την έκθεση σε ακραίες θερμοκρασίες περιβάλλοντος, αλλά και τη σωστή αντιμετώπιση των διαφόρων βαθμών εγκαυμάτων.

Αναλύεται ο ορισμός της θερμποληξίας, τα γενεσιουργά της αίτια, η κλινική της εικόνα, τα χαρακτηριστικά των δύο μορφών θερμποληξίας και τα μέτρα αντιμετώπισής της με την άμεση παροχή πρώτων βοηθειών. Στο σημείο αυτό, τονίζεται η σπουδαιότητα των προληπτικών μέτρων για την αντιμετώπισή της, μέτρα που κρίνονται απαραίτητα και για τον/την επαγγελματία φωτογράφο, κυρίως κατά την εργασία σε εξωτερικούς χώρους τους θερινούς μήνες. Στο τελευταίο προστίθενται και οι πληροφορίες για την κατηγορία των ατόμων που έχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να εμφανίσουν θερμποληξία. Επεξηγείται ο ορισμός των εγκαυμάτων, η διάκρισή τους ανάλογα με τη βαρύτητα και το είδος (χημικά, ηλιακά, θερμότητας κ.λπ.), όπως και οι πρώτες βοήθειες ανάλογα με την περίπτωση.

Αναλύεται ο ρόλος του/της διασώστη/-τριας, τα μέτρα που παίρνει για τη δική του/της ασφάλεια και οι κατάλληλες ενέργειες για να διασφαλιστεί η σωστή αντιμετώπιση του εγκαυματικού παράγοντα στο θύμα. Επεξηγείται ο ρόλος του/της, ο οποίος έγκειται συνοπτικά στη διακοπή της εγκαυματικής διαδικασίας, την εξασφάλιση και τη διατήρηση ανοικτού αεραγωγού, τη χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής, τη φροντίδα του τραύματος και την πρόληψη της λοίμωξης, την ανακούφιση και την πρόληψη του πόνου, και την αξιοποίηση διαφόρων συμπληρωματικών τεχνικών, αν αυτό είναι εφικτό.

Για τη διδασκαλία προτείνονται μελέτες περίπτωσης και διαχωρισμός των εκπαιδευομένων σε ομάδες εργασίας.

2.4.Z.9 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις αρχές της διαχείρισης κινδύνων και ειδικότερα αυτών που έχουν σχέση με το επάγγελμα του/της φωτογράφου. Επισημαίνεται ότι η αντιμετώπιση επειγουσών καταστάσεων θα πρέπει να σχεδιάζεται εκ των προτέρων, να παρέχεται εξοπλισμός, οι εργαζόμενοι/-ες να εκπαιδεύονται για διάφορα πιθανά σενάρια και

να εκτελούνται ασκήσεις έκτακτης ανάγκης. Ύστερα από μια σύντομη εισαγωγή αναφορικά με τον εννοιολογικό προσδιορισμό των κινδύνων και τη διαχείρισή τους, παρατίθενται και αναλύονται: μεθοδολογία μείωσης κινδύνου, ανάλυση κινδύνων, ανάληψη εργασίας σε αποστολή με υψηλό κίνδυνο, μεθοδολογία διαχείρισης κινδύνων και οι σημαντικότεροι κίνδυνοι στο επάγγελμα του/της φωτογράφου.

Διδάσκεται η μεθοδολογία (υλοποίηση-έλεγχος-πράξη) για τον σχεδιασμό της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνων και αναλύεται, έτσι ώστε να γίνει αντιληπτό ότι είναι μια διαδικασία που περιλαμβάνει την εξέταση διαφορετικών χαρακτηριστικών του χώρου εργασίας και του περιβάλλοντος εργασίας για τον προσδιορισμό του τι μπορεί να πάει λάθος και του τι μπορεί να γίνει για την πρόληψη τραυματισμών και προβλημάτων υγείας. Στη συνέχεια, αναλύονται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες οι τεχνικές αναγνώρισης κινδύνου πριν από κάθε ανάληψη εργασίας, οι οποίες στηρίζονται στη σύσκεψη για ανταλλαγή ιδεών (brainstorming), στην ανάλυση του σεναρίου κινδύνου, στην εξέταση του περιστατικού και στη λήψη απόφασης υπό συνθήκες κινδύνου και αβεβαιότητας.

Για τη διδασκαλία της υποεπότητας, προτείνεται η πρακτική εφαρμογή με σενάρια, μέσω της απαγωγικής μεθόδου, τα οποία ενδέχεται να συμβούν σε δύσκολες και επικίνδυνες συνθήκες φωτογράφισης (φωτιές, συλλαλητήρια, πόλεμο, φυσικές καταστροφές).

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαλεξανδρής, Σ. (2014). *Πρώτες Βοήθειες*. Αθήνα: Εκδόσεις Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων-ΓΣΕΒΕΕ.
2. Παπακωνσταντίνου, Κ. (2004). *Υγιεινή και ασφάλεια εργασίας. Υπόδειγμα μελέτης εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.

Συμπληρωματικές

1. Γκούρτσας, Ν. (2019). *Πρώτες Βοήθειες & Ειδικές Καταστάσεις*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.
2. Ζωγόπουλος, Ε. Α. (2004). *Υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη διαδικασία δημιουργίας μιας ομαδικής έκθεσης φωτογραφίας. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να πραγματοποιήσουν στο τέλος της μαθησιακής ενότητας μια ομαδική έκθεση με ένα κοινό θέμα και εικόνες που έχουν δημιουργηθεί κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να λειτουργούν ομαδικά και να συνεργάζονται αρμονικά, τόσο μεταξύ τους όσο και με τον/την εκπαιδευτή/-τρια, η οποία τους δίνει την κατάλληλη ανατροφοδότηση και καθοδήγηση. Τα λειτουργικά και πρακτικά ζητήματα της έκθεσης, όπως η εύρεση διαθέσιμου χώρου, οι εκτυπώσεις των εικόνων, η εύρεση χορηγών, το ωράριο λειτουργίας και η επικοινωνιακή υποστήριξη (δελτία Τύπου προβολής της έκθεσης, δημιουργία αφίσας και προσκλήσεων σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή), ανατίθενται σε ομάδες εκπαιδευομένων από την αρχή του εξαμήνου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Περιγράφουν τον σχεδιασμό μιας εικαστικής έκθεσης,
- Ορίζουν αρμοδιότητες στην ομάδα,
- Επιλέγουν τις κατάλληλες φωτογραφίες για την έκθεση,
- Ελέγχουν το χρονοδιάγραμμα του σχεδιασμού της έκθεσης,
- Επιλύουν (ή και προβλέπουν) προβλήματα που ανακύπτουν σε κάθε οργάνωση έκθεσης,
- Δημιουργούν προσκλήσεις και αφίσες ανάλογες με το ύφος και την αισθητική της έκθεσης,
- Προτείνουν πρακτικές λύσεις σε συλλογικό επίπεδο,
- Συνεργάζονται δημιουργικά με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας τους,
- Σχεδιάζουν όλα τα στάδια για την παραγωγή μιας έκθεσης φωτογραφίας,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες προβολής στα ΜΜΕ καθ' όλη τη διάρκεια της έκθεσης (προαναγγελία, προσκλήσεις αλλά και δελτίο Τύπου μετά τα εγκαίνια),
- Ενθαρρύνουν την ομάδα τους για κοινή συμμετοχή και ομαδικό πνεύμα στην έκθεση,
- Πραγματοποιούν ανάλυση SWOT για τη δημιουργία έκθεσης,
- Συγγράφουν δελτίο Τύπου,
- Απευθύνονται σε υποψήφιους/-ες χορηγούς.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Σχεδιασμός οργάνωσης / Δελτία Τύπου / Ανάλυση SWOT / Προβολή / Αφίσες / Χρονοδιάγραμμα / Μέσα μαζικής ενημέρωσης / Μέσα κοινωνικής δικτύωσης / Εκτυπώσεις / Αντισταθμίσματα / Λογοκρισία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ-ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ
2	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
3	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ
4	ΜΜΕ, ΧΟΡΗΓΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ, ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
5	ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ
6	ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΚΘΕΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Η.1 | ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ-ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Σκοπός της ενότητας αυτής είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έχουν ολοκληρώσει ένα άρτιο φωτογραφικό έργο που θα αποτελεί μέρος του portfolio τους και θα μπορεί να παρουσιαστεί στο κοινό σε μια ομαδική έκθεση φωτογραφίας.

Η πρώτη υποενότητα εστιάζεται στην παραγωγή ενός φωτογραφικού ή και οπτικοακουστικού έργου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες δημιουργούν από την αρχή μια σειρά φωτογραφικής αφήγησης που θα ολοκληρωθεί λίγο πριν από το τέλος της ενότητας, ή εξελίσσουν ένα άλλο έργο που έχουν ξεκινήσει κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Για την επίτευξη του στόχου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δέχονται ανατροφοδότηση από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Αναζητούν παραδείγματα και έμπνευση από τη βιβλιογραφία, τις διαδικτυακές έρευνες, την προσέγγιση και ανάλυση έργων μεγάλων φωτογράφων και δημιουργών, και από εκπαιδευτικές επισκέψεις σε εικαστικές και φωτογραφικές εκθέσεις, μουσεία και πολιτιστικά δρώμενα.

Μέσα από τα παραδείγματα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσπαθούν να βρουν το προσωπικό τους ύφος. Προσεγγίζουν το θέμα με τον δικό τους προσωπικό τρόπο, κρατώντας τις επιρροές τους χωρίς να αντιγράφουν, αλλά φιλτράροντας, με βάση τη δική τους αισθητική προσέγγιση. Η δημιουργία του φωτογραφικού έργου απαιτεί παράλληλη υποστήριξη από επεξηγηματικά κείμενα που θα αναφέρονται στην εξέλιξη της ιδέας τους και στον τρόπο που αποφάσισαν να την οπτικοποιήσουν.

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να επιλέγουν το υλικό τους για να παρουσιάσουν μια ολοκληρωμένη φωτογραφική δουλειά στο κοινό.

2.4.H.2 | ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα μελετά τους πολιτιστικούς οργανισμούς και τα προϊόντα τους. Ειδικότερα, γίνεται παρουσίαση στη δομή και τη λειτουργία των οργανισμών αυτών, στις ιδιαιτερότητές τους, αλλά και στην έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι πολιτιστικοί οργανισμοί (ή οργανισμοί πολιτιστικής κληρονομιάς) είναι οργανισμοί (δημόσιοι ή ιδιωτικοί) που αποκτούν, συντηρούν, και μελετούν τις συλλογές τους με σκοπό να τις κάνουν προσβάσιμες στο ευρύ κοινό, είτε για διδακτικούς είτε για ψυχαγωγικούς σκοπούς. Τέτοιοι οργανισμοί είναι τα μουσεία, οι πινακοθήκες, μεγάλες γκαλερί αλλά και άλλοι φορείς με συναφή σκοπό. Αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνικοπολιτικής ζωής ενός τόπου και επηρεάζονται άμεσα από το εξωτερικό του περιβάλλον (κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό, νομοθετικό, τεχνολογικό), με αποτέλεσμα να χρειάζονται πάντα ένα σχέδιο στρατηγικής διαχείρισης για να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν σε κάθε πρόκληση ή αλλαγή που υφίστανται. Όπως και όλοι οι υπόλοιποι φορείς/οργανισμοί, έτσι και οι πολιτιστικοί οργανισμοί έχουν αναρτημένα πάντα τον σκοπό, την αποστολή (mission) και το όραμά τους, που είναι οι βασικοί οδηγοί για το τι ακριβώς θέλουν να επιτύχουν μέσα από τις δραστηριότητές τους και οι οποίοι χαράσσουν τη στρατηγική τους.

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες αφορούν όλο το εύρος των τεχνών, όπως εικαστικές εκθέσεις, πολιτιστικά φεστιβάλ, μουσικο-θεατρικές παραγωγές, αλλά και τις σύγχρονες μορφές τέχνης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν διαδικτυακή έρευνα για γνωστούς πολιτιστικούς οργανισμούς του εξωτερικού, αλλά και της Ελλάδας (π.χ. μουσεία, πινακοθήκες, αλλά και το Μέγαρο Μουσικής, το Ίδρυμα Ωνάση, το Ίδρυμα Νιάρχου κ.ά.). Επίσης, μελετούν στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού ότι αφορά τις δράσεις ελληνικών πολιτιστικών φορέων, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Η υποενότητα βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να ορίσουν το πολιτιστικό πλαίσιο της χώρας μας (και του εξωτερικού), στο οποίο περιλαμβάνεται και η φωτογραφία και τα οπτικοακουστικά έργα.

2.4.H.3 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στον σχεδιασμό και στην οργάνωση εκθέσεων, που αφορά ένα μεγάλο κομμάτι της πολιτιστικής παραγωγής. Ο σχεδιασμός περιλαμβάνει τα στάδια της σύλληψης μιας ιδέας (με την οποία σχετίζεται και ο τίτλος της έκθεσης), την προετοιμασία και τον σχεδιασμό της, την παραγωγή της, την αξιοποίησή της και την αξιολόγηση διαδικασιών και αποτελεσμάτων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από καταιγισμό ιδεών, αποφασίζουν για τον τίτλο, το περιεχόμενο και τον σκοπό της έκθεσής τους. Η προαναφερόμενη τεχνική διδασκαλίας συμβάλλει στον εντοπισμό από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες του κοινού στο οποίο θα απευθυνθούν, σημαντικού παράγοντα για την επικοινωνιακή δράση προβολής της έκθεσης, με την οποία θα ασχοληθούν αργότερα.

Στη συνέχεια, εφαρμόζουν την ανάλυση SWOT για την υλοποίηση της έκθεσης. Καταγράφουν τα δυνατά και τα αδύναμα στοιχεία της έκθεσης, όπως επίσης και τις απειλές/κινδύνους, αλλά και τις ευκαιρίες που έχει η έκθεσή τους. Επιπλέον, εντοπίζουν καινοτομίες που μπορεί να έχει η ιδέα τους, αλλά και τυχόν απειλές/κινδύνους που μπορεί να προκαλέσουν κάποια έργα, ή ακόμη και όλη η έκθεση (π.χ. σε περιπτώσεις που θα εκτεθούν θέματα στα οποία μπορεί να αντιδράσει μια ομάδα από το κοινό). Εφόσον εντοπιστούν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τεχνικές διαχείρισης κρίσης τόσο μέσα από την εμπειρία των εκπαιδευτών/-τριών όσο και μέσα από παραδείγματα αντίστοιχων περιπτώσεων σε εικαστικά έργα. Μελετώνται και αναλύονται θέματα για την εύρεση του κατάλληλου χώρου, του τόπου, της χρονικής διάρκειας, των υλικών εκτύπωσης/προβολών, δημιουργείται χρονοδιάγραμμα εργασιών και προϋπολογισμός για όλη τη διαδικασία της εκδήλωσης κ.ά.

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να περιγράφουν τον σχεδιασμό μιας ομαδικής έκθεσης, να επιλύουν προβλήματα που ανακύπτουν σε κάθε οργάνωση έκθεσης και να ορίζουν αρμοδιότητες σε κάθε ομάδα εργασίας.

2.4.Η.4 | ΜΜΕ, ΧΟΡΗΓΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ, ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

Με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ), τις δημόσιες σχέσεις και τον σχεδιασμό προβολής μιας έκθεσης ασχολείται η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους κανόνες συγγραφής των δελτίων Τύπου, συλλέγουν (μέσα από διαδικτυακή έρευνα και έρευνα σε παραδοσιακά ΜΜΕ) ηλεκτρονικές διευθύνσεις πολιτιστικών συντακτών/-τριών, εντοπίζουν, χωρίς να ξεχνούν τα σχετικά με τη φωτογραφία περιοδικά, ανάλογα με το θέμα της έκθεσής τους, υποψήφιους/-ες χορηγούς και σχεδιάζουν τις αφίσες, προσκλήσεις (όταν έχουν συγκεντρώσει όλα τα απαραίτητα στοιχεία). Συγγράφουν σχετικό δελτίο Τύπου για την προαναγγελία της έκθεσης, συνοδευόμενο από χαρακτηριστικά έργα της έκθεσης, το οποίο αποστέλλουν στη mail list που έχουν δημιουργήσει.

Εξοικειώνονται με τη διαδικασία συγγραφής επιστολών για την εύρεση χορηγών (αλλά και χορηγών επικοινωνίας), στις οποίες θα πρέπει να αναφέρουν εν συντομία τα βασικά στοιχεία της έκθεσής τους (βασισμένοι/-ες στα 5W) και, φυσικά, τους λόγους για τους οποίους θα πρέπει κάποιος/-α να γίνει χορηγός στην έκθεσή τους. Δεν ξεχνούν να αναφέρουν τα αντισταθμίματα της χορηγίας, τα οποία συνήθως είναι η μεγάλη προβολή που εγγυώνται οι διοργανωτές/-τριες και η αναφορά των χορηγών σε όλα τα στοιχεία προβολής της έκθεσης (δελτίο Τύπου, αφίσες, προσκλήσεις κ.ά.). Προτείνεται συχνά, σε τέτοιες εκδηλώσεις (ανάλογα με το πλαίσιο της έκθεσης), να μπορεί ο/η χορηγός να έχει διαφημιστικά banners της εταιρείας του/της, ή κάποιου προϊόντος που μπορεί να διαφημίζει εκείνη την εποχή.

Επίσης, δημιουργούν event στα κοινωνικά δίκτυα (social media), απευθύνονται σε πιθανές καλλιτεχνικές ομάδες φτιάχνοντας reels, slide shows, μικρά βίντεο προώθησης της έκθεσης, και γενικότερα εκμεταλλεύονται όσο καλύτερα μπορούν την

παρουσία τους στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, με σκοπό να προσελκύσουν όσο το δυνατόν περισσότερο κοινό. Μπορούν, ακόμη, να δημιουργήσουν μικρές αφίσες με QR Code, που μέσω σάρωσης οδηγεί στο event της έκθεσης, όπως και timelapse από την εκδήλωση του ανοίγματος της έκθεσης.

2.4.Η.5 | ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις αρχές και τους κανόνες της επιμέλειας μιας έκθεσης. Αφού συγκεντρώσουν το υλικό της έκθεσης, δημιουργούν μακέτες (αναλογικές ή ψηφιακές) και κατηγοριοποιούν τα έργα, έτσι ώστε να υπάρχει συνοχή αλλά και μια κοινή αφήγηση σε σχέση με την παρουσίασή τους στον χώρο που θα εκτεθούν. Επίσης, συγκεντρώνουν όλα τα συνοδευτικά κείμενα τεκμηρίωσης των έργων, γράφουν ένα γενικό κείμενο για την έκθεση και τις πιθανές επιρροές της, όπως και τα βιογραφικά στοιχεία όσων συμμετέχουν σε αυτήν. Αναλαμβάνουν να «στήσουν» τα έργα μέσα στον χώρο, με τρόπο που να αφηγείται το θέμα και να δίνει στον/στη θεατή την καλλιτεχνική τους προσέγγιση. Σε περίπτωση που υπάρχουν οπτικοακουστικά έργα, μελετούν προσεκτικά την ηχητική του χώρου, έτσι ώστε να μην ενοχλεί ή μπερδεύει τη θέαση των διπλανών έργων. Επιπλέον, μπορούν να χρησιμοποιήσουν QR Code ετικέτες, αντί της «παραδοσιακής» ταμπέλας δίπλα στο έργο, γεγονός που αυξάνει τη διάδραση με το κοινό. Τα QR Codes μπορούν να προσφέρουν στους/στις επισκέπτες/-τριες της έκθεσης επιπλέον στοιχεία των δημιουργών (βιογραφικό, άλλα έργα κ.λπ.). Στον χώρο της έκθεσης καλό είναι να υπάρχει και ένα βιβλίο εντυπώσεων για τους/τις επισκέπτες/-τριες.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διερευνούν τη δυνατότητα κατασκευής ενός καταλόγου ή photo book, μιας αναμνηστικής έκδοσης χαμηλού κόστους (τύπου fanzine), αλλά υψηλού καλλιτεχνικού και αισθητικού επιπέδου, που θα διανέμεται στην έκθεση.

Την ημέρα των εγκαινίων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ορίζουν ποιοι/-ες θα είναι οι φωτογράφοι/βιντεογράφοι της εκδήλωσης, οι οποίοι/-ες θα καλύψουν την εκδήλωση ως επαγγελματίες, διανέμοντας σχετικό φωτογραφικό υλικό (με φωτογραφίες με κόσμο, από τις ομιλίες των εγκαινίων, με αναγνωρίσιμα πρόσωπα που επισκέφθηκαν την έκθεση και φυσικά με τους χορηγούς κ.ά.), συνοδευόμενο με νέο δελτίο Τύπου, το οποίο θα αναφέρεται στα πετυχημένα εγκαινία της έκθεσης.

2.4.Η.6 | ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΚΘΕΣΗΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα ασχολείται με το στάδιο ελέγχου, την αποτίμηση της έκθεσης, αλλά και την οικονομία του πολιτισμού, ένα πολύ σημαντικό κεφάλαιο τόσο για τους/τις δημιουργούς όσο και για τους πολιτιστικούς οργανισμούς. Αρχικά, γίνεται παρουσίαση του σταδίου ελέγχου των πολιτιστικών δράσεων, ενός εργαλείου ελέγχου του σχεδιασμού της δράσης. Συγκεκριμένα, ελέγχουμε τακτικά τον αρχικό σχεδιασμό (χρονοδιάγραμμα και προϋπολογισμό), έτσι ώστε να μπορούμε να «επανα-υπολογίσουμε» τις όποιες αστοχίες είχαμε στη διαδρομή και να πετύχουμε τον τελικό μας

στόχο. Η διαδικασία ελέγχου είναι σημαντική σε κάθε είδους παραγωγή έργου.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν, μέσα από γνωστά παραδείγματα καλλιτεχνών αλλά και πολιτιστικών οργανισμών ανά τον κόσμο, ζητήματα χρηματοδότησης, καθώς η εύρεση πόρων στην πολιτιστική δημιουργία είναι παγκόσμιο φαινόμενο.

Αναλύονται οι όροι «συμμετοχική χρηματοδότηση», “Fundraising”, “Crowdfunding” και “Microfunding”, διαδικασίες με τις οποίες μπορούν μεμονωμένοι/-ες δημιουργοί, πολιτιστικές ομάδες ή και πολιτιστικοί οργανισμοί να συγκεντρώνουν χρήματα για τη δημιουργία μιας έκθεσης ή μιας πολιτιστικής δράσης (π.χ. τη δημιουργία ενός εικαστικού project, την αποκατάσταση ενός μνημείου, τη συντήρηση κάποιων εκθεμάτων ή και του ίδιου του κτιρίου που στεγάζεται ο οργανισμός, ή την απόκτηση κάποιου έργου κ.λπ.). Μελετούν, επίσης, την ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού για επιχορηγήσεις για τη δημιουργία πολιτιστικών έργων.

Τέλος, μαθαίνουν τη διαδικασία αποτίμησης μιας έκθεσης. Καταγράφουν μετά το τέλος της έκθεσης τον αριθμό των ανθρώπων που την επισκέφθηκαν, τις εντυπώσεις τους (από το βιβλίο εντυπώσεων), αν πέτυχαν τον σκοπό τους κ.ά. Πραγματοποιούν, επιπλέον, αποδελίωση των όσων αναφορών έχουν γίνει για την έκθεσή τους στα ΜΜΕ. Η αποτίμηση μιας έκθεσης είναι σημαντικό στοιχείο, το οποίο μπορούν να χρησιμοποιήσουν είτε στο βιογραφικό τους είτε σε μια επόμενη έκθεση.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Χουρμουζιάδη, Α. (2022). *Εισαγωγή στον εκθεσιακό σχεδιασμό (Μονογραφία)*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/8555>
2. Νικονάνου, Ν. (2012). *Μουσειοπαιδαγωγική. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
3. Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. *Πολιτιστικές δράσεις*. Ανακτήθηκε από: <https://portal.culture.gov.gr/>

Συμπληρωματικές

1. Eco, U. (1992). *Πολιτιστικά κοιτάσματα. Προτάσεις για τη διατήρηση και τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς* (μτφρ. Κ. Σουέρεφ). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Παρατηρητής.
2. Γκαντζιάς, Γ. Κ. (2020). *Πολιτιστική Πολιτική, Χορηγία & Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Διοίκηση και Οικονομία του Πολιτισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.
3. Συλλογικό Έργο. (2012). *Μουσείο και Μουσειακές Σπουδές. Ένας πλήρης οδηγός* (μτφρ. Δ. Παπαβασιλείου). Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ).

3 | Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας εκπαιδευομένων, με άξονα προσανατολισμού τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν ανακύπτοντα προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/-τριας και εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των καταρτιζομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Την υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης ενισχύει η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των καταρτιζομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις-απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους μέσα από τη θεματολογία της κάθε μαθησιακής ενότητας και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες –ατομικές ή/και ομαδικές– δραστηριότητες μέσα στην τάξη και στα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων, καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε κρίσιμα ζητήματα δεοντολογίας, υγείας και ασφάλειας κ.λπ., προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων (“projects”), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/-τριών ή ακόμη και δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Το σύνολο των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορεί να αξιοποιηθεί και αυτόνομα, ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικότερου project.

Η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευομένων και η καλλιέργεια σχέσεων εμπιστοσύνης με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες συντελούν στη δημιουργία μιας κοινότητας μάθησης η οποία μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση των διεργασιών μάθησης τόσο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και πέρα από αυτήν, σε περιόδους μελέτης ή/και προετοιμασίας για τις διαδικασίες αξιολόγησης/πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί.

Η ενίσχυση της συνεργασίας και της δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης είναι δυνατόν να επηρεάσει και τους τρόπους μελέτης των ίδιων των εκπαιδευομένων προς μια πιο ενεργητική, δημιουργική στάση διερεύνησης και εξοικείωσης με τη γνώση. Η τήρηση προσωπικών σημειώσεων και η ανταλλαγή τους μεταξύ των εκπαιδευομένων, η μελέτη πρόσθετων βιβλιογραφικών –ελληνόφωνων αλλά και ξενόγλωσσων– πηγών, η αναζήτηση συμπληρωματικών ερεθισμάτων στο ευρύτερο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον (παρακολούθηση οπτικοακουστικού υλικού, επαγγελματικών περιοδικών, εξέλιξης θεσμικού πλαισίου κ.λπ.), σχετικών με την επαγγελματική ειδικότητα, είναι δυνατόν να αποτελέσουν σημαντικά συστατικά για τη διαμόρφωση μιας ισχυρής σχέσης με την εξειδικευμένη επαγγελματική γνώση και τις δεξιότητες που απαιτεί το επάγγελμα.

Η παρακολούθηση ενός εντατικού προγράμματος κατάρτισης μεγάλης διάρκειας αναγκαστικά επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητα των εκπαιδευομένων. Η αποδοτική διαχείριση του καθημερινού χρόνου απαιτεί προσωπικό προγραμματισμό και φροντίδα. Η συστηματική πρόβλεψη ενός χρονικού διαστήματος μελέτης, καθημερινά, καθώς και η τήρηση ενός ημερολογίου μάθησης όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράφουν την καθημερινή τους πρόοδο, αλλά ενδεχομένως θα σημειώνουν και ερωτήματα ή παρατηρήσεις σχετικές με την κάθε μαθησιακή ενότητα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμες και πολύ δημιουργικές πρακτικές ενίσχυσης των διαδικασιών μάθησης.

Η φοίτηση στις Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι περίοδος διαμόρφωσης μιας μελλοντικής επαγγελματικής ταυτότητας. Είναι η αρχή μιας νέας προσωπικής ιστορίας και μιας διαρκούς εξέλιξης μπροστά σε απαιτήσεις και αναγκαιότητες που χαρακτηρίζουν την κάθε επαγγελματική ειδικότητα. Είναι η ευκαιρία διασύνδεσης του/της κάθε εκπαιδευόμενου/-ης με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι κοινές στην επαγγελματική κοινότητα στην οποία σταδιακά θα ενταχθεί.

4 | Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των καταρτιζομένων, τόσο στην αίθουσα διδασκαλίας και στους εργαστηριακούς χώρους της ΣΑΕΚ όσο και στις επιχειρήσεις τις οποίες επισκέπτονται για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης/μαθητείας, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και το επάγγελμα αλλά και ευρύτερα, όπως προβλέπονται ιδίως από:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει.
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ/3-02-89), όπως ισχύει.
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318 Β'/2015), όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484 με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας καθώς και ο σχετικός αναγκαίος ατομικός εξοπλισμός για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας:

4.1 • Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

- Συστηματικός αερισμός των χώρων διδασκαλίας, των αιθουσών θεωρίας και των εργαστηρίων,
- Απαγόρευση του καπνίσματος σε όλους τους χώρους διδασκαλίας,
- Απαγόρευση κατανάλωσης φαγητών, ποτών, καφέδων και αναψυκτικών σε όλους τους χώρους διδασκαλίας,
- Σύστημα θέρμανσης-ψύξης στις αίθουσες θεωρίας,
- Σύστημα εξαερισμού, κλιματισμού και πυρασφάλειας στα εργαστήρια.

4.2 • Μέσα ατομικής προστασίας

Πλαστικά γάντια για τις εργασίες παρασκευής χημικών στον σκοτεινό θάλαμο, Προστατευτικές μάσκες για την προστασία από αναθυμιάσεις στον σκοτεινό θάλαμο.

Προδιαγραφές υλοποίησης της πρακτικής άσκησης

1 | Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού, κατά τη διάρκειά της, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/-τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και την προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία, μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για την μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΑΕΚ) και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια, αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για τον θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία³, και που αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται σε τέσσερις (4) έως οκτώ (8) ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκούμενου/-ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α' και β' βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται οι φορείς:

- α) Προσωρινής απασχόλησης
- β) Τα νυχτερινά κέντρα
- γ) Παροχής καθαριότητας και φύλαξης

3 Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο Μέρος Δ' του εκπαιδευτικού εγχειριδίου και που αφορούν τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, τους όρους υλοποίησης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πρακτικά ασκουμένων προέρχονται από το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

- δ) Τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών
- ε) Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/-η ΣΑΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/-τρια, η οποία θεωρείται από το ΣΑΕΚ φοίτησης. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η Εκπαιδευτής/-τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και υποστήριξη των ασκουμένων. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο/η εργοδότης/-τρια ορίζει έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, σε αυτό καταγράφει ο/η ίδιος/-α ο/η πρακτικά ασκούμενος/-η κατά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε, καθώς και περιγράφει συνοπτικά τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώρηση ελέγχεται και υπογράφεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας.

2 | Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η

2.1 • Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Τέχνη Φωτογραφίας», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το εξάμηνο Δ΄ της φοίτησης στις ΣΑΕΚ. Στην περίπτωση αυτή, μπορούν πια να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής της ειδικότητάς τους.

2.2 • Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους, όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία⁴. Στη συνέχεια, παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκουμένων.

Δικαιώματα πρακτικά ασκουμένων

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.
2. Δυνατότητα αποζημίωσης, η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή αναλογικά εάν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση μη δυνατότητας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται η υποχρέωση αποζημίωσής της, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/-τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.

4 ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α' 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότη/-τρια) στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση.
4. Δικαίωμα αναφοράς στη ΣΑΕΚ σε περίπτωση μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης.
5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης κι έπειτα από σχετική δήλωση στη ΣΑΕΚ εποπτείας.
6. Αλλαγή εργοδότη/-τριας, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

Υποχρεώσεις πρακτικά ασκουμένων

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας του/της εργοδότη/-τριας.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/-τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/-τριας.
5. Προσκόμιση –όπου απαιτείται– όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στη ΣΑΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης, αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση σε περίπτωση απουσίας του/της ασκουμένου/-ης της επιχείρησης και στη ΣΑΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από τη ΣΑΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/-ες κατά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης πρακτικής άσκησης.
9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στη ΣΑΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για έλεγχο.
10. Υποβολή, μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης, του βιβλίου πρακτικής άσκησης στη ΣΑΕΚ φοίτησης, συμπληρωμένου με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, τον χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας, και την επίδοση του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένου, υπογεγραμμένου και σφραγισμένου από τον/την εργοδότη/-τρια-νόμιμο/-η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης, στο οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/-η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.

11. Άμεση ενημέρωση της ΣΑΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής και του εντύπου της λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/-η την πρακτική άσκηση, για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος, στον ίδιο ή σε άλλο φορέα απασχόλησης (εργοδότη/-τρια), θα πρέπει να ακολουθηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/-τρια, τότε οφείλει ο/η τελευταίος/-α να ενημερώσει άμεσα τη ΣΑΕΚ φοίτησης του πρακτικά ασκούμενου.

2.3 • Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/-η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα με την ειδικότητά του/της, με την εποπτεία υπεύθυνου του φορέα, ειδικότητας αντίστοιχης με το αντικείμενο κατάρτισής του/της. Συγκεκριμένα, στην ειδικότητα «Τέχνη Φωτογραφίας» οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε **τομείς** που σχετίζονται με τη φωτογραφική εικόνα **σε φορείς/επιχειρήσεις όπως** στούντιο διαφημιστικής φωτογραφίας, γραφεία κάλυψης κοινωνικών εκδηλώσεων, διαφημιστικές εταιρείες, ειδησεογραφικά πρακτορεία, περιοδικά, εφημερίδες κ.ά., και σε θέσεις **εργασίας** όπως φωτογράφος, βοηθός φωτογράφου, εκτυπωτής/-τρια φωτογραφιών και χειριστής/-τρια προγραμμάτων επεξεργασίας εικόνας.

3 | Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/Η εργοδότης/-τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των εκπαιδευομένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών/-τριών στην εκπαιδευτική δομή.

Αναλυτικότερα, ο/η εκπαιδευτής/-τρια είναι το συνδεδετικό πρόσωπο του/της εργοδότη/-τριας της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (ΣΑΕΚ) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτήν. Επιπλέον, ο ρόλος αφορά στην παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για ένα άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση, το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκουμένων.

4 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων των σπουδαστών/-τριών ΣΑΕΚ, με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στον χώρο εργασίας, και μάλιστα κάτω από πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να καλλιεργήσουν όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και οι οποίες δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης, αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική αλλά και επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης δίνεται η δυνατότητα στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής/αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η.

Στον πίνακα που ακολουθεί, αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Τέχνη Φωτογραφίας» και οι αντίστοιχες ενδεικτικές εργασίες και ειδικές προδιαγραφές ανά ενότητα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/-ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
Α. «Προετοιμασία φωτογράφισης»	• Ανάλυση με τους/τις εμπλεκόμενους /-ες του φωτογραφικού έργου, • Προσδιορισμός του απαραίτητου εξοπλισμού, • Μελέτη των απαιτήσεων της φωτογράφισης, • Σύνταξη συμβολαίου ανάθεσης εργασίας, • Κοστολόγηση εργασίας, • Αίτηση και προμήθεια από τους αρμόδιους φορείς για άδεια διαπίστευσης, • Επιλογή του απαιτούμενου εξοπλισμού, • Εύρεση βοηθητικών αντικειμένων, • Εύρεση ιδανικού χώρου φωτογράφισης (ρεπεράζ), • Έλεγχος της σωστής λειτουργίας του εξοπλισμού, • Μεταφορά του εξοπλισμού στην τοποθεσία της φωτογράφισης, • Στήσιμο του εξοπλισμού και των σκηνικών, • Πραγματοποίηση δοκιμαστικών λήψεων.	• Απαραίτητος εξοπλισμός φωτογράφισης, • Ειδικά αντικείμενα («φροντιστήριο» για τη φωτογράφιση, φόντα, υφάσματα, ειδικά ρούχα, αντικείμενα, σκηνικά κ.ά.).

συνέχεια >>

Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
Β. «Φωτογράφιση, λήψη φωτογραφιών»	• Συνεργασία με τους εμπλεκόμενους της φωτογράφισης, • Πραγματοποίηση δοκιμαστικών λήψεων και έλεγχος φωτισμού με μικροδιορθώσεις, • Σύνθεση δημιουργικών πλάνων ανάλογα με τις προδιαγραφές της φωτογράφισης, • Έλεγχος του φωτογραφικού αποτελέσματος και πραγματοποίηση μικροδιορθώσεων, • Τήρηση των κανόνων προστασίας προσωπικών δεδομένων (GDPR), • Τήρηση βιομετρικών στοιχείων, • Αποστολή φωτογραφιών απευθείας από τη φωτογραφική μηχανή σε αποδέκτες μέσω ftp ή Διαδικτύου, • Οργάνωση και αποθήκευση του φωτογραφικού εξοπλισμού.	• Εξοπλισμός φωτογράφισης.
Γ. «Επεξεργασία του παραγόμενου υλικού (φωτογραφιών)»	• Μεταφορά των ψηφιακών αρχείων από την κάμερα στον υπολογιστή, • Αξιολόγηση του παραγόμενου υλικού, • Επιλογή των αρτιότερων φωτογραφικών λήψεων, • Επεξεργασία φωτογραφιών στον υπολογιστή (editing), • Εγγραφή στοιχείων φωτογραφίας metadata, • Επιλογή φωτογραφιών στη φωτογραφική μηχανή, • Διαχείριση φωτογραφιών μέσω ειδικού εξοπλισμού, • Εμφάνιση ασπρόμαυρου φιλμ από αναλογική φωτογράφιση.	• Εξοπλισμός για την επεξεργασία παραγόμενου φωτογραφικού υλικού (H/Y, ειδικό λογισμικό κ.ά.).

Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
Δ. «Αρχειοθέτηση και διανομή φωτογραφικού υλικού»	- Αρχειοθέτηση των φωτογραφιών, - Παράδοση του υλικού στον/στην πελάτη/-ισσα-μέσο συνεργασίας, - Αξιολόγηση και προβολή του παραγόμενου υλικού του/της στην ιστοσελίδα του/της, - Διατήρηση αρχείου από τις παραγόμενες φωτογραφίες.	- Προσωπικός διαδικτυακός ιστότοπος, - Ειδικός εξοπλισμός (Η/Υ, προγράμματα επεξεργασίας κ.ά.).
Ε. «Εκτύπωση, ψηφιοποίηση φωτογραφικών αρχείων και αποκατάσταση παλιών φωτογραφιών»	- Επεξεργασία φωτογραφιών, μετατροπή σε εκτυπώσιμο αρχείο, - Ψηφιοποίηση παλιών φωτογραφιών και αποκατάσταση φθορών, - Στοιχειοθέτηση τμήματος ή συνόλου εικόνων με στόχο την ψηφιακή τους παρουσίαση ή την εκτύπωση σε άλμπουμ, βιβλίο ή άλλη μορφή, - Εκτύπωση ασπρόμαυρων φωτογραφιών σε θάλαμο.	- Εξοπλισμός για την επεξεργασία ψηφιακών εικόνων (υπολογιστής, προγράμματα επεξεργασίας κ.ά.), - Ειδικός εξοπλισμός σάρωσης εκτυπωμένων φωτογραφιών, - Σκοτεινός θάλαμος.
Ζ. «Βιντεοσκόπηση και επεξεργασία οπτικοακουστικού υλικού»	- Πραγματοποίηση λήψεων κινούμενης εικόνας και καταγραφής ήχου, - Φωτογράφιση και επεξεργασία για time-lapse, - Φωτισμός του θέματος ανάλογα με το σενάριο, - Εργασίες μοντάζ σε εικόνα και ήχο, - Παραγωγή έργου για τεχνική stop motion, - Επεξεργασία οπτικοακουστικού υλικού, - Παράδοση και διανομή οπτικοακουστικού υλικού.	- Εξοπλισμός βιντεοσκόπησης (green screen, φωτιστικά, τρίποδα, κάμερες, ανακλαστήρες, φλας κ.ά.), - Προγράμματα επεξεργασίας στατικής και κινούμενης εικόνας, - Η/Υ.

5 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης

5.1 • ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, κρίνεται σκόπιμο να συμμετάσχουν και να εκπαιδευθούν σε διαφορετικά αντικείμενα εργασίας, με σκοπό να αποκτήσουν ολοκληρωμένη εικόνα για τον τρόπο που λειτουργεί ένας/μία φωτογράφος κατά την προετοιμασία μιας φωτογράφισης, ξεκινώντας από το στάδιο της ανάθεσης της φωτογραφικής εργασίας. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, με τη βοήθεια και την καθοδήγηση του/της υπευθύνου/-ης εκπαίδευσης του φορέα αλλά και του/της προϊσταμένου/-ης του εργασιακού φορέα, συμμετέχουν στις συζητήσεις με τους/τις εμπλεκόμενους/-ες (συνήθως πελάτες/-ισσες) της φωτογραφικής ανάθεσης. Παρατηρούν τη συζήτηση (και συμμετέχουν σε αυτή όταν είναι εφικτό), τον τρόπο δειγματισμού αντίστοιχων εργασιών με εκείνον που ζητούν οι πελάτες/-ισσες. Σε αυτό το στάδιο, επισημαίνεται το πλαίσιο της φωτογράφισης, ανάλογα με το είδος της (ημερομηνία, τόπος, ώρα, χώρος, εκτίμηση αριθμού ατόμων που θα βρίσκονται στην εκδήλωση/φωτογράφιση, ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά της, χρόνοι παράδοσης του παραγόμενου υλικού αλλά και μορφή παράδοσης κ.ά.). Στη συνέχεια, γίνεται κοστολόγηση της εργασίας και συντάσσεται η προσφορά, και, όταν γίνει δεκτή από τον/την πελάτη/-ισσα, συντάσσεται το συμβόλαιο ανάθεσης εργασίας.

Κατόπιν, παρακολουθούν τον σχεδιασμό και τη μελέτη για την πραγματοποίηση της φωτογράφισης, στάδιο που περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του απαραίτητου εξοπλισμού αλλά και βοηθητικών αντικειμένων («φροντιστηρίου» ή και επιπλέον περιφερειακού φωτογραφικού εξοπλισμού). Εξερευνούν την εύρεση ιδανικού χώρου φωτογράφισης (ρεπεράζ), όπου αυτό απαιτείται. Ψάχνουν τα αντίστοιχα γραφεία Τύπου ή άλλους σχετικούς φορείς, για τις περιπτώσεις που η φωτογράφιση απαιτεί διαπίστευση ή ειδική άδεια φωτογράφισης/βιντεοσκόπησης, ή και σχετική άδεια από την ΥΠΙΑ (Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας), στις περιπτώσεις που θα χρειαστεί λήψη με drone.

Επιπλέον, ελέγχουν τη σωστή λειτουργία του εξοπλισμού και, στις περιπτώσεις που η φωτογράφιση είναι σε τοποθεσία εκτός του δικού τους χώρου, συσκευάζουν με προσοχή τον εξοπλισμό και τον μεταφέρουν στην τοποθεσία της φωτογράφισης. Στη συνέχεια, συμμετέχουν ενεργά ως βοηθοί και στήνουν τον εξοπλισμό (φώτα, φόντα, σκηνικά κ.λπ.) και πραγματοποιούν δοκιμαστικές λήψεις (white balance κ.ά.), για να είναι έτοιμοι/-ες για τη φωτογράφιση.

Ακόμη και στις εργασίες που απλώς παρατηρούν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν όλες τις διαδικασίες του σταδίου της προπαραγωγής μιας φωτογράφισης, οι οποίες θα τους/τις βοηθήσουν στη μετέπειτα επαγγελματική τους σταδιοδρομία, είτε εργάζονται ως μισθωτοί/-ές είτε ως αυτοαπασχολούμενοι/-ες.

5.2 • ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ, ΛΗΨΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης στο στάδιο της παραγωγής μιας φωτογράφισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρέχουν υπηρεσίες φωτογράφισης επικουρικά, ως βοηθοί σε όλες τις διαδικασίες της παραγωγής του έργου. Συμμετέχουν ενεργά στην πραγματοποίηση των δοκιμαστικών λήψεων και στον έλεγχο του φωτισμού με μικροβελτιώσεις (στα αντικείμενα του χώρου αλλά και στους ανθρώπους που θα φωτογραφηθούν), βοηθούν τον/τη φωτογράφο με ανακλαστήρες που μπορεί να χρειάζεται η σκηνή που φωτογραφίζεται κ.λπ. Ειδικότερα, συμμετέχουν στον έλεγχο των φωτιστικών συνθηκών που επικρατούν και εμπλουτίζουν τον υπάρχοντα φωτισμό του χώρου με επιπλέον φωτιστικά σώματα, ελέγχοντας πάντα τη σωστή αποτύπωση της θερμοκρασίας του χρώματος που επικρατεί στη σκηνή την οποία θα φωτογραφίσουν. Επιπλέον, τοποθετούν τις κατάλληλες ζελατίνες στα φωτιστικά σώματα ή και τα κατάλληλα φίλτρα στους φακούς, εφόσον τους ζητηθεί. Λίγο πριν ξεκινήσει η φωτογράφιση, ελέγχουν πως όλος ο εξοπλισμός έχει συνδεθεί σωστά και λειτουργεί (στούντιο φλας, ασύρματες ή ενσύρματες συνδέσεις, μπαταρίες, κάρτες κ.λπ.). Πραγματοποιούν φωτομετρήσεις του υπάρχοντος φωτισμού, ώστε να προβούν στη συνέχεια σε μικροδιορθώσεις του κατάλληλου διαφράγματος (F), της ταχύτητας (T) και του ISO, σε σχέση με το απαιτούμενο αποτέλεσμα. Πραγματοποιούν λήψεις ανάλογα με τις απαιτήσεις και τους κανονισμούς της εκάστοτε φωτογράφισης (φωτογράφιση πορτρέτων για επαγγελματική χρήση ή με βιομετρικά στοιχεία, φωτογραφία μόδας ή διαφημιστικών προϊόντων, φωτογράφιση κοινωνικών ή επαγγελματικών εκδηλώσεων, φωτορεπορτάζ κ.ά.). Κατά τη διάρκεια της φωτογράφισης, παρακολουθούν ταυτόχρονα τη σκηνή δράσης που εκτυλίσσεται μπροστά τους, προκειμένου να αντιληφθούν τους/τις υπόλοιπους/-ες συμμετέχοντες/-ουσες γύρω τους (συνεργάτες/-ιδες ή φωτογραφιζόμενους/-ες), προς αποφυγή ατυχήματος, ή και αποτύπωση συναισθημάτων/αντιδράσεων του κοινού.

Στις περιπτώσεις που οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε ειδησεογραφικούς χώρους, προσέχουν και τηρούν πάντα τον γενικό κανονισμό προστασίας προσωπικών δεδομένων (GDPR), σε διάφορες κατηγορίες πληθυσμού, αλλά και γεγονότα που εκτυλίσσονται σε δημόσιους χώρους. Εξοικειώνονται με τον υπάρχοντα εξοπλισμό και ελέγχουν, κάθε φορά που τον παραλαμβάνουν αλλά και τον παραδίδουν, για τυχόν φθορές, ενώ χρησιμοποιούν την ασφαλή συσκευασία του για τη μεταφορά του από την έδρα του/της εργοδότη/-τριας στο σημείο της φωτογράφισης και αντίστροφα. Επιπλέον, σέβονται πάντα τους κανόνες εχεμύθειας και το «εμπάργκο» μιας φωτογράφισης.

Η πρακτική άσκηση σε αυτό το στάδιο της παραγωγής είναι πολύ σημαντική, γιατί είναι το κύριο στάδιο που αφορά την επαγγελματική τους εργασία. Μάλιστα, σε πολλές φωτογραφίσεις (όπως π.χ. η ειδησεογραφία ή η κάλυψη εκδηλώσεων), δεν επιτρέπονται λάθη ή διορθώσεις λαθών, καθώς η εκδήλωση δεν μπορεί να επαναληφθεί.

5.3 • ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ)

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, ασχολούνται με την επεξεργασία του παραγόμενου φωτογραφικού υλικού (στάδιο μεταπαραγωγής) ή και την επεξεργασία φωτογραφικών αρχείων πελατών/-ισσών. Για να ξεκινήσουν το στάδιο της επεξεργασίας, μεταφέρουν τα ψηφιακά αρχεία της μηχανής τους στον υπολογιστή (και σε συγκεκριμένους, μοναδικούς φακέλους που έχουν δημιουργήσει). Ανάλογα με τον τομέα στον οποίο ασκούνται, επεξεργάζονται το φωτογραφικό υλικό σύμφωνα με τις προδιαγραφές της εκάστοτε εργασίας.

Στην περίπτωση που οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούν την πρακτική τους άσκηση σε κάποιο φωτογραφείο, εξασκούνται στην επεξεργασία φωτογραφιών με βιομετρικά χαρακτηριστικά (που απαιτεί αυστηρό πρωτόκολλο επεξεργασίας) ή φωτογραφιών από κοινωνικές εκδηλώσεις (όπως γάμοι, βαπτίσεις κ.λπ.). Εκεί, πρώτα αξιολογούν το παραγόμενο υλικό, επιλέγουν τις καλύτερες φωτογραφίες και δημιουργούν αρχείο με δείγματα, το οποίο θα δοθεί στον/στην πελάτη/-ισσα προς επιλογή σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή (στην περίπτωση της ψηφιακής μορφής, τα δείγματα περιλαμβάνουν και υδατογράφημα προστασίας της εικόνας). Εξειδικευμένα εργαστήρια φωτογραφίας αναλαμβάνουν την εμφάνιση και την εκτύπωση φιλμ (κυρίως ασπρόμαυρων) από αναλογική φωτογράφιση. Σε αυτή την περίπτωση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες τηρούν τα πρωτόκολλα υγιεινής και ασφάλειας του χώρου, γιατί έρχονται σε επαφή με χημικά διαλύματα, τα οποία είναι επικίνδυνα για τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

Στην περίπτωση που οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούν την πρακτική τους άσκηση σε ειδησεογραφικό φορέα (εφημερίδα ή πρακτορείο ειδήσεων/φωτογραφικό πρακτορείο, ή γραφείο Τύπου), τηρούν τους αυστηρούς κανόνες της δημοσιογραφίας ως προς το εύρος της επεξεργασίας που μπορούν να κάνουν στις φωτογραφίες που προορίζονται για τα ΜΜΕ. Επιπλέον, μαθαίνουν να αποστέλλουν άμεσα τις εικόνες τους (real time) στο μέσο στο οποίο εργάζονται, μέσα από τις διαδικασίες που χρησιμοποιεί το κάθε μέσο (π.χ. ftp, WeTransfer κ.ά.), και προετοιμάζουν τις λεζάντες του θέματος που θα καλύψουν με βάση το IPCT πρωτόκολλο και το πρότυπο τεκμηρίωσης των 5W (who, what, when, where, why [ποιος, τι, πού, πότε, γιατί]).

Σε όποια περίπτωση από τις παραπάνω και αν ανήκουν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά την πρακτική τους άσκηση, τηρούν τη νομοθεσία περί πνευματικών δικαιωμάτων, όπως και τον γενικό κανονισμό περί προστασίας προσωπικών δεδομένων (GDPR).

5.4 • ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασχολούνται και με το σημαντικό κομμάτι της εργασίας ενός/μιας φωτογράφου που είναι η αρχειοθέτηση και η διανομή του φωτογραφικού υλικού. Ειδικότερα, μαθαίνουν τα πρότυπα οργάνωσης που ακολουθεί η επιχείρηση στην οποία πραγματοποιούν την πρακτική

τους άσκηση και τα τηρούν καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας τους. Αρχαιοθετούν τις φωτογραφίες που προκύπτουν από τις φωτογραφίες που αναλαμβάνουν, οι οποίες θα πρέπει, αφού αξιολογηθούν και κρατηθούν μόνο τα αξιοποιήσιμα αρχεία, να τεκμηριώνονται μαζί βάσει των διεθνών προτύπων και να αποκτούν ανά εργασία έναν μοναδικό αριθμό φακέλου (τον οποίο φέρει και το κάθε αρχείο της ίδιας δουλειάς, με κατάληξη ονόματος για κάθε φωτογραφία έναν αύξοντα αριθμό). Συνηθέστερος τρόπος ονοματοδοσίας εργασίας είναι η ημερομηνία ως αρχικό νούμερο, με πρώτο τη χρονιά, τον μήνα και μετά την ημέρα (π.χ. η δουλειά που φωτογραφήθηκε στις 20 Δεκεμβρίου 2024, θα φέρει τον αριθμό αρχείου στον φάκελο 20241220, ενώ οι αντίστοιχες φωτογραφίες του φακέλου αυτού θα φέρουν τα ονόματα αρχείων 20241220_001, 20241220_002, 20241220_003 κ.λπ.). Ο αριθμός των μηδενικών που υπάρχουν εξαρτάται από το σύνολο των φωτογραφιών που έχει ο φάκελος (π.χ., αν υπάρχουν 100 φωτογραφίες, τα μηδενικά θα είναι δύο: 001...100, 101. Αν οι φωτογραφίες είναι 1.000, τα μηδενικά θα πρέπει να είναι τρία: 0001...1000, 1001, 1002 κ.λπ.). Αν δεν τηρηθεί αυτή η σειρά, η εμφάνιση των φωτογραφιών στα δείγματα που θα παραδοθούν στον/στην πελάτη/-ισσα δεν θα είναι με τη σωστή σειρά παρουσιασμένα. Τα ψηφιακά αρχεία φυλάσσονται σε ειδικούς σέρβερ και χώρους αποθήκευσης ψηφιακών αρχείων (σε διπλά αρχεία-mirroring), για λόγους ασφάλειας. Το αρχείο του/της κάθε φωτογράφου αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της δουλειάς του/της, αλλά και της ιστορίας (ανάλογα με τη θεματολογία που καλύπτει).

Πολύ συχνά, το παραγόμενο υλικό αξιολογείται και αποτελεί μέσο προβολής της εργασίας ενός/μιας φωτογράφου, γι' αυτό και ανά τακτά διαστήματα (ιδανικά, σε καθημερινή βάση) αναρτά σχετικές φωτογραφίες (ή και σύντομα βίντεο), ως δείγμα προβολής της εργασίας του/της, αφού πρώτα έχει πάρει τη σχετική έγκριση από όσους/-ες εικονίζονται.

Τέλος, το κάθε υλικό προς παράδοση (μεμονωμένες φωτογραφίες, άλμπουμ κ.λπ.) παραδίδεται στους/στις πελάτες/-ισσες, αφού πρώτα ελεγχθεί η ποιότητά του.

5.5 • ΕΚΤΥΠΩΣΗ, ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΙΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασχολούνται με το στάδιο της εκτύπωσης, ψηφιοποίησης φωτογραφικών αρχείων και αποκατάστασης παλιών φωτογραφιών. Η εκτύπωση φωτογραφιών αποτελεί ένα κομβικό σημείο της φωτογραφικής εργασίας, το οποίο απαιτεί γνώσεις και δεξιότητες πάνω στη διαχείριση χρώματος, προκειμένου να παραχθούν άρτιες, τεχνικά, φωτογραφίες. Στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις διαδικασίες εκτύπωσης, τις χρωματικές διορθώσεις δοκιμών (δοκιμαστικών λωρίδων), αλλά και τονικότητας των φωτογραφιών προς εκτύπωση. Επεξεργάζονται επιλεγμένες φωτογραφίες και τις εκτυπώνουν στις κατάλληλες διαστάσεις, σε ειδικό εκτυπω-

τικό μηχάνημα, ή τις συνθέτουν σε ειδικά λογισμικά προγράμματα για τη δημιουργία ψηφιακού άλμπουμ, ή και εκτυπώσεων σε διαφορετικά υλικά. Η δημιουργία ψηφιακού άλμπουμ αποτελεί ένα σημαντικό φωτογραφικό προϊόν που παραδίδεται σε κάθε σχεδόν φωτογραφική εργασία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με την καθοδήγηση του/της εργοδότη/-τριας τους, δημιουργούν σε ειδικά λογισμικά προγράμματα άρτια και καλαίσθητα άλμπουμ, σύμφωνα με τους κανόνες του γραφιστικού design. Στο πλαίσιο των εκτυπώσεων και ανάλογα με τον φορέα στον οποίο πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εφαρμόζουν νέες τεχνολογίες και να χρησιμοποιούν σύγχρονα υλικά σε νέα προϊόντα που αφορούν τη φωτογραφία.

Τέλος, ψηφιοποιούν φωτογραφικά αρχεία πελατών/-ισών και πραγματοποιούν αποκατάσταση φθορών σε παλιές φωτογραφίες, που στη συνέχεια τις εκτυπώνουν, μεμονωμένα ή στο πλαίσιο ενός ψηφιακού άλμπουμ. Επιπλέον, ψηφιοποιούν παλιές ασπρόμαυρες φωτογραφίες, που στη συνέχεια τις επεξεργάζονται, πραγματοποιώντας διαδικασίες αποκατάστασης φθορών ή και επιχρωματισμού τους.

5.6 • ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Πέρα από τις σύγχρονες φωτογραφικές μηχανές που διαθέτουν και λειτουργία βίντεο, οι φωτογράφοι (κυρίως όσοι/-ες διατηρούν φωτογραφεία), όταν αναλαμβάνουν την κάλυψη μιας κοινωνικής εκδήλωσης/μυστηρίου, εκτός από τη φωτογράφιση, αναλαμβάνουν και τη βιντεοσκόπησή της. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρέχουν υπηρεσίες βιντεοσκόπησης, ως δεύτεροι εικονολήπτες/-τριες, στην κάλυψη εκδηλώσεων. Συμμετέχουν ενεργά ως βοηθοί στο στήσιμο των φωτιστικών και στη λήψη πλάνων, πάντα σε συνεργασία με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Πραγματοποιούν φωτομετρήσεις, κάνουν μικροδιορθώσεις στα φωτιστικά σώματα, ρυθμίζουν το white balance της κάμεράς τους και βιντεοσκοπούν άρτια πλάνα, τα οποία στη συνέχεια επεξεργάζονται (μοντάζ) στο στάδιο της μεταπαραγωγής.

Η διαδικασία σχεδιασμού-λήψης-επεξεργασίας και διανομής του οπτικοακουστικού υλικού (βίντεο) είναι παρόμοια με εκείνη της φωτογραφίας, με τη διαφορά πως τα αρχεία του βίντεο είναι πολύ πιο μεγάλα (βαριά αρχεία), απαιτούν πιο δυνατούς σε ισχύ υπολογιστές και χρειάζονται ειδικά προγράμματα επεξεργασίας κινούμενης εικόνας. Μοντάρουν τα πλάνα όλων των συμμετεχόντων/ουσών βιντεοληπτών/-τριών (συνήθως είναι από δύο άτομα και πάνω) σε ένα ενιαίο έργο (βίντεο), με συνοχή τόσο αισθητική όσο και τεχνική (τονικές, χρωματικές κ.ά.). Στη συνέχεια, τεκμηριώνουν το κάθε αρχείο, το ονοματοδοτούν με μοναδικό αριθμό και το αρχειοθετούν.

Το στάδιο αυτό της πρακτικής άσκησης τους/τις βοηθά να κατανοήσουν πόσο σημαντική είναι η αρχειοθέτηση και η διατήρηση αρχείου, γνώσεις που θα τις χρησιμοποιήσουν μετέπειτα στην επαγγελματική τους πορεία.

Καθ' όλη τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, επιδεικνύουν πνεύμα συνεργα-

σίας, μια και αποτελούν μέλη μιας ομάδας παραγωγής, αλλά και εξωστρέφειας, αφού οι φωτογράφοι/βιντεολήπτες/-τριες σχετίζονται συνέχεια με κόσμο, σε εκδηλώσεις κ.λπ. Χαρακτηριστικό του εργασιακού περιβάλλοντος είναι η συνεχής καλλιτεχνική δημιουργία σε διαφορετικές καταστάσεις (διαφορετικές εκδηλώσεις, διαφορετικοί χώροι και είδη κάλυψης κ.ά.), γεγονός που κάνει το επάγγελμα άκρως ελκυστικό, χωρίς ίχνος μονοτονίας.

5.7 • ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης, απαιτείται συνέργεια των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας αλλά και συνεργασία του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκεται στη μαθησιακή διαδικασία και το οποίο περιλαμβάνει τον/την εργοδότη/-τρια που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης, τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας, τους/τις εργαζόμενους/-ες στην επιχείρηση, όπως και τον/την εκπαιδευτή/-τρια και τον/την επόπτη/-τρια από την πλευρά της εκπαιδευτικής δομής. Η εν λόγω συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβάθμιση της ποιότητας του τρόπου εφαρμογής της πρακτικής άσκησης και για την πραγμάτωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της ειδικότητας.

Στο πλαίσιο της μάθησης στον χώρο εργασίας, ο/η ασκούμενος/-η έρχεται σε επαφή με πραγματικά εργασιακά περιβάλλοντα, ασκείται σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες και συνεργάζεται με επαγγελματίες της ειδικότητας ή άλλων ειδικοτήτων που εργάζονται στην ίδια επιχείρηση. Για τον λόγο αυτόν, η ύπαρξη κουλτούρας μάθησης αποτελεί προαπαιτούμενο για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Αναλυτικότερα, κομβικός είναι ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης, ο/η οποίος/-α καλείται να λειτουργήσει ως μέντορας, να υποστηρίζει τον/την εκπαιδευόμενο/-η στη διερεύνηση των επαγγελματικών του/της στόχων, να τον/την ενθαρρύνει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και την απόκτηση νέων εμπειριών, ώστε να εισέλθει στον κόσμο της πραγματικής εργασίας. Επομένως, καλείται να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και ασφάλειας που να παρέχει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η τη δυνατότητα δοκιμής και λάθους μέσω ενθάρρυνσης της ατομικής πρωτοβουλίας. Απαραίτητα μεθοδολογικά βήματα από την πλευρά του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης για την ομαλή ένταξη των εκπαιδευομένων στο εργασιακό περιβάλλον και την προώθηση της συνεργασίας με το υφιστάμενο προσωπικό της επιχείρησης είναι η περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο προσανατολισμός στο έργο και η εναλλαγή εργασιακών θέσεων.

Ειδικότερα, ως προς την περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο/η εκπαιδευτής/-τρια καλείται να λάβει υπόψη τη συνοπτική περιγραφή της ειδικότητας και τις αρμοδιότητες/καθήκοντα όπως αποτυπώνονται στον οδηγό κατάρτισης, γεγονός που προϋποθέτει τη συνεργασία με την εκπαιδευτική δομή. Καλείται να τροφοδοτήσει τους/τις ασκούμενους/-ες με τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την εκτε-

λούμενη εργασία, τις ευθύνες, τις δεξιότητες και την εκπαίδευση που απαιτείται, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες γίνεται η εργασία και τις σχέσεις της με άλλες εργασίες.

Παράλληλα, απαραίτητος κρίνεται και ο προσανατολισμός στο έργο με στόχο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται, να λάβουν υπόψη τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, να γνωρίσουν το προσωπικό της και να αναπτύξουν το αίσθημα του ανήκειν. Στο πλαίσιο του προσανατολισμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ιστορία της επιχείρησης, την πολιτική της, τα προϊόντα ή υπηρεσίες, την κτιριακή υποδομή, τη γενική δομή, τους κανόνες συμπεριφοράς, την πολιτική προαγωγών, τα συστήματα αξιολόγησης κ.λπ.

Τέλος, προτείνεται η εναλλαγή των εργασιακών θέσεων (job rotation) κατά την οποία ο/η εκπαιδευόμενος/-η περνάει διαδοχικά από όλες τις συναφείς ή συσχετιζόμενες θέσεις εργασίας, μέχρι να ασκηθεί σε όλο τον κύκλο της εργασίας. Η συγκεκριμένη πρακτική μειώνει τη μονοτονία, την κούραση και, κατά συνέπεια, τα σφάλματα, ενώ αυξάνει την απόδοση και την ικανοποίηση. Ωστόσο, δεν συνιστάται για τις ειδικότητες που απαιτούν υψηλή ειδικευση και οι οποίες χρειάζονται χρόνο, επομένως ο/η εκπαιδευτής/-τρια πρέπει να λάβει υπόψη του τον περιορισμένο χρόνο (εξάμηνο) υλοποίησης της πρακτικής άσκησης. Τέλος, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι το μικρό μέγεθος της επιχείρησης μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στην εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής.

Βιβλιογραφία

A | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Αναγνωστόπουλος, Χ.-Ν. (2017). *Επεξεργασία ψηφιακών εικόνων. Θεωρία και εφαρμογές*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

Ανδρεάδης, Γ. (2017). *Η ψυχολογία του χρώματος και η επίδρασή του στη φωτογραφία*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Ανδρέου, Δ., Λεωνίδου, Λ. & Δημητριάδης, Σ. (2012-2013). *Εργαλεία CRM*. [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ανακτήθηκε από: https://www.dept.aueb.gr/sites/default/files/mbc/Ergalia_CRM.pdf

Αριστοτέλης. (2008). *Ποιητική*. Αθήνα: Εκδόσεις Ζήτηρος.

Βασιλάκος, Α. (2008). *Ψηφιακές μορφές τέχνης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

Βασιλειάδης Χ. (2020). *Διαχείριση Πελατειακών Σχέσεων (CRM). Χρήσιμοι δείκτες μέτρησης της απόδοσης των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Βασιλείου, Κ. & Παπαδόπουλος, Γ. (2021). *Ψηφιακή επεξεργασία εικόνας και εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Βασιλόπουλος, Δ. (2015). *Η τέχνη της φωτογραφίας: θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Βιβλίο Γραφικών Τεχνών (2019) «Πώς να σχεδιάσετε την πρώτη σας συσκευασία». Ανακτήθηκε από: <https://www.graphicarts.gr/enimerosi/arthra-themata/pos-na-sxediasete-tin-proti-sas-suskeuasia#>

Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης. (2019). *APA citation style* (6η έκδοση). *Βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές*. Ανακτήθηκε από: https://www.lib.auth.gr/sites/default/files/docs_files/APA-examples-gre.pdf

Γκούρτσας, Ν. (2019). *Πρώτες Βοήθειες & Ειδικές Καταστάσεις*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.

ΓΚΠΔ-GDPR. Ανακτήθηκε από:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

ΓΣΕΕ. Επαγγελματικό περίγραμμα Φωτορεπόρτερ (Φωτοειδησεογράφου).

Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/occupations/836>

Δαββέτος, Δ. (2021). *Μικρή ιστορία της μόδας*. Αθήνα: Εκδόσεις Διόπτρα.

Δασκαλοθανάσης, Ν. (2024). *Ιστορία της τέχνης*. Αθήνα: Εκδόσεις Utopia.

Διεύθυνση Διαβατηρίων. (2024). *Τεχνικές προδιαγραφές φωτογραφιών*. Ελληνική Αστυνομία, Διεύθυνση Διαβατηρίων και Εγγράφων Ασφαλείας. Ανακτήθηκε από: <https://www.passport.gov.gr/diadikasia-ekdosis/documents/specificationphoto.html>

Ελληνική Φωτογραφική Εταιρεία. (2024). *Ιστορία της Ελληνικής Φωτογραφικής Εταιρείας*. Ανακτήθηκε από: <https://www.efe.com.gr/gr/history>

Ένωση Φωτορεπόρτερ Ελλάδας (ΕΦΕ). «Κανόνες δεοντολογίας των φωτορεπόρτερ της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδας». Ανακτήθηκε από: <https://pressphoto-union.gr/ένωση-φωτορεπόρτερ-ελλάδας-κανόνες-δ/>

Ένωση Φωτορεπόρτερ Ελλάδας (ΕΦΕ). «Κανόνες Δεοντολογίας». Ανακτήθηκε από: <https://pressphoto-union.gr/%CE%AD%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7-%CF%86%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B5%CF%80%CF%8C%CF%81%CF%84%CE%B5%CF%81-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CF%8C%CE%BD%CE%B5%CF%82-%CE%B4/>

Ένωση Φωτορεπόρτερ Ελλάδας (ΕΦΕ). «Κανόνες Δεοντολογίας των φωτορεπόρτερ». Ανακτήθηκε από: <https://pressphoto-union.gr/%CE%AD%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7-%CF%86%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B5%CF%80%CF%8C%CF%81%CF%84%CE%B5%CF%81-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CF%8C%CE%BD%CE%B5%CF%82-%CE%B4/>

ΕΣΗΕΑ. (χ.χ.). Κώδικας Επαγγελματικής Ηθικής και Κοινωνικής Ευθύνης των δημοσιογράφων-μελών της ΕΣΗΕΑ. Ανακτήθηκε από: <https://www.esiea.gr/kodikas-deontologias/arxes-deontologias-dimosiografikoy/>

- Ζαχοπούλου, Χ. (2018). Ο πολιτιστικός ρόλος του Εθνικού Πρακτορείου Ειδήσεων. Συγκριτική μελέτη του Αθηναϊκού-Μακεδονικού Πρακτορείου Ειδήσεων (ΑΠΕ-ΜΠΕ) με τα εθνικά πρακτορεία Ειδήσεων της Ισπανίας (EFE), της Ιταλίας (ANSA) και της Πορτογαλίας (LUSA). Πάτρα: ΕΑΠ. Ανακτήθηκε από:
<https://apothesis.eap.gr/archive/item/156627>
- Ζωγόπουλος, Ε. Α. (2004). Υγιεινή και Ασφάλεια στην εργασία. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- Gonzalez, R. C. & Woods, R. (2018). Ψηφιακή επεξεργασία εικόνας (μτφρ. Α. Μάργαρης), (4η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Τζιόλα.
- INE/ΓΣΕΕ. (χ.χ.) «Επαγγελματικό Περίγραμμα Φωτορεπόρτερ (Φωτοειδησεογράφου)». Ανακτήθηκε από:
<https://ergonesti.eoppep.gr/wp-content/uploads/2024/08/EP108.pdf>
- Καβάγιας, Γ. (2005). Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Κάβουρα, Α. (2021). Επικοινωνία, διαφήμιση & μάρκετινγκ στο ψηφιακό περιβάλλον και ο ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Καλδής, Π. (2021). «Πρώτα βήματα στη φωτογραφία σελήνης & άστρων!». Αθήνα: Περιοδικό ΦΩΤΟγράφος. Ανακτήθηκε από:
<https://www.photo.gr/know-how/first-steps-moon-stars-photography/>
- Καλδής, Π. (2021). «Vlogging cams Photo/video μηχανές για το YouTube». Αθήνα: Περιοδικό ΦΩΤΟγράφος. Ανακτήθηκε από:
<https://www.photo.gr/know-how/vlogging-cams-photovideo/>
- Καλλινίκου, Δ. (2021). Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Καντίνσκι, Β. (2002). Σημείο, γραμμή, επιφάνεια (μτφρ. Γ. Σεφέρης). Αθήνα: Εκδόσεις Δωδώνη.
- Καραγιάννης, Π. (2018). Χρώμα και Φως στη Φωτογραφία: Τεχνικές και Θεωρία. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη.
- Καραμάνης, Σ. & Χριστοδουλάκης, Μ. (2023). Διαχείριση και διατήρηση ψηφιακών πόρων. Από τη θεωρία στην πράξη. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

- Κάρλος, Χ. (2010). *Βίντεο Μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Έναστρον.
- Κατερτζιάδης, Π. (2008). *Βασικά μαθήματα φωτογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Φωτογράφος.
- Κατσουλώτος, Ν. (2016). *Photoshop απλά*. Αθήνα: Εκδόσεις Nexus Publication.
- Κλέε, Π. (2004). *Παιδαγωγικό σημειωματάριο* (μτφρ. Χ. Παπαγεωργίου). Αθήνα: Εκδόσεις Άγρα.
- Κολοκυθάς, Κ. (2015). *Ψηφιακά μέσα στις οπτικοακουστικές τέχνες. Ένας εισαγωγικός οδηγός*. Αθήνα: Εκδόσεις Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3489?locale=el>
- Κουμπιάς, Δ. Γ. (2023). *Ο συντάκτης ύλης*. Αθήνα: Ipirotiki Software & Publications. Ανακτήθηκε από: <https://syntaktisylis.gr/index.php/books/syntaktis-yilis>
- Κυριάκη-Μάνεση, Δ. & Κουλούρης, Α. (2015). *Διαχείριση ψηφιακού περιεχομένου* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις.
- Κυριακούλας, Π. & Κалаμπάκας, Ε. (2015). *Ήχος και ηχητικός σχεδιασμός* (σσ. 149-162). Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/5716>
- Κώδικας Επαγγελματικής Ηθικής και Κοινωνικής Ευθύνης των δημοσιογράφων-μελών της ΕΣΗΕΑ. Ανακτήθηκε από: <https://www.esiea.gr/kodikas-deontologias/arxes-deontologias-dimosiografikoy/>
- Κωνσταντόπουλος, Π. (2020). *Graphic Design*. Αθήνα: Εκδόσεις Gramma.
- Λυκάκης, Μ. (2011). *Ψηφιακή Φωτογραφία. Photoshop-Lightroom*. Αθήνα: Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.
- Μακρής, Β. (2021). *Εισαγωγή στην αρχιτεκτονική φωτογραφία*. Αθήνα: Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.
- Μάλλιαρης Π. Γ. (2012). *Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Μαρκίδου, Ν. (2019). *Φωτογραφία. Κριτικές Αναγνώσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Μήλιος, Α. Χ. (2020). *Εταιρική ταυτότητα και εικόνα. Από τον σχεδιασμό στην επιτυχία*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

- Μπαρτ, Ρ. (2008). *Ο φωτεινός θάλαμος. Σημειώσεις για τη φωτογραφία* (μτφρ. Γ. Κρητικός). Αθήνα: Εκδόσεις Κέδρος.
- Μπουραντάς, Δ. Κ. (2015). *Μάνατζμεντ. Πλήρες Θεωρητικό Υπόβαθρο, Σύγχρονες Προσεγγίσεις & Μέθοδοι, Διοικητικές & Ηγετικές Ικανότητες*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Μπούσιος, Θ. (2022). «Δημιουργήστε μια φόρμα με το Google Forms». Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=TX8cpQs9m8I>
- Νικολαΐδης, Α. (2019). *Φωτογραφική σύνθεση. Δημιουργώντας εικόνες με συναίσθημα*. Αθήνα: Εκδόσεις Δίαυλος.
- Νικονάνου, Ν. (2012). *Μουσειοπαιδαγωγική. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Ξανθάκης, Α. Ξ. (1999). *Ιστορία της Φωτογραφικής Αισθητικής (1839-1975)*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Ξανθάκης, Α. (2021). *Ιστορία της ελληνικής φωτογραφίας (1839-1970)*. Αθήνα: Εκδόσεις Πάπυρος.
- Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας-Συνήθη Ερωτήματα. Ανακτήθηκε από: <https://opi.gr/gia-thn-pi/synithi-erotimata/>
- Πανελλήνια Ομοσπονδία Φωτογράφων. Κώδικας Δεοντολογίας Φωτογράφων: <https://pofphoto.gr/kodikas-deontologias-panellinias-omospondias-fotografon/>
- Παπαδόπουλος, Γ. (2021). *Σύγχρονες τεχνικές σχεδίου και χρώματος*. Αθήνα: Εκδόσεις Τέχνη.
- Παπακωνσταντίνου, Κ. (2004). *Υγιεινή και ασφάλεια εργασίας. Υπόδειγμα μελέτης εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- Παπαλεξανδρής, Σ. (2014). *Πρώτες Βοήθειες*. Αθήνα: Εκδόσεις Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων-ΓΣΕΒΕΕ.
- Παπαμάρκος, Ν. (2010). *Ψηφιακή επεξεργασία & ανάλυση εικόνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κρίκος.
- Παπαντωνόπουλος, Α. Κ. (2006). *Πορεία Γραφής και Γραφικών Τεχνών*. Πάτρα: Δήμος Πατρέων.

- Πασχαλίδης, Γ. (2012). *Τα νοήματα της φωτογραφίας*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- Περιοδικό *ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ* (2020). «Τα πάντα για τους φωτισμούς. Know how και συμβουλές». Ανακτήθηκε από: <https://www.photo.gr/know-how/photoschool/>
- Πετσίνη, Π. (2010). *Τόποι Μνήμης: φωτογραφία, συλλογική μνήμη και ιστορία*. Αθήνα: Ελληνικό Κέντρο Φωτογραφίας.
- Ριβέλης, Π. (2005). *Φωτογραφία και Μόδα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μέγαρο Μουσικής Αθηνών-ΥΠΠΟ.
- Σατόγλου, Π. Δ. (2004). *Το διαπόραμα και η τεχνική του*. Αθήνα: Εκδόσεις Αναζητώ.
- Σημειώσεις Γραφιστικής. (2012). «Τα βασικά χαρακτηριστικά των τυπογραφικών στοιχείων». Ανακτήθηκε από: <http://graficnotes.blogspot.com/2012/04/blog-post.html>
- Σκιαδόπουλος, Σ. (2009). *Ο μαγικός κόσμος της φωτογραφίας*. Αθήνα: Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.
- Στάθη, Ε. (2011). *Σημεία και Σύμβολα στη Φιλμική Γλώσσα. Η μορφή και το νόημα της κινούμενης εικόνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Συλλογικό Έργο. (2012). *Μουσείο και Μουσειακές Σπουδές. Ένας πλήρης οδηγός* (μτφρ. Δ. Παπαβασιλείου). Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ).
- Συνοδινού, Τ.-Ε. (2008). *Πνευματική Ιδιοκτησία και Νέες Τεχνολογίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Σχίζας, Τ. (2024). *Η τεχνική της αναλογικής και της ψηφιακής φωτογραφίας*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Φωτογραφικό Είδωλο.
- Σχοινάς, Α. (2011). *Φωτογραφίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Φωτοχώρος.
- Τασιούλας, Γ. (2023). *Η τέχνη του Storyboard/The art of Storyboard*. Θεσσαλονίκη: Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.
- Τσιάρα-Κοζάκου, Ο. (2006). *Εισαγωγή στην εικαστική γλώσσα*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Τσάμης, Σ. (2021). *Η εξέλιξη της φωτογραφικής τέχνης: Από τα ασπρόμαυρα στις έγχρωμες εικόνες*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πλέθρον.

Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ). «Ερωτήσεις και απαντήσεις για το ηλεκτρονικό σύστημα UAS-FRSS». Ανακτήθηκε από: <https://uas.hcaa.gov.gr/Faq>

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. Πολιτιστικές δράσεις. Ανακτήθηκε από: <https://portal.culture.gov.gr/>

ΦΕΚ 25/Α/04-03-1993. Ν. 2121/1993. Πνευματική Ιδιοκτησία, Συγγενικά Δικαιώματα και Πολιτιστικά Θέματα. Ανακτήθηκε από: <https://opi.gr/vivliothiki/nomos-2121-1993/>

ΦΕΚ 137/Α/29-8-2019. Ν. 4624/2019. Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε από: <https://www.dpa.gr/sites/default/files.pdf>

Χαλεβελάκη, Μ. (2010). *Μια εισαγωγή στη Σημειολογία. Θεωρία και εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Χαραλαμπίδης, Α. (2023). *Μια μικρή ιστορία της Τέχνης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

Χατζηνικολαΐδης, Ι. (2020). *Φωτογραφίζοντας τον άνθρωπο*. Αθήνα: Nexus Publications.

Χατζιστεφάνου, Α. (2022). *Προπαγάνδα & παραπληροφόρηση. Πώς τις εντοπίζουμε*. Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.

Χουρμουζιάδη, Α. (2022). *Εισαγωγή στον εκθεσιακό σχεδιασμό (Μονογραφία)*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/8555/>

Ψυχογιός, Δ. Κ. (2012). *Τα Έντυπα Μέσα Επικοινωνίας. Από τον πηλό στο Δίκτυο*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

- Adams, A. (2010). *Wilderness*. New York: National Geography Society Publishing.
- Adobe. Μαθήματα της Adobe. Ανακτήθηκε από: <https://www.adobe.com/>
- Albers, J. (2016). *Η αλληλεπίδραση των χρωμάτων*. Αθήνα: Εκδόσεις Αντιύλη.
- Anderson, C. (2023). *The Experimental Darkroom*. New York: Routledge Publishing.
- Antonini, M., Minniti, S., Gomez, F., Lungarella, G. & Bendandi, L. (2023). *Experimental photography*. New York: Thames & Hudson Publications.
- Armstrong, G. & Kotler, P. (2014). *Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ* (μτφρ. Α. Μεταξάς). Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.
- Arnheim, R. (1999). *Τέχνη και Οπτική Αντίληψη. Η ψυχολογία της Δημιουργικής Όρασης* (μτφρ. Ι. Ποταμιάνος). Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.
- Athens Photo Festival. Ανακτήθηκε από: <https://photofestival.gr/home-gr>
- Athens Photo World. Ανακτήθηκε από: <https://apw.gr/athens-photo-world/>
- Ault, J., Birnbaum, D., Ferguson, R., Molon, D., Relyea, L. & Wigley, M. (2006). *Wolfgang Tillmans*. Los Angeles: Los Angeles Hammer Museum Publishing.
- Busselle, M. (1998). *Ασπρόμαυρη φωτογραφία. Οδηγός για καλύτερες φωτογραφίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Φωτογράφος.
- Canon. (2024) «Τεχνική βιντεοσκόπηση». Ανακτήθηκε από: <https://www.canon.gr/get-inspired/tips-and-techniques/videography/>
- Canon. “LIGHTING TECHNIQUES. A beginner’s guide to light painting photography”. Ανακτήθηκε από: <https://www.canon-europe.com/get-inspired/tips-and-techniques/light-painting-photography/>
- Droste, M. (2023). *Bauhaus*. Köln: Taschen Publishing.
- EASA (Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Αεροπορική Ασφάλεια) «Ασφαλείς λειτουργίες για τη χρήση drone». Ανακτήθηκε από: <https://www.easa.europa.eu/en/domains/civil-drones>

- Eco, U. (1992). *Πολιτιστικά κοιτάσματα. Προτάσεις για τη διατήρηση και τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς* (μτφρ. Κ. Σουέρεφ). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Παρατηρητής.
- Field, S. (1986). *Το σενάριο. Η τέχνη και η τεχνική. Οι βάσεις της σεναριογραφίας* (μτφρ. Π. Πολυκάρπου). Αθήνα: Εκδόσεις Κάλβος.
- Fiske, J. (1992). *Εισαγωγή στην επικοινωνία* (μτφρ. Β. Μεσσίνη). Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Freeland, C. (2011). *Μα είναι αυτό τέχνη; Εισαγωγή στη Θεωρία της Τέχνης* (μτφρ. Μ. Αλμπάνη). Αθήνα: Εκδόσεις Πλέθρον.
- Geddes, A. (2003). *Until now*. New York: Andrews McMeel Publishing.
- Gero, P. (2008). *Η ψηφιακή φωτογραφία γάμου* (μτφρ. Γ. Τσάφος). Αθήνα: Nexus Publications.
- Gombrich, E. H. (1998). *Το χρονικό της τέχνης* (μτφρ. Λ. Κάσδαγλη). Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (ΜΙΕΤ).
- Gonzalez, R. C. & Woods, R. E. (2018). *Ψηφιακή επεξεργασία εικόνας* (μτφρ. Α. Ι. Μάργαρης), (4η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Hayward, S. (2017). *Οι βασικές έννοιες του κινηματογράφου* (μτφρ. Ρ. Κολαΐτη). Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Hedgcoe, J. (2010). *Το νέο βιβλίο του φωτογράφου. Ο απόλυτος οδηγός για την τέχνη της φωτογραφίας* (μτφρ. Ε. Κουτσοκέρα). Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.
- Honour, H. & Fleming, J. (1998). *Ιστορία της τέχνης* (μτφρ. Α. Παππάς). Αθήνα: Εκδόσεις Υποδομή.
- Hunter, F., Biver, S. & Fuqua, P. (2012). *Εισαγωγή στον φωτογραφικό φωτισμό. Φως. Επιστήμη & Μαγεία*. Αθήνα: Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.
- Janson, H. W. & Janson, A. J. (2011). *Ιστορία της τέχνης. Η δυτική παράδοση*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Jeffrey, I. (1997). *Φωτογραφία. Συνοπτική Ιστορία* (μτφρ. Ηρ. Παπαϊωάννου). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

- Kadushin, C. (2019). *Κοινωνικά δίκτυα: θεωρίες, έννοιες και ευρήματα* (μτφρ. Ιωάννης Κατερέλος). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Leavy, P. (2020). *Η καλλιτεχνική δημιουργία ως μέθοδος. Έρευνα μέσω της τέχνης* (μτφρ. Α. Γρίβα). Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- No film school. Cinematography & Cameras. Ανακτήθηκε από:
<https://nofilmschool.com/topics/cinematography-cameras>
- Panofsky, E. (1979). *Η προοπτική ως συμβολική μορφή* (μτφρ. Κ. Μπούρας). Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.
- Pinel, V. (2013). *Το Μοντάζ* (μτφρ. Α. Μπαλτά). Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Profession Aid. «Βιογραφικό για αρχάριους. Τι να γράψω στο πρώτο μου CV». Ανακτήθηκε από: <https://professionaid.com/viografiko-gia-arxarioys/>
- Shutterstock. (2024). «Stop motion. Διακοπή βίντεο κίνησης και κινούμενα σχέδια». Ανακτήθηκε από:
<https://www.shutterstock.com/el/royalty-free/stop-motion-videos>
- Stone, J. (1982). *Δυναμικές τεχνικές σκοτεινού θαλάμου*. Αθήνα: Εκδόσεις Μωρεσόπουλος.
- Szarkowski, J. (2001), *Still life: Irving Penn photographs, 1938-2000*. New York: Bulfinch Publishing.
- 5 minute crafts (2023). “Food Photography Tricks You Wish You Knew Before”. Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=3AXS1E2ThI4>
- 5 minute crafts (2024). “Commercial Food Tricks That Will Surprise You || Great Food Photography Tricks”. Ανακτήθηκε από:
<https://www.youtube.com/watch?v=VORyvMxGong>
- 5 minute crafts (2024). “Real vs Commercial Food. Easy Food Photography Tricks”. Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=L93WMEfOIU4>

B | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων

- Βαρβιτσιώτη, Ρ., Γούλας, Χρ., Θεοδωρή, Ελ. Καρατράσογλου, Ιάκ., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ. & Νάτσης, Π. (2022). *Πρότυπος οδηγός κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
- Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Ανάπτυξη οριζόντιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας/Εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
- Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπο εκπαιδευτικό εγχειρίδιο*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
- Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπη τράπεζα θεμάτων*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2020). *Οδηγοί Σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2020 από: <https://gsveltly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>
- Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα Δεδομένα, Προτεραιότητες και Προκλήσεις*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.
- Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ* [Εσωτερική έκδοση]. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας.
- Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός Ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Αθήνα: ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΣΕ.
- ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. (2021). *Νέα βίντεο παρουσίασης επαγγελμαμάτων* [Video]. Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/>

Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia_EP_Ebook.pdf

Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η Εκπαιδευτική Διεργασία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Cedefop. (2014). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Cedefop. (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms* (2nd edition). Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Cedefop. (2018). *Skills forecast, trends and challenges to 2030*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Ανακτήθηκε από: <https://doi.org/10.2801/4492>

Kopnov, V. A., Shmurygina, O., Shchipanova, D., Dremina, M. A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). "Functional Analysis and Functional Maps of Qualifications in ECVET Context", in: *The Education and Science Journal*, 20(6), pp. 90-117. Διαθέσιμο σε: https://www.researchgate.net/publication/326242379_Functional_Analysis_and_Functional_Maps_of_Qualifications_in_ECVET_Context

Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking Vocational Education and Training Standards and Employment Requirements: An International Manual*. European Training Foundation. Ανακτήθηκε στις 9 Ιουνίου 2020 από: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAEET.pdf

Μπουραντάς, Δ. Κ. (2002). *Μάνατζμεντ, Θεωρητικό υπόβαθρο, Σύγχρονες Πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Psifidou, I. (2009). "What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers", in: *7th International Conference "Comparative Education and Teacher Training"* (June 29-July 3, 2009), vol. 7, pp. 183-188. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services.

Γ | Σχετική εθνική νομοθεσία

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2006/962/EK). Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2018/C 189/01). Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=PL)

ΦΕΚ 1245/Β/11-04-2017. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ1/54877/2017. *Τροποποίηση του Κανονισμού Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ).*

ΦΕΚ 1807/Β/2-7-2014. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 5954/2014. *Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ).*

ΦΕΚ 2440/Β/18-7-2017. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ1/118932/2017. *Ρύθμιση Θεμάτων Επιδότησης και Ασφάλισης της Μαθητείας των Σπουδαστών των Δημόσιων και Ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ).*

ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020. Νόμος υπ' αριθμ. 4763/2020. *Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις.*

ΦΕΚ 3520/Β/19-9-2019. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 40331/Δ1.13521/2019.
*Επανακαθορισμός Όρων Ηλεκτρονικής Υποβολής Εντύπων Αρμοδιότητας
Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ) και Οργανισμού Απασχολήσεως
Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ).*

ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. *Πρακτική
άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας
Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.*

ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3.
Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας.

ΦΕΚ 566/Β/8-5-2006. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 110998/8-5-2006.
Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ

Συντακτική ομάδα

Ρένα Βαρβιτσιώτη

Ελένη Θεοδωρή

Κωνσταντίνος Μαρκίδης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Επιμέλεια σύνταξης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο συντάχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK)» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5069281 μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-Ε.Κ.Τ.).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

